Octauianus.

Fratris Jacobiphilippi Bergomenſis oꝛdinis Eremitaꝝ. Diui Auguſtini in omnimoda hiſtoꝛia nouiſſime congeſta: Chꝛonicarum ſupplementum appellata. Liber octauus feliciter incipit.

In principio igitur quadrage ſimi ſecundi āni iperij Ceſaris Auguſti qui ī auguſto menſe regnare cepat: Vꝫ trigeſimopꝛio regni Herodis alienigene: ⁊ tertio āno. 193. olympiadiſ. Ab vꝛbe ꝯdita 759°. A captiuitate iudeoꝛuꝫ. 545°. A Dauid. 1029°. Ab Abꝛaā. 2015°. A diluuio. 2957. Ab Adā. 5199°. A ꝯceptōne Joānis baptiſte menſe ſexto octauo kl'as apꝛil: feria ſexta: Luna decima. Indictione duodecima. ꝓphetia patriarche. Jacob iā adimpleta qui dixerat. Nō deficiet pꝛiceps de iuda nec dux ex femoꝛib⁹ eius donec veniat cui repoſitum eſt: ⁊ ipſe erit expectatio gentiū. Nō ergo defuit iudeoꝝ pꝛiceps vſqꝫ ad tꝑs iſtud. In quo Herodē iſtum alienigenā pꝛimū acceperūt regeꝫ Tempus itaqꝫ erat vt veniret cui repoſitū erat quod nouo ꝓmiſſum ē teſtamēto: vt ipſe eſſet expectatio gentiū. Ideoqꝫ vt adiplerenť ꝓphetie miſſus eſt Gabꝛiel angelus a deo ī Nazareth Galilee vꝛbē ad Mariā virginē nuper Joſeph deſponſataꝫ: ⁊ dixit ei: Aue Maria gratia plena. Aue īquit ſpōſa dei genitrix imaculata. Aue aiatū tēplū dei. Aue ſacrariū ſpūs ſancti: dn̄s tecū ī coꝛde: tecū ī vtero: tecum ſemꝑ in auxilio: que mox ſuperueniēte ſpū ſancto: obūbꝛāteqꝫ altiſſimi v̄tute dn̄m nr̄m ieſum chꝛiſtū plenū hoīem ī aīa ⁊ carne ꝯcepit. Et ſic qn̄ta ſeculi etas crebꝛis quaſſata malis a tranſmigratiōe babylonis vſqꝫ ad chꝛiſti īcarnationē ſub q̄ttuoꝛdeci generationib⁹ termiata ē. Anni igiť ab oꝛigīe mūdi vꝫ a quīntodecio kl'as apꝛilis quo mūdus incepit vſqꝫ ad chꝛiſtū īcarnatū ſcōm Oꝛoſiū ſunt. 5200. ſm Jſidoꝝ. 5210. ſm Euſebiū. 5199. ⁊ ſm quandā aliā calculationem. 5196.

Feria igť eadē ſexta q̄ pꝛimus Adā peccauit: q̄ ēt poſt. 930. ānos obiſt: ⁊ q̄ e paradyſo eiectus ē eadem feria ſexta: ſcōs Adā carnē induit. Jeiuniuꝫ terminauit ⁊ moꝛtē ſubiſt. Inſuper Abel iuſtuſ a frē interfectus ē. Melchiſedem offert. Iſaac altari ſupponiť. Joānes baptiſta decollať. Jacob⁹ ab Herode ꝑimiť ⁊ alia mlta eadē ſexta feria geſta referūť. Que quidā poeta his declauit v̄ſib⁹ dicēs. Salue feſta dies que vulnera nr̄a coerces. Angelus eſt miſſuſ: ē paſſus in cruce chꝛiſtus. Eſt Adā fact⁹ ⁊ eodē tꝑe lapſus. Ob meritū decime cadit abel fratris ab enſe. Offert Melchiſedech: Jſaach ſuppoiť aris. Eſt decollat⁹ chꝛiſti baptiſta beat⁹. Eſt petrus capt⁹. Jacob⁹ ſub Herode ꝑeremptuſ. Coꝛpa ſanctoꝝ cū chꝛiſto multa reſurgūt. Latro dulce tn̄ ꝑ chꝛiſtū ſuſcipit amen. Nec obſtat ꝙ iuxta dies ſolares eccleſia teneat pꝛimū Adā decio kl'as apꝛilis de terra plaſmatū: ⁊ chꝛiſtū octauo kl'as apꝛilis īcarnatū ⁊ paſſū: qꝛ nox illa media iter cenaꝫ ⁊ paraſceuē q̄ pꝛiuſ diē ſequebať. ⁊ tūc pꝛio diē ꝓcedebat: facta ē octaua dies kl'aſ apꝛilis pꝛecedendo diē: q̄ erat an̄ nona dies apꝛilis ſequēdo diē. Et illa nox diei decimi kl' apꝛilis q̄ tūc ſequebať diē q̄ Adā fcūs peccauit facta ē tūc nox diei nonaꝝ apꝛiliū pꝛecedēs diē. Nꝛ igiť non⁹ dies kl' apꝛiliſ ex ſua parte fcūſ ē decim⁹ dies kl' apꝛilis. ex ſua v̄o ꝑte poſterioꝛi. i. nocturna q̄ chꝛiſtus tentus ⁊ illuſus ē.

Factus ē dies octau⁹ kl' apꝛilis. nonodecio kl'as apꝛilis: ac nono die: necnō ⁊ octauo kl' apꝛilis chꝛiſtus paſſus ē. Plane ſciēdū ē ꝙ a pꝛincipio ſeculi vſqꝫ ad paſſionē dn̄i dies ꝓceſſit noctē ī ſignū lapſus hūani. ſed a paſſiōe nox pꝛeceſſit dieꝫ ī ſignū repatiōis de tenebꝛis ad lucē. Ac ſic nox diluculi reſurrectōis ad pꝛimā ſabbati ꝑtinet ī q̄ termiatus ē oꝛdo nāliū dieꝝ. qui erat vt dies ꝓcederet noctē. Unde ⁊ deinceps nox ſemꝑ ꝓceſſit diē. Et ſic hec nox cōmunis fuit ſabbato ⁊ diei dominice reſurrectōis.

Primo. 5199

Joānes baptiſta chꝛiſti ieſu ꝓcurſoꝛ ac pꝛeco glorioſiſſimus hoc ipſo anno ſexto:

Octauianus
vȝ añ regis ſui natiuitatē mēſe i hierl'm ex ſāctiſſimis parētib⁹ Zacharia viro ſe
ne ⁊ Helíſabeth ſterili naſcit᷑. Vir quidē ab ipſo mr̄is vtero ſanctificat⁹: necnō
⁊ iter mulieꝝ natos dn̄o teſtāte maximus. Quia iter natos mulieꝝ (iquit) nō ſur-
rexit maior Joāne. Prophā qppe ⁊ pluſq̄ ꝓphā fuit: q̄ ⁊ mr̄em Helíſabeth ꝓ
phetā fecerit / ⁊ ieſum chriſtū mūdi redēptorē nō de lōginquo: ſed digito demō
ſtrauerit dicēs. Ecce agnus dei ecce q tollit peccata mūdi. Quē dn̄s tāta ꝓfudit
grā / vt nullus vnq̄ hoīuȝ eo ſcītate ab ipſa ei⁹ natiuitate fuit excellētior. Unde
Chriſoſtom⁹ eū v̄tutū ſcholā: magiſteriū vite: ſcītatis formā: normā iuſtitie: vir
ginitatis ſpeculū: titulū pudicitie: peccatoꝝ veniā: ac fidei oīs diſciplinā appel-
lat. Et pulchre quidē: q2 vt idē ait: maior hoīe: par angl'is: legis ſūma: euāgelij
ſanctio: apl'oꝝ vox: ſilentiū ꝓphāꝝ: lucerna mundi: ꝑcurſor iudicis ⁊ chri medi
ator ac toti⁹ trinitatis medius fuit. ꝓꝑ qd̓ ⁊ ſcā eccl'ia poſt dn̄m eiuſq; mr̄eȝ ipſi-
us celebrat natiuitatē: q2 ſic̄ nato dn̄o angelus appēs paſtoribus ait. Ecce euan
gelizo vobis gaudiū magnū qd̓ erit oī pplo: q2 natus ē vobis hodie ſaluator q ē
chrus dn̄s. Ita ēt angelus naſcituꝝ Zacharie ꝑdicēs Joānē. Erit (inqt) gaudiuȝ
tibi ⁊ exultatio ⁊ mlti i natiuitate eius gaudebūt. Joānes itaq; trāſactis iſātie
ānis licet tenellus excelſiq; gn̄is hitus fuit antiquiſſimiſq; pētib⁹ vnic⁹ cui opu
lentiſſime ſbe ſucceſſio debebat᷑: eſſetq; ex mr̄is vtero ſcūs / ꝓpter amorē tn̄ cele
ſtis p̄rie cū frequētias hoīum ſuſtinē nō poſſet. Eremū petijt / ipſamq; parētibus
ꝑtulit / ⁊ fulgētes domos iformis luti vilitate mutauit / ne leui (vt ſacra canit ec-
cleſia) ſaltē maculare vitā famine poſſet. Voluntariū ꝑterea bellū paſſionibus i
dixit ac violēter ſe vincē ꝯtēdit: ⁊ de abundātia delitijſq; ad famē: ſitiȝ: abſtinē
tiā: mortēq; trāſiuit: necnō ⁊ ſomnū ⁊ ociū vigilijs ꝯtritiōeq; ꝯfecit. Didicerat
eni adhuc ꝑuulus ſpū ſcō illuſtrat⁹ regnū celoꝝ vim pati: ⁊ ꝑ ſuiipſius violentiā
illud diripi oportere. Un̄ ⁊ duo crucis ⁊ abſtinētie gn̄a ad id obtinendū maxie
exiſtimauit neccaria q̄ ⁊ i ſeipſo expimētū ſumpſit: Unū vȝ corꝑale ⁊ ſpūale: pri-
mū a potu tēperare appetitū gule ⁊ a delectationibus coercē: ⁊ ab ijs q̄ tactu gu
ſtu ⁊ viſu decipiūt deſcēſuȝ viriliter reuocare ſeipm. Aliō abſtinētie ⁊ crucis ge
nus ⁊ qdē ꝑcioſius ſublimiuſq; eē adiudicauit: mot⁹ aīe regere ⁊ ꝑturbatiōes il-
li⁹ modeſtia ⁊ trāqllitate placare. Ire ac ſuꝑbie ipetus refrenare: litigare quotti
die ꝯtra vitia / cogitatiōes malas i pacē redigē: volūtates ꝓprias abnegare: caſ-
q; iteriori examiatiōe diſcutere ⁊ regētis iperio ſbigere. Hāc crucē i ꝯſpēu dn̄i
glioſaȝ eē putauit: ac ꝓut potuit v̄bo ⁊ exēplo oēs edocē curauit. Hinc ſcriptū
ē. A dieb⁹ Joānis regnū celoꝝ vim patit᷑. Poſthec āt cū trigeſimuȝ vite ſue atti
giſſet ānū / ſic̄ ſacra euāgelij Luce hȝ hiſtoria duodecio iperij Tyberij Ceſaris
āno ꝓcurante Pōtio Pillato iudeā: fc̄m ē v̄bum dn̄i ſuꝑ eū i deſerto. Et ſubito
venit i oēm Jordanis regionē ꝑdicās baptiſmū pn̄ie i remiſſionē peccatoꝝ ſicut
ſcriptū ē i libro Jſaie ꝓphē dicēs. Ego vox clamātis i deſerto parā viā dn̄i: rec-
tas facite ſemitas ei⁹. Ois vallis implebit᷑: ⁊ oīs mons ⁊ collis hūiliabit᷑: ⁊ erūt
praua i directa ⁊ aſpera i vias planas. Atq; ita vt diu⁹ refert Ambro. ſingulis q
buſcūq; iterrogantibus ꝯueniētia ꝯtulit reſpōſa. Demum ab Herode Antipa
magni Herodis filio Paulo añ ꝑdicationē chri in carcerē truſus ē q̄ Herodia-
dē Agrippe ſororē: ac Philippi fr̄is ſui vxorē inceſtuoſis nuptijs ꝯiūxerat. Di-
cebat eni: nō licet tibi hre vxorē fr̄is tui. Qui ipi⁹ ira ꝯcitatus ꝓ pietate ipietatꝭ
mercedē reddidit. Ubi ⁊ ꝑ annū pedore carceris ⁊ inedia macerat⁹. Adueniēte
v̄o natalis ipſi⁹ die ꝯuocauit Herodes ꝯctos galilee principes nobilioreſq; ami
cos ſuos: eiſq; regiū ꝯuiuiū ꝑparauit. Quib⁹ epulātib⁹ Herodiadis filia i veſti-
tu deaurato venit: ⁊ i medio triclinio ſaltauit: placuitq; regi ac ſil' diſcūbētibus.
Cui ꝯfeſtim iureiurādo pollicit⁹ ē rex dare quodcūq; poſtulaſſet. Illa āt a mr̄e
ꝑmonita: eveſtigio da mihi iquit ī diſco caput Joānis baptiſte. Rex v̄o ꝓꝑ iuſ-
iurandū ⁊ ꝓꝑ ſil' diſcumbētes (lȝ vehemēter ꝯtriſtat⁹) iuſſit dari quod poſtula-
bat. Et miſſo ſpiculatore decollauit eū i carcere. Capiteq; i diſco allato datuȝ ē
puelle: puellaq; illud mr̄i ſue dedit. Mr̄ v̄o i ſcīſſimi viri ꝓhrū p⁹ regiā domū il
lud ꝓici iuſſit. Quo audito venerūt Joānis diſcipl'i ⁊ tulerūt trūcū ac i Seba-

Octauianus.

ſten| ex Macharūta opido deferētes poſuerīt ī monumēto. Et verificatū ē ipi⁹
Joānis vbū qd̄ predixerat. Me oꝫ minui: vꝫ ī capite: illū āt creſcē ī cruce. Hero
des āt ī vltionē ſciſſimi viri digna ſuſcepit ſupplicia. Gētiles vō Juliani apoſta
te tꝑib⁹ inuidentes miraculis. Joānis baptiſte vt nomē id de ſub celo extiguerēt
ei⁹ oſſa ac reliq̄as e ſepulchꝛo tractas mlta cū rabie diſperdē conati ſunt. Sꝫ ha
ud multopoſt eas denuo colligētes ꝯburi fecerūt. Cū hec agerēt q̄dā monachi
hieroſolimite mīa moti maiorē parteꝫ furtim ſurripiētes hieroſolimā detulerūt.
q̄ īde ad Mireā ciuitatē vbi ⁊ corp⁹ ſc̄i Nicholai hūabat̄ |allate ſūt. Genuenſes
vō vt Jacob⁹ de voragie ſcribit tꝑe Gotifredi āno ſalutis nr̄e. 1090. reuertenteſ
ab hieroſolimoꝝ expeditione ſc̄as reliq̄as accepūt: maxioq̄ꝫ cū gaudio genuāꝫ
detulerūt: ⁊ ī diui Laurētij tēplo collocauerūt. Quas qd̄ fuiſſe precurſoris relig
as mltis clariſſimiſq̄ꝫ miracul: necnō ⁊ Alexādri tertij ac Innocētij q̄rti ſūmo
rū pōtificū auctoritate poſtea ꝓbatū ē. Que ēt etate nr̄a maxia cū reuerētia
eo ī loco ab oib⁹ īuiſunt̄. Index vō quo dn̄m demōſtrauit a q̄buſdā mercatori-
b⁹ delat⁹ ē Florētiā| ac ī tēplo ipſi btō ꝑcurſori dicato cuſtodit̄. Caput āt qd̄ nē
ī monaſterio diui Silueſtri rome hūat̄ |tꝑib⁹ Martiani pꝛīcipiſ cuidā Marcel
lo abbati ī quodā ſpecu ſenitie ꝯmorāti reuelatū fuit. qd̄ poſtea ꝑ Theodoſium
īꝑatorē Cōſtātinopolim fuit trāſlatū. Et extūc feſtū nō decollatiōis tm̄: ſꝫ ⁊ oſſi
um collectiōis pri⁹ facte eē cepit. De Joāne baptiſta. Joſeph⁹ ī. 18⁰ antiq̄tatū li⁰
ſic hꝫ Joānē baptiſtā Herodes occidit viꝝ valde bonū q̄ precipiebat iudeis vir
tuti opā dare: iuſtitiā colē: ī deū hūare pietatē: ⁊ ꝑ baptiſmū ī vnū coire: tū ōmū
baptiſmū acceptabile fore ſi nō ſolū ad abluēda pecca ſumat̄| vm̄ ēt ad caſtimoni
am corpis| atq̄ꝫ ad aīe iuſtitiā purificationēq̄ꝫ hūet̄: oīumq̄ꝫ pariter vtutū velut
ſignaculū ⁊ cuſtodia q̄dā fidelis bēat̄. Que cū ab eo precepta h⁹ī docerēt̄| atq̄ꝫ
ad audiēdū eū plīma multitudo ꝯcurrēt| veritus Herodes ne forte ei⁹ doctrie ꝑ
ſuaſiōe ppl̄i a ſuo regno diſcederēt| meli⁹ credidit eē priuſq̄ noui aliq̄d fieret ꝑ-
uenire hoiem nece q̄ poſtmōm turbatis rebus ſerā penitudinē gerere. Ex ſola
hac ſuſpitione (ſalua eius reuerentia) vinctus in caſtellū Macherunta abduci-
tur Joānes: ibiq̄ꝫ obtruncatur. Hec ille.

Jeſus chr̄s filius dei viui ſaluatoꝛ ⁊ redēptoꝛ nr̄ ī Bethleē Jude ex pu ***Primo. 5199***
riſſimis illibate vginis Marie ſanguibus coopāte ſpū ſcō de⁹ ⁊ hō ad
abluēdā hūani gn̄is labē ꝑꝑ primoꝝ parētū iobediētiā ꝯtractā: paccato iaꝫ toto
orbe q̄dragesimoſecūdo īperij Auguſti āno: naſcit̄. Hō ſiq̄dē manifeſt⁹ | ⁊ deus
occultus ex deo p̄re ꝓcedēs. Sic eī ꝑdixerat ꝓphā. Ecce virgo ꝯcipiet ī vtero ⁊
pariet filiū: ⁊ vocabit̄ nomē eius Hemanuel. qd̄ ē iterpretatū nobiſcū de⁹. Qui
vt ſe ꝯmēdaret deū naſcēdo: viuēdo: moriēdo: reſuſcitādo: ī celū aſcēdēdo. multa
⁊ īaudita miracula: vt ex familiariſſima euāgelij hiſtoria colligim⁹ fecit. quoꝛuꝫ
primū hoc ē q̄ tā mirabiliter nat⁹ ſit: ⁊ noua ſtella ſup eū viſa ſit| ⁊ angeli in celo
cantauerit. Glia ī altiſſimis deo| ⁊ ī terra pax hoib⁹ bone volūtatis: necnō ⁊ pa
ſtorib⁹ ea ī regiōe vigilātib⁹ gaudiū magnū euāgelizauerit: natū. ſ. eē mūdi ſalua
torē: q̄ veniētes vt viderēt vbū qd̄ factū ē ad eos| ēt pꝛīcipiū euāgelij Joānis de
dicarūt. In pꝛīcipio. ſ. erat vbū: ⁊ vbū caro factū ē. Ut aūt nō abrogare legē: ſed
adiplere videret̄ | octaua die circūciſiōis gr̄a delat⁹ ē ī tēplū| ⁊ ieſus chr̄us eſt ap
pellatus. qd̄ nomē prius ab āgelo q̄ ꝯcipet̄ ī vtero vocatuꝫ fuerat. Ut deide ter
tiodecīo die ex Sabeis Magos ad ſe adorādū| tribuſq̄ꝫ munerib⁹ adornādum
ſtella duce deduxerit ī Syriā. Magos āt q̄dā oriētales ppl̄i| reges ſuos ⁊ ſapiē
tes appellāt. Magus ſiq̄dē pſicū vocabulū ē: qd̄ apd̄ grecos phm̄| ⁊ apd̄ Latioſ
ſapiētē ſignificat. Hi aſtroꝝ cultores fuē. Et ꝓpterea ī oriētis regiōe ſtella noue
claritatis eis apparuit q̄ ceteris illuſtrioꝛ erat: Un̄ ⁊ ītuētiū aīos ad ſe ꝯuertit.
Hūc deide puerulū q̄dragesimo die feria. ſ. q̄nta purificatiōis cā mr̄ ī tēplū ōtu-
lit: quē Simeon vir iuſtus ī vlnis ſuſcipiēs diuio afflat⁹ numine ſaluatorē ſuum
ꝯfitēdo cecinit. Nūc dimittis huū tuū dn̄e ī pace ⁊c̄. Idē ⁊ Anna ꝓphetiſſa ſpū
ſcō incitata fecit. Et poſt q̄etē Joſeph ab angelo admonitus fuit| vt ſe cū puero
pueriq̄ꝫ mr̄e ī egyptū transferret| dicēs: futuꝝ eē| vt niſi id efficēt: Herodes pue-

Octauianus
rū occideret. Cōmoratuſq3 ē ibi ſex ānis vſq3 ad Herodis obitū. Inde cū pue-
ro reuerſus ē hieroſolimā: vbi nec diu tū moras traxit: eo q̄ Archelaū Herodiſ
filiū regnareītellexiſſet: ſed ſeceſſit ī ptes Galilee: ac Nazareth vrbē īcoluit: pp
quod Nazareus appellatus ē. Agēs vō duodecimū ānū cū parētibus ad diē fe-
ſtū celebrādū hieroſolimā de more pficiſcit᷑. Ibiq3 ī tēplo dū iter ſacre legis do
ctores nexus ābiguos ſoluēt: nō deus ſ3 admirāde idolis puer ab eis creditus ē
Parētes vō īde abeūtes cū puez̄ ſubſeq nō viderēt ſollicitudīe pleni ad tēplum
redeūt: eumq3 iter ſacre legis doctores ſciſcitantē īueniūt: a qbuſ bene monituſ
ī p̄riam cū eiſdē reuerſus ē | ⁊ ſubditus fuit illis: Vez̄ qd poſtea vſq3 ad trigeſi-
mū ānū egerit nullus euāgeliſta ꝯmēorat: ſ3 iter hoīes vti hō vſq3 ī illū diē ver-
ſatus ē. Cū āt trigeſimo āno eēt etatis ad apiēdū eterne vite ianuā ī Iordanis
alueo ſe baptizari voluit a Ioāne: ſtatiq3 e celo vox ītōuit. Hic ē filius meus ele
ctus ī quo mihi bn̄ ꝯplacui | ipm̄ audite | ⁊ corpali ſpē ſicut colūba ſpūs ſcūs ſtati
ſup eū māſit. Eueſtigioq3 ab eodē ſpū ductus ī deſertū q̄dragīta diebus ⁊ q̄dra
gīta noctibus ieiunauit | ac poſtea eſuriit. Inde ſupatis Diaboli tētatiōibus cū
ī ſpū tēplū igreſſus eēt | eiecit vēdētes emētesq3 de tēplo: vt h̄r. Ioā. 8. Eodē īſup
āno vocatis aplīs: Petro ⁊ Andrea: Iacobo: Ioāne: Philippo: ac reliqs aplīs
diſcipuliſq3 aliis: vt ſuā oſtēdēt diuinitatē abſcōditā in chana galilee nr̄e p̄ſēte
corā ipſis (vocatus ad nuptias) aq̄s ī vinū ꝯuertit. Inde ſtati vt opus p̄ris per-
ficeret | ſūpto ſacro diſciplōz ꝯſortio: Iudeā oēm: Samariā: Galileā: ⁊ Pheni-
cū vrbes circuiens ī tēplo ⁊ ſynagogis celeſti documēto pplōs docere cepit. Sz
⁊ leproſos mundare: mutos vocales facere: cecos illumiare: mortuos ſuſcitare:
ac febribuſ: vētiſ: vndiſq3 iperare: ⁊ alia īnumerabilia ſigna facē: vt ſue diuinita
tis experimētū mōſtraret. Poſt hec ſacerdotū īuidia pcurāte: cū ſuū corpus ī ci
bū: ⁊ ſanguinē tā p̄ſentibus q̄ꝫ futuris exhibuiſſet ī potū ab vno ſocioz̄ eius vē-
dit᷑. Captuſq3 ⁊ accuſatus q̄ꝫ ſabbatū nō obſeruaret: q̄ꝫ ſaluti hoīu3 quouiſ tp̄e
ꝯſuleret: q̄ꝫ baptiſmū circūciſiōi anteferret: q̄ꝫq3 abſtinētiā Suille carnis aufer-
ret | p̄ſidis iuſſu deludit᷑ | virgis cedit᷑: corona ſpinea coronat᷑: collaphis ſputiſq3
deturpat᷑. ⁊ deniq3 tāq̄ꝫ latro cruci affigit᷑: vbi cū ſpōte ſua ſpm̄ emiſiſſet | tremu-
it oīs terra. ſol obſcuratus ē: offuſcata ē luna | ⁊ velū tēpli a ſūmo vſq3 deorſū ſciſ
ſū ē. Cuius mortui pect᷒ cū Lōginus mileſ q paz̄ videbat lācea pforaſſet ſāguiſ
cū aq̄ mixt᷒ exiuit: Vn̄ cūcta nr̄e ſalutis ſacra ſumpſere pricipia. Poſtmōm de
cruce depoſit᷒: ſepultureq3 traditus: poſt diē tertiā veluti alter Ionas de vētre
Ceti: ſic ipſe de vētre terre ſupata morte ſurrexit: ac poſtea ſuis p̄ordinatiſ ſepe
apparuit: ⁊ e medio eoz̄ cernētib᷒ ipſis pprijs viribuſ ī celū ad eū q miſit cū euo
lauit: necnō ⁊ ſpm̄ ſcm̄ ex ſe p̄req3 pcedētē ac oīa viuificātē3 ī aplōs diſcipuloſq3
oēs miſit. Quo illuſtrati bellū aduerſus orbiſ pricipē illico ſuſcepere: quē p chr̄i
ſanguinē ſuperātes: ipſūq3 ducē Ieſū chr̄m triūphātes tādē ī celeſtē p̄riā3 ſecu
ti ſūt. Et hec q̄ de vita chr̄i regis ⁊ pōtificis nr̄i ex ſacra euāgelij hiſtoria q̄ꝫ bre-
uiſſie pſcribēda duxim᷒. Ioſeph᷒ āt iude᷒ ī lib̄. antiqtatū de chr̄o ſic h3. Fuit tpi
bus nr̄is Ieſus vir ſapiēs: ſi tn̄ viz̄ eū noiare fas ē. Erat. n. mirabiliū opez̄ effe-
ctor ac hoīu3 doctoz̄ maxīe: q q̄ v̄a ſūt libēter audiūt. Hāc ob rē multos tū ex iu-
deis: tū ex gētibus ſibi adiūxit: chr̄us hic erat. Hūc āt cū Pilatus a pricipibus
nr̄e gētis īſtigatus ī crucē agēdū cēſuiſſet: nō tn̄ iſ deſeruē q eu3 ab initio dilexe-
rāt. Eiſdē preterea die tertia poſt mortē viuus appuit: quēadmōm diuinitus ī-
ſpirati pphē ⁊ hec ⁊ alia de eo īnumerabilia miracula futura eē p̄dixerāt. Per-
ſeuerat ⁊ vſq3 ī hodiernū | diem celebre chriſtianoz̄ nomen ab ipſo ſumptū per-
ſeuerat ⁊ genus. Hec ille.

Nato itaq3 dn̄o nr̄o ieſu chriſto īcobata ē ſexta ſeculi etaſ: que nlla gn̄ationū aut
temporum ſerie certa ſed veluti decrepita totiuſ mundi morte erit finiēda. Hāc
etatem quidā ab īcarnatione chr̄i incipiūt. Quidā a baptiſmo chr̄i ppter vim
regeneratiuā aquis datā iā circūciſiōe terminata. Alij autē3 a paſſione: q2 tunc
aperta eſt paradyſi porta: ⁊ incobata eſt ſeptima quieſcentium.

Annoz̄ diuerſitas.

Octauianus

Et q̄ vt quidā auctor ſcribit ex ānoꝝ chr̄i regūq̄ ꝯcurrētia quoꝝ iītia fineſq̄ fre⸗
quēter ſūt īcerti ambiguitaſ quoq̄ emergit ī calculando: necnō ⁊ circa ānoſ dn̄i
quoto āno baptizatus quotoue paſſus ſit chr̄us varie loquūt̄ auctores. Idcir⸗
co ad oēm dubietatē remouēdā: hoc ī loco aduertēdū ē ſm̄ Bedā li.º de tp̄ib⁹: q̄
Romani an̄ Numā Pamphiliū: annū ī Martio ob Martis reuerentiā: a quo
menſis ille denomiatus ē ſicut Hebrei incipiebant. Ab eiuſdē tn̄ tp̄e p̄ duos mē
ſes Januariū ⁊ Februariū ad ānū pri⁹ ꝯfuſū addiderat. Annū a bruma. i. a Ja⸗
nuario īcipiūt: quos ēt romana eccl'ia ī calendario cōi ⁊ anno vſuali ſeq̄t̄. Greci
vō q̄ Olympiades īuenerūt: a Solſtitio brumali quādo ſol īcipit aſcēdere ānū
īcipiūt. Hebrei ab Equinoctio v̄nali q̄do mūdus īcepit. Egyptij ab autūno. O
rietales vō (vt Dyoniſio placet) ⁊ p̄ſerti Arabes ⁊ Caldei a fructuū collectiōe
illatis ī tēplū decimis ī Octobris p̄ncipio: qd̄ ꝓprie ē equinoctiū autūnale: ānū
incohāt: ſicut patuit ī Ezechielis viſiōe vbi de mēſe q̄rto agit̄ q̄nta die menſis:
apud quos October menſis primus erat.

Ceterꝰ preter variā āni īceptionē predictā ē annus ēmergēs a quouis rei euentu
i. a quouis āni tp̄e vſualis īcipiēs: q̄lis īcohari ſolet ī primordijs regū ⁊ īpatorū
Ad hoc annos domini dupl'r numeram⁹: aut ſm̄ natiuitatē: aut ſʒ etatē. Unde
cū chr̄us natus ſit ī fine anni nr̄i vſualis ſm̄ ſolē de primo anno natiuitatis tm̄
ſeptē dies hūit. Sʒ primus ānus etatiſ ſue duodeci menſiū ſolariū. ſ. a. 25. die de
cēbris vſq̄ ad eūdē diē reuoluto āno ꝯplet̄ ī ſecūdo āno natiuitatis. Et ita duoſ
annos natiuitatis ſm̄ ſolē pene ī p̄io āno etatis ꝯſumauit. Et ſecūdus ān⁹ nati⸗
uitatis ē ille q̄ ⁊ prim⁹. Unde fit vt anni dominice natiuitatis ſm̄ ſolarē curſum
ſūt trigitaq̄ttuor ⁊ pene cū dimidio. In quoꝝ trigita ſm̄ etatē trigeſimop̄io ſʒ
natiuitatē baptizat⁹ ē. Quo āno ꝯputato cū vltīo pene dimidio vīm ē chr̄m q̄ttu
or ānis p̄dicaſſe: vel ſaltē ſm̄ Joānis euāgeliū trib⁹ ānis cū dimidio. In trigeſi⸗
mo āt tertio etatis āno ⁊. 34. natiuitatis ipſe chr̄us paſſus ē. Annus igit̄ q̄dra⸗
geſimuſſecūdus Auguſti Ceſaris ī quo natus ē domin⁹: ſicut a Martio in quo
Julius occiſus ē īcepit ita ⁊ deſinit. Jōq̄ iq̄t Dyoniſius. Initium ī anno tertio
194. Olympiadis iuxta Euſebiū ſumit ⁊ finē ei⁹ ī q̄rto āno eiuſdē Olympiadis
mēſe Martio ꝯcludit. Et iō diuina ſapia ibi ꝓuidit ſuā natiuitatē: vbi greci an⸗
nū cū Olympiade īcipiūt. Anni vō regū ⁊ īpatoꝝ quoꝝ raro iītiū aut finiſ certe
rep̄it̄ difficile cū Olympiadib⁹ aut cū āno domini ꝯputant̄: eo q̄ initiū ī priori
āno: finē ī altero āno Olympiadis frequēter hʒ. Cū igit̄ Juli⁹ kl'is Martij in⸗
terfectus fuerit: vnde regnū Octauiani numerat̄ dominus ī fine āni. 42. Octa⸗
uiani īcepit primū annū natiuitatis ſue. Et ſic annus quadrageſimuſterti⁹ Au⸗
guſti incipit in primo anno etatis domini: quadrageſimuſquartus in ſecūdo an
no: ⁊ quadrageſimuſquintus in tertio. Et ſic de reliquis.

Annorum diuiſio.

Annus igit̄ duplex ē. Uertes. ſ. ⁊ Magnus. Uertentē olim Egyptij hūere bime
ſtrē Archades trimeſtrem. decē vō mēſiū inequaliū veteres Romani habuere
ſub Romulo rege. Cui (vt diximus) Numa Pōpilius duos addidit vt duode
cim eēt menſiū: dieꝝ vō. ccclitij. qui antiq̄ſſimus fuit Hebreoꝝ annis. Sane cū
m'ltas itercalatōnes ānus talis exquireret ne ferie mēſiū hyemales eē ꝯtigeret:
aut ſacra hyemalia efficerent̄ eſtiua. Caius Julius Ceſar annū ad ſolis curſū
equauit: eūq̄ ī p̄tes nouē ſubdiuiſit: vʒ menſes: ſeptimanas: diem quadrantē:
horam: punctū: momētū: vnciā ⁊ Athomū. Annū eni ī duodeci mēſes ⁊ quīqua
gitaduas ſeptimanas ⁊ diē vnā. dieſq̄. 365. cū q̄drante ꝯſtituit eo q̄ ꝯperiſſet
hoc ī ſpatio quadrantis ſolem fere zodiacū oēm circuiſſe. Et q̄m̄ q̄drantē illum
ſingulis annis apponere videbat̄ difficile vt q̄rto āno ānus eēt ſemp̄ trecento⸗
rum dieꝝ ⁊ ſexagintaſex diem illam februario menſi addens. ⁊ hac in forma ne
auctus videret̄: vt ſexto kl'as bis diceretur. ſ. duobus diebus ꝯtinuis in quibuſ
venire contingeret: ⁊ hic biſextus eſſet. Menſi vero q̄ttuor ſeptimanas ⁊ pau⸗
lo amplius conſtituit: Septimane dies ſeptem. Diei quattuor q̄drantes. Qua
dranti autem ſex horas. Hore quattuor puncta. Pūcto decē momenta. Momē⸗

Octauianus
to duodecim vncias. Vncie.47. Athomos. Athomū vero indiuiſibilem dixit.
Menſis itaqȝ duodecima fere ps anni ſolaris ē. Septimana quarta ps menſis
dies nālis ſeptima ſeptimāe ps dī. Quadrās diei nālis q̄rta pars ē hora: ſexta
quadrantis pars. Pūctū q̄rta ps hore. Momētū decia pars pūcti. Vncia duo-
decima momēti ps. Athom⁹ vō ē q̄dragesimaſeptima ps vncie.
Ann⁹ āt magnus ſm̄ Ariſtotelem is eſt quem ſol ⁊ luna ceteriqȝ planete ī eundeȝ
punctū īncti oēs diſceſſerit īuicē redeūtes ꝯficiūt vt ſi oēs ſūt ī princi-
pio arietis ⁊ inde curſum ceperint: quādocūqȝ ꝯtingat eoſdē ī principio arietis
īuicē reperiri eo tūc ānus magnus erit pfectus. Et hoc fieri diuerſimode puta
rūt ātiq: q2 alij hūc ānū ꝯfici ex ānis vertētib⁹.2484. Alij vō ex 5552. Alij vō ex
decēmilib⁹ octingentis ānis ⁊ plus ⁊ min⁹. Nō credē ridiculū eēt. Annū āt ma-
gnuȝ mille ānos nō excedere Joſephus ī primo antiquitatum dixit.
Igiī ſicut greci ad victorie ſue gl'iam a captiuitate Troie tpa annotare ceperūt.
Et idē Olympiade cepta iuxta Olympiadaꝝ numeꝝ ēt ānotauerūt. Poſtea ro
mani florētes ab vrbe ꝯdita. Vltimo nos chriſtiani a natiuitate ſiue ab īcarna-
tiōe chri ꝯſueuimus ānotare. Quā ſane ānotationē deinceps pſequemur: vt in
margine explicabitur. Turci vō ⁊ Mauri alieqȝ Mahumetee natōnes a Ma
humeto annotationes facere dicūtur.

Prodigia ī natiuitate chriſti.

Olei fons nato dn̄o (vt Eutropius ⁊ alij multi tradūt) Rome ⁊ taberna merito-
ria ī transtyberina regiōe ex terra p totā diē effluxit: denūciās chri grām genti-
5 bus oībus datā. Quo ēt die aureus circulus circa ſolē appuit. Treſqȝ ſoles viſi
ſunt: poſtea ſtatim ī vnū redacti. Romuli quoqȝ ſtatua ⁊ tēplū pacis corruere.
Archelaus magni Herodis filius q̄dragesimoſeptio īperij Auguſti anno Olym
piade autē.196. iudeis regnare cepit ⁊ regnauit ī hieruſalē ānis.9. Qui patre
ſublato ipm̄ (vt dignū erat) regijs exequijs honorauit moxqȝ ad ꝯprimendā po
puli ſeditionē ꝯtra eū ortam nouē iudeorum milia peremit. Queȝ Ceſar augu-
ſtus ꝑpter amorē pr̄is cū ceteris Herodis filijs atqȝ ſorore Solome ac Beroni
ce eius filia: quoad vixit maxio pſecutus ē honore. Sed huic maxime ⁊ Hero-
di Antipe Lyſie quoqȝ ac Philippo fratribus nō feliciter ceſſit. Nā cū omnes
accuſati eēnt. Archelaus hic nono regni ſui āno ī exiliū apud Vienaȝ Allobro-
gum relegat⁹ fuit. Alij aūt vix multo obſequio reditū īpetrarūt: ⁊ ſuaȝ quiſqȝ te
trarchiā vltra Judeā ⁊ Celoſyriā vſqȝ in babyloniam ⁊ Euphratis regionem
obtinuerūt. Redactis vō ī ꝓuinciā Archelai finib⁹ Cōponius q Cirini collega
fuerat eo mittiī ꝓcurator. Cui ſucceſſit Marc⁹. Marco ſucceſſit Anim⁹ Ruf-
fus. Quo ꝓuinciā ꝓcurante Auguſtus mortem obijt.
Herodes Antipas magni Herodis filius: poſt Archelaū frēm in galilea prefuit
14 annis.24. Nam Archelao e regno pulſo. Judeoꝝ regnū ī quattuor tetrarchias
ī. partes diuiſū ē. Et huic galilea obuenit: que ē q̄rta regni pars. Hic (vt Chriſo
ſtom⁹ īquit) Impijſſimus ac crudeliſſimus ī ciues ſuos ſicarius in nobiles la-
tro: ī ſocios populator: ī domeſticos predo plebis īteremptor: filioꝝ occiſor: in
extraneos homicida: ī proprios parricida. q ⁊ vniuerſa ꝓphanauit: ſacerdotiuȝ
iudeoꝝ omnino ſuſtulit: omnē ordinem ⁊ legem ꝯfudit: temerauit regnū: corru-
pitqȝ quicquid erat religionionis quod legis: quod vite: quod moꝝ: quod fidei:
quod deniqȝ diſcipline omnis perdidit ⁊ confudit. Hic cuȝ Philippi fratris ſui
vxorem contra legem duxiſſet: a Joanne baptiſta cōmonitus non equo animo
tolerat quod homo dei monebat: ſed illi reſpondit mala pro bonis. ⁊ cum eum
occidere vellet timuit plebem: quia (vt Euangeliſta inquit) ſicut verus prophe
ta habebatur: ſed poſuit eum in carcere in caſtello Macheruntа: ⁊ paulo ante
mortem chriſti caput ei amputare fecit. Hic etiam Jeſum a Pilato ſibi miſſuȝ:
illuſum ad eundem remiſit eo ꝙ interrogatus (vt Lucas ſcribit) reſpondere no
luiſſet. Tres autem Herodes ſucceſſiue īfames fuiſſe ſcriptura ꝯmēorat. Prius
fuit Aſcalonita q pueros occidit. Secūdus hic ipſe. Terti⁹ Agrippa Ariſtobo-
li filius qui Jacobum occidit ⁊ Petrum īcarcerauit. De quibus extant verſus.

Tyberius

Aſcalonita necat pueros: Antipa Joannē.
Agrippa Jacobum claudens in carcere Petrū.
Tyberius tertius Romanoꝝ imperator anno primo .198. Olympiadis
regnare cepit ⁊ regnauit ānis.23.⁊ aliquot dieb⁹. Hic Liuie vxoris Au
guſti filius ⁊ ipſius Auguſti priuignus ⁊ gener atqꝫ heres vir multe lit 15 5214
terature ⁊ eloquentie grauiſſimus: quē certe nec īter bonos principes neqꝫ oīo
inter malos ānumerare poſſumus. Hūc cū Auguſtus in filiū adoptaſſet ꝯpato
magno exercitu ꝯtra Vindelicos miſit: qui eos prelio vicit ac vna cum eis qui
Thraciaꝝ ꝯfines erant Romanas prouīcias fecit. Indeqꝫ haud multo poſt de
Rhetijs: Vindelitiis: Armenis ac Panonijs triumphauit. Poſt ēt Dalmatas
⁊ Sarmatas ī Romanam redegit ptātem. Poſtremo vaſtata Germania īpera
tor appellatus ē: qui etiam nōnullas ibidem ꝯdidit ciuitates eaſqꝫ ſuo nomine
Agrippinas appellauit. Factus deinde omnium monarcha bella per ſe nunꝙ
ſed per legatos geſſit. Hūc Oroſius ⁊ Suetonius īgenij peſſimi ac īſidioſi fuiſ
ſe tradūt ſimulans ſe velle qͦ nollet. Unde (vt Euſebius ſcribit) multos reges
ad ſe blanditijs pellexit quos nūꝙ remiſit. In quibus Archelaū Cappadocē
cuius regnū in prouintiam vertit ⁊ Mazachā eius nobiliſſimā ciuitatem Ce-
ſaream appellari iuſſit. Tumultus tamen in vrbe exortos prudenter ſuppreſſit
ī quibus multos ſenatores ꝓſcripſit quoſdam ēt interfecit. C. Aſiniū Gallum
oratorem clariſſimū magnis ſupplicijs īterfecit. Vocienū quoqꝫ Montanum
Narbonenſem celeberrimū oratorem ī Balearibus relegauit vbi ⁊ vita defun
ctus ē. Druſum ēt ipſius frēm vt nōnulli tradūt veneno ſuſtulit. Verūtū tante
fuit ī iubendo modeſtie vt cū ei ſuaderet̄ ꝙ tributa ꝓuīcijs augeret reſpondiſ
ſe dicat̄ boni paſtoris eē pecus tondere nō deglutire. Hic etiam Germanicū
Druſij fratris filium qui anno quarto imperij ſui de parthis clarum egerat tri
umphū: poſt patrē veneno īteremit. Sed non multopoſt ⁊ ipē octogeſimono
no etatis ſue anno ī Campania epoto veneno īterijt.
Valeri⁹ Graccus illuſtriſſimus vir a Tyberio primo āno imperij ſui in iudeam 16
poſt Anniū Ruffum quintus iudeorum rector mittit̄ ꝓcurator. Qui ſuſcepto
magiſtratu: primo apud iudeos pontificatū vendere cepit. ⁊ quoad vixit mltos
ī hieruſalē pontifices ſucceſſiue (vt Joſephus refert) poſuit ⁊ amouit. Et prio
Amanū a ſacerdotio amouēs Hiſmaelū Jabi filium: pōtificem deſignauit: ſ; ⁊
hunc non multopoſt abijciens. Eleazar Anne pōtificis filiū ſacerdotio ſubro
gauit. Poſt ānū vero ēt hunc ab officio remouit. Et Simoni cuidā Cemithi fi
lio: miniſteriū pōtificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipſe ꝙ vnius anni ſpatio
perfunctus ē pontificatu. Tandē Caypham pontificem maximū ꝯſtituit virum
arrogantem ⁊ aliene felicitatis inuidū: cuius ſuaſione (vt ſacra euāgelij habet
hiſtoria) Chriſtus dominus noſter traditus eſt morti.
Pilatus natione Gallus ex vrbe Lugduno: vir ſane callidus: facinoroſus ac pro 25
bris omnibus ꝯtaminatus: hoc anno qui ē tertiuſdecimus īperij Tyberij Ce-
ſaris abrogato Valerio Gracco iudee ꝓcurator a Ceſare deſignat̄. Et prefuit
annis.10. Qui magiſtratu ſuſcepto: ſua calliditate: ſuoqꝫ īgenio: ēt iudeoꝝ veſaniā
cito ſuppreſſit. Quoꝝ poſtmōm ſuggeſtione dn̄m nr̄m Jeſum chr̄m cruci affi-
xit: in qua ⁊ defecit. Poſtea ſibi timēs de eius morte doctrinaqꝫ ac religiōe Ty
beriū admonere ꝙcitius curauit. Propter qͦ Tyberius chr̄m in deos referēdū
ac templo cēſuit honorādū. Sed id fieri ſenatus vetuit ꝙ nō ad ſe prius ſed ad
Tyberiū ſcripſiſſet Pilatus. Qui tn̄ ꝓ tanto ſcelere penas dedit. Nā ꝓpter iu
deoꝝ accuſationes a procuratione amotus perpetuo exilio in obprobrium gen
tis ſue apud Lugdunū ē relegatus: vbi ⁊ maximis vexatus calamitatib⁹ ſeipm
(vt Euſebi⁹ ſcribit) īterfecit. Licet ſint qui dicāt eū ſceleris penituiſſe: veniāqꝫ
a dn̄o ꝓmeruiſſe. Hic regis cuiuſdā (vt aiunt) ex pellice fili⁹ fuit: q ēt ab adoleſcē
tia germanū propriū occidit: ⁊ francoꝝ regis legatū apud Romā īſidioſe īterfe-
cit: aliaqꝫ homicidia ꝑpetrauit. Procurator deniqꝫ iudee ꝯſtitutus oīa ibidem
ꝓphanauit: ⁊ iuxta Danielis ꝓphetiā de tēplo domini ſacrificia ac libamina ab

Tyberius
ſtulit ⁊ deſolatiõis abominatiõi eo poſuit. Que abomĩatio ex Hieronymi ſen
tẽtia ad imaginẽ Ceſaris referri põt: quã reclamãtibꝰ iudeis ipſe furti poſuit in
tẽplo ⁊ ꝑ deo adorari voluit: qḋ hac potiſſimũ ↄ̃ cã feciſſe dr̃: vt auguſti beniuo-
lentiã ſibi ꝯpare poſſet: ꝑ q̃ ſua verſutia Herodis tetrarchiã vſurpare intende-
bat. Sʒ Herodes cognita hoĩs fraude: magnã ĩdignationẽ ⁊ inimicitiaꝫ aduer
ſus eũ ſuſcepit. Adueniente vͦ Chr̃i paſſiõe (vt Euangeliſta ait) facti ſunt ad ĩ
uicẽ amici: cũ antea eã obrem fuiſſent inimici.
Phariſeoꝝ ſecta tẽpeſtate hac ob ſanctitatis oſtentationẽ maxĩo ĩ p̃cio vt ex euã-
gelij hiſtoria elicere poſſumus apud iudeos habita ẽ. Qui iõ Phariſei dicebãt
q̃ a ceteris hitu ⁊ ꝯuerſatiõe diuiſi erãt. Nã vt Joſephus ĩ 1º hʒ cultu auſterio
re ⁊ parciſſimo vtebant̃ victu: ſtatutiſqꝫ Moſaycas traditiões determinantes
pictatia carthaꝝ ĩ fronte ⁊ ĩ ſiniſtro brachio de cathologo ĩſcripta q̃ philateria
dicebant̃ ĩ legis memoriã gerebãt. Fimbrias ãplas ſpinis alligatas qbus ince-
dẽdo pũgerẽt̃ deferebãt. Maioribꝰ ſuis nunq̃ꝫ ꝯtrarium reſpõdebãt: ⁊ mortuo
rũ reſurrectionẽ ſperabãt: p̃dicabãtqꝫ.
Saduceoꝝ alia ſupererat ſecta in iudea ſʒ nõ eiuſdẽ religiõis ⁊ p̃cij cũ Phariſeis
Hi Saducei reſurrectionẽ corporũ ⁊ angelos eẽ negabãt: ⁊ aĩas cũ corporibus
ĩterir̃ putabant: vt pʒ Actuũ. 23º. Et q̃ nimiũ ſeueri erãt nec iter ſe ſociales. Sa
duceos ſe. i. iuſtos nuncupabant.
Eſſeoꝝ vͦ alia ibidẽ vigebat ſecta: q (ſicut tradit Joſephus ĩ ſecũdo monaſticaꝫ)
ĩ oĩbꝰ agebãt vitã voluptatẽ vt maleficiũ vitãtes: diuitiaſqꝫ ꝯtẽnentes. Hi ẽt vn
guẽta nõ curabãt veſtes ⁊ calciamẽta niſi ꝯciſa aut oĩo ꝯſũpta nõ mutabãt. Ho-
ſpitalitatẽ exhibebãt: vnicũ eis erat pulmẽtũ. Cibũ ſemꝑ orõne ꝓueniebant: ⁊
ſubſequebant̃. Tumultꝰ ãt clamor ĩ eoꝝ hoſpitijs nuſq̃ꝫ audiebat̃. Et q̃q̃ꝫ ĩdigẽ
tibus libẽ ſubuenire poſſent cognatis tñ q̃cq̃ꝫ dare ſine cõis diſpẽſatoris diſpo-
ſitiõe nõ ꝑmittebãt. Oẽ qḋ dicebãt iuramẽto fortius exiſtimabãt. Juramẽtũ q̃
ſi piuriũ reputabãt. Qui poſt ãnĩ ꝓbationẽ inter eos admittebãt̃ cõpellebãt̃ iu
rare q̃ꝫ deo fidẽ hoĩbus iuſtitiã ⁊ pricipibus obediẽtiã ſuarẽt. Et ſi ꝯtigẽt ipſos
aliqñ p̃eſſe nũq̃ꝫ abuterẽt̃ viribus ptãtis ad iniuriã ſubditoꝝ ſʒ mẽtiẽtis ꝓ poſſe
ꝯuincẽnt: ad iudiciũ eoꝝ nõ minꝰ q̃ꝫ cẽtũ pſone ꝯueniebãt: quoꝝ decreta poſtea
ĩmobilia erãt. Sabbatũ adeo illibatũ ſuabãt: vt nec cibũ illo die parẽt: nec ignẽ
accẽdẽnt: nec vas aliqḋ trãſponẽnt aut aluũ purgarẽt. Cetis ãt diebꝰ fodiẽtes ĩ
terrã cũ dolabro demiſſa circũquaqꝫ veſte ſe ꝯtegebãt qñ aluũ purgabant ne ra
dio ſolari ĩiuriã facẽ vidẽnt̃. Purgato quoqꝫ aluo terrã egeſtã ſuꝑ foueã reduce
bãt. Hec ille. Hos Eſſeuos ſiue Eſſeos ꝑꝑ Manaemũ quẽdã iter eos vir ſcm
Herodes Antipas dũ vixit honorauit. Nec ĩhoneſtus ſmo de his in hiſtorijs
vnq̃ꝫ habitus eſt.

Septuaginta diſcipuloꝝ chr̃i electio vel deſcriptio.

Dñs Jeſus chr̃us tertio paſcate poſtq̃ꝫ decollatꝰ ẽ Joãnes baptiſta: p̃ter duode-
cĩ aplos deſignauit ⁊ alios ſeptuagĩtaduos diſcipulos: eoſqꝫ añ faciẽ ſuã ĩ oẽm
ciuitatẽ ⁊ locũ quo erat ipſe vẽturꝰ miſit: quoꝝ noĩa (vt diuus Hiero. ad Dama
ſũ ſcribit) hec ſũt. Matthias prius q ꝯnũeratꝰ ẽ cũ ũdeci aplĩs: vt Actuũ. 1º c. hr̃
Joſephꝰ q vocat̃ Barſabas ſcõs. Qui vt idẽ hʒ liber: iuſtꝰ appellatꝰ ẽ. Joſeph
ab Arimathia tertiꝰ q petijt a Pilato corpꝰ Jeſu. Marcꝰ euãgeliſta q̃rtꝰ Petri ĩ
baptiſmo filiꝰ: Barnabas qntꝰ Marci euãgeliſte nepos. Lucas euãgl̃iſta ſextꝰ
Cleophas ſeptius q vidit dñʒ qñ ibat Emaꝰ. Octauꝰ Seneca: cꝰ ep̃le extãt ad
apl̃m Paulũ. Nonꝰ Simon q vocat̃ Niger: Decius Luciꝰ Cyrenẽſis. Mana
hen vndecius q collectaneꝰ fuit Herodis tetrarche. Soſthenas duodecimꝰ q ĩ
pria ep̃la Pauli ad Coryntheos legitur. Tertiuſdecimus Cephas cui Paulus
ĩ faciẽ rſtitit. Non enĩ Petrus ſicut Euſebius ĩ hiſtoria eccl̃iaſtica tradit. Quar
tuſdecimꝰ Thadeus ñ apl̃us q Abagaꝝ regẽ ſanauit: Hermas qntuſdecimꝰ q̃m
ĩ ep̃la ad Ro. Paulus ſalutat. Andronicꝰ ſextuſdecimꝰ ⁊ hũc ſalutat. Junias de
cimuſſeptimꝰ. Amplias. 18. Urbanus. 19. Herodiõ. 20. ⁊ hos oẽs ſalutat. Aſi-
neretus. 21. Jaſon. 22. de quo loq̃t̃ Paulus ante ſe fuiſſe ĩ chr̃o Stephanuſ ꝓthe

Tyberius

martyr.23. Philippus diaconus.24. Procoꝛ⁹.25. Nicanor.26. Timon.27. Par
mena.28. Nicholaus aduena.29. Trigeſimus iudas. Sylla.31. Hi duo miſſi fue
rūt cū Paulo Antiochiā. Siluanuſ.32. fuit qui cū Paulo Theſalonicēſibus ſcri
pſit. Simō.33. filius Cleophe. Naaſon Cyprius ātiquus diſcipl's.34. Agab⁹
ꝓphā.35. q tulit zonā Pauli. Ignacius epūs.36. Ananias q Paulū baptizauit
38. Ruffus 39. Alexander.40. Simon Cirenēſis q portauit crucem poſt
Jeſū.41. Nabanael a cana galilee q dixit. A nazareth pōt aliqd boni eſſe.42.
Nichodemus publicanoꝝ pꝛinceps q venit ad Jeſū nocte ⁊ q̄ttuoꝛ eius frēſ vꝫ
Simon: Judas: Jacobus: ⁊ Symeon. Quadrageſimuſſeptius Simon Coria
ri⁹ apud quē hoſpitatus ē Petrus apl'us.48. Barnabas alter a nepote Marci
qui victus Romā ductus ē poſt necē Pauli ⁊ ibi defunctus ē.49. Joānes queꝫ
vocāt pꝛēm. Quiquageſimus ēt alius Barnabas fuit.51. Stephanus ali⁹ ⁊ ſex
frēs ei⁹ qui cū Petro abierūt Ceſareā ad Jopen: vꝫ Cariſius Milchus: Saiuſ
Aquila Flegatū: Hermas qui ſimul cū Cherintho tranſgreſſus ē ⁊ fuit Here-
ſiarcha ⁊ cū illo aliꝭ duodecim quoꝝ noīa iſta referuntur.

Helion Appelion: Pꝛobatiſſimus: Simeon: Leui: Marcobas: Cleon: Euma-
nes: Candarus: Cleon: alius Dimas ⁊ duodecimus Narciſus. Hi ſunt d̄ qui-
bus Joannes euangeliſta ait. Exierunt ex nobis: ſed non erant ex nobis. Et
Paulus eos falſos apoſtolos appellat ⁊ operarios iīquitatiſ. Hi quippe: vt idē
apoſtolus ait retro abierunt: quibus a veritate diſcedentibus apoſtoli alioſ du-
odecim delegerunt: ne. ſ. diſcipulorum coꝛrumperetur numerus: ſicut ⁊ in locuꝫ
Jude Scariotis ſubꝛogatus eſt Matthias. Et hec eorum ſunt nomina: videli
cet Adeppelles: ⁊ Penetus. Joannes q dicitur Juſtus: Stachis: Pōplius: A-
riſtobolus: Stephanus: ex Coꝛyntho. Lympas: Herodion filius Narciſi
Ruffus adeo electus. Titus: Philemon: Ariſtarchus quem Paulus in epiſto-
lis ꝯcaptiuum frequenter appellat. Hec ex Hieronymi ſcripto.

Schola chꝛiſtianoꝛum hic incipit.

Apl'i aūt ⁊ diſcipuli oēs poſt dn̄i aſcenſionē (ſicut Lucas in apoſtoloꝝ actibus 34
meminit regreſſi a mōte oliueti hieroſolimā venerūt ⁊ aſcenderūt in cenaculuꝫ
vbi manebāt Petrus ⁊ Joānes: Jacobus ⁊ Andreas: Philippus ⁊ Thomas
Bertholomeus ⁊ Matheus: Jacobus Alphei ⁊ Simon zelotes ⁊ Judas Ja
cobi: ⁊ hi oēs vnanimiter pſeuerantes in oratiōe cū mulieribus ⁊ Maria mr̄e
Jeſu ⁊ fratribus eius ſcholaꝫ virtutuꝫ cōfeſtim conſtituerunt: meditantes in le
ge mandatorum domini die ac nocte donec induerētur virtute ex alto. Tūqꝫ
dominū noſtꝝ ieſuꝫ chꝛiſtum orare pꝛimo ceperūt cū quo duduꝫ ꝯuerſantes vir
tutibus illi⁹ ⁊ miraculis paſcebanꝰ. Coqꝫ loci nihil heſitātes in oratione perſe
uerarunt: ⁊ poſt decimam diem acceperūt munera ſpūſſancti ꝓmiſſa que poſce
bant. Quibus muneribus imbuti oīa que de chꝛiſto p ꝓphetas ſcripta fuerāt
intellexerunt: cōmuniqꝫ decreto ſymbolum edentes noſtre fidei fundamenta
iecere. Et Petrus quidem apoſtoloꝝ princeps iuxta hieremie uaticiniū .c°.2°.
⁊ Iſaie.45. atqꝫ pſalmiſte dixit Credo in deū patrem omnipotētē creatorem
celi ⁊ terre. Andꝛeas vero eius german⁹ ī Abacuch v̄bo ſubdidit. Et ī Jeſum
chꝛiſtū filiū eius vnicū dominū nr̄um. Qui Joānes adiecit Qui cōceptus ē de
ſpiritu ſancto natus ex maria virgine. Hoc. n. Jſaias predixerat. Ecce virgo
ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊ uocabiꝰ nom̄ Hemanuel. Et Hieremias Mlier circūda
bit viꝝ Jacob⁹ v̄o ēt Jſaie ꝓphetā affirmās dixit. Paſſus ſb pōtio Pilato cru-
cifixus moꝛtu⁹ ⁊ ſepultus. Thomas deide Oſee ꝓphetiā ꝯteſtās ait. Deſcēdit
ad īferos tertia die reſurrexit a moꝛtuis. Poſtea Jacob⁹ maioꝛ ꝓtulit. Aſcēdit
ad celos ſedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus mox adiiciens ingt.
Jnde vētur⁹ ē iudicare viuos ⁊ moꝛtuos. Bartholome⁹ poſtmōꝫ cecinit dicēs.
Credo in ſpiritū ſanctū. Matheuſqꝫ ſubiecit. Sāctā eccleſiā catholicā. Simō
dniqꝫ Judas: ac Mathias reliquū pfecerūt dicētes. Sāctoꝝ cōmuniōeꝫ. Car
nis reſurrectionē. Et vitā eternā Amē. Perfectoqꝫ ſymbolo multa ꝯſtituere de
oī eccleſia q̄ tū legi cepta ſūt. Jnde diuino cultu intenti Jacobū fratrē dn̄i hie

Tyberius

roſomilitanū pōtificē ꝯſtituerūt vir quidē a natiuitate ſāctiſſimū. Quo creato ab oībus vt verus epiſcopus ꝯſalutatus ē. Qui aſtātib⁹ oībus ꝛ beata Maria mr̄ dn̄i primū miſſaꝫ celebrare cepit: dicēdo pr̄ nr̄. Hac ratione (vt Lucas ſcribit) chriſtiana reſpu. multū creuit viroꝝ. ſ. ꝛ mlieꝝ: pp qḋ Petrus aplus bonis inſtitutis moribuſqꝫ dei eccleſiā ꝯfirmatur⁹ ne vbū dei ꝑtermitteret̄ ſeptē dyaconos delegit. vꝫ. Stephanū. Philippū. Procoꝝ. Nicanorē. Timonē. Parmenā ꝛ Nicholaū Antiochenū q̄ i ueritate nō ſtetit. Hos ordinauerūt apl̄i dyaconos viros optīos qbus oīmodā ei⁹ ſchole curā tradiderūt. Illi aūt q̄ ad veros chriſti miniſtros ꝑtinebāt pagere ceperūt: docere. ſ. monere: caſtigare: elimoſinaſue (vbi opus erat) facere eo maxīe q2 aploꝝ ꝯſtitutū fuit ne qs ea i ſchola ꝓprium q̄d hr̄et. Quicqd. n. añ aploꝝ pedes ob religionē ponebat̄: id totū vel particbātur iter ſe ad neceſſitatē vel pauperibus erogabāt. Cūqꝫ chriſti ſcholā optime ꝑ tp̄re ꝯſtituiſſent apl̄i totū orbē ꝑ ꝓuincias inter ſe ꝑtiti ſūt. Et Thomas qdē parthos ſortitus ē. Matheus Ethiopiā. Bartholomeus Indiā citeriorē. Andreas Scythiā. Joānes poſt mortē virginis Aſyā. Petro aūt pōt⁹: Galatia Bithinia: Cappadocia ꝛ Italia obtigit. De quibus omnibus mox dicemus. Et hoc chriſtiane ſchole principium fuit.

Diacones primi ſeptem

Stephanus natiōe hieroſolimitanus e ſeptē diaconibus primus his tp̄ribus ob ſanctitatē ꝛ moꝝ diſciplinā diacon⁹ ab apl̄is electus ſigna magna ꝛ ꝓdigia (vt Lucas ſcribit) i iudeoꝝ pplo fecit. Cūqꝫ nōnulli ex iudeis diſputādo ꝯtra eum inſurrexiſſent eius ſapiētie ꝛ ſpiritui nequerūt reſiſtere. Intuebant̄ aūt vultuꝫ ei⁹ tāq̄ vltuꝫ angl̄i ſtātis iter illos. Sꝫ demū ꝯfutatis eoꝝ errorib⁹ idignati ſūt iudei: ſtephanūqꝫ ex̄ ciuitatē eiecerūt ac lapidibus ꝑemerūt: dū aūt lapidaretur poſitis genib⁹ ītuitus eſt celū apertū: viditqꝫ Jeſuꝫ: quē ꝛ ꝓ eis orauit ne ſuam mortē illis ſtatueret i ſuppliciū. Qua orōne finita obdormiuit in dn̄o: ꝛ ꝓthomartyr chriſti hitus ē: q2 eodē āno quo ꝛ chriſt⁹ ipſe paſſ⁹ ē. Ei⁹ venerabile corpus cū vſqꝫ ad Martiani pꝛīcipis tp̄ra occl̄tatū fuiſſet diuia reuelatiōe a beato Luciano pſbitero reptū: digniorīqꝫ loco conditum fuit. Celebratur autem eiuſ feſtiuitas poſt domini ſui natiuitatem.

Philippus ſcōs diacon⁹ ſpū ſancto illuſtratus ꝑ hec tp̄ra apud Ceſareā ſignis ꝛ virtutibus inclytus fuit. Qui cū multos baptizaſſet et Simoneꝫ magum ſamaritanū ſimulanteꝫ baptizauit. Hunc optimū ac ſanctiſſimū fuiſſe conſtat: nihilqꝫ ꝑtermiſiſſe quo ad augēdaꝫ eccleſiā dei pertinet Tres filias prophetiſſas habuit. Obijt vero vir ſanctus in Ceſarea Neronis tēpoꝛ. In cuius ſepulchro et tres filie tumulate ſūt. Cuius dici feſtiuitas celebrat̄ octauo Idus Junij.

Procor⁹ tertius diaconoꝝ apud Antiochiā eccleſiā dei nuper ab apoſtolis excitatā fide ꝛ induſtria quoad fieri potuit: auxit: ſuſtētauitqꝫ vbi etiā martyrio coronatus ē. Cuius feſtiuitas quarto Idus Aprilis celebratur.

Nicanor q̄rt⁹ diacon⁹ apd̄ hieroſolimā gr̄a fidei virtuteqꝫ admirād⁹ Veſpaſiani tp̄re pro dn̄o martyriū ſuſcepit. Eiuſqꝫ feſtiuitas celebrat̄ q̄rto Id⁹ Januarij.

Tymon q̄ntus diaconus poſt apl̄os primū apd̄ Beroā doctor reſedit: deīde dn̄i verbū diſſeminās Corynthū peruenit vbi a iudeis ꝛ grecis primo (vt tradit̄) flammis iniectus: ſed nihil leſus: demū cruci affixus martyrij coronam accepit Eius feſtuꝫ celebratur. iꝫ. kalendas Maij.

Parmenas ſext⁹ diacon⁹ a fr̄ibus dei gr̄e Philippus miſſus fuit. Ibiqꝫ iiunctuꝫ predicatiōis officiū plena fide ꝯſumans Traiani tp̄ibus martyrij gl̄iaꝫ adept⁹ ē. Celebraturqꝫ eius feſtiuitas dcimo kl̄as februarij.

Nicholaus vō aduena ſeptim⁹ diacon⁹ nō ꝑmāſit i fide: ſꝫ vxorē ſuā (vt Euſebius i. 2⁰. hiſ. eccl̄iaſtice refert) paſſim expoſuit. Nā cū eā pulchrā hr̄et tāq̄ zelotipp⁹ ab apl̄is icrepabat̄: q idignās i mediū ꝓduxit: eāqꝫ volētib⁹ ꝓſtituit: q̄ nōnulli illicitis ꝛ ꝓmiſcuis abuſi ſūt ꝯcubitib⁹. Qō ꝓbrū Nicholaū nō ex voluptate: ſed ad zelotippie ꝯtemptū feciſſe dicūt. Vtcūqꝫ ſit: ꝯſtat Nicholaitaꝝ hereſiꝫ ab eo ſumpſiſſe principium.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tyberius

Joſeph ab Arimabtia ciuitate cognomēto Juſtus (qui vt ſacra euangelij hēt hi
ſtoria) a Pilato pſide corpus ieſu chriſti pcibus obtinuerat ſepultureꝫ māda
uerat hac tempeſtate ad pdicandū chriſti euangelium ab apoſtolis in iudeam
miſſus ē. Ubi predicationis offō inſeruiens multas ꝓ chriſto pertulit pſecuti
ones ⁊ tādeꝫ victorioſiſſimo fine quieuit. Et iter cetera fertur ꝙ venenuꝫ bibe
rit: ſed ꝓpter fidē nihil ex eo triſte pertulerit. Ipſeqꝫ ꝓpter eximias virtutes
habitus ē ſanctus: celebraturqꝫ eius feſtū. 13. kalendas Auguſti.
Nicodemᵒ aūt Gamalielis nepos ⁊ Phariſeoꝝ ſecte pͥceps chriſtiqꝫ diſcipulus
Qui (vt Joannes. 3ᵒ cᵒ. hēt) ad chriſtū nocte venit: ab eoque īſtructus ex aqua
⁊ ſpiritu renaſci oportere: his tēporibus apud hieroſolimā maximo in precio
habitus ē: quibus opa magna phariſeoꝝ ps ad chriſti fidē poſtea ꝯuerſa ē. Hic
cū chriſtū e ligno depoſuiſſet: ſepultureqꝫ tradidiſſet: linteamina ⁊ cetera paſſi
onis inſtrumenta ſumma cū diligētia ſibi reſeruauit: ⁊ tādeꝫ ob ingenij magni-
tudinē chriſti imaginē ad ſimilitudinē in linteamine ſepulchri ipreſſaꝫ in ligno
effigurauit. In cuius medio predictum linteuꝫ ⁊ ipſius chriſti ampullā ſangui
ne repletā: necnon ⁊ cetera paſſionis īſtrumenta ad perpetuam rei memoriaꝫ
incluſit. Preuidenſqꝫ futurā hieruſalē euerſionē ipſaꝫ in galileā tranſtulit. De-
niqꝫ epiſcopus quidā Alpinus noīe vir religioſiſſimᵒ eandē naui ad hoc fabre-
facta impoſuit ⁊ mari ſine cuſtode cū luminaribus credidit. Que diuino poſt-
mōꝫ diſponēte cōſilio anno ſalutis noſtre. 740. ad lunenſeꝫ portū deuenit. Jo-
annes aūt quidā lucēſis epiſcopus vir ſanctus ꝑ quietē ab angelo admonitus
eo cōcitus cum clero multoqꝫ populo ꝓperauit ⁊ vt admonitus fuerat nauim
īuenit: imaginēqꝫ vultu terribilē cū ampulla ⁊ lāpadibus adhuc accēſis eduxit.
Ibidēqꝫ ampulla cū ſanguine lunenſi epiſcopo relicta imaginem curru ſplendi
do vectā Lucā magna cū veneratione ⁊ gaudio perduxit ⁊ in Diui Martini tē
plo collocauit vbi nunc vſqꝫ crebris miraculis inuiſitur.
Ueronica hieroſolimitana matrona ſanctitate ac pudicitia inſignita hiſdē tem-
poribᵒ a Tyberio Ceſare ꝑ Uoluſianū ſtrenuū virū e hieroſolima cū ſudario
chriſti Romā accerſit. Detinebatur. n. Ceſar magno infirmitatis morbo: qui
ꝙprimū mulierē ſanctā ſuſcepiſſet ⁊ imaginē ꝯtigiſſet curatᵒ ē. Quo curato po-
ſtea vſqꝫ ad mortē ibi moribus ⁊ ſanctitate in precio habita cū apoſtolis Petro
⁊ Paulo atqꝫ Clemēte eccleſiā dei ꝯſtituēs pſeuerauit. Hec ipſa ē quā dominᵒ
a ſanguinis fluxu fatigatā (vt ſacra euāgelij hēt hiſtoria) tangendo fimbriā ve-
ſtimenti eius ſanauerat a quo ēt tēpore paſſiōis eius eadē imagine ob amoris
ſignū donata fuit. Ipſa. n. imago pāniclo ipreſſa Clemēti pōtifici ⁊ ſucceſſoribᵒ
ab eadē ex teſtamēto derelicta nūc vſqꝫ Rome i beati Petri tēplo a chriſti fide-
libus maxia cū religiōe iuiſit: quā ⁊ multi per tēpora exqſitis celebrauere lau-
dibus. Inter quas illa ſingularis habetur: que incipit. Salue ſancta facies no
ſtri redēptoris. In qua nitet ſpecies diuini ſplēdoris. Impreſſa pāniculo niuei
candoris. Dataqꝫ Ueronice ob ſignum amoris ⁊c.
Jacobus aplus cognomēto iuſtus domini (ex ſorore Marie matris eius) frater 34
hoc anno poſt domini aſcēſionē ab aplis hieroſolimitane eccleſie primᵒ epiſco-
pus ordinatus: ſedit annis. 30. Uir certe ab ipſo matris vtero ſanctus q vinū ⁊
ſicerā nūꝙ bibit nec carnem māducauit nec balneo aut vnguento vſus ē: ⁊ ve-
ſtimētis lineis ⁊ cādidis tm̄mō idutᵒ: ſctaſanctoꝝ ingreſſus ita aſſidue ꝓ ſalu
te populi flexis genibus orabat vt eiᵒ genua Cameloꝝ more occultarent. Huc
abeunte Feſto ex iudea ipſius prouīcie gubernatore Ananus pōtifex iudeus:
vt chriſtum negaret compellere annixus ē: qui cū recuſaret iuſſit eū lapidibus
obrui. Dū aūt pceps de tēpli pinna deijceret ꝯfeſti i terraꝫ colliſus ꝓut potuit
manus ad celum tendens pro perſecutoribus orauit. Quo adhuc ſpirante fulo
nis fuſte in capite percuſſus expirauit. Hunc tante ſanctitatis fuiſſe (Joſephus
refert) ut pp eiᵒ necē ab oībᵒ creditū ſit hieroſolimā euſā fuiſſe: huic poſt reſur
rectionē dominᵒ apparuit: eiqꝫ benedicens panem ac frangens dixit: Mi fra-
frater comede panem tuum: quia filius hominis a mortuis reſurrexit. Hic (vt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tyberius
Gratian⁹ in canone de conſe.di.prima) refert miſſā dicēdo tm̄mō pater noſter
apud hieroſolimam primus conſecrauit:licet ſint qui petro apoſtolo hoc primū
aſcriberē velint:⁊ hūc Jacobū myſteria auxiſſe. Nuda.n. primo erant hec oia ⁊
ſimplr̄ tractabanť. Sixtus aūt primus in celebratiōe hec auxit ⁊ mādauit:ut ſā
ctus ſanctus ſanctus dominus deus ſabaoth canereť. Auxit deīde Baſilius do
ctor hoc miſteriū:atq₃ aliȷ̄ ēt auxerē ſūmi pōtifices. Nā Celeſtin⁹ p̄m⁹ miſſe itro
itū dedit. Gregorius magnus kyrieleiſon. Gloria iexcelſis deo Thelephorus:
ſed aliȷ̄ id Sirico tradūt collationes ⁊ gradualia p̄fationeſq₃ Gelaſius prim⁹
ordinauit. Ep̄l'am et Euangeliū diuus Hiero⁹. Aleluya vō ab eccleſia hieroſo
limitana ſumptū fuiſſe tradūt: Symbolū in concilio Niceno ſtatutū fuit. Com
memorationē mortuoꝝ Pelagius inuenit. Agnus dei Sergius dici mandauit.
Oſculū pacis dari Innocentius inſtituit. Aſperſionē₃ aque in principio miſſe
Alexander ordinauit. Et Thus Leo tertius.

Viri doctrinis excellētes.

Xenarchus pipateticus philoſophus memorabilis vir que₃ Strabo admodū
iuuenis audiuerat: huius Tyberiȷ̄ tēporibus apud Seleuciā Cilicie vrbē die₃
obiȷ̄t. Hunc nō diu domi māſiſſe dicūt:ſed Alexandrie ⁊ Athenis Romeq₃ do
cendi cauſa electus vſq₃ ad ſenectute₃ magno in honore habit⁹ fuit. Arriȷ̄ poſtea
de hinc auguſti Ceſaris amicitia vſus eſt S₃ paulo ante obitum amiſit viſum.
Diodorus orator Strabonis amicus tēpeſtate hac claruit. Qui ex Sardis oriū-
dus hiſtorias ⁊ poemata ſcripſit:que ēt ātiquis nō crederēt poematibus.
Caſſius Seuerus orator egregius:qui Quintilianū illud ꝓuerbiū luſerat poſt-
q̄ exilium pulſus fuit tp̄ibus his ſm̄ Euſebiū vigeſimoquinto exilii ſui anno ī
ſumma inopia moritur:vix panno verenda ꝓtectus.
Vocienus montanus Narbonenſis orator in Balearib⁹ inſulis:que ſunt in hiſ
panico mari a Tyberio relegatus p̱ hoc tp̄s moriť. Vir ſane i oi doctria ſciētiſ
ſimus. In his āt Balearibus iſulis primū fūdaꝝ vſus vt Virg.ait:iuētus fuit.
Philo iudeus natione Alexandrinus:vir diſertiſſimus per hec quoq₃ tempora
in precio habeť:qui multa elegāter grauiterq₃ ſcripſit:atq₃ ſua doctrina ⁊ elo-
quētia Apionis temeritate₃ cōtra iudeos ab Alexādrinis miſſā ꝯpeſcuit. Quā
obrē multi eloquētiā eius admirātes dixerunt:aut Philo Platonē ſeqtur: aut
Plato Philonē. Hic Romā deniq₃ veniēs cū Petro apoſtolo conſuetudinem
habere cepit: a quo optime edoct⁹ multa de laudibus criſtiane religionis ſcrip-
ſit q̄ (Hieronymo teſtāte) inter eccleſiaſticos ꝯputāť codices ⁊ q̄maxie i quiq₃
Moyſi libris p̄claros edidit ꝯmētarios. Scripſit aūt que hic ſubiecta ſūt:v₃.

De Cōfuſiōe linguaꝝ	li i	De Victimis	li i	De nā ⁊ inētiōe	li i
De Gigantibus	li i	De iȷ̄s q̄bꝰ p̄caur	li i	De Eruditiōib⁹	li i
De dione eq̄liū ⁊ ꝯtrāioꝝ	li i	De pactis	li 2	De hrō diuiaꝝ rꝝ	li i
De Repromiſſionib⁹	li i	De vita ſapiētu₃	li i	De trib⁹ v̄tutib⁹	li i
De Exodo	li 5	De ꝯūſatiōe vite	li i	De ebrietate	li i
De Tabernaculo	li 4	De iudeis	li i	De agricultura	li 2
Q₃ ſōnia adeo mutāť	li 5	De ꝓuidētia	li i	Ære quoꝝdā i ſcriptu(ris mutata ſc̄ḋ noia	li i

Sūt ⁊ alia ꝯplurima eius monumenta q̄ breuita-
tis cā omittūť.

Burgundionū regni principiu₃.

Burgundiones his tp̄ribus ī Celtica Gallia initiū ſūpſiſſe Vincentius Gallic⁹
hiſtoriograph⁹ ſcribit:hos aūt primo prodiiſſe e Scythicis locis ꝯſtat:e Sca
thimana.ſ.oceani ſeptentrionalis inſule:que ex aduerſo Dacie inter Germani
am Gothiamq₃ poſita eſt. Hi primo ſupra Rhenū fluuiū conſedere: ſed Va-
lentiniani principis tp̄ribus ad Rhodanū fluuiū uſq₃ deſcendēs ibidēq₃ caſtra
ponēs locū Burgos appellarūt. Et exin incole oēs appellati ſūt Burgūdiōes
Cūque duobus annis eo in loco i tentoriis cōſediſſēt nihil preſumētes tande₃
a romanis ⁊ gallis iubētur locu₃ cum vxoribus ⁊ liberis habitare. Nacti ergo
domicilium ſecus Rhodanum eum locum poſtea ſemper tenuere: ſibique ex
his ducibus reges conſtituere. Et Gundiochum quendam Arrianum de
genere Athanarici regis Gothorum regem ſibi primum conſtituunt: quem

Tiberius

poſt multos annos Attilla hunnoꝝ rex in inſigni illa pugna quā in Aluernia
contra Gothos ⁊ francos hūit fudit atq̃ fugauit ꝯprehenſū q̃ interfecit. Mili
tabat tunc Gondiochus rex francoꝝ ſtipendijs romanoꝝ cōtra hunnos roma-
nis infenſiſſimos. Mortuo aūt Gondiocho quattuoꝛ vt idē auctoꝛ ait poſt ſe re
liquit filios vꝫ Gādebandū. Godiſellū. Cilpericū ⁊ Godemaꝝ. Hoꝝ Gande-
bandus natu maioꝛ Godiſellū ⁊ Cilpericū cūꝫ duob⁹ eoꝝ filijs trucidauit. Ca
pta deinde Chilperici vxoꝛe i aquis cū igēti ſaxo ſubmerſit: eiuſq̃ filias Sede
lindā ⁊ Chrochildē exilio dānauit. Quaꝝ ātiquioꝛ mutatis veſtib⁹ ſe deo dica
uit. Chrochildis vero natu minoꝛ ad Clodoneū francoꝝ regē ꝯfugit quā ⁊ ſibi
idē rex matrimonio copulauit. Ac ſic Gandebādus totū ſibi regnū vendicauit.
Quo mortuo Sigiſmūdus eius fili⁹ regnū obtinuit: ⁊ filiā ſuā Cilderico Clo
donei francoꝝ regis filio (qui Burgundiones ꝓpter Chrochildē pulſā tributa
rios fecerat) vxoreꝫ dedit ipſeq̃ Theodorici italie regis filiā vxorē duxit ex q̄
vnū tm̄ ſuſcepit filiū: quē ſupadducte nouerce inſidijs necari iuſſit. Mortuo vͦ
Clodoneo p̄dicto frācoꝝ rege: eius filij Clodoneus Cildericus ⁊ Lotarius a
Chrochilde matre ſtimulati aduerſus Sigiſmundū ⁊ patruū eius Gundemaꝝ
bellū mouerūt. Clodoneus aūt facto ipetu aduerſus Sigiſmundū ipſum cum
vxore ac filijs captos interfecit: ⁊ Gundemarus ſuperatus terga vertit. Sꝫ pau
loplus reſumptis viribus aliquātiſp regnauit. Sed mox iteꝝ a nepotibus ſupa
tus ⁊ fugatus. Burgundionū ꝓuītia in frāchoꝝ ditionē ceſſit. Hos aūt reges
cōſtat per multa ſecula regnaſſe in Celtica gallia vbi fuerāt Senonis Metro-
polis Lugdunū ⁊ Vienna. Hi Hedui aliqn̄: quādoq̃ Brugūdiōes ⁊ interdū
Sequani ſunt appellati hodie dignitate regia omiſſa ducatus titulū retinet: ce
teriſq̃ principibus chriſtianis ⁊ ducibus p̄cellit. Burgūdionū aūt ducatus ali⁹
Comitatus Rhodanus fluuius a Gallia romanoꝝ ꝓuintia diuidebat. Hic hel
uetijs: heduis lingonibuſq̃ finitimus erat. Renū deinde fluuiū ꝓ fine habet.
Unde ⁊ inter Rhodanū ⁊ Rhenuꝫ Burgundionuꝫ ducatus quinq̃ dieꝝ iter
expedito habere dicit̄. In cuius medio Biſontina ciuitas maxima eſſe dicit̄.

Caius

CAius cognomēto Caligula Druſij Auguſti Ceſaris priuigni fili⁹ ⁊ p̄-
dicti Tyberij nepos quartus Romanoꝝ imperatoꝛ anno primo ducē-
teſimeq̄rte olympiadis iperiū occupauit: imperauit annis tribus men-
ſibus. 10. diebus. 8. Hic Caligula cognominatus fuit: qꝛ eius inuētū extitit defe
rēdi caligas margaritis inſignitas. Uir plane oīuꝫ ſceleſtiſſimus ac ꝓbris oib⁹ 5237 38
īquinatiſſimus. Qui referētib⁹ Oroſio ⁊ Eutropio Tyberij ōdecora purgauit
duabus enīꝫ ſororibus ſuis ſtuprū itulit: ⁊ cū ex vna eaꝝ filiā ſuſcepiſſet cū ipſa
ēt hēre reꝫ voluit: atq̃ eaſdē ſorores ſic ſtupratas exilio dānauit. Memmij inſup
Reguli vxorē duxit ipſūq̃ ipulit vt deiceps vxoris patrē ſe foꝛe ſcribēt. Maxi
me aūt crudelitatis fuit adeo vt ſepi⁹ exclamaſſe dicat̄: utinā romāus ꝓplus vnā
ceruicē hr̄et: vn̄ ⁊ oīs exules ⁊ plurimos nobiles iterfici iuſſit. Nil domi vl̄ fo
ris ſtrenue geſſit ⁊ auaritia ſua oia expilauit. Semetipſū (teſte Euſebio i deos
rettulit ac Petronio p̄fecto ſyrie mādauit vt hieroſolimiſ ſuā ſtatuā ſub noīe Jo
uis maximi poneret. Idq̃ i oib⁹ iudeoꝝ ſynagogis (vt Joſephus ſcribit) fieri
p̄cepit. Oib⁹ iuidebat: cū nulli⁹ igenij ⁊ minīe doctrīe eēt: ꝓpea paulū abfuit qn
Uirgilij Liuijq̃ ſcripta ⁊ imagies ex oib⁹ byblioth ecis amoueri fecerit. Agrip
pā herodis regis filiū a Tyberio i carcerē cōiectū ſtati liberauit ⁊ iudee regē fe
cit ꝙ patruū accuſauerit ⁊ ꝓp ipſū herodē regē (vl̄ poti⁹ tetrarchā) ꝑpetuo exi-
lio Lugdunū relegauit. Multas tn̄ vrbes ex ſuo noīe dictas hicide ꝯdidit ⁊ p̄
ſertim apud Thratiam Calipolim vrbem inſigneꝫ edificauit ⁊ circa Rhegiuꝫ
⁊ Syriā ꝓpter aduentum nauium frumēta deferentiū horrea multa decenter i
ſtruxit. Poſtremo ob inſolētias a ſuis necatur. Ferunt ingentem arcam apud
eum a Claudio inuentam fuiſſe variorum venenorum plenam: que a Claudio
Ceſare in aquis demerſa ſunt: ⁊ infecto mari maxima piſcium multitudo eſt
interempta. Fuit tamen hic vt Joſephus ait Rhetoꝛ optimus greca pari-
ter ⁊ latina lingua ad dicendum paratiſſimus: ac ad intelligenda aliena opera

Gaiꝰ Galicꝰa

promptiſſimus ita ut maiori oratione dictis contradiceret alienis ⁊ acerrimo ingenio meditationiſqꝫ labore ſuū magis opꝰ excellere dictiōis fortitudine cōꝓbaret. Hūc itaqꝫ Tiberiꝰ magna neceſſitate ſtuduit erudiri ſed bona ꝯgregata ex eruditionis opere ſuare noluit: ſed abuſus poteſtate inſidias paſſus peruenit ad mortem.

39 Agrippa magnus Ariſtoboli filius anno p° Caij principis iudeis regnare cepit ⁊ regnauit (Joſepho teſte) annis. 7. Hic nā largus extitit ⁊ ad donādū ꝑmunificus qui anteq̄ꝫ herodes rex e uita ſecederet apud Romā ſteterat: vbi ꝑꝑ eius igenij claritatē maximā cū Druſo Tiberij filio ꝯquiſierat familiaritatē: ac ēt cū Antonia Druſi maioris ꝯiuge ⁊ Gaij mr̄e ꝑꝑ q̄ᵒ eaꝫ mr̄eꝫ ſuaꝫ venerabiliter appellabat: q̄ ēt Gaiū filiū ſuū ei curādū tradidit. Qui cū eū futurꝝ aliq̄n ꝑdixiſſet iperatorē: apud Tiberiū accuſatus in vinculis coniicit̄. vbi ꝑ ſex mēſes maximas ꝑtulit calamitates: ſed Tiberio defūcto: a Gaio eius diſcipulo in iperio ſucceſſore relaxatur: ⁊ hieroſolimitarꝝ rex ꝯſtituit̄ Atqꝫ ita ex magna adūſitate ad magnā dignitatē cito ꝯſcēdit. Nā cū Gaius eū e vinculis eduxiſſet ꝯfeſti eiꝰ capiti dyadema ipoſuit ⁊ ꝓ cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā eiuſdē pōderis ꝯdonauit. ac ſic in patriā ſuā cum regia poteſtate ire ꝑmiſit. Herodes aūt Galilee tetrarcha eius cognatus hoc audito eius poteſtatē ex inuidia ferre nō poterat ⁊ q̄ꝫmaxime Herodias eius ſoror nō ferebat: ꝙ eum in maiori dignitate cerneret q̄ꝫ maritū preſertiꝫ cū euꝫ intuebatur regalibus inſignijs icedēteꝫ. Qui vxoris precibus fatigatus tādē cū herodiade Romā venit. Agrippa aūt eorꝝ intentionē contra ſe intelligēs vnuꝫ ex libertis ſuis cū maximis muneribus ⁊ epiſtola adūſus herodē Romā miſit accuſans eū ꝙ ꝯſiliū cū Seiano contra Tiberiū ⁊ cuꝫ Arthabano Parto aduerſus Gaiū habuiſſet. Probamētum aūt huius rei dicebat. ꝙ haberet herodes maximā armorꝝ ꝯſtructionē: q̄. 70. pugnatorꝝ milibus ſuffeciſſet. Inquiſitoqꝫ herode ſi ſic eſſet. Reſpōdit eſſe arma. Tunc Ceſar credēs oīa vera eſſe Tetrarchiā galilee ⁊ oīs opes ab eo abſtulit regnoqꝫ Agrippe adiecit: ac ipſū ꝑpetuo dānauit exilio vt dictuꝫ ē Herodiadi aūt Agrippe ſorori: cū Ceſar herodis opes reſtituere mādaſſet illa recuſāſ maluit herodē in exiliū ſubſequi q̄ꝫ in patria ſine ipſo iocūdari dicēs nō debere euꝫ in aduerſis derelinqui cui in proſperis cōmunicauerat ⁊ ſic ambo Lugduni miſerabiliter ꝑiere Puella vō q̄ ſaltauerat ꝯglutita ē a terra Ac ſic ⁊ ꝓ ioannis nece ⁊ ꝓ inuidia quā i agrippā habebāt tale iudiciū diuina ꝓuidētia illatū ē. Sed vt ad agrippā redeā (inquit Joſephus) fuit natura bonus ⁊ ad beneficia munifica preparatus ⁊ ciuitatē hieruſaleꝫ ꝓprijs ſūptibus exornare nō tardꝰ ita vt ſua claritate muneribuſqꝫ gauderet ⁊ fauorabilis ſue vite iura diſponeret i nullo (vt Joſephus ait) ſimiliſ herodi regi. Nā cū e roma perrexiſſet hieruſaleꝫ cū celeritate ad templū ꝓperauit: ⁊ deo gratias agēs hoſtias celebrauit nihilqꝫ q̄ᵒ erat legitimū dereliquit. Ibiqꝫ aureā cathenā quā ei Gaius dederat in templo ſuſpendit vt maximū eius perpetuo idicaret caſuꝫ Quo cultu deo exhibito Theophilū quēdaꝫ pōtificē a pōtificatu ſe mouit ⁊ Boetho Simōis filio cui cognomen erat canthera tradidit Sꝫ exacto anno iterꝝ Boethū pōtificatu priuauit ⁊ Jonā Anne pōtificis filiū tanq̄ꝫ digniorē pōtificē ꝯſtituit. Sꝫ eo hūilitatis cauſa renuēte fratri eius Mathie ꝯtulit Quo poſtmōꝫ pōtificatu ſpoliato pro eo ꝯſtituit Elioneū cāthare natū pōtificē maximū. His optime ex ſētētia geſtis ad exornādā ciuitatē aium adiecit. Vn̄ ⁊ Theatrꝝ romano iſtruxit more amplitudie ⁊ pulchritudine decoratū. Amphitheatrūqꝫ multa ipenſa ꝯſtruxit. Ubi cū ſpectacula celebraret muſica queqꝫ inſtrumenta perduxit variaqꝫ delectationū opera illic exhibuit. Sꝫ ⁊ balnea ac porticus celſis operibus exaltauit ⁊ alia ꝓpe infinita i vrbe extruxit monumēta Demū cū i Ceſareā deſcendiſſet vt i honorē Ceſaris ſpectacula celebraret: ſeqꝫ deū ibi appellari ꝑmiſiſſet ꝯfeſti ab angelo ꝑcuſſus tumēte iaꝫ corpore ad amicos ait. En ego ille qui mō dicebar dn̄s nūc mortis nexibus ꝯſtrigor. Et hec dicēs āno etatis ſue. 57. expirauit. Hic agrippā decimūſeptimū ānū hn̄teꝫ reliq̄t filiū ac tres filias Beronicē Mariā ⁊

Gaius Galigula

Druſillam habuit ⁊ fratrẽ noīe Herodem Calcidis regẽ: qui fratri ꝑꝑ teneram
filij etatem in regno ſucceſſit. De quo mox dicemus.
Petronius Romanus hoc anno legatus a Gaio Ceſare ĩ Syriã poſt Uitelliũ 40
mittitur Uir quidẽ Juſtus ⁊ iudeis fauorabilis. Nã cũ Gaius didiciſſet iude-
os ſimulacra ſua recuſaſſe in ſuis ſynagogis grauiter ferẽs ꝙ apud eos ſolos ha
beret ↄ̃ſpectui ipſũ petroniũ legatũ ĩ ſyriã miſit iubẽs vt cũ magno exercitu in-
deã inuaderet: ⁊ ſi quidem ſponte in eius tẽplo ſimlacꝝ ſuſciperent: bene qdẽ
At ſi reſiſtere molirẽtur pugnãdo idipſũ incõctãter efficeret. Atqꝫ ita vt Ce
ſaris mãdata exigeret ꝑrexit in Syriã. Quo audito multi iudeoꝝ occurrerũt
ĩ Ptolomaidẽ ↄ̃pcãtes eũ ne ad trãſgreſſionẽ p̃rne legis cogeret. Petronius vo
vir vt erat prudẽtiſſimus mot⁹ eoꝝ p̃cib⁹ eoꝝqꝫ ↄ̃ſtantiã conſyderãs (videbat. n.
ſi imꝑatorie iuſſioni obedire vellet multa iudeoꝝ milia morti darent) iudicauit
ſcribendum Gaio vt eius aĩum ab hac re nefaria declinaret. Unde ⁊ epl'as de
precatorias ad Gaiũ miſit. ne. ſ. tot iudeoꝝ milia ↄ̃temneret: q̃ non poſſent ſine
ingenti bello ⁊ cede a tranſgreſſione ſue religionis impelli: memoriã ẽt non bo
nã Romani noīs in poſteriora tẽpora relinqui. Sed Gaius ut erat aĩo ſeuus ĩ
ſuſcepta legatione ⁊ epl'a in irã ſtatĩ ↄ̃citatus vt petronius efficeret exemplũ
ↄ̃ctis preſentibus ⁊ futuris ꝙ nullus auderet mãdata Imperatoꝝ ꝑuipendere
epl'am mortis Petronio reſcripſit. Sed anteq̃ epiſtola Petronio redderetur
Gaius e medio ſublatus ẽ. Unde ⁊ Petronio prima epiſtola venit Gaij mor-
tẽ idicãs poſt illã q̃ ſe ꝓpria manu occider̃ iubebat̃. Atqꝫ ita Petrõio ꝓ grã quã
iudeis preſtiterat tam Rome q̃ ĩ vnoquoqꝫ regno multã ſibi grãꝫ ↄ̃parauit: eũ
qꝫ cũcti ſenatorij ordinis viri hac pre magno fauore ꝓſequebãt̃. Cõfirmat⁹ de
inde a Claudio iꝑatore maximũ ẽt adiutoriũ ↄ̃tra Alexãdrinos ⁊ Doritẽſib⁹
iudeis infeſtos preſtitit: ac ꝑ eũ multis in locis ſalutis beneficiũ acceperũt. Cui
poſt tertiũ annũ amoto Marſus quidam Romanus Syrie preſes aduenit.
Flaccus anilius Romãus ⁊ ipſe eodẽ anno Egypti p̃fectus a Gaio ↄ̃ſtituit̃ Qui
magiſtratu inito (⁊ Alexãdrino populo ↄ̃ſentiẽte) multis calamitatib⁹ iudeos
apud Alexãdriã degentes afflixit. Nã vt Gaio cõplaceret eoꝝ ſynagogas ima
ginibus ſtatuis aris ac gentiliũ victimis polluebat Quobrẽ multa ibi inter iude 42
os paganoſqꝫ orta ẽ ſeditio Unde ⁊ terni ex utraqꝫ pte miſſi ſũt ad Gaiũ legati
De quoꝝ numero ꝓ iudeis Philo diſtiſſimus orator ⁊ philoſophus fuit Qui
cũ ſuoꝝ cauſã optime apud Ceſarẽ defenſaret e Secretorio iuſſus ẽ excludi qui
egrediẽs monuit iudeos ſecũ exiſtẽtes aĩo ↄ̃fidẽtes exiſterẽt: q2 ꝓpe erat vt d̃s
eius malis opibus repugnaret. Ac ſic paulo poſt a ſuis Gai⁹ obtrũcatus ẽ: ⁊ cũ
Claudi⁹ in iperio ei ſucceſſiſſet mãdauit Syrie p̃fecto vt ſeditionẽ amouẽt: nec
cogerẽt̃ iudei p̃rnas leges trãſcẽder̃. Ac de h⁹ ĩ re edictũ ĩ Alexãdria miſſũ fuit.

Claudi⁹

Claudius Caligule patruus quintus Romanoꝝ Jmpator. 205. olympi
ade iperare cepit: ⁊ iperauit anni. 13. mẽſibus. 8. diebus. 20. Hũc nepos
eius captũ ĩ ludibriũ reſeruauerat: ſed ope ⁊ induſtria Agrippe (vt Jo 43 5242
ſephus refert) interfecto patruo Jmperiũ accepit. hic pius admõꝫ fuit ſed cibi
viniqꝫ oĩ tpe intẽperatiſſimus. Britãniã inſulã quã nemo attingere potuit ĩ de-
ditionẽ accepit. Et Orchadas inſulas alias Romano adiecit iperio. Judeos ĩ
ſup tumltuantes Roma expulit: ſed ⁊ ſeditiões in iudea a quibuſdã pſeudo ꝓ
phetis ↄ̃citatas cõpreſſit. Tres vxores (Joſepho li. 20. c. 15. teſte) hũit ex quaꝝ
prima noīe petina antoniã genuit. Et defuncta petina Meſſalinã Meſſale ↄ̃
ſobrinã duxit ex qua Britãnicũ ⁊ Octauiã ſuſcepit. Tertio Agrippinã Germa
nici filiã hñtẽ iã Neronẽ filiũ ſibi matrimonio copulauit. Eius aũt Barbat⁹
nobiliſſimus fuit Neronis pater. Claudi⁹ aũt ꝑꝑ zelum Agrippine Meſſalinã
peremit. Qua mortua Agrippina ſibi metuẽs ne Britãnicus Meſſaline fili⁹
ſuccreſcens regnũ a patre ſuſciperet: ⁊ volẽs iperiũ ſuo filio preparare d̃ morte
Claudij tractare cepit ⁊ viꝝ ob filij amorẽ ãno etatis ſue. 64. veneno ꝑemit.
Quo mõrtuo miſit pricipẽ militie Burꝝ ⁊ cũ eo tribunos libertoꝝ ꝑpotẽtes ut
ↄ̃ducerẽt ꝑ caſtra Neronẽ filiũ: eũqꝫ mor̃ pricipis adorarẽt ⁊ h⁹mõ Nero ꝓmo-

Claudius

tus ↄdignum matri poſtea rependit antidotum vt infra dicetur.

Meſſalina aūt iperatrix d q̄ dictū eſt Barbati Meſſale Conſobrini filia fuit q̄ cum adhuc adoleſcentula eſſet Claudio iam ſeni nupta fuit. Hanc tante libidinis in ipſo iuuentutis floꝛe fuiſſe ferunt vt innumeris ſe ſūmiſerit adulteris ⁊ ſepe mutata veſte lupanaria celebrauerit. Quin teſte Iuuenale i Satyra Credo pudicitiam laſſata viris nondum ſatiata receſſit De ea etiam Corneli⁹ Tacitus li°. ii°. multa ſcripſit. Et Plinius li°. x°. Et Suetonius ī vita Claudij.

Iacobus maior ap̄lus Zebedei ex Maria Salome filius ⁊ Ioānis euangeliſte frater: quē dominus vna cum Ioanne fratre poſt Petrum ⁊ Andream ambulans iuxta mare in naui cum patre ſuo Zebedeo vidit ⁊ vocauit dicens. Venite poſt me faciam vos fieri piſcatores hominum. Qui confeſtim relictis retibus ⁊ patre ſecuti fuerunt eum. hoc anno cum vniuerſam pꝛedicando pagraſſet hiſpaniam: in qua nouem tantum conquiſierat diſcipulos reuerſus in iudeam ab Herode Agrippe regis fratre qui in hieruſalem vices fratris gerebat obtruncationem capitis martyrij palmam adeptus eſt. Cuius ſacratiſſima oſſa ab hieruſalem ad hiſpanias per diſcipulos ſuos tranſlata referuntur vbi viuens pꝛedicationis officium exercuerat: ⁊ ibidem in Galatia vrbe in vltimis hiſpaniarum finibus condita que celeberrima gentium ⁊ peregrinarum nationū veneratione excoluntur. Cuius feſtum celebratur. 8. kl'. auguſti. hic vnam e ſeptē canonicarum breuē ſcripſit epiſtolam in qua (vt hiero⁹ ait) ſcīn inſtruit clerū de cultura celeſtium preceptorum ⁊ regula catholice obſeruantie ⁊ de inuicte patientie maieſtate: ⁊ de reuelatione plurimorum ⁊ de mēdacio magiſtrorum Hic matrem ſuam Salome virū ob amorē chriſti relinquere docuit. De qua Chriſoſthomus ſic habet. Hanc quippe nō vicit maritalis affectus: qꝛ ille erat temporalis maritus: iſte. ſ. chriſtus eternus ſponſus. Cognouit enī inquit ꝙ amplius prodeſſet marito ſuo ſi pp deum relinqueret virum: ꝙ̄ ſi pp virum relinqueret deum. Cuius religionem ⁊ ad chriſtū reuerentiam diuus Iacobus valde approbauit: ipſamqꝫ hoc in bono propoſito confirmauit.

Prim⁹ Papa.

Petrus apoſtolorum pꝛimus ſecundo imperij Claudij anno, quintadecima die menſis Februarij poſtq̄ ſeptē annos Aſiaticas eccleſias cōfirmaſſet ⁊ ab herodis carcere liberatus fuiſſet. Romā venit: ibiqꝫ primum cathedram tenere cepit: eo ꝙ cū ipſa ciuitas totius mundi caput eſſet etiā

5243 44 pontificali ſedi conuenientem eſſe cernebat. Sedit aūt in ea. 25. annis ⁊ ſeptem mēſibus. Fuit hic natiōe Galileus ex Bethſaida ciuitate Ioannis filius ⁊ Andree frater. Qui poſt aſcenſionē domini cum ſeptem annis apud Antiochiā vrbem pꝛimum ſediſſet liberatus ab herodis carcere ſtatim Romam e hieroſolima ad expugnandum Simonem Magum venit: ibiqꝫ predictis annis vſqꝫ ad vltimum Neronis annum ſacerdotalem tenuit dignitatem. ac deniqꝫ a Nerone cruci affixus martyrio coronatus eſt. Sed capite ad terrā vſo ac pedib⁹ i ſblime leuatis. ita. n. mādauit aſſerēs ſe idignū ꝙ ſic cruci affigeretur vt ſuus dn̄s ieſus chriſtus affixus fuerat. Sepultuſqꝫ ē in Vaticano via Aurelia in hoꝛtis neronianis. Hic ē ille Petrus quē his vbis chriſt⁹ allocutus ē. Beatus es Simon Bariona: quia caro ⁊ ſanguis non reuelauit tibi ſed pater meus qui eſt i celis. ⁊ tu es petrus ⁊ ſuper hanc petrā edificabo eccleſiam meam: ac tibi dabo claues regni celeſtis: ptātē vꝫ ligādi ⁊ ſoluendi. Et licet ſimplr maioꝝ ⁊ minoꝝ ſacerdotum diſcretio ab ipſo domino noſtro exoꝛdium ſumptum perhibeatur qui. 12. apoſtolos tanq̄ maiores ſacerdotes ⁊ ſeptuagita duos diſcipulos quaſi minoꝛes ſacerdotes inſtituerit. Petrum tamen quaſi in ſummum delegit ſacerdotem cum ei pꝛe omnibus ⁊ pꝛo omnibus claues regni celoꝛum tribuerit. Et a ſe petra Petri ſibi nomen impoſuit: atqꝫ pꝛo eius fide ſe ſpiritualiter rogaſſe teſtatus ē. ⁊ vt ipſe ceteros cōfirmaret ſibi iniunxit dicens. Ergo pꝛo te rogaui petre vt nunq̄ deficiat fides tua. Et tu aliquando ↄuerſus ↄfirma fratres tuos Ac ſic petro reliquiſqꝫ ap̄lis conceſſum eſt a deo pꝛimatum: ⁊ ipſi voluerunt id ipſum vt reliquis oībus preeſſet ap̄lis ⁊ cephas. i. caput ⁊ pꝛīcipium teneret

Claudius

apoſtolatus. Qui ꝛ eādē formā ſuis ſucceſſoribus ꝛ reliqs epiſcopis tenendā
tradiderūt. Et nō ſolū hoc in nouo teſtamento eſt conſtitutū: ſed ēt ĩ veteri fuit
vñ ſcriptū ē. Moiſes ꝛ Aaron ĩ ſacerdotibꝰ. i. primi inter eos fuere. Hec tamē
apoſtolica ſedes caput ꝛ cardo a domino ꝛ non ab alio conſtituta eſt: vt etiam
teſtat̃ in Canone. 22. di. c. Sacroſācta. Primus itaqȝ hic Petrus q̄dragesimale
ieiunium inſtituit: ꝛ ꝙ excommunicatis cōmunicare non deberemus: manda
uit: vt patet ēt ĩ Canone. 93. di. c. Si inimicus ē iſte. Duas autē ep̄las que ca-
nonice noĩant̃ ſcripſit. In quaꝝ pria diſcipulos chriſti iuictos toto orbe terraꝝ
diffuſos ꝛ pegrinos mōſtrat ꝛ p̄terite vite penitere ſuadet: ac in nouā vitā ꝓfi-
cere tota ſolicitudie exhortatur. In ſecunda uero p fidē huic mundo ſapiētes
mortuos eē dclarat: ꝛ eiſudē quāta ſit pietatis magnitudo demōſtrat. Hic p̄te-
rea Linū ꝛ Cletū ſacerdotes cōſecrauit: qui nō valēte ipſo chriſtianis ſacer-
dotale officiū exhiberēt. Nec multopoſt Clemētē viꝝ ſanctiſſimū ꝯſecrauit ep̄m
cui ꝛ oimodā eccleſiā ſibi a chriſto traditā cōmendauit. His uero ita ordinatis
vna cū paulo Neronis iuſſu necatus ē.

Simon Magus natione Samaritanus vir quidem callidus ꝛ ſuperbus his
temporibus Romam ex Syria venit vbi ſuis preſtygijs ꝛ incantationibus eo
erroris Romanū populū deduxit: ut deus crederetur. Qui dū ĩ Samaria eēt
(vt diximus) Philippo vno e ſeptē primis dyaconibus baptizatus fuit. Quo
baptizato vna cū Silena vxore erroris ſocia multas hereſes diſſemiare cepit.
Sed adueniēte Petro Romā: oīa eius ſcelera ad nichilū deducta ſūt. Nam cū
ad celū magicis artibus ſpectāte populo volare tentaſſet: Petro orāte: Simō
in terrā decidit ac fractis ceruicibus expirauit. Hinc Simoniaci heretici origi
nē ſumpſere qui donū ſp̄ſſācti emere ꝛ vēdere cōſueuerūt. Quiqȝ ut Gratianꝰ
in Canone tradit: creaturā nō adeo eē affirmāt: ſed ex ſupna v̄tute ꝓueīre te
ſtātur. ut pȝ. 24. q. 3. c. Quidā. Eam ob rē Petrus a Romāis rogatus Marco
eius diſcipulo cōſcribēdi euangelij negotiū tradidit.

Paulus apoſtolus electionis vas antea ſaulus a Saulo ſupbo appellatꝰ ſupe-
riori āno. ſ. prio Claudij hieroſolimā aſcēdit vt ꝯferret euagelīū cū Petro. Hic
fuit ex tribu Beniamī: ꝛ oppido Iudee Giſchalis noīe: q cū a romanis captus
eſſet cū parētibus ſuis Tharſū Cilicie vbi eius pater ciuilitate romana donatꝰ
eſt ꝯmigrauit. Mos ſiqdē Romanoꝝ fuit quādo. ſ. Monarchiā totius mūdi
cōquiſierūt vt gētes q̄ cū pace ꝛ coronis occurrebāt priuilegio romane ciuilitas
potirētur. Romanoꝝqȝ fratres dicerētur. Cōtigit aūt vt cū Romāi Ciliciā cū
exercitu petiſſent. Pauli pater cū nobilioribus Tharſenſibus romanis occur
rere: illoſqȝ cū pace recipere. Eamqȝ ob rē ꝯſularē veſtē ꝓmeruiſſe ꝛ inter ci-
ues annumeratū fuiſſe: pp quod Paulus ciuis romanus habitus ē. Ex Cilicia
igit̃ Paulus adhuc adoleſcentulus ob diuine legis ſtudia hieroſolimā miſſus
Gamalieli viro doctiſſimo eruditionis cauſa ꝯmendatus ē. A quo nō medio-
criter eruditus in viꝝ doctiſſimū cito euaſit. Deinde cū iā chriſti ſchola excre-
ſcere cepiſſet a pontificibus templi ep̄las accipiens eos qui chriſtū veꝝ eē deū
ꝯfiterentur pſequi decreuit. Unde ꝛ Stephani dyaconi ꝓthomartyris neci ĩ
tereſſe voluit ꝛ oium lapidātiū eum veſtimenta ſuauit tanq̄ (vt diuus refert
Aug. manibus omniū lapidaret: p quo ĩclinatus orauit Stephanus: ꝛ e terra
erectus ē Paulus: q2 cū Damaſcum pergeret vt Lucas ſcribit: ſpiritu diuino
tactus ad fidē chriſti venire ꝯpulſus ē: ꝛ electionis vas vocari ꝓmeruit: ꝛ nom̄
Pauli a Procōſule Cypri Paulo accepit quē p̄dicatione ſua ad fidē redegerat
Deinde vna cū Barnaba ap̄lo multis vrbibus pagratis hieroſolimam rediens
a Petro: Ioanne ac Iacobo gentiū ap̄lus eligitur: ꝛ in iudea multis electis di-
ſcipulis in hiſpaniā p̄dicādi gr̄a nauigauit: ac Narbone ciuitati Paulū diſcipu
lū ordinatū antiſtitē dereliquit: quod ꝛ alijs multis galliaꝝ vrbibꝰ effecit. Po
ſtea hieroſolimā reuerſus ſcdo ĩperij Nerōis āno a Feſto Iudee ꝓcurator̃ vin
ctus Romā vt ciuis romanus mittitur: vbi biēnio ĩ ſatis libera cuſtodia manēs
cum Iudeis quottidie diſputabat. Tādē a Nerone dimiſſus multa predicauit

Claudius

⁊ ſcripſit: ac deniqꝫ vna cū Petro eo die Neronis iuſſu capite obtruncato martyriū obtinuit: cuius corpus via hoſtienſi funeratū fuit. Extāt eius quattuordecim epiſtole que oēs vno ꝯueniūt volumine ⁊ plenā noui ⁊ veteris teſtamenti ꝯtinēt inſtructionē. Quaꝝ vna ē ad Romanos latine ſcripta. Ad Corynthios due Ad Galathas vna. Ad Epheſios vna. Ad philippēſes vna. Ad Coloſenſes vna. Ad Theſalonicēſes due. Ad Thymoteuꝫ due. Una ad Titū. Ad Philemonē vna. Que vero ad hebreos ſcribere incertū eſt cuius fuerit.

Marcus Euangeliſta cui ꝓpriū nomē Joannes fuit hac tempeſtate cum Petro ap̄lo cui ex baptiſmo filius ⁊ diſcipulus ac Interpres fuit ad ꝓpagandū verbū dei Romā venit: Ubi Hieronymo teſte rogatus a fratribus latine Euangeliū ſcripſit Initiās a ꝓphetiali ſpū dicens. Vox clamantis in deſerto parate viaꝫ domini. Quod quidem Euangelium poſtea Petrus approbauit: eccleſieqꝫ legendū tradidit. Sunt tamen qui dicant id Aquileie eum ſcripſiſſe. Ita dum a beato Petro magiſtro ſuo Alexandriā mitteret͛ | nauigaturuſqꝫ ibi ex more expectaret: Aquileiēſes ſua predicatione ad chriſti fidē ꝯuertit: ⁊ ſanctum Euangelium ibidem ſcripſit Cuius quideꝫ liber manu ſua exaratus nunc Venetijs vna cū eius corpore ſumma cū veneratione ſuatur. Eo itaqꝫ aſſumpto in Egyptum perrexit: primuſqꝫ Alexandrie chriſtum annuncians eccleſiam docendo ſcribendoqꝫ conſtituit: qua conſtituta moribus ac doctrina īſignis octauo Neronis anno Alexandrie moritur ac ſepelitur. Policem ſibi ipſi abſcidiſſe ferunt vt ſacerdotio reprobus haberetur. Eius aūt venerabile corp⁹ anno ſalutis nr̄e 8:9. Venetias a mercatoribus venetis p̄ſidente ibidem Juſtiniano duce delatum eſt: vbi ēt nūc in maxio honore habet͛. Joannes aūt Juſtiniani frater ⁊ ſucceſſor poſtea egregiū tēplū in celeberiore vrbis loco ꝯſtruxit. Et primū idē Joānes dux ſanctiſſimū Euangeliſtā ex ſenatus ꝯſulto vrbis patronuꝫ ꝯſtituit: ac eius imaginem in vexillis rettulit: nec nō ⁊ ipſius Euangelij Codicē ⁊ alia infinita ꝓpemōꝫ donaria eodeꝫ in templo recondidit.

Barnabas ap̄lus qui ⁊ Joſeph iuſtus cognominatus eſt natione Cyprius temporibus iſtis (vt Lucas ſcribit) cū Paulo gētium apoſtolus ordinatus ē: vir ſane bonus ac vt ſacra Actuū Apoſtoloꝝ ꝯtinet hiſtoria. c. xi. repletus ſpiritu ſācto cuꝫ agruꝫ tm̄modo haberet ꝯfeſtim illuꝫ vendidit: eiuſqꝫ preciū poſuit ante pedes apoſtoloꝝ. Inde cū Paulo apoſtolo ad predicandū deſtinatus ſanctitate doctrinaqꝫ ac miraculis inſignis habitus fuit: propter qḋ turbe que erant in liſtris vocabant eū Jouē a iuuando: qꝛ eoꝝ infirmos plurimum iuuit. Paulum vero ꝓpter dicendi copiam Mercuriū. Sacerdos aūt Jouis qui erat ante ciuitateꝫ ferens tauros ⁊ coronas an̄ ianuas cū pp̄l'ſ voluit ſacrificare eis Quod vbi audierūt ap̄li Barnabas ⁊ Paulus ſciſſis tunicis exilierunt clamantes ⁊ dicentes. Viri quid hoc facitis: Et nos mortales ſumus ſimiles vobis homines annunciantes vobis ab his vanis idolis ꝯuerti ad dominuꝫ deum viuum qui fecit celum ⁊ terraꝫ. Inde digreſſi venerūt hieroſolimā: vbi Barnabas diſſentiens a Paulo propter Marcuꝫ diſcipulum eo comitante in Cyprum ꝓfectus eſt vbi nihilominus Euangelice predicationis officiuꝫ exercuit. Poſtea vero in italiā veniens ex p̄cepto beati Petri omnem lumbardiaꝫ predicando ⁊ docendo circuiuit | et per ſe ſuoſqꝫ diſcipulos Cyſalpinam galliaꝫ ad chriſti fideꝫ conuertit. Et apud Mediolanum primus cathedralem ſedeꝫ poſuit ac tenuit. Suffecto poſtmōꝫ alio ibidem epiſcopo rurſus Cyprum regreditur: vbi vir ſanctiſſimus nihil pretermiſit quod ad augendaꝫ chriſti eccleſiam pertineret. Multis enim infirmis ex contactu Euangelij ſancti Mathei quod ſemper ſecum habebat reddidit ſanitateꝫ. Demum deinde exiens peruenit paphuꝫ: vbi templū maledicens ipſuꝫ corruere fecit. Nouiſſime Salaminaꝫ deueniens ante Petri martyrium martyrio coronatus eſt. Cuius corpus occultatum Zenonis Imperatoris tp̄re ipſo reuelāte cōpertū ē. Ei⁹ feſtiuitas celebrat͛ tertio Id⁹ Junij.

Lucas Syrus nationel Antiocenſi: arte medicus | apoſtoloꝝ diſcipulus chriſtiqꝫ Euāgeliſta necnō ⁊ greci ſmonis aprime erudit⁹ hiſdeꝫ tp̄ib⁹ Paulum ſecutus

Claudius

vſq3 ad ↄſumationez ois eius peregrinationis comes ſine crimine fuit. Quod Paulus quoq3 ſa ad Corinthios epiſtola. c°8. ↄteſtās ait. Ordinatus ē Lucas ab eccleſijs comes peregrinationis noſtre in hanc grām que miniſtratur a nobis ad domini gloriaz ⁊ deſtinatā voluntatem noſtram. Cum quo certe multaſ pſecutiones: multaq3 acerrima tormenta paſſuz fuiſſe ↄſtat. Hic cū iam ſcripta fuiſſent Euangelia: p Matheū quidē in Judea: p Marcū in italia inſtigante ſpū ſacto in Achaie ptibus, put a Paulo didecerat ſuuz pſcripſit euangelium ſignificans ēt ante ſuum alia fuiſſe deſcripta. Cuius qdem euangelij verba pre ceteris aie languēti (vt diuus ſcribit Hieronymus) ſūt medicamēta: quia velut inſignis Lucifer ab orientalibus nobis lumē fidei ⁊ celeſtis itineris patenter ſcandere calcez demonſtrat: qm̄ vt ait Ambroſius: eius euangelij hiſtoria oēs ſapie v̄tutes ↄplectitur. Suū aūt Euāgeliū nō mō ab ipſo aplō Paulo didicerat: ſ3 ēt a ceteris apoſtolis ſicut ipſe in principio ſui voluminis narrat dicens. Sicut tradiderūt nobis qui ab initio ipſi viderūt ⁊ miniſtri fuerunt ſermonis. Ferunt etiam eum a beata dei genitrice Maria cuius familiaritate vſus fuerat edoctum fuiſſe de his preſertim que ſoli ↄſtabant virgini: v3 de angelica annunciatione: chriſtiq3 natiuitate ⁊ hꝰi de quibus ipſe ſolus inter Euāgeliſtas agit oſtendens chriſtuz ex ſtirpe dauid deſcendiſſe. Nam ēt pp familiaritatem quā iugiter cū beata virgine habuerat Damaſceno teſtante eius imaginē ſibi depinxit: ⁊ apud ſe habere voluit: que tunc Rome apud Sācta3 Mariā de populo maxima veneratione frequētiaq3 inuiſitur: ac cuſtodit̄. Cōſcripſit iſup Aploꝝ acta ſicut ipſe viderat. Cū aūt ſeptuagintaquattuor annis in virginitate pmanſiſſet plenus ſpiritu ſancto in Bithinia tande3 diē obijt. Cuius quidē oſſa vigeſimo Conſtantini anno Conſtantinopolim tranſlata ſunt. Eius vero feſtiuitas celebratur. 15. kalendas Nouembris.

Marſus Romanus ſcdo Imperij Claudij anno p° Petronio p̄ſide abrogato in Syriam p̄ſes mittitur. Uir quidem domi nobilis ⁊ a Romanis valde honoratus: pp quod ⁊ Agrippa rex cū appropiquaret ciuitati ſtati3 e Tyberiade vrbe pceſſit obuiam ei quaſi ſtadijs. 7. Nam Agrippa rex celebratis apud Hieruſalem ſpectaculis in Tyberiadem vrbem galilee migrauit ad quē viſitationis gratia quattuor reges venere: interquos ēt Herodes eius germanus fuerat qui Calcidis tenebat imperium. Apud quos ide3 Agrippa colloquium valde digniſſimum habuit: ppter quā concordiam Marſus in ſuſpitionem ductus eſt exiſtimans ea non expedire Romanis: vnde ciuibus eoꝝ mādauit vt ſine mora ad ppria remearet: quod Agrippe maximū inflixit dolorē ⁊ ppea quoad uixit Marſo inimiciſſimus fuit. Ueꝝ eodē anno Agrippa i Ceſarea defūcto Ceſar (q eoꝝ iimicitias cognouerat ne Marſus eiꝰ regnū iuaderat) amoto eo Cuſpium Fadum in Iudeam prefectum direxit. Rogauerat enim Agrippa Claudium: ne Marſum vlterius Syrie preſidere permitteret. 45

Herodes Agrippe magni frater ⁊ Calcidis rex quinto Imperij Claudij anno fratre Agrippa defuncto eius loco a Claudio ſuffectus regnauit annis tribus Nā cū regnū eius Agrippe filio deberetur qui Rome a Ceſare alebatur: quia nōdū infātiles ānos exceſſerat: Herodi patruo ↄceſſu3 ē quoad vſq3 adoleuiſſet Quippe q ātea eiuſdē regni f̄re adhuc viuēte ↄſuetudies optie nouerat: i quo regis vices ſepe geſſerat. Frater. n. eiꝰ cū Gaio ⁊ Claudio Imperatoribus honoris gratia pſepe ↄmoratꝰ fuerat: quo i tpe ut placeret Judeis (ſicut Lucas ſcribit) Jacobū aplm interfecit: ⁊ Petrū carceri mancipauit Hic igitur ſuſcepto regno ↄfeſtim a Claudio petijt oimodā tēpli poteſtatē ⁊ pontificū ordinationez Qui impetrata: ⁊ apud eū eiuſq3 liberos vſq3 ad finē belli fuit vnde Canthaꝝ a pontificatu remouit: ⁊ Joſeph Cami filiū ei ſucceſſorē dedit: duobuſq3 ānis ſedit. Hic āt rex cum regnaſſet tribus annis: octauo iperij Claudij āno defunctus ē. Cuius regnum Agrippe iuniori a Claudio traditū ē. Tres enim filios dereliquit: ex prima vxore Ariſtobolū progenuit. Et ex Beronice fratris filia Berenicianum ⁊ Hyrcanū. Berenices aute3 poſt Herodis mortem (qui eiꝰ ma 48

Claudius

ritus ⁊ patruus fuerat)cum multo tempore in uiduitate ſtetiſſet:etiam cum frē inceſtum cōmiſit:ſed ad euitandas oblocutiones Polemoni Litie regi nupſit. Polemon āt propter igentes eiuſ diuitias libenter id fecit:⁊ vt id perficere poſſet circūcidi ſe fecit. Sed eoꝝ nuptie non diu permanſere. Nā Beronice(Joſepho teſte)propter nimietatem coitus virum dimiſit. Et ille ſolutis nuptijs:etiā iudeoꝝ ſolēnitates pariter dereliquit.

Agrippa iunior magni agrippe filius:⁊ pdicti herodis nepos vltimus iudeorū
50 rex hoc anno qui ē nonus claudij īperatoris rex deſignatus:regnauit annis.21. vir certe prudentiſſimus atqꝫ hebraica latinaqꝫ lingua doctiſſimus Romanoꝝ quoqꝫ amātiſſimus:q regno ſuſcepto oēs iudeoꝝ ſeditioneſ ac tumultuſ p poſſe cōprimere ſtuduit. Huic aūt(vt Joſephus ait)cū templi cura a Claudio fuiſſet ꝯmiſſa multos ſucceſſiue remouit ⁊ īſtituit ſūmoſ pōtifices. Nā cū Felix Judee pfectus Jonathan pontificē maximū in tēplo ſeditioſe iterficere feciſſet Jſmaelē filiū Siab ſubſtituit pp qd maxia inter pōtifices ⁊ ſacerdotes orta ē ꝯtentio q: qlibet eoꝝ viros pcaces ⁊ ſeditioſos colligens p viribus annitebatur fieri princeps. Quibus indignatus rex amotis oibus: Joſepho Simonis quōdam pontificis filio pontificatū dedit. Quo rurſus amoto Anani filiū ſubſtituit:q ⁊ ipſe Ananus vocabatur. Uex hic ex Saduceoꝝ ſecta exiſtēs:cū nimiuꝫ aſper ⁊ audax eſſet:ac preter regis: Romanoꝝqꝫ voluntatem ꝯcilium ꝯgregare tentaſſet:ab Agrippa ei ſublatus eſt pontificatus:quē trib⁹ tenuerat menſibus:⁊ Jeſu Danai filio ꝯceſſus. Ei quoqꝫ pontificatu priuato: Jeſus alter Gamalielis filius ſuffectus ē pp qd ita magna inter vtroſqꝫ orta ē ſeditio vt ſepe collecti prauis hoībus ad ꝯflictū lapidū inciderēt. Deniqꝫ cū Jeſus Gamalielis filius abrogatus eſſet: Mathias Theophili pontificatum iniſt. Fuitqꝫ ultimus iudeoꝝ pontificū ſub quo Romanoꝝ bellū ꝯtra iudeos initiū ſūpſit. Huic autem regi Felix Judee pcurator ex mandato Claudij Ceſaris multa preter regni ꝯſuetudines adiecit:vꝫ Philippi tetrarchiam ⁊ traconitidē cū Abela q̄ fuerat d Tetrarchia Liſanie. Sꝫ ⁊ Nero iperator pteꝫ quādā Galilee tetrarche tiberiadis ⁊ nonnulla trāſ flumē iordanis ꝯſtituta ſuperaddidit pp ter qd ⁊ Agrippa rex Ceſareā Philippi auctā in honorē Neronis Nerodiam appellauit. Atqꝫ ibi Theatrum multis impenſis ꝯſtruēs perpetuo annualibus ſpectaculis ꝯdonauit Jbideꝫ ēt populo in honoreꝫ Ceſaris multaꝫ frumenti ⁊ olei copiaꝫ ꝯdonauit:dapeſqꝫ cuilibet aduentandi opulenter exhibuit Et ciuitate oi ſtatuaruꝫ pulchritudine exornata pene omne regium decus eo tranſtuliſſe viſus eſt Quā obreꝫ iudeoꝝ odium contra ſe mirum in modum ꝯcitauit. Deinde ad indignationis augmentū aliud edificium magnitudine pcipuū in palatio hieroſolimarū extruxit i quo regē exiſtentē videre poterat ꝗcquid agebatur in templo. Neqꝫ enim conſonum vdiebatur vt quis cum ſacra in templo celebrarentur(niſi eſſet ſacerdos)aſpiceret. Quapropter iudei ⁊ maxie ſacerdotes excelſum ſtruxere parietem in oppoſito edis qui paries nō ſolum edificij aſpectum abſtulit: ſed ēt aliaꝝ domoꝝ que erant in exteriori templo. Pro quibus indignatus Agrippa vna cū feſto pcepto eis preceperunt vt ſtatim edificatū opus deſtruerēt Que res ⁊ multorum malorum ſeminarium fuit. Jſto nanqꝫ regnante quinqꝫ Romani preſides ſucceſſiue hieroſolime fuerunt:vꝫ Cumanus Felix Feſtus Albinus ⁊ Florus:cuꝫ quibus ēt maximam pacem ⁊ concordiam Agrippa habere curauit. Sed cū Florus iudeos multis malis attriuiſſet:compulſi ſunt a Romanoꝝ fide pre malorum magnitudine recedere:⁊ aduerſus Romanos pugnā gerere:quos Agrippa oratione obſecratione ac lachrymis monebat ab armis animum cohibere:ad cuius orationem multitudo accenſa ipſuꝫ iniurijs laceſſitum ex vrbē primus pepulerunt:auſiqꝫ ſunt nonnulli ſeditioſi in eum ſaxa iacere. Rex aūt ſic ab eis ꝯtumelijs affectus hieroſolimā deſerēs diſceſſit i regnū.

50 Cumanū prefectum Claudius: Agrippa rege ibidē conſtituto: poſt Alexādrū ſtatim in iudeam miſit ſub quo in hieroſolima(vt Joſephus tradit)tumultus oriri ceperunt:quibus ēt maxima calamitas iudeos comprehendit:quia in die

Claudius

Azimoꝝ tanta oꝛta ē ſeditio| vt in portis tēpli exeūte pplo| ex multa ꝯculcatione
ad triginta hoīuꝫ milia perierūt: factaqꝫ eſt illa celebritas luctuoſa iudeis. Poſt
hec ſucceſſit latrocinantiū tumultuſ: qui multoꝝ maloꝝ fuit occaſio. Sed ſedato
tumultu inter Galileos ⁊ Samaritanos. ex Galilei cuiuſdā interfectione ſtatī
ꝯflictus alius exoꝛitur ꝑ quo maxime cedes ⁊ agroꝝ vaſtationes ſubſecute ſūt
Nobreꝫ multi Judeoꝝ ⁊ Samaritanoꝝ ī Tyꝛ ad Domitiū Quadratū Syꝛie
ꝓcuratoꝛē ꝯqueſturi de Cumāo prefecto acceſſerunt. Quos cum uidiſſet Do-
mitius: ⁊ Cumanū prebuiſſe cauſaꝫ predictis calamitatibus intellexiſſet ꝙ iter
prīcipia auctores maloꝝ noluiſſꝫ vlciſci: eidē cōtinuo Romā nauigarꝫ ꝑcepit red
ditur⁹ rationē Claudio de his que in regno male ꝑ ipſū geſta fuerūt Auditiſqꝫ
Rome allegatiōib⁹: interfectiſqꝫ nobilibus Samaritis: Ceſar Cumanū digni
tate priuatum| iuſſit ab vrbe diſcedere. Poſt quē Felicem palantis fratrem in
iudeam prefectum miſit.

Petronillam virginē ſanctiſſimā Petri apl'i filiam decimo Imperij Claudij an- 52
no: poſt multa ſanitatum remedia a patre recepta: cū eam Comes Flaccus ſibi
ꝯiugio ſociari vellet tridui inducias poſtulans: ieiunijſqꝫ ⁊ orationibus vacās
tertio die ſtatim vt chriſti ſacramētum a ſancto Nicomede preſbiter accepit: emi
ſit ſpiritū Huius coꝛpus Rome via Ardeatina ſepultuꝫ eſt Cuius feſtiuitas 2°
kalēdas Apꝛilis celebꝛatur.

Philippus dn̄i nr̄i Jeſu chꝛiſti Apl's duodecīo Imperij Claudij anno: cū totā pe
ne Scythiā ad chꝛiſti fidē ꝯuertiſſet: apud Heropolim Aſie vrbem| anno etatis
ſue ſeptuageſimooctauo cruci affixus| glorioſo fine quieuit. Cuius diei feſtiui
tatem primo kl'aꝝ maiaꝝ celebꝛamus.

Trophimus Pauli apl'i diſcipulus qui ſuperioribus annis e Roma in gallias ad
Arelatē vrbeꝫ ꝑdicandi verbi dei gratia directus fuerat in qua optime funda
ta eccleſia a cuius deinde fōte (vt papa Zozimus ſcribit) tota gallia fidei riuulos
accepit. De quo ēt idē Paulus ad Titum ſcribēs meminit: hoc tp̄re quieuit in
pace Huius aūt diei feſtiuitas 4° kl'as Januarij celebꝛatur.

Lazarus Maſſilie Galliaꝝ vrbis ep̄us: quē dn̄s Jeſus chꝛiſtus (vt ſacrū Joan-
nis tradit Euangelium) a mortuis ſuſcitauerat: duodecimo Claudij anno
ſecunda quoqꝫ moꝛte ad dominū migrauit. Cuius ēt ſoꝛoꝛ Martha non longe
poſt ī domino quieuit. In quoꝝ venerabilē memoꝛiā poſtea extincta fuit eccle
ſia non longe a Bethania: vbi (vt ait Hiero⁹) e vicino eoꝝ domus ꝯſeruabatꝛ.
Huius ſanctiſſimi viri ⁊ ſoꝛoꝛis reliquie apud eundē Maſſiliā precipuo vene-
rantur obſequio. Celebꝛaturqꝫ Lazari feſtiuitas. 16° kl'. Januarij.

Helena Adiabenoꝝ prouincie Armenie regina que ſuperioꝛib⁹ annis (vt Joſe-
phus hꝫ) ad ritus iudeoꝝ cū filio Jazathe migrauerat: ⁊ hieroſolimā ꝑperaue-
rat: ꝑ hec tp̄a ad Chꝛiſti fidem ꝑ apoſtolos ꝯuerſa ēt hieroſolimis valde ꝓfuit
Nā cum grauiſſima fameſ quā Agabus ꝓpheta predixerat: vt Lucas c° 7° libꝛi
Actuuꝫ apoſtoloꝝ refert: vniuerſā Judeā ⁊ Syriā pꝛemeret: multis pecunijs
frumenta ex Egypto ꝯparās chꝛiſtianis maxime Heruſalē habitantib⁹ ⁊ alijs
indigentibus largiſſime miniſtrauit.

Viri doctrinis excellētes.

Seneca qui ⁊ Lucius Aneus Stoycus| philoſophus natiōe Coꝛdubenſis| So
cij philoſophi auditoꝛ: ac Neronis iperatoꝛis magiſter: his tp̄ib⁹ in pꝛecio fuit:
d quo beatus Hieronymus li° de viris illuſtribus meminit dicēs eū viꝝ ꝯtinen
tiſſimū ⁊ catholicū fuiſſe: eūqꝫ in ſācroꝝ cathologo ponit: ꝑꝑ frequētes epiſto-
las Pauli ad ipſū: ⁊ ipſius ad Paulū. Quē tāte memoꝛie fuiſſe tradunt: vt duo 53
milia noīum recitata| eo quo dicta oꝛdine fuiſſent| ⁊ mox redderet. Et ducētos
verſus a ducentis ſcholaſticis recitatos ab vltimo incipiēs| ad pꝛimū vſqꝫ inte
gerrime recitaret. De hoc Seneca doctiſſimo viro nōnulla bn̄ dicta ab Augu°
li° de ci. dei cupidiſſime diſſeruntur. Qui tandem ante biennium ꝙ Petrus ⁊
Paulus martyrio coronarētur| a Nerone ſeuiſſimo diſcipulo| retributiōis gra
tia interfectus ē. Hic multa diuinarum humanarumqꝫ ſcripturarum edidit do-

Claudius

cumenta. Quorū vt inuenire potuimus noīa ēt librorumqꝫ principia ſigillatiʒ ſubijcimus: videlicet.

Eple ad Paulū i4 pricipiū Credo De moribꝰ li i Omē pcēm.
Eple ad Lucillū 88 Itaqꝫ fac De rmedijs forꝰ. li i Lʒ pctor.
De bñficijs li i7 Inter multas De pauptate li i hōeſta iqt
De copia vbor li i Virtutibꝰ De ira ad Noa li 3 Exegiſti a me
Rhethoricor li 4 Exigitis reʒ De nālibꝰ qōnibꝰ li 8 Grandinem
De ludis ſenece li i Quid actū ſit i ce. De morte Claudij li i Claudiꝰ
De ſiūjs diuſor li i Deliberat Cicero De imatura morte li i
De ɔſolōne ad mātiam. li i Niſi te mātiane De clamatōne li 9
De vita beata li i Viuere Galio Tragediar li io
De trāquillitate aī li i Ingrēti mihi i me De artibus liberalibus li i
De breuitate vite li i Maior ps mor. Itē ō mrīmōio. De terremotu.
Ad mrēm ɔſolatorū li i Sepe iā mr optia De 4 Virtutibus. Prouerbia.
Ad Lucillū iteʒ Cur viris bonis multa mala accidūt. Pricipiū. Queſiſti a me
Ad ſerenū ꝙ in Sapientē nec iniuria nec ɔtumelia cadit. Pricipiū. Tātū inter

Lucanus Aneus orator ⁊ poeta celeberrimus: hac tēpeſtate ꝗuis Patruo iunior: ob ingenij magnitudinē clariſſimus habitus eſt. Hic Senece ex Mela eius iuniore fratre nepos fuit. Qui primo Rome ſub Rhemmia Polemōe ⁊ Cornuto ſtuduit: a quibꝰ optime edoctus ē: habuitqꝫ ɔdiſcipulos ſibi germaniſſimos Perſium Flaccū ⁊ Salleū Baſſuʒ quos miruminmoduʒ dilexit. Hic ob uirtutes a Nerone in Curia vocatus diu gratiſſimus ei fuit: a quo ante etiam queſtor dictus auguratus etiam ſacerdotiuʒ aſſecutus eſt. Tandem accuſatus apud Neronē: ab eo (ſicut Seneca) accepto mortis arbitrio venas ſibi precidere fecit. Et cum ſe morti appropinquare cerneret: hos pronunciauit verſus.

Sanguis erāt lachryme quecunqꝫ foramina venit
Humor ab his largus: manat cruor: ora redundant
Et patule nares ſudor rubet omnia plenis.
Membra fluunt venis: totum eſt ꝓ vulnere corpus: Quibus expletis ſtatim e vita diſceſſit pridie klās Maij eo anno quo ⁊ Seneca. Cuius corpus ſepultum fuit i hortis ſuis. Scripſit hic Saturnalia Siluar li. io. Medeā inſuper ⁊ Orpheum. Incendium vrbis. Incendiumqꝫ Troianum cum Priami calamitate Pharſaliam li. io. ⁊ alia multa.

Perſium Flaccum Satyricū poetam patria ethruſcuʒ Lucani condiſcipulū atqꝫ germaniſſimum cū eo floruiſſe patet. Qui ex patre equite Romāo in Volaterre ciuitate Ethrurie natus eſt: Ubi primum vſqꝫ ad duodecimum etatis ſue annum ſtuduit. Poſtea Rome apud Rhemum Palemonem grammaticū edoctus fuit: Ubi ⁊ beniuolentiam illuſtrium virorum Calphurnij ſtature Seruilij Numani Lucani ⁊ Senece ɔparauit. Cumqꝫ eſſet annor. i7. Annei Cornuti amicitia vſus eſt ita vt nunꝗ ab eo diſcederet. Erat hic morum leuiſſimorum: verecundie virginalis: fame pulchre: pietatis potiſſimum erga matrem ſororemqꝫ Anutam Scripſit Satyrarum librum: licet imperfectuʒ. Sed ⁊ pretexta ſcripſit: vʒ inſigne quiddā romanum quod ſupra tunicas honorati romani nobiles deferebant. Et Opeion librum vnum: ⁊ paucos ad Sororem verſus. Deceſſit vitio ſtomachi anno domini. 66. Etatis vero ſue ſecundum Euſebium. 30. Et Rome ſepultus via Apia in predijs ſuis.

Cornutus philoſophus ⁊ Tragicuſ poeta clariſſimus poeticeqꝫ ſecte doctiſſimꝰ
54 Perſij preceptor his temporibus a Nerone imperatore exilio dānatur. Qui inter cetera ſue virtutis ⁊ bonitatis opera: Perſij diſcipuli libros commentatus ē In philoſophia quoqꝫ opuſcula ɔdidit. Hic optimā Perſij diſcipuli ſui bibliothecā emit: preciūqꝫ ſororibus quas heredes inſtituerat tradidit.

Clodium Quirinalem rhetorem Arelatenſeʒ his temporibus Rome docere cepiſſe Euſebius refert.

Palemon patria Vicentinus inſignis grāmaticus. hac tempeſtate Rome floret

Claudius

Qui interrogatus(vt Euſebius habet)quid inter ſtillam ⁊ guttam intereſſet.
Reſpondit:Gutta ſtat:Stilla vero cadit. Cum iſto. M. Antonius liberalis la
tinus Rhetor grauiſſimas exercuit inimicitias.

Felix Romanus Patricius Palantis frater: duodecimo imperij Claudij āno
heroſolimam preſes mittitur:vt rebus etiam que i omni iudee regione erant p̄
ſiderent:vbi duodecim annis tenuit principatū ſecundum Joſephum. Quo p̄ 55
ſidente Claudius Ceſar defunctus eſt:⁊ repente Nero imperij dignitateʒ ac
cepit. Fuit aūt Felix Agrippe regi amiciſſimus. Cuius ſororeʒ Druſillam cuʒ
idem Felix in iudeā adminiſtrator adijſſet videns eam cunctis mulieribus pul
chritudine precellentem ſibi in vxorem acceperit:ex qua filium ſuſcipiens eum
Agrippā appellauit. Cognati deinde amore captus Galileaʒ ſibi creditā eidē
a Nerone impetrauit. Cum aūt Felix adminiſtrare cepiſſet:multi apud hiero
ſolimam extiterunt qui populuʒ vanis ſuaſionibus deciperēt. Inter quos fuit
(vt Joſephus.li.20.c.17.tradit) quidam Egyptius pſeudo ꝓpheta:qui multos
ſibi aſſocians in ipſo magnarum rerum conatu a Felice per exercitum ſuum
oppreſſus eſt. Quibus extinctis denuo vniuerſa prouincia latronum ⁊ mago
rum homies ſeducentium repleta eſt De quorum numero multos Felix inter
fecit. Sed cū a Jonata pontifice moneretur vt rebus iudeorum mitius preſide
ret:ira ſuccenſus ipſum poutificeʒ per fraudē in templo obtruncare fecit:⁊ poſt
eum complureſ trucidare mandauit. Que res apud iudeos defectionis ſemina
rium fuit. Hac etiam de cauſa Nero iudeoruʒ querimonijs pulſatus Felicem
a prefectura remouit:⁊ Feſto dignitatem dedit. Primates ſiquidem iudeorum
a Ceſarea Romaʒ aſcēderūt de Felice ꝯqueſturi:q penas exoluiſſet niſi ami
corum precibus Nero ei peperciſſet.

Nero

Nero Claudij Priuignus ⁊ Agrippe filius ſextus Romanoruʒ impe 76 5255
rator a Claudio deſignatus.octauā ⁊ ducenteſimaʒ olympiade impe
rare cepit:⁊ imperauit annis.14.menſibus.7. ⁊ diebus.28. Claudius
enim moriens cū Britanicum filium ⁊ Octauiam ex Meſallina ſuſcepiſſet:
Agrippine ſuadelis Neronem priuignum ⁊ generū imperij ſucceſſorem deſi
gnauit ⁊ Britaneum regni exortem fecit. Fuit autē Neroni propriū nomē Do
mitius: Cui cum Claudius Octauiam filiam vxorem dediſſet eū Neronē ap
pellauit At tum Nero hoc pacto imperium adeptus fuiſſet felicitatis magnitu
dine abuſus eſt: ⁊ virorum omnium ſeuiſſimus omni flagitiorum genere in
quinatiſſimus ⁊ Auunculo Caligule oībus in rebus ſceleratior eſſe cepit Ma
gnaʒ nanqʒ ſenatus partem quaſi ei inſidias tetendiſſent interfecit:poſt quos ī
omnes etiam vir nequiſſimus immanitateʒ conuertit. Et primo quideʒ ſeuitiā
ſuā in Senecā p̄ceptoreʒ exercuit:poſt in Lucanū poetaʒ deinde i Piſonem ⁊
in Cornutū philoſophū Perſei preceptorē quē in exiliuʒ egit. In Agrippinā
quoqʒ matrē ſeuit quā ꝓ muneris retributione interemit:non ſolum ꝓ matris
officio hoc ei impendens:ſed ēt(vt Joſephus ait)ꝙ ei ſuis machinamentis pre
buerit Romanorum principatum. In Octauiam preterea vxorem ⁊ in Brita
nicum ⁊ in omnes deniqʒ qui aliquo in precio apud ciues eſſent vſus eſt crude
litate. Incendij inſuper vrbis Rome ad ſimilitudinem ardentis Troie auctor
pariter ⁊ ſpectator fuit. Et cum hoc incendiū ei aſcriberetur:ipſe ad abolendū
hunc rumorem ſubornatis falſis teſtibus culpam chriſtianiſ imponere curauit
vnde ⁊ primam in chriſtianos perſecutionem incipiens preter Petrum ⁊ Pau
lum innumeros interfecit chriſtianos. Fuit ⁊ tante luxurie vt frigidis lauaret
vnguentis:⁊ aureis retibus piſcaretur quē attrahere purpureis funibus con
ſueuerat. Ad vltimum vero per amentiam ad hiſtrionum opera ſenāqʒ perue
nit:vbi ⁊ turpiter videntibus cunctis cecinit ⁊ ſaltauit. Huius ſeuitiam ⁊ vitaʒ
peſſimam Boetius li.2.metroqʒ ſecundo commemorans lamentando dixit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Nero
Nouim⁹ quātas dederit ruinas
Urbe flāmata pꝛībuſq; ceſis
Frē q quondā ferus iterempto
Matris effuſo maduit cruore
Corpus ⁊ Uiſu gelidū perrans
Ora non fixit lachꝛymis ſed eſſe
Cenſoꝛ extincti potuit decoris
Hic tamē ſceptro populos regebat
Quos vidit ꝯdens radios ſub vndis
Phebus extrēo veniens ab oꝛtu
Quos premūt ſeptē gelidi Triones
Quos notus ſicco violentus eſtu.
Toꝛret ardentis recoquens harenas
Celſa non tandeꝫ valuit potas
Heu grauem ſoꝛtem quotiens iniquas
Additur ſeuo gladius veneno

Hic licet a Seneca viro preſtātiſſimo ī rethoꝛica ac phloſophia optīe edoctus
eſſet: omnia tamen hec vitia in imperij ſui pꝛincipio ita occultauit vt bonaꝫ ſpē
omnibus pre ſe ferret. Nam in vrbe ⁊ extra ſplendide edificauit ⁊ inter cete-
ra Thermas rome ſuo nomine: ⁊ domum auream ⁊ poꝛticum trium milium
paſſuum mira celeritate perfecit: iudeis plurimum fauit ⁊ q̄maxime Agrippe
eorum regi cuius regno multa adiecit. Tandem vero cum .14. annis ⁊ ſeptem
menſibus in his obſcenitatibus perduraſſet ita irā ⁊ odiū populi Romani in ſe
concitauit vt ad penas quamdiligentiſſime queſitus fuerit. Qui e palatio fugi-
ens ad quartum vrbis miliarium in ſuburbano liberti ſui inter Salariam ⁊
Numentanam viam ſeipſum interfecit anno etatis ſue .32. In eoq; omnis Ce-
ſarum familia conſumpta eſt. Corpus eius (vt ex pꝛiuilegiorum noſtri ordinis
monumētis didicimus) intra vrbem ad poꝛtaꝫ flammineam ſepultum fuit: vbi
quadragintaquinq; ſupra ſeptingentos fere annos vſq; ad Paſcalis pꝛimi pon-
tificis maximi tempora manſit: ſupra cuius corpus Nux arboꝛ enata eſt quam
inſederant demones locum cuſtodientes: ac multos ex vꝛbe per eam exeuntes
crudelem in modum lacerantes. Quod animaduertens paſcalis idem pontifex
permotus populi ſui malis que in dies prope ſingulos nunciabantur ea de cau-
ſa euenire. Ieiunium ciuitati indixit: obſecrauitq; immortalem deum vt popu-
lum Romanū a tam deteſtabili eriperet clade Cui beata virgo Maria appa-
rens indicauit ei oſſa Neronis ibidem eſſe condita: monuitq; ut e loco illo ca ī
Tyberim proiiceret. Quod cum feciſſet inde omnis demonum vis expulſa eſt.
Uiſo miraculo pontifex ibi in honorem beate virginis ſtatim altare conſtituit
Edes deinde in ipſius beate virginis honore extructa fuit Que etiam a nomi-
ne facti: quia ex tūc a populo frequentari cepta fuit Eccleſia ſancte Marie de
populo eſt appellata. Ubi propter huius facti memoriam innumerabiles pene
indulgentie poſtea per ſummos pontifices conceſſe fuerunt Quem ſane locuꝫ
fratres ordinis noſtri Eremitarum diui Auguſtini incoluere Et poꝛta ante
Flammea dicta ex illo etiam ⁊ deinceps populi poꝛta vocata eſt. Denuum
Syxtus quartus pontifex maximus Pauli Bergomenſis ibidem digniſſime
pꝛeſidentis hortatur ⁊ induſtria a fundamentis maxima impenſa iſtaurata eſt
vt latius in eiuſdem Syxti pontificis temporibus dicetur.

Neronis ſepultura

Longinus quidam miles ⁊ Centurio qui Pilati iuſſu lancea dn̄i coꝛpus ape-
ruerat deq; cruoꝛe decurrente viſum cecus receperat. Hoc ipſo anno apud Ce-
ſareā cappadocie martyrio coꝛonatur.

vi Feſtus Romanus Patricius poſt Felicem ſexto Neronis anno in iudeā pꝛefeſ-
ſus procuratoꝛ mittitur. Uir quidem iuſtus qui vno oꝛdine negocijs pꝛeeſſe
ſtuduit. Unde cum vniuerſam pꝛouintiam latronibus plenam offendiſſet: viri-
bus quibus potuit eos qui illam infeſtabant ſollicite perſecutus ē: ac latrones

Nero
multos interfecit. Hic (vt Lucas euāgeliſta refert) Paulū apl'm cū pñte Agrip
pa rege rōnem ſue religiōis exponere tētaſſet: vinctū Romā ad Nerōnē miſit. 65
Albinus autem poſt tertium annum huius feſti ſucceſſoꝛ fuit: qui non eadem iu
ſtitia iudeoꝛum negocijs fuit. Vir callidus auarus ac malignus qui nullam ini-
quitatis ſpeciem pꝛetermiſit. Quattuoꝛ quippe annis pꝛefuit: in quibuſ vniuer
ſa pꝛophanauit. Nam (vt Joſephus tradit) non ſolum ciuibus furabatur ſingu
loꝛumqꝫ ſubſtantias diripiebat: ſed ⁊ latrocinantibus fauebat: ⁊ qui eamobꝛeꝫ
a decurionibus compꝛehendebantur accepta a cognatis ⁊ parentibus pecunia
relaxabat. Pꝛopterea hieroſolimis hac de cauſa facinoꝛoſoꝛum qui res nouare
cupiebant creuit audacia. Nam quos conſtabat officijs indignos ⁊ ſupplicijs
dignos q̄libentiſſime ad dignitates ⁊ vrbis officia pꝛomouebat: his etiaꝫ qui
tumultū in vrbe excitabant non modo non indignabatur ſed etiaꝫ largitionibuſ
ſe redimentibus fauebat. Unde ⁊ multiplex dominatio ſui cauſa in vrbe ſur-
gere cepit: que ab illo tempoꝛe ſemina future captiuitatis ſparſere | ⁊ bello iudai
co dedere pꝛincipia.
Floꝛus Geſſius | anno decimo imperij Neronis | quinto auteꝫ ⁊ decimo regni A 67
grippe (teſte Joſepho) Albino ſucceſſit. Qui inito magiſtratu | multis malis vt
vir malignus violentuſqꝫ | iudeos attriuit: ⁊ pꝛe magnitudine maloꝛum eius Al
binum quaſi iuſtum iudicem iudei laudabant. Quia Albinus malignitatem ſu
am callebat ⁊ occultabat: ne depꝛehenderetur a turba. Hic autem quaſi ad do-
cendam nequitiam miſſus | iniquitates ſuas in iudeos aperta malignitate ōmō-
ſtrabat: quia neqꝫ direptionibus pcebat: ſed modum iniuſti ſupplicij effrenata
rabie ſequebatur. Ad miſerēdum enim inflexibilis erat | ⁊ auarus omnibus lu
cris: latronumqꝫ direptionibus ꝯmunicabat. Quapꝛopter infelices iudei cū ei⁹
latronūqꝫ direptiones | ſuſtinere nequirent | multi ex eis receſſere: ⁊ relictis p̄ꝛm
ſolēnitatibus ad alienigenas ſe tranſtulere nationes. His malis moti iudei: ſe-
cundo adminiſtrationis Floꝛi anno | bellum contra Romanos ſuſcepere menſe
ſ. maio quod per annos. xij. pꝛotractum fuit. Hic autem Floꝛus vxoꝛem nomie
Cleopatram habuit: malignitate marito non minoꝛ: que a Pompeia Neronis
vxoꝛe hāc dignitatē marito obtinuit. ¶ Perſecutio chꝛiſtianoꝝ pꝛima.
Nero itaqꝫ imperatoꝛ tertiodecimo imperij ſui anno ſuper omnia ſecula ſua etiā
i Chꝛiſtianos pꝛimus perſecutionem exercere cepit. In qua Petrus ⁊ Pauluſ
apoſtoli ⁊ infraſcripti ſingulares viri Rome: alibiqꝫ glorioſo martyrio coꝛonati
ſunt. Quoꝛum de numero quadragintaſeptem pꝛimo fuere a beato Petro Ro
me baptizati: qui cum eodem apoſtolo continerentur cuſtodia | tandem omnes
ſub deuotiſſima fidei confeſſione ibidem Neroniāo gladio ꝯſumpti ſunt. Quo
rum feſtiuitatē . 2°. Jdus Martij celebꝛari mandatū ē.
Nereus ⁊ Archileus fratres ſub hac perſecutione Rome martyrio coꝛonant̄.
Qui pꝛimo apud inſulam pontiam longum duxerunt exilium: ac poſtmodum a
quodam iudice grauiſſimis attracti fuerunt verberibus: deinde cum ad imolan
dum equuleo ac flāmis cōpellerentur: dicerentqꝫ ſe a beato Petro apoſtolo ba
ptizatos nulla poſſe ratione idolis imolari | capite ceſi ſunt. Quoꝛum feſtiuitatē
eccleſia 4°. idus Maij celebꝛari mandauit.
Pꝛoceſſus autem ⁊ Martinianus Romani milites a Petro apoſtolo baptizati:
cum Neronis iuſſu oꝛis contuſionem: equuleum: neruos: fuſtes: flammas: ſcoꝛ
pioneſqꝫ perpeſſi eſſent | nouiſſime gladio ceſi ſexto nonas Julij martyrio coꝛo-
nantur. Quo die eoꝛum feſtiuitas celebꝛatur.
Toꝛpetus Romanus ciuis qui apud Neronem magnus fuit | ab eodem martyr
Chꝛiſti efficitur. Et pꝛimo quidem eodem imperatoꝛe iubente alapis ceditur
verberibuſqꝫ diutiſſime afficitur: necnon ⁊ beſtijs deuoꝛandus traditur. Sed
cum minime leſuſ fuiſſet: tandem capitis obtruncatione. 16°. kl'as iulij comple-
uit martyrium: in quo etiam eius feſtiuitas celebꝛat̄.
Toꝛquat⁹ quoqꝫ ⁊ ſecundus: Cecilius: Eſitius ⁊ Euphꝛaſius ſc̄iſſimi ꝯfeſſoꝛeſ
oēs vno die apud hiſpanias martyrio coꝛonantur. Nā omnes ab apl'is Petro

Nero.

⁊ Paulo Rome epĩ ordinati confeſtim ad predicãdũ vbũ dei hiſpanis ĩfidelibꝰ ſunt directi. Cumqꝫ varijs in vrbibus euangelizaſſent: ⁊ innumeras eius gẽtis multitudines chriſtiane fidei ſubiugaſſent. Tandem Torquatus Acci. Ceciliꝰ Heliboꝛi. Euphraſius Eliturgi quieuere. Deinde ſextodecimo kl'as Iunij eorum feſtiuitatẽ eccleſia celebrari mandauit.

Nazarius Aphricani Romani ciuis filius a Lino epiſcopo baptizatus ab Anolino prefecto Mediolani martyr efficitur. Hic cum omnem galliam predicando perambulaſſet: ⁊ apud Carmelum ciuitatem filium cuiuſdam vidue ciuitatis primarie nomine Celſum baptizaſſet/ Mediolanũ rediens ab Anolino ibidem preſide captus diuqꝫ in carcere tentus: gladio tandem occiſus ẽ cum eodẽ Celſo puero. Quorum corpora (vt ſanctus Paulinus ſcribit) cum vſqꝫ ad Honorij ⁊ Archadij imperatorum tempora latuiſſent. beatus Ambroſius reuelãte domio reperijt.

Marcellum ⁊ Apulleum viros inſignes/ ſub hac perſecutionis rabie apud Romam coronatos fuiſſe conſtat. Qui primo per apoſtolum Petrum relicto Simone Mago doctrine apoſtolice ſeſe tradiderunt ac poſtmodũ ſub Aureliano ꝯſulari viro Neronis iuſſu martyrij coronaꝫ reportarunt: ⁊ non longe ab/ vrbe Roma ſepulti referuntur.

Frontonius quidam Romanus vir ſanctus a Petro apoſtolo Rome epiſcopus ordinatus: cum Sergio presbytero quem per apoſtoli baculum in itinere sociũ de morte receperat ad Petragoricas Gallie ciuitatem: his temporibus veniẽs magnam gentis illius multitudinem ad Chriſtum conuertit. Multis deinde miraculis claris: octauo kl'as Nouembris/ vt ſanctus quieuit in dño: quo etiaꝫ die eius feſtiuitatem celebramꝰ.

Paulus Narbonenſis epiſcopus ⁊ confeſſor: quem (vt diximus) Paulus apoſtolus ordinatum eidem vrbi deſtinauerat antiſtitem: Quiqꝫ cum eodem apoſtolo ad Hiſpanias predicandi gratia pergens ibidem relictus fuerat: per hoc tempus predicationis officio non ſegniter expleto: miraculis clarus: ſexto idus decembris quieuit in domino.

Tecla virgo pulcherrima atqꝫ/ ſanctiſſima: pauliqꝫ apoſtoli diſcipula/ que in confeſſione tria atrociſſima pertulerat tormenta. Fuſtes videlicet Beſtias ⁊ igneſ poſt multa etiam ⁊ incredibilia alia certamina ad doctrinam multorum ꝑ hos dies/ cum de Iconio veniret Seleuciam/ nono. ſ. kl'as octobris in pace quieuit. Quo poſtea die eius feſtum celebrari conſtitutum ẽ.

Maria Magdalena Chriſti Ieſu apoſtola: per hoc tempus (vt aiunt) haud lõge a Maſſilia galliaꝝ ciuitate migrauit ad dominũ. Hec ab adoleſcẽtia ſua (vt ſacra eius habet hiſtoria) cum eſſet cunctis iudeorum puellis pulchritudine ꝑlata: ex Marte ſorore ⁊ germani Lazari ſententia/ in Magdalum caſtellũ marito tradita fuit. Sed voluptatum fallacia ⁊ letitia vana ſeducta: a marito pauloposſt Hieroſolimam fugit: vbi ⁊ generis/ ſui immemor ac legis diuine oblita: vulgaris ⁊ impudiciſſima meretrix effecta eſt. Ac poſtꝙ̃ ſponte ſe fecit turpitudinis proſtibulum iure facta eſt demoniorum delubrum: Uerum domino Ieſu aliquando predicante/ ⁊ terrorem peccatoribus (vt fit) intentante confeſtim ante oculos cordis ſui culpas turpitudinis ſue/ ⁊ eternum iudicium poſuit Tactaqꝫ dolore cordis intrinſecus/ culpas ſuas fletibus amariſſime punire cepit. In ſeqꝫ reuerſa ait: Quid fruſtra deciperis Maria? Surgam (inquit) ⁊ ad Ieſum Chriſtum dominum deum verum/ rerumqꝫ omnium creatorem: ⁊ redẽptoreꝫ meum ibo: plangamqꝫ dolorem meum/ ac mea ſcelera amariſſime deplorabo. Atqꝫ ita Lupanar confeſtim exiens/ ſuiqꝫ oblita/ ad Chriſtum in domo Simonis leproſi conuiuantem venit: ⁊ ad pedes eius retro acceſſit/ ibiqꝫ vbertim lachrymas effundens: quaſi peccatorum veniam ſibi elargiri poſtulans/ ipius domini pedes lachrymis lauare cepit: ⁊ capillis capitis ſui tergens/ exoſculabatur/ vnguentoqꝫ precioſiſſimo vngebat. Quo viſo (vt ſacra euangeliorum habet hiſtoria) dominꝰ ad illã Mulier inquit: remittũtur tibi peccata tua. Fides

Nero

tua te ſaluam fecit: vade in pace. Ac per hoc mercedem corporiſ ſui a ſe omnino abdicans: ⁊ aliam ſalutis viam repetens: quoad dominus noſter Jeſus Chriſtus vixit eidem ardentiſſime inheſit ⁊ optimam partē (eo teſtāte) elegit. Poſt vero domini aſcenſionem (vt Egeſippus ad verbum ſcribit) domo eius in eccleſiam conſecrata: aſperrimam Heremum petijt: ⁊ in loco angelicis manibus p̄parato per. 30. annos incognita manſit: vbi ⁊ qualibet die ſeptem horis canonicis ab angelis in ethera eleuabatur ⁊ celeſtium agminum glorioſos concentus corporalibus etiam auribus reficiebatur. Unde diebꝰ ſingulis bis ſuauiſſimis ſaciata conuiuijs per eoſdem angelos ad locum proprium inde reuocata alimētis corporalibus nullatenus indigebat. Atq; ita cum adeo bonis delectata corporalibus aliquando diſceſciſſet: ad eum deniq; per hanc penitētie amaritudinē fragranti deſiderio redire curauit.

Papa ſecūdus 75 5274

Linus papa: beato Petro vltimo Neronis anno in pōtificatu ſucceſſit ⁊ ſedit annis. ii. menſibus. 3. ⁊ diebus. 12. Uir certe moribus ⁊ ſanctitate preclarus. Qui ex precepto magiſtri ſui Petri: conſtituit nequa mulier niſi velato capite vnquam templum ingrederetur. Fuit hic natione Tuſcꝰ ex patre Herculiano: qui cum demones effugaret mortuoſq; ad vitam reduceret. Tandem a Saturnino conſule cuius filiam a demonibus liberauerat: capitali ſententia punitur ⁊ martyr Chriſti efficitur: ac vndecimo k'las octobris in Uaticano iuxta corpus beati Petri ſepelitur. Quod quidem ſanctiſſimum corpus (vt aiunt) poſtea a quodam Gregorio Oſtienſi epiſcopo in Oſtiam ciuitatem tranſlatum: ⁊ in diui Laurentij templo honorifice conditum fuit. Hic ſacros ordines in vrbe bis celebrans. 18. preſbyteros ⁊. xi. epōs creauit. Scripſit quoq; res geſtas beati Petri maxie eiꝰ cuȝ Simone mago contentionem.

Uiri doctrinis excellentes.

Euax Arabum rex inſignis quidem philoſophus ac rhetor hac tempeſtate floruit. Qui inter cetera volumen de medicinis optimum ad Nerone dedit. In quo non ſolum herbarum medicinalium: ſed etiam lapidum ſpecies nomina ⁊ colores: ac quibꝰ in regionibus valeant reperiri ſcripſit. De quo etiam Plinius libᵒ 25ᵒ meminit dicens: Euax Dionyſius ⁊ Metrodorus herbaruȝ effigies pinxere: earumq; effectus ſubſcripſere.

Uectius Ualens medicus: qui vt Plinius li. 29. Meſſaline vxoriſ Claudij adulterio nobilitatus fuerat per hec tempora multam nactus potentiaȝ Rome i medicinis nouam ſectam inſtituit. Et Galieno teſte libro primo de regimine ſanitatis librum ad Neronem ſcripſit. In quo cunctis medicis ⁊ philoſophis taȝ veteribus ꝙ̄ modernis ſeipſum effrenata quadam temeritate prepoſuit. Hyppocratēq; omnium medicorum principem maxime ſupplantauit. Hunc Galienus ipſe ignoratiſſimum fuiſſe oſtendit: nec inter medicos: ſed inter textrices ſordide creuiſſe: cū eius pater lane pectinator: ⁊ mater textrix fuerit.

Critiam quoq; Maſſilienſem medicum hiſdem temporibus floruiſſe conſtat: q etiam vt idem Plinius libro. 29ᵒ ſcribit ad motus ſyderum ex ephymeride mathematica cibos perhibēſ: horas obſeruans auctoritate Theſallum preceſſit p̄dicum. Hic eodem auctore teſte innumeras diuitias poſt ſe reliquit: ⁊ libros in medicinis vtileſ edidit.

Probus Berythius grāmaticorum eruditiſſimus Euſebio referente Rome per hoc tempus agnoſcitur: qui ⁊ nōnullos perutileſ in grāmaticali profeſſione edidit tractatus.

Statium quoq; Urſulum natione Toloſanum clariſſimum oratorem his tēporibus claruiſſe ſcribit Euſebius: qui ⁊ per omnem galliam rhetoricam celeberrime docuit.

Galba 71 5370

Galba Sergiꝰ antique nobilitatis ſenator ab Hiſpanis galliſq;. 73ᵒ etatis ſue āno poſt Neronē Sextꝰ Romanoꝝ iperator electꝰ ē: ⁊ ipauit mēſibꝰ ſeptē. Qui (vt Suetoniꝰ ait) a pricipio liberalibꝰ ſtudijs ⁊ iuri ciuili operā dedit. Et propterea adultus factꝰ eiꝰ vita priuata ad modū iſignis fuit

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Galba.
Uerum ſuſcepto principatu | cum Rome auaritia ⁊ ſegnitia omnes offenderet tandem Othonis inſidijs Rome ad Lacum Curtij cum Piſone nobiliſſimo adoleſcente quem in filium adoptauerat iugulatur. Cuius quidē corpus Egius quidam eius diſpenſator in priuatis eius hortis | via Aurelia ſepeliuit. Fuit hic vt Oroſius li. 7º. refert ſepe conſul: perſepe proconſul: ⁊ frequēter bellorum grauiſſimorum dux. Statura corporis fuit iuſta. Capite caluo: oculis ceruleis: adunco naſo: manibus pedibus articulari morbo diſtortis: adeoq; vt neq; calceum perpeti poſſet. Fuit etiam in dexteriori corporis parte gibbus: cibi quoq; plurimi ⁊ libidinis maxime maribus pronus extitit. Hic. M. Fabium Quintilianum inſignem oratorem ex hiſpania Romam perduxit.

Otho
Otho Lucius octauus Romanorum imperator mortuo Galba inter tumultus cedeſq; imperium occupauit: ⁊ imperauit menſibus .3. Hic materno genere q̄ paterno nobilior fuit: vita priuata mollis. Quippe qui Neronis perfamiliaris fuerat: ⁊ omnium eius conſiliorum ſecretorumq; particeps. Cum autem ciuile bellum contra Uitelium in Germania imperatorem creatum molitus tribus leuibus prelijs ſuperior extitiſſet: vno videlicet ad alpes: altero apud placentiam. Tertio ad Caſtorem. Quarto apud Bebriacum (vt Suetonius ait) ſuperatur. Unde ⁊ rerum deſperatione menſe octobrio: ſibimet manum iniecit anno etatis ſue. 38º. ⁊ apud Uolateranam ethrurie vrbem funeratus eſt. Hic ſtatura modica fuit: ⁊ male pedatus: caluuſq; habitus. Cuius vitam multi clariſſimi oratores ſcripſere: maxime autem Plutarchus ⁊ Suetonius qui predicarunt eum fortiſſimum virum ac vnicū imperatorē.

Viteli⁹
5271 72 Uitelius nonus imperator poſt Othonem imperauit menſibus ſeptē. Hic ex familia honorata potiuſq̄ nobili originem duxit: qui ⁊ in adoleſcentia (vt Suetonius ſcribit) omnibus probris contaminatus fuit. Uerum propter augurandi ſcientiam apud Gaium imperatorem precipuū locum tenuit. Eo mortuo etiam Claudio per Alee ſtudium familiaris fuit. Deinde Neroni acceptior: quorum indulgentia ampliſſimis honoribus auctus eſt. deniq; cū primum imperio potitus fuiſſet in omnem nequitiam ſeuitiamq; ac ingluuiem prolapſus eſt. Fuitq; tante voracitatis vt in die ſepius comederet | ⁊ vna cena ſuo iuſſu (vt Suetonius inquit) duo milia piſcium ⁊ ſeptē milia auium appoſita ſint. Nec vlli hoc incredibile videatur: quia (vt aiunt) in eo enormis proceritas erat ⁊ rubicunda facies: atq; obeſus venter. Uerum vbi comperit Ueſpaſianum apud iudeam paleſtine ab exercitu imperatorem creatum cū legionibus aduentare | primum deponere imperium conſtituit. poſtea vero a quibuſdam animatus ſumptus armis: Sabinum: Ueſpaſiani fratrem cum Flauianis in capitolium compulit. Quo quidem ſucceſſo omnes concremari fecit Quare ſuperueniente Ueſpaſiano cum nullum venie locum ſibi reliquiſſet e cella pallatij in qua delituerat turpiſſime tractus per viam ſacrā nudus ad ſcalas Gemonias ducitur: vbi primo ſtercore ⁊ ceno ludificatus | tandem minutiſſimis ictibus excarnificatus in Tyberim proijcitur: ⁊ communi etiam caruit ſepultura. Perijt autem cum fratre ⁊ filio: ſeptimo ⁊ quinquageſimo vite ſue anno.

Uiri doctrinis excellentes.

Quintilianus natione Hiſpanus ſummus rhetor atq; philoſophus his temporibus a Galba Romam perductus: ibidemq; ſcholam tenens in precio habitus eſt. Uir certe eruditiſſim⁹ ⁊ grauis | qui inter cetera de inſtitutione oratoria octo libros compoſuit. Necnon ⁊ librum cauſarum perutilem edidit. Ex quibus hanc ſententiam ſinglarem habemus. Utinam liberorum noſtrorum mores non ipſi perderemus. Infantiam ſtatim delitijs ſoluimus. Mollis educatio: quam indulgentiam vocant neruos omnes mentis ⁊ corporis frangit. Huius autem de inſtitutione oratoria liber cum annis ferme ſexcentis deperditus fuiſſet a Poggio Florentino in conſtantiano concilio in quodam monaſterio integer repertus fuit atq; tranſcriptus in italiam delatus eſt.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Vitelius

Joſephus iudeus ſacerdos: Mattathie ſacerdotis filius Hiſtoricus celeberri-
mus: ac philoſophus multarumq; litterarum peritiſſimus hoc tempore impe-
rantibus predictis: vz Nerone ⁊ reliquis: a Veſpaſiano ⁊ Tito filio qui bellū
in iudea gerebant captus fuit. Vir ſane bonus ac egregius: qui de Chriſto opti
me ſenſit ⁊ prodigia multa expoſuit: ⁊ q̄maxime hieroſolime pernitiem futurā
predixit. Hic cum in Romanorum poteſtatem poſt Galilee deuaſtationem ve-
niſſet a Veſpaſiano exercitus moderatore diligēti cuſtodia ſeruatus ē. Qui ſta
tim Veſpaſiano Titoq; ſemotis arbitris eos iperatores futuros predixit: Pro
pter quod Veſpaſianus eum ab omni ſeruitute liberauit. Capta vero ⁊ euer-
ſa hieroſolima Joſephus vt verus propheta a Veſpaſiano ſummis elatus ē lau
dibus. Ductus deinde Romam tū ciuitate: tum Flauia familia donatus ē: vbi
cum eiſdem imperatoribus .15. annis feliciter vixit. Quibus cum ſingularis eēt
eruditionis ſeptē d̄ iudaica captiuitate libros ſcripſit: pro quibus ⁊ ſtatuam (vt
diuus ſcribit Hierony.) Rome promeruit. Scripſit quoq; .20. alios Antiquita
tum libros ab exordio mundi vſq; ad bellum iudaicum: ⁊ duos alios aduerſus
Apionem: ⁊ alia multa ſcripta poſt ſe reliquit. Que omnia a Ruffino Aquile-
ienſi in latinam linguam tranſlata poſtea fuere. Vixit hic vſq; ad Traiani im-
peratoris tempora: ⁊ natus ē quando Chriſtus cruci affixus fuit.

Veſpaſianus.

VEſpaſianus Flauius decimus Romanorum imperator ducēteſima ⁊
duodecima Olympiade imperator creatus eſt: Imperauitq; anniſ .10.
Vir clementiſſimus liberaliſſimus ac munificenteſimus qui ſuſcepto 75 5272
principatu remp. ferme collapſam reſtituit ⁊ cenſum ſenatorium expleuit. Con
ſulares inopes ſuſtentauit: ac multas per orbem ciuitates terremotu vel incen-
dio afflictas in melius reſtituit. Urbi etiam multa adiecit inſignia. Templum
pacis foro proximum per diuum Claudiū ceptum perfecit. Amphitheatrū (cu
ius partē adhuc cū admiratione aliquando in vrbe conſpeximus) incohauit: ī-
perio ēt potitus Achaiam Liciam: Thraciam Cilitiam romanis adiecit quas
in prouincias redigens eis preſides miſit. Et q̄uis munificentiſſimus: clemen-
tiſſimuſq; haberetur: in colligendis tamen pecunijs nimium ſtudioſus fuit; li-
cet ex alieno (ſicut Eutropius refert) nil raperet. Hic ante demandatum ſibi ī-
perium in Germaniam ⁊ Britaniam a Claudio miſſus triceſies ⁊ bis (vt Sue
tonius teſtatur) conflixit. Deinde biennio ante Neronis mortem ad capiendā
iudeam a Nerone miſſus multa ibi ſtrenue geſſit certamina. Sed audita prin-
cipis morte imperator ab exercitu appellatus eſt: qui bellum Tito filio cōmen-
dans Romam per Alexandriam profectus eſt: vbi vrbez incendijs veteribus
ac ruinis deformem offendens ad reſtitutionem tam moꝝ q̄ muroꝝ aggreſſus
multas leges preſertim contra libidinem ⁊ luxuriam decreuit. Atq; ita omnibꝰ
in rebus ab initio ſui principatus vſq; ad exitum ſemper iuſtus: ciuiliſq; ac cle-
mens fuit. Qui tandem poſtq̄ multas deduxiſſet colonias pro fluuio vētris an
num gerens etatis .69. extinctus eſt: relictis poſt ſe Tito ⁊ Domitiano filijſ ex
Flauia Domicilla vxore ſuſceptis. Fuit hic ſtatura quadrata: firmiſ compactiſ
q; membris ⁊ vultu decoro. Multos autem vt Suetonius teſtatur edidit ver-
ſus.

Hieroſolime exordiū ⁊ conditio.

Hieroſolima metropolis nobiliſſima ac vetuſtiſſima ciuitas anno .2.º imperij Ve
ſpaſiani a Tito eius filio octauo die menſis ſeptembris capta: ſexta vice fundi- 75 5274
tus euertitur. Nam Titus cum vniuerſam ciuitatem templūq; dirripuiſſet in-
cendiſſetq; iuſſit eam omnem cum templo erui relictis quibuſdam turribꝰ q̄ p̄-
ter alia eminebāt. ſ. Phaſello ⁊ Hyppico ⁊ Marriane ſic appellate qd̄ quidem
egit vt turres ille poſteris indicarent q̄munitiſſimam ciuitatem Romanorum
virtus obtinuiſſet. Murorum vero aliquam partem dimiſit: tanto quanto ci-
uitatem ab occidente cingebat. ⁊ hec pars vt eſſet caſtrum illis quos cuſtodie
regionis cauſa relinquere decernebat. Alium vero totum vrbis ambitum ita
complanauit vt qui ad eam acceſſiſſent vix credere potuiſſent aliquando fuiſſe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hyeroſolima quinquies vaſtata

hieroſolima vii dirata

Ueſpaſian⁹.

habitatam. Et hoc pꝛopter iudeoꝛum dementiam actum ē: qꝛ nouas res preter
Agrippe regis conſilium mouere tentarint. Quinquies autem hec cantatiſſi-
ma ciuitas vaſtata fuit. Primo a Babylonioꝛum rege. Poſtea ab Aſobeo Egy-
ptioꝛum rege: deinde ab Antiocho: poſt a Pompeio. Poſt hos Herodes ma-
gnus ⁊ Soſius captum oppidum ſeruauere. Eius vꝛbis pꝛimus conditoꝛ (vt
Joſephus teſtatur) fuit Chanam. qui iuſtus appellatus erat rex. Et hic Mel-
chiſedech ſacerdos dei altiſſimi fuit: qui cum ibi Phanum edificaſſet illud So-
limam appellauit que ciuitas Cananee gentis vſqꝫ ad tempoꝛa Dauid habita-
tio fuit. Nec Jeſus iudeoꝛum pꝛinceps Jebuſeos inde expellere potuit. Da-
uid vero pꝛimus expulſis Jebuſeis cum ciuitatem reedificaſſet eam hieroſoli-
mam. i. munitiſſimam ciuitatem nuncupauit. Hieron. n. hebꝛea ligua latine mu-
nitionem ſignificat. Huius igitur vrbis hieruſalem euerſe ſitus ⁊ munitio pe-
troſa erat ac triplici muro ſepta: que iterius (vt Strabo refert) aquis abundās
exterius omnino ſicca foſſam habebat in lapide exciſam quadraginta peduꝫ ꝓ-
funditate. Latitudine. ccl. E lapide autem exciſo educta erant celeberrimi tem-
pli menia. Eam cū Tytus cepiſſet: complanatis menibus foſſas etiam impleri
iuſſit. Quobꝛem vſqꝫ ad Hadriani tempoꝛa latronum ſiccarioꝛumqꝫ facta eſt re-
ceptaculum. Hanc poſtea Hadrianus imperatoꝛ menibus ⁊ edificijs inſtau-
rans de ſuo nomine Helyam appellauit: pꝛecepitqꝫ ne cui iudeo facultas in eaꝫ
introeundi daretur ſed tantum chꝛiſtianis ciuitatem conceſſit: Ubi pꝛimuꝫ ex
noſtris Marcus epūs conſtitutus ē. In ea āt (ſicut Joſephus ſcribit) ſexcenta
hominum milia fuerunt interfecta. Huius calamitatis ⁊ excidij Floꝛij prefe-
cti inhumanitas extitit cauſa: qui iudeos in hieruſaleꝫ inumeris attriuerat ma-
lis: pꝛopter que laceſſiti res nouas contra Romanos mouere tentauerunt: ⁊ fa-
cto impetu multos Romanoꝛum interfecerunt: ⁊ Ceſtium Syrie pꝛeſidem ex-
tra pꝛouinciam eiecerunt. Quobꝛem infinite pꝛopemodum cedes: hincinde ſb-
ſecute ſunt: de quibus Joſephus lib.º 2.º Judaice captiuitatis pulchꝛe meminit.
Quod cum Nero imperatoꝛ accepiſſet confeſtim Ueſpaſianum virum ab ado-
leſcentia vſqꝫ in ſenectam bellis exercitatum ad tanti belli magnitudinem ſuſti-
nendam duodecimo imperij ſui anno cum exercitu miſit. Qui capta vtraqꝫ gali-
lea ⁊ iudea poſt annum tertium moꝛtuo Nerone ad imperiuꝫ a iudea per ſena-
tum reuocatur. Titus vero eius filius ad debellandum iudeos manſit. Agrip-
pa vero rege ⁊ Beronice eius germana ex vrbe pulſis: ⁊ eoꝛum regia a iudeis
ſuccenſa: necnon ⁊ Anania pontifice maximo a ſeditioſis interfecto tota ciui-
tas per Simonem ⁊ Joannem quendam occupata fuit. Quoꝛum quidē ſeditō-
nibus nihil impius a Romanis ꝙ ab his duobus paſſi ſunt iudei. Neqꝫ poſt il-
los ciuitas (vt Joſephus ait) aliquid noue calamitatis experta ē. Sed illa qui-
dem grauioꝛes caſus pertulit anteꝙ̄ ſubuerteretur. Romani autem qui eaꝫ de-
bellarant maius aliquid perfecere: non peius. Nam ſeditio ciuitatem: Roma-
ni vero ſeditionem cepere: quia multo erat menibus tutioꝛ. His igitur intra ci-
uitatem male ſe habentibus Tytus (ſicut Egeſippus libꝛo quinto habet) cum
delectis equitibus foꝛis circuiens ⁊ muros exploꝛans a tergo a iudeis conclu-
ditur: ſed animum audacia exacuens: penetrato cuneo ad ſuos indignabundus
redijt incolumis: ſtatimqꝫ toꝛmenta ⁊ machinas ad muros admouit: quibus q̄ſ-
ſato muro ſecundo: Titus per Joſephum qui dicendi peritus erat pacem ijs q̄
in muro erant obtulit. Sed cum multi iudei contradicerent repente tanta in vr-
be crudelitas ⁊ fames inualuit vt ceſſantibus emptione ac venditione ciboꝝ-
qꝫ coctura manderent ſcutoꝛum coꝛia olerum purgamenta parietum adheren-
da: nauſeantium vomitus: vetera etiam boum ſtercoꝛa: ⁊ exuuie ſerpertum
ac equoꝝ cadauera ad cibum quererenṫ: Unde ⁊ facilioꝛ apud aduerſarios ꝙ̄
apud ſuos pietas fuit. In muris enim patibula Joannes ⁊ Simon poni iuſſe-
runt: ne quis fugeret. Foꝛis quippe captiuitas: intus met⁹: vbiqꝫ foꝛmido. Ce-
ſar āt circūquaqꝫ omni materia collecta: aggerē q̄dragīta ſtadioꝝ ꝯſtruxit: exer-
citūqꝫ cum baliſtis machinis alijſqꝫ miſilibus omni ex parte conſtituit: ne vnus

Veſpaſianus

quidem euadere poſſet. Inualeſcente deniq; fame: ſepultor pleruq; ſepeliendū preuenit ad ſepulchrū: cum tanto fetore morientium / vt vrbis terra ad ſepultu- ram non ſufficiente extra muros cadauera proijcerent. Quo viſo / ingemuit Ti tus: ⁊ ſe veniam ſepius obtuliſſe proteſtatus ē. Multi nanq; ad Romanos con fugientes cum eis daretur cibus: aut nullam edendi vim aut digerendi hēbant Monet Titus Joſephū hac calamitate permot⁹ / vt iudeos ſcripturis / exēplis / ⁊ lachrymis ſi poſſit inclinet. Sed nihil profuit. Quinimo vt idem Joſephus refert: Joannes ⁊ Simon principes / ita omnia abſtruxerunt / vt neq; iudeis exi tus / neq; romanis pateret aditus. Domus ſingulorum a ſeditioſiſ iugiter ſcru- tabant / ⁊ ſiquid repertū fuiſſet / negantes trucidabantur / ⁊ ſi nil reperiſſent / ad huc quaſi celaſſent / omnino cruciabantur. Deniq; vxores viris: parentes filijs ex ore cibum rapiebant. Si hoſtiū alicui⁹ clauſum videretur / confeſtim aliquē comedentem ſuſpicabantur: Unde ⁊ domus paſſim rumpebantur. Inferiores ſpoliabantur: ditiores vero pro ſuis pecunijs accuſati ꝙ fugere tētaſſent: eneca bantur. Contigit etiam Joſepho ⁊ Euſebio: li° 3° eccliaſtice hiſt. c. 7. teſtibuſ fa ctum illud dictu audituq; horrendum / de quadam muliere nomine Maria ple bea: ſed diuitijs nobile / que in ciuitate recepta / fame tabeſcens / neceſſitate ipul- ſa: contra naturam excitata / filium quem lactabat accipiens / ita alloquitur di- cens: Fili mi ſi omnia te circunſtant bellum / fames / incendia / latrones / cui te ſer uabo? Redde (inquit) vel ſemel matri quod ab ea ſumpſiſti: ⁊ hoc ſemel dicens occidit filium / coctumq; medium comedit: ⁊ reliquum ſeruauit. Sed odor incē- ſi filij ſeditioſos qui aderant allexit. Quos inuitans guſtate (inquit) quod ma- trem noſtis guſtaſſe. Quo audito eos horror cepit / atq; dementia quadam / ⁊ in ipſo viſu diriguerunt. At mater inquit filius meus eſt / comedite ſicut ego miſe- ra comedi. Moneo vos ne ſitis matre miſericordiores / aut certe molliores. Quod ſi vos pietatem colitis / ego quod reliquum eſt manducabo. Repleuit ilico vrbē tanti ſceleris nefas / ⁊ cito hec calamitaſ Tito ⁊ exercitui nunciata eſt: ⁊ alij hoc non credebant: alij vero cōmiſerebantur. multos autem vehementius iudeorū odium cepit. Titus vero eleuans manus dicebat. Ad bellum hominum veniſ- ſe credidimus: ſed vt video contra beluas dimicamus quinimo feris ſeniores. Hee enim a propria abſtinent ſpecie etiam in extrema neceſſitate ſuos fetus fo uent / ſed iſti proprios deuorant filios. Illos igitur deleamus / quorum feda ſūt omnia. Et his dictis ad id perficiendum omnem adhibuit vim: confeſtiq; amo tis ſcalis ⁊ arietibus vrbem expugnauit: eamq; direptam vaſtauit / incenditq;: ac ibidem vndecies centenis milibus ꝯſumptis / centum captiuorum milia ven- didit. Cur autem tanta multitudo ibi inuenta fuerit (Joſephus ſcribit) tunc A zimorum dies fuiſſe in quibus iudei fere omnes ad templum confluere conſue- uerant: propter quod in vrbe quaſi in carcere dominus ipſos incredulos inclu- dere voluit. Et digne quidem / his paſche diebus talia paſſi ſunt / quibus ⁊ ſal- uatorem crucifixerunt. Et hic finis dementie iudeorum. Ceſar vero compoſi- to in caſtris tribunali gratias egit vniuerſo exercitui: ⁊ vnicuiq; ſpolia ⁊ Ma- nubias largiter diſtribuit: poſtea ſe ad ſacra pro victoria celebranda vertit: ma- ximamq; boum multitudinem imolauit. Dehinc hieroſolyme cuſtodiam vni le gioni committens / ipſe cum Joāne ac Simone Giera principibus ⁊ tyrannis ⁊ innumerabili captiuorum multitudine ⁊ ſpolijs in Ceſaream venit: vbi fra- tris ſui diem clariſſime celebrans / multam partem captiuorum in ſpectaculo pe rire fecit. Alios enim cum beſtijs depugnare / alios inter ſe pugnare fecit: ⁊ ali- os ignibus conſumpſit. Ueniens deniq; Romam cum patre Veſpaſiāo vt Jo ſephus libro 7° c. 36° ſcribit: ⁊ Oroſius ſimiliter libro 7° triumphum celeberri- mum egit. de quo in Titi vita dicemus. Simonem autem Giore filium qui hie roſolime excidij cauſa fuit / in triūpho' ꝑductū laqueo ꝑ totā ciuitatē traxerūt: ⁊ a multis qui eum deducebant ceſum interfecerūt. Cū āt Veſpaſian⁹ triumphi pōpā peregiſſet / templū pacis edificauit / vbi oīa iudeoꝝ inſtr̄a repoſuit: vz eorū legem ⁊ penetraliū vela purpurea: ⁊ alia multa.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Veſpaſian⁹.

Colligitur autem omne tempus in ſecundum annum Veſpaſiani ⁊ nouiſſimam euerſionez hieroſolime.a.15°.anno Tyberij Ceſaris ⁊ ab exordio euangelice p̄dicationiſ.43.anni. A captiuitate vero quã ab Antiocho perpeſſi ſunt iudei:anni.259. Porro a Darij ſecundo anno quo rurſum edificatum eſt templum anni 590. A prima vero edificatione templi ſub Salomone vſqꝫ ad nouiſſimam hãc ruinam que ſub Veſpaſiano facta eſt anni.1102. Et ſic finis regni ⁊ ſacerdotij iudeorum habetur. Nam ſm̄ Chriſti euangelium ad nihilum redacti ſunt funditusqꝫ a ſuo regno (vbi iam eis dominabantur alienigene) eradicati diſperſiqꝫ p̄ terras fuere. Ibi enim poſt recuperationem regni per Ariſtobolum pontificez magni Simonis nepotem regnatum eſt.x.regibus annis ferme.162. quorũ nomina ⁊ tempora hec ſunt.

Iudeorum regum Epilogus.

Ariſtobol⁹	1	añ 1	Hyrcan⁹	4	añ 34	Herodes tetrarcha	7	añ 24
Alexãder	2	añ 27	Herodes magn⁹	5	añ 37	Agrippa	8	añ 8
Alexãdra	3	añ 9	Archelaus	6	añ 9	Herodes frater	9	añ 4

Agrippa filius Agrippe decimus ⁊ vltimus annis.22. Qui cum bona Romãorum gr̃a deficiens regnum omne ſenatui legauit. Ac ſic omne iudeorum regnũ conſumptum ē.

Pontificum item iudeoꝝ Epilogus.

Neceſſarium item ⁊ preſenti hiſtorie ꝯueniens eſſe credimus ꝯnumerare omneſ iudeorum pontifices: vꝫ quot fuerint ab Aaron primo vſqꝫ ad Finaſum q̄ poſt Mathiam pontificem belli tempore per diſcordiam pontifex fuerat ordinat⁹. Et hi quidem omnes fuerunt.83. Nam a prima tabernaculi ꝯſtructione que fuit in deſerto vſqꝫ ad Salomonē qui templum extruxit pontificatum habuerũt viri numero.13. quorum nomina hec ſunt. Aaron primus. Eleazarus ſecund⁹. Phinees.3. Abiſue.4. Bocci.5. Ozi.6. Heli.7. Samuel.8. Achitob.9. Achimelech decimus. Abiathar.11. Sadoch.12. Achimas.13. Tempus ergo quo iſti 13. habuere principatum a die qua iudei Egyptum reliquerũt vſqꝫ ad edificatõnem templi quod Salomon primo conſtruxit fuit annorũ (ſm̄ Joſephũ).612. Poſt hos.13. vſqꝫ ad aduentum Nabuchodonoſor Babyloniorum regis alij d̃cem ⁊ octo hanc poteſtatem tenuerunt: vꝫ a Sadoch vſqꝫ ad Joſedech pontificem quem captiuum duxit in Babyloniam. Hoꝝ autem pontificatus temp⁹ fuit q̄dringentoꝝ ⁊ ſexagitaſex annoꝝ ⁊ menſiũ ſex:ac.20. dierũ. Poſt captiuitatē vo vſqꝫ ad Antiochum regem q̄ vocabatur Eupator. Siſon ⁊ ex e⁹ ꝯgñe.15. põtificatũ tenuerũt. hi ãt nõ ex domo Aaron fuē. P⁹ hos Joachi ex domo Aarõ põtifex factus ſedit tribus annis. Quo mortuo ſeptem annis ciuitas ſine pontifice fuit. Jonathas igitur inde Machabei frater ipſo tempore pontificatum ſuſcepit.⁊.4. annis illum tenuit. Quo per inſidias mortuo Simon pontificatum inijt: cui ſucceſſit Hyrcanus eius filius: ſeditqꝫ.31. annis. poſt quez Ariſtobolus eius filius qui vno tantum ſedit anno. Poſt eum Alexander eius frater ab Alexandra Ariſtoboli vxore pontifex conſtitutus ſedit ⁊ regnum tenuit ãnis.27. Quo mortuo eius etiaꝫ Alexandra vxor ex mariti precepto Hyrcano filio ſuo pontificatum dedit: ⁊ tenuit primo annis.9. Sed Alexandra eius matre defũcta ꝯtra eum Ariſtobolus frater dimicanſ ⁊ vincens a põtificatu illuꝫ remouit: ipſeqꝫ regnum ⁊ pontificatum per tres annos ⁊ tres menſes obtinuit. Quem Pompeius captum cum filijs Romam tranſmiſit ⁊ Hyrcano rurſus pontificatum reſtituit. Et preter priores alios nouem quadraginta annis tenuit. Contra quem Pachorus Parthorum princeps pugnans ipſum cepit: ⁊ Antigonũ Ariſtoboli predicti filium pontificem regemqꝫ conſtituit. Qui cum tribus annis ⁊ totidē mēſibus regnaſſet: Herodes ⁊ Soſius eius frater euꝫ obſederunt captũqꝫ Antiochiam ad Antonium miſerunt: a quo trucidatus fuit. Herodes vero ſuſcepto regno nequaq̃ pontifices ex genere Matathie p̄ris Machabeorum conſtituit: ſed quibuſdam ignobilibus ⁊ pernicioſis ſacerdotibus (preter Ariſtobolum hunc) pontificatum tribuit. Silia poſtea Archelaus eius filius

Veſpaſianus

⁊ Romani fecerunt: q2 nulli ex Machabeoꝝ genere hanc poteſtatē conceſſe runt. Fuerunt ergo viri qui hāc dignitatē hūerūt ab Herode p̄rio vſꝫ ad hoc tē pus quo Titus tēplū ⁊ ciuitatē cōcremauit/ cuncti ſimul. xxviiij. Tempus autē eoꝝ ſunt anni cētū ⁊ ſeptē. Et hec de oib⁹ iudeoꝝ pōtificib⁹ dicta ſufficiāt.

Judea igitur regnum eſt: que olim Chananea dicebat̄: i qua chananei/ Jebuſei/ Euei/ ⁊ Amorei/ fuerunt reges/ quos Joſue ſuperauit/ eāqꝫ filij s iſrael diuiſit. Hec quando pro ipſo iudeoꝝ regno accipitur: multas continet regiones: vꝫ Galileā: Judeā: que ſoli Jude tribui pro ſorte obuenerat. Traconitidē. Liſaniam: Samarienſem: ⁊ alias regiones cōtinet. Judee nāqꝫ prouincie tribui Jude ſic declarate/ terminus ē. A meridie mare Salinaꝝ: quod mortuū dicitur: ⁊ inde ꝑ Cades Barnee vſqꝫ ad torrētē egypti qui influit in mare magnū. Eius āt latitudo ex Jordane flumine/ vſqꝫ ad Joppen explicatur: In cuius medio tāq̄ vmbilicus ciuitas Hieroſolima ē: que pre ceteris vrbibus tāq̄ caput i corpore eminet. Huius ager mōtuoſus ē ⁊ cāpeſtris/ ⁊ ad colēdū mollis ⁊ optimus ē/ arboribus quidē plenus. In quo campus hierico haud longe ab Hieruſalē ē: palmetum ⁊ palmis abundās totuſqꝫ irriguus: vbi ⁊ Balſami viridarium erat cuius arbor aromatica ē: cuius corticem ſcindentes/ ſuccum in vaſis ſuſcipiebāt/ tenacis lactis perſimilem. Js capitis dolores ⁊ ſuffoſſiones oculoꝝ incipiētes ⁊ hebetudinē ſoluit. Quare precioſus ē eo preſertim q̄ ibidē (vt aiūt) ſolū naſcat̄ palmetū: ⁊ eo quidē maximus iudeis prouentus proueniebat. Samariēſis aūt regio inter Judeā ⁊ Galileā ſita erat. Incipiebat. n. a vico i planitie poſito: cui nomē erat Genanie. Et hec ēt nihil natura a Judea diſcrepabat. Galilee vō due ſūt: quarū vna ſuperior/ altera iferior appellat̄. Eaſqꝫ (vt Joſeph⁹ habet) Phenix ⁊ Syria cingunt: diſcernit autē ab occidēte ptolomais territorij ſui finibus. A meridie Samaritis vſꝫ ad Jordanē. Ab oriente Joppa ⁊ gadaris finib⁹ terminat̄. Inferioris Galilee fines longiſſimi ſunt: vꝫ ex Tyberiade vſqꝫ ad Zabulō prorogantur: Latitudine āt pꝫ ex vico Salothi qui in cāpo magno ſitus erat/ vſqꝫ ad Berſaben. Longitudo eius a Talla vico Jordani proximo/ vſqꝫ ad Berothe tendebat̄: he multis alienigenis cincte erant: vbi ⁊ viri pugnaces erant: vn̄ nec ab vllis vnq̄ occupari potuerunt. Erāt quoqꝫ optime ac fertiles regiones: oīumqꝫ genere arboꝝ ꝯſite. Ibidē ēt vt teſtat̄ Hieronym⁹: creberrime ciuitates erant: ⁊ vbiqꝫ multitudo vicoꝝ propter opulentiā populoſa. In quoꝝ minimo. xv. colonoꝝ milia fuiſſe Joſeph⁹ dicit. Traconitidis vero regio ⁊ alie multe Herodis Agrippe regis ꝑtes/ a mōte libano ⁊ fōtib⁹ iordanis incipiūt: ⁊ vſꝫ ad Tyberiadis lacū/ latitudine pandūt. Et hec de toto iudee regno: quib⁹ terminis: quibuſue regionibus cinctū ſit/ dicta ſufficiant.

Apollinaris ſāctiſſimus ac clariſſimus vir/ qui ab apoſtolo Petro ordinatus/ Rauenat̄ epiſcopus miſſus fuerat/ cū ſuperiorib⁹ ānis ibidē varias multipliceſqꝫ ꝓ 80
fide Chriſti penas toleraſſet/ hoc anno apud eandē vrbē inter ipſa viciſſim ſibi ſuccedētia tormēta glīoſū martyriū ꝯſumauit decio kl'as Auguſti: quo die ēt ei⁹ feſtiuitas celebratur.

Bartholomeus apoſtolus in numero apoſtoloꝝ ſextus/ qui ſymbolo fidei: Credo in ſpiritū ſanctum/ adiecit: teſte Theodoro in ſermone de ipſo poſtq̄ in Lichaonia Chriſti euangeliū predicaſſet: deinde in Jndia hiſdē temporibus Albanā maioris Armenie vrbē veniēs/ confeſtim templum demonibus conſecratum ingreſſus ē: ibiqꝫ conſtitutus effecit: vt nullū demon cultoribus preberet reſponſū: ibi quoqꝫ euangeliū predicans Polemium ipſius vrbis regem: ac reginam cum duodeci vrbibus ad Chriſtum conuertit. Et vt miraculo fidem ſuam cōmendaret certiſſimam/ demonem cathenatum cunctis oſtendit deformem: propter quod indignati pontifices templi/ eum a tyranno Polemij regis fratre veluti maleficum ⁊ ſibi infenſiſſimum cedi ⁊ excoriari atqꝫ obtruncari fecerunt. Qui mortis viriliter perferendo diſcrimen glorioſi certaminis ad celeſte gaudium (vt diuus Ambroſius ſcribit) ſecum reportauit triumphum. Cuius venerabile corpus ibidem a fidelibus cum omni veneratione ſepultum/ tandē a pa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Veſpaſianus

ganis in mare cum archa proiectū ē. Qđ (vt beat9 Theodorus abbas ⁊ doctor teſtatur) primum ad inſulam Lyparium delatum: deinde Beneuentū tranſlatum eſt: vbi pia fidelium deuotione plurimum ueneratur. Fuit hic nobilibus ortus parentibus: rege. ſ. indie natus: qui audita chriſti ſanctitate ⁊ miraculis ī iudeam venit: ac chriſto adheſit.

Simon ⁊ Judas qui ⁊ Thadeus Alphei filij ⁊ chriſti diſcipuli. Qui in ſymbolo fidei: Sanctorum communionem remiſſionem peccatorum: ⁊ Carnis reſurrectionem addidere his tēporibus poſtq̄ Thadeus in ponto ⁊ in Meſopotamia. Simon vero apud Egyptum chriſti euangelium predicaſſent: ⁊ ſimul per ſidā igreſſi innumerā gentis multitudinē chriſto ſubdidiſſent quinto kl'as Nouembris martyrium conſumauerunt. Quo die etiam eorum feſtum celebrandum duxit eccleſia.

Andreas Simonis Petri frater: qui in Symbolo fidei. Et in Jeſum chriſtum filiū eius vnicum dominum noſtrum addidit: regnante adhuc Veſpaſiano cū Scythis euangelium predicaſſet: apud Patras Achaie vrbem ab Egea proconſule comprehenſus in carcere truditur: deinde grauiſſime ceditur: ⁊ ad ultimum in cruce appenſus: vbi biduo vixit vltimo Nouembris die martyrium cōſumauit. Maximilla vero ipſius Egee vxor apli corpus rapiēs optimo loco cū aromatibus ſepeliuit. Quod ſane corpus. 20. Conſtantij anno cū oſſibus Luce euangeliſte ex eadem Conſtantinopolim tranſlatum eſt. Verum poſtea eius caput Pius ſecundus maximus pontifex e pelopōneſſo ab eiuſdē loci principe Romam auectum in beati Petri maxima cum veneratione collocauit.

Thomas apoſtolus Dydimus interpretatus per hec quoq̄ tempora cum euangelium chriſti parthis predicaſſet ⁊ Medis in indiam ſuperiorem ac inferiorem proficiſcēs multos ad chriſtum cōuertit: ⁊ Migdoniā Cariſij cognati regis vxorem chriſto conſecrauit: vbi ⁊ multas adhuc extantes fundauit eccleſias. Tandem ab infidelibus laminis aduſtus: in fornacemq̄ proiectus cum adhuc ſuperuiueret lanceis perforatus martyrij coronam promeruit. Cuius corpus haud multopoſt ad Ediſſam vrbē tranſlatum fuit. Eius vero feſtiuitas. 12. kl'as Januarij celebratur.

Mathias apoſtolus natione Bethlamites ex tribu Juda ꝓgenitus q̄ poſt aſcenſionem domini ab apoſtolis ſorte in eorum numero fuit electus vt Lucas. 2° c. libri actuū apoſtolorum conteſtatus eſt. Quiq̄ in Symbolo. Vitam eternam adiecit hac tempeſtate: dum apud iudeam euangeliū annunciaret acerbiſſimū crucis martyrium ſuſtinuit. Celebraturq̄ eius feſtiuitas ſexto kalendas Martij licet de tempore eius martyrij varie referantur ſententie.

Matheus ex Publicanis actibus apoſtolus ⁊ Euangeliſta clariſſimus factus poſt domini aſcēſionem predicato in iudea chriſti euangelio cum ad gentes trāſire ſtatuiſſet in ethiopiam primus Euangelium ibidem hebraice ſcripſit: qđ quidem fratribus ⁊ maxime Barnabe a quo recedebat in ſui memoriam reliquit ſic incipiens. Liber generationis Jeſu chriſti. In cuius principio chriſti incarnationem: in medio predicationem Et in fine eius paſſionē oſtendit. Qđ quidem Barnabas apoſtolus ad predicatiōis officium per diuerſas peragrās vrbes ſecum deferebat ac ſuper egros ponebat: qui ſtatim ſanitatis beneficiū ꝯſequebātur. Hic ſane non ſolum (vt Chriſo. ait) ſanctoꝝ ſed ⁊ peccatoꝝ Euāgeliſta fuit: q̄ ⁊ ſmone ⁊ vite correctione peccatoribus euāgeliū ꝑdicauit. Et Judea aūt poſt in Ethiopiā trāſiens totā ferme regionē illam predicando ꝑcurrit ⁊ innumeros Ethiopum populos chriſti iugo ſubdens chriſti fundauit eccleſiam in qua ⁊. 33. annis ſedit. De quo Beda ſic habet. Qualis nanq̄ Matheus ſit factus docet ipſa Ethiopum gens quam de vltimis terre finibus ad eccleſie ſancte ſocietatem predicando conuertit: ablutamq̄ fonte baptiſmatis de fuſca formoſam reddidit: quia nigredine vitiorum illā exuit ⁊ ornatu virtutū illā decorauit. Cum autem ibi Ephigeniam nobilem virginem cum ducentis virginibus chriſto conſecraſſet a rege ſpiculatore miſſo ante altare. xi°. kl'. octobris capi

Veſpaſianus

te ceſus fuit. Quo ſcelere Elephantie morbo rex correptus | vite tedio ſeipſum interfecit. Apoſtolus autem per viſum populum admonuit vt Ephigenie fratrem ab ipſo baptizatum regem conſtitueret. Qui in regno conſtitutus. 70. annis imperans eccleſias vbiqꝫ erexit: ⁊ vniuerſam ethiopiam chriſtianiſſimam effecit. Eandemqꝫ eccleſiam ab ipſo fundatam Eunuchus quem Philippus baptizauerat poſtea ſuccedens edificauit. Qui poſt Matheum apoſtolum nō ſolum vnius eccleſie ſed etiam totius ethiopie tanq̄ ſummus pōtifex gubernacula ſuſcepit Sacerdos quidam Genuenſis ſancti Martij prepoſitus: Vir quidem egregius tractatum edidit: quem ⁊ Mappā nominauit. In quo de huius gentis conditione multa ꝯſcribens refert preſbiterum Janū illi populo tanq̄ patriarcham preeſſe: eiqꝫ centū ⁊ vigintiſeptē Archiepiſcopatus ſubeſſe quoꝝ quilibet. 20. epiſcopos habere dicit. Ibi Romano more fonte baptiſmatis In nomine patris: ⁊ filij: ⁊ ſpiritus ſancti: renaſcendos baptizant: eodemqꝫ more Euchariſtie ſacramētum conficiunt hoc ſolum excepto ꝙ pater noſter ante ſacramenti eleuationem decantant: ⁊ poſt beatam virginem Mariam: apoſtolos Petrum ⁊ Paulū atqꝫ Joannem baptiſtam precipuo | ſuſcipiūt honore Alioſ quoqꝫ apoſtolos ⁊ precipue Matheum eorum precipuum doctorē magno venerantur obſequio. Beatos etiam Paulum primū Eremitā Antonium abbatem Macharium: alioſqꝫ diuinos eremitas ſumma deuotione proſequuntur Eorum imperatorem chriſtianiſſimū ferūt: cui ⁊. 74. reges ⁊ infiniti ꝓpemōꝫ obſequuntur principes duodecim duntaxat regibus exceptis qui Mahumetheas obſeruāt leges qui tamen imperatori in reliquis parēt. Hunc ſane imperatorem tempore Clementis quinti anno ſalutis noſtre. 1306. ad Hiſpaniarū regem legatos. 30. miſiſſe: illiqꝫ contra infideles auxilium ꝓtuliſſe conſtat. Qui ⁊ Auinionem ad Clementem quintum pontificem maximum cum reuerentia accedētes de multis edocti līis apoſtolicis ad limina apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli viſenda Romā venerunt. Quibus inuiſis cum gaudio ad propria rediere. Verum Genue multis diebus nauigandi tēpus expectantes cum cōſediſſent multa (vt fit) de eorum ritibus: moribus ac regionibus rogati ſcripto reliquerunt que idem auctor referauit.

Viri doctrinis excellentes.

Quirinus Aſconius Pedianus ſcriptor ⁊ hiſtoricus celeberrimus per hec tempora teſte Euſebio claruit. Qui. 73. etatis ſue āno luminibus captus duodecim poſtea anni ſuperuiuens cum ſummo omnium honore conſenuit. Quo in tempore hiſtoricos libros luculēter exſcripſit.

Diaſcorides vir Militaris ⁊ Medicus grecus his tēporibus Rome teſte Plinio in herbaria arte mirabilis fuit: q virtutes herbaꝝ: arboꝝ: lapidū: aromatū ⁊ animaliū in quinqꝫ uoluminibus accuratiſſima doctrina conſcripſit. Imo vt de ſeipſo teſtatur Quecunqꝫ inquit in his libris poſui non ex opiniōe aut fama cognoui: ſed exelectione ⁊ experimento didici.

Cletus natione Romanus patre Emyliano hoc tempore adhortante Clemente pontificium munus ſuſcepit: ⁊ ſedit annis. xi. menſe vno ⁊ diebus. xi. Vir certe optimus atqꝫ ſanctiſſimus qui nihil omnino pretermiſit quod ad augendam eccleſiam dei pertineret: Quam cum optime pro tempore occurrenti conſtituiſſet ſub Domitiano martyrium percepit: ⁊ in Vaticano apud beati Petri corpus quinto kl'as Maij ſepultus fuit. Hic ex precepto Petri. 25. preſbyteros menſe Septembri in ordinem redegit. Et primꝰ litteris apoſtolicis: Salutem ⁊ apoſtolicam benedictionem ſcripſit. Sunt tamen qui dicant hunc ⁊ predeceſſorem non vt pontifices ſediſſe: ſed vt ſummi pontificis coadiutores: ⁊ ſecundo Veſpaſiani anno Lino ſucceſſiſſe. Huius autem diei feſtiuitas celebratur 6. kl'as. Maij. — Papa tertiꝰ.

Titus Veſpaſiani filius | vndecimus Romanorum imperator mortuo patre. 214. olympiade imperare cepit: ⁊ (teſte Suetonio) imperauit annis. 2. men. 2. ⁊ diebus. 20. Vir certe natura beniuolentiſſimus ⁊ forma — 81 5280

Titus

egregia in quo omnes corporis ⁊ animi dotes exſplenduere. Quamobrem: Amoꝛ ⁊ humani generis delicie dictus ē. Hic latine greceqꝫ lingue peritiſſimuſ fuit ⁊ orando fingēdiſqꝫ poematibus prōptiſſimus: ſed neqꝫ muſice artis ignarus habitus fuit quo nemo predeceſſoꝛum pꝛincipum magnificentioꝛ aut liberalioꝛ extitit: cum nulli petenti quicq̃ vnq̃ negarit. De qua re cum ab amicis repꝛehenderetur reſpōdiſſe fertur. Neminē triſtem a pꝛincipe diſcedere oppoꝛtere. Tante ēt bonitatis fuiſſe dicitur: vt cum quadaꝫ die in cena recoꝛdatus fuiſſet nil ſe die illo cuiq̃ preſtitiſſe dixerit. O amici hodie diem perdidi. Veruꝫ tamen quedam ſub eo infortunia ⁊ triſtia Rome ⁊ alibi acciderunt: vꝫ conflagratio Veſeui alias veſuuij montis in campania que innumeros exuſſit populos: ⁊ incendium Rome per tres dies ⁊ noctes: ⁊ peſtilentia maxima. Amphitheatrū ac Thermas ⁊ alia dedicauit: abſoluitqꝫ. Muſonū philoſophum inſigneꝫ ab exilio reuocauit: ⁊ familiaritate Aſconij Pediani vſus ē. Hic (vt premiſſum eſt) capta iudea ⁊ euerſis hieroſolimis: innumerabiliqꝫ hominū multitudine interfecta, reuerſus Romam vna cum patre triumphauit: vno ⁊ eodeꝫ curru vecti: ſubſequente Domiciano eius fratre equo albo (vt Joſephus ſcribit) ſedente. In quo quidem triumpho inumera iudeorum ſpolia ⁊ tabule veteris legis e templo cum reliquis theſauris delate fuerunt. Cuius triumphi monumenta adhuc Rome in via noua apparent inſculpta. Periit tandem hic talis ac tantus ventris profluuio in eadem villa qua pater anno etatis ſue. 42. eoqꝫ loci cuꝫ ingenti hominū luctu ſepelitur. Qui ⁊ ex ſenatus decreto ꝓpter ingentes eius virtutes inter deos relatus eſt.

Veſuuius Campanie mons ab omni alio monte ſolutꝰ: ⁊ a Neapoli vrbe quattuoꝛ paſſuū milibus diſtans: oliuetis: vinetis: aliiſqꝫ fructiferis arboribus oliꝫ refertiſſimus hoc anno ſecundum Euſebium in uertice ruptus tantum incendiū ex ſe eiecit, vt ipſius montis arboꝛes: vicinaſqꝫ regiones ac vrbes plurimas cum innumerabili hoīuꝫ multitudine exuſſerit. Ita ut cum Plinius ſecundus hiſtoꝛicus Traiani tempore ex Meſſanēſi claſſe (cui preerat) ad hoc uiſendum ſpectaculum propius acceſſiſſet ab eodem incendio abſoꝛptus ſit. Nam tantam cinerum ⁊ puniceaꝝ copiā eructaſſe dicitur, vt campi vſqꝫ ad arboꝝ cacumina intumuerint. De quo Martialis iam tunc ſuperſtes li. 4. inquit.

Hic eſt pampineis viridis veſuuius vmbꝛis
Preſſerat hic madidos nobilis vue lacus
Hec iuga quam viſe colles plus bacchus amauit
Hoc nuper ſatyri monte dedere choros.
Hic veneris ſedes lacedemone gratioꝛ illi
Hic locus Herculeo noīe clarus erat
Cuncta iacent flammis ⁊ triſti merſa fauilla
Nec ſuperi vellent hoc licuiſſe ſibi

In his autem aduerſis Titus Imperatoꝛ non modo pꝛincipis ſollicitudinem ſed parentis etiam preſtitit affectum: nunc per ſcripta conſolādo: nunc quantū facultas ſuppettebat ſubueniendo: vnde ⁊ ad eandem prouinciam reſtaurandā curatores miſit.

Domitianus

82 Domicianus Veſpaſiani filius Titiqꝫ frater duodecimus Romanoꝝ Imperatoꝛ quarto anno. 214. olympiadis imperare cepit: ⁊ imperauit annis. 15. ⁊ menſibus. 5. Vir per omnia peſſimus qui teſte Oroſio lib. 7. c. 12. Neroni ⁊ Caligule magis ſimilis q̃ patri Veſpaſiano aut Tito fratri. Moderatior tamen primis annis habitus eſt: ſed mox per omnes ſcelerum gradus paulatim peruenit libidinis: videlicꝫ crudelitatis: iracūdie: deſidie: quibus criminibus tantum odij in ſe concitauit, vt patris fratriſqꝫ nomen pene aboleuerit. In tantam quippe ſuperbiam pꝛolapſus eſt vt dominum ſe ac deum vocari ſcribi: coliqꝫ iuſſerit: hanc ob rē multos ex nobilioꝛibus interfecit: pleroſqꝫ in exiliū miſit: in ⁊ eiſdē locis trucidari fecit. Libidinis quoqꝫ (⁊ ſi haberet vxorem foꝛmoſiſſimam) intemperatiſſimus fuit: qui quicquid in eo excogitari pōt

Domicianos
effecit multa tamē ⁊ ampliſſima edificia (ut Suetonius refert) incendio abſum
pta Rome extruxit: In quibus pantheon templum quod nunc Sancta maria
rotunda dicitur ſine aliqua lignorum admixtione fabricauit. Capitolium quo
que. Forum tranſitorium Porticus multos: ⁊ Veſpaſiani Mineruecꝫ tem/
plum ⁊ multa alia conſtruxit: ſed omnia ſub titulo tantū ſuo ac ſine vlla priſti/
ni auctoris memoria. Bellum etiaꝫ per legatos ꝯtra Germanos ⁊ Dacos geſſit
quibus victis triumphauit. Multas leges vtiles ad communem rerum vſum
condidit: in quibus Sportulas publicas ſuſtulit ⁊ caſtrari mares vetuit ac hi/
ſtrionibus ſcenā interdixit. Duo menſes September. ſ. ⁊ october aliter appel/
ti vocari iuſſit: vites in vrbibus plātari ⁊ ſeri prohibuit. Deniqꝫ ſecundaꝫ poſt
Neronē in chriſtianos exercuit perſecutionē. Eos quoqꝫ qui de genere Dauid
fuerant exquiri ac īterfici fecit: vt nullus iudeoꝝ regni reliquus ſupeſſet: quos
tamē pater eius Veſpaſianus capta hieroſolima cōquiſitos uelut ex regia ſtir
pe in precio habuit. Sed ſuperueniente diuina vltione in proprio palatio inter
ficitur anno etatis ſue. 35. ⁊ per veſpeliones eius cadauer delatū ſepelitur Fu/
it ſtatura procera: vultu decoro: grandibus oculis: in reliquiſ quoqꝫ corporis
membris pulcher ⁊ decens. Liberalia nūquam neglexit unde ⁊ius diligenter
⁊ peroptime dixit Et ꝓpterea bibliotechas incēdio abſumptas reparare cura
uit. Occiſum milites grauiter tulere: eūqꝫ diuum ſtatim appellauere.

Menāder Samarites Necromatic⁹ Simonis magi diſcipulus hoc anno chri/ 85
ſtum negauit ⁊ ſe ipſū mundi ſaluatorē deſtinatum temere affirmare auſus eſt.
Siquidem cū eſſet hereſiarcha peſſimus incredibilia compoſuit figmēta: mul/
toſqꝫ ut Euſebius ſcribit decipiens: cuꝫ eiſdē tandē vno ſcelere pariter interijt.

Cherynthus ſimiliter Hereſiarcha vir lubricus per hec tēpora ſuas hereſes diſ
ſemiare orſus eſt: a quo poſtea Cherynthiane hereſis dicta eſt. Dicebat enim
legalia tantum ſeruanda: vt habetur in canone. 24. q. 3. c. Quidam.

Hebion quoqꝫ Hereſiarcha a quo Hebiones heretici aſſumpſere cognomē his
temporibus comparauit: qui aſſerit chriſtum puruꝫ fuiſſe hominem: ⁊ apoſtolū
Paulum legis apoſtatā eſſe.

Thymoteus apoſtoli Pauli diſcipulus ab eodēqꝫ magiſtro Ephesi epiſcopuſ or 90
dinatus hoc anno poſt multos pro Chriſto Agones perlatos ibideꝫ martyrio
coronatur. Ad hunc Paulus e laodicia duas ſcripſit epiſtolas de exhortatione
martyrij ⁊ omnis regule veritatis vnam. Aliam vero de ordinatione epiſcopa/
tus ⁊ diaconij ⁊ omnis eccleſiaſtice diſcipline. Cuius diei feſtiuitas agitur. xi°.
kl'as Februarij.

Titus ſimiliter Pauli apoſtoli diſcipulus ⁊ ab eodem Cretenſium epiſcopuſ or/
dinatus hoc ipſo anno poſtꝙ̄ predicationis officium fideliſſime multis āns ex
ercuiſſet: beatum finem adeptus eſt: ibiqꝫ apud eandem eccleſiam vbi fuerat di
gnus miniſter conſtitutus: ſepultus fuit. Huic Paulus e Nicopoli epiſtolā ſcri
pſit: in qua eum commonefacit ⁊ inſtruit de conſtitutione preſbyterij ⁊ de ſpiri
tuali conuerſatione. ⁊ vitandis hereticis qui traditionibus iudaicis credūt. Ei⁹
feſtū. 2°. nonas ianuarij celebratur.

Creſentius Pauli apoſtoli diſcipulus qui ſuperioribus diebus per Galliaꝫ tran
ſitum faciens multos ad fidem Chriſti verbo predicationis conuerterat. Hac
tempeſtate quinto kalendas Iulij quieuit in pace. quo etiam die feſtum ei⁹ ce/
lebratur.

Iulianus Cenomanenſis epiſcopus quem nonnulli Simonem leproſum ad nō
liberatum fuiſſe affirmant. Quiqꝫ ⁊ dominum hoſpitio ſuſcepit per hoc tem/
pus migrauit ad celum. Hunc apoſtoli poſt domini aſcenſionem ibidem ordi/
nauerunt epiſcopum: vbi inter cetera eius miracula tres mortuos fertur reſu/
ſcitaſſe. Cuius feſtum celebratur. 5°. kl'as Februarij.

Iulianus item alium qui vtrunqꝫ parentem neſcius confodit: his quoqꝫ tempo
ribus poſt longas ⁊ inceſſabiles lachrymas: arduamqꝫ penitentiaꝫ. 6°. kl'as Iu
lij in domino quieuiſſe perhibetur. Quo etiam die eiuſ recolit memoria.

Domitianus

Secunda in chriſtianos perſecutio.

Domitianus itaqꝫ. 12.° imperij ſui anno ſecundam poſt Neronem in chriſtianos exercere cepit perſecutionem. In qua ⁊ Joannes apoſtolus (de quo mox dicemus) in Pathmon inſulaꝫ relegatus fuit vbi ⁊ Apocalypſim vidit: quā manu ſua conſcripſit Paſſiqꝫ ſunt inter ceteros Cletus ⁊ Anacletus pape ⁊ reliq infra deſcripti: vꝫ.

Domicilla virgo ſanctiſſima Flaui Clementis ex ſorore neptis a ſancto Clemēte ſacro uelamine conſecrata perſecutione ac cū alijs multis ī iſulam pontiam deportata longū ibi pro chriſto duxit exilium. Nouiſſime cuꝫ multos eo ī loco doctrina ⁊ miraculis ad fidem conuertiſſet a quodam rege incenſo cubiculo in quo ſimul cum alijs virginibus Euphroſina ⁊ Theodora clauſa morabatur Nonis Maij quo ēt eius feſtum celebratur curſum martyrij conſumauit.

Nichomedes itē Romāus preſbyter ſub hac Domiciani perſecutiōe Rome via Numentana paſſus eſt. Qui cum diceret compellentibus ſe ſacrificare. Ego non ſacrifico niſi deo omnipotenti qui regnat in celis plumbatis diutiſſime ceſus: Decimoſeptimo kalendas octobris migrauit ad dominum. Eoqꝫ die ab eccleſia eius feſtiuitas celebratur.

Hermacoras Aquilegienſis Archiepiſcopus: ⁊ totius Venetie prothopreſul a beato Petro conſtitutus qui beatiſſimi Marci Euangeliſte predicatione ad fidem fuerat cūuerſus hac tempeſtate: cum inter multa ſanitatum miracula ⁊ predicationis inſtantiam: populorumqꝫ conuerſionem multa penarum genera expertus fuiſſet: ad vltimum cum Fortunato Archidyacono ſuo capitali ſententia. 4.° Idus Julij perpetuā ſibi gloriam comparauit Sunt tamen qui dicāt eum cum regionem noſtram deo lucratus fuiſſet ſub Nerone ſecuri percuſſum martyrium compleuiſſe. Hic Syrum diſcipulum virum doctiſſimū exinde Papiā epiſcopum miſit vbi ⁊ mira ſanctitatis edidit opera.

Dioniſium quoqꝫ Ariopagitam Pariſienſem epiſcopum cū Eleuterio archipreſbytero ⁊ Ruſtico dyacono in hac perſecutione ibideꝫ paſſuꝫ fuiſſe cōſtat. Qui cum a Clemente Romano pontifice ex precepto Petri predicandi gratia ad Gallias directus eſſet: ibiqꝫ per aliquot annos commiſſuꝫ ſibi opus ardēter exegiſſet. Tandem a prefecto vrbis Pariſij Feſcēnino nomine vna cum ſocijs nonagenarius gladio percuſſus martyriuꝫ compleuit. Hic eſt ille Dioniſius Ariopagita philoſophus ⁊ aſtronomus qui athenis cuꝫ ceteris aſtronomis in domini paſſione dixit. Aut deus nature patitur: aut ordo nature deſtruet̄. Queꝫ poſtea Paulus apoſtolus conuerſum baptizauit et diligenter iſtruxit. Athenienſiumqꝫ epiſcopum ordinauit: vbi poſtmodum predicationi inſiſtēs ciuitateꝫ ipſam: et maximam regionis partem chriſtiane fidei ſubiugauit. Hic cum ceteris apoſtolis vt ipſemet li.° de diuinis nominibus teſtatur dormitioni dei genitricis interfuit. Poſtea vero cū audiſſet apoſtolos Petruꝫ ⁊ Paulū a Nerone Rome detentos epiſcopum ſibi ſubſtituens ad eos viſendos Romā venit poſt quorum felicem dormitionem a Clemente epiſcopo (vt premiſſum eſt) in gallias cum ſocijs directus eſt. Vbi ⁊ ſeptimo idus octobris martyrio coronatur.

Scripſit Hic ea que ſubiecta ſunt: vꝫ.

De eccliaſtica Jerarchia	li i	cui° Pricipiū	Quia quidem.
De celeſti Jerarchia	li i	Principium	Omne datum
De diuinis noibus	li 2	Principiū	Nunc celo
De miſtica theologia	li i	Principium	Trinitas ſuper

Extant etiam eiuſdem epiſtole. xij. Quarum pria ſecunda tertia ⁊ quarta Gaio ſcribitur. Quinta Dorotheo. Sexta Soſi patri. Septima Polycarpo epiſcopo. Octaua Demophilo que incipit: Hebreorum hiſtorie. Nona eidem. Decima a Joanni euangeliſte incipiens. Saluto te ſanctam animam. Vndecima ⁊ duodecima Appoliphano de Eclypſi in paſſione domini: que incipit. Nūc mihi ad te ſermo ē.

Papa quartus

Clemēs natiōe Roman° de regiōe Celij mōtiſ pꝛe Fauſtio poſt Cletū

Domicianus

tū ſedit annis.9.menſibus.2.diebus.10. Hunc beatus Petrus vt ↄſtat ex epiſto
la ad beatum Jacobum hieroſolimitanum epiſcopum miſſa: poſt ſe Romanū
conſtituit epiſcopum. Sed cum eſſet omnium modeſtiſſimus Linum ⁊ Cletū
ſponte in honore ſibi pretulit. Hic doctrina: religione ac pietate inſignis innu-
meros ad fidē chriſti conuertit: qui cum aliquos tractatus ⁊ epiſtolas eccleſie
nomine perutiles edidiſſet. Eccleſiā deinde romanā inſtitutis moribuſq; ↄfir
maturus ↄſtituit ne quis epiſcopus vnq̄ʒ dyacono abſente celebrare preſume- 91 5290
ret: quod teſtatur. Gratianus in Canone. 93. di. c. Dyaconi. Vetuit item Lai-
cis ne quem clericorum accuſare preſumerent: vt. 2. q. 7. c. Sacerdotes ⁊ reliqui
Mandauit iterum eodem teſtante presbyteris ne miſſas niſi in ueſtimentis ſa-
cratis celebrare preſumerent: de conſe. di. i. c. hic ergo. Diuiſit etiam regiones
notarijs ſeptem qui diligenter res geſtas martyrum conſcriberent. His optie
geſtis. P. Tarquinium principem ⁊ Mamertinum vrbis prefectum infenſos
habuit qui Traianum virum optimū in eum ac in reliquos chriſtianos cōcita
uerūt: vnde ⁊ eius iuſſu in inſulam deportatus eſt. Quo in loco (vt ſacra eius
habet hiſtoria) duo chriſtianorum milia ad ſecādos lapides inuenit qui aque
penuria maxime laborabant: quia eam cum opus eſſet e ſexto miliario repete
re oportebat. Clemens autem populi neceſſitate commotuſ fuſa oratione cō-
feſtim haud lōge agnū vidit: de ſub cuius pede dextro fons uiuus emanare ce
pit. Et conuocata turba omnes eadem aqua recreauit. Quo miraculo multi
ad fidem chriſti ſunt conuerſi. Unde indignatus Traianus ſatellites miſit qui
alligata Clementi collo anchora eum nono kalendas decembris in mare pro
iecerunt. Huius ſanctiſſimum corpus non ita multopoſt ad littus delatum eſt
atq; eodem loco ſepultum vbi fons emanauerat. Quo in loco etiam templum
poſtea conſtructum eſt. Verum poſt eius mortem ſedes vigintiduobus die-
bus vacauit.

Viri doctrinis excellentes.

Seruius Sulpitius orator ⁊ Juriſconſultus doctiſſimus per hoc ipſum tempus Rome claruit. Qui inter cetera de dotibus libꝝ edidit. Item de nuptijs librū vnum. Et de ſacris diſtentatandis libros duos atq; alia multa.

Jſaeus Romanus orator hoc tempore diſertiſſimus habetur. Cuius contempo raneus. Quintilianus licet etate prouectior li. 12. de Inſti. ora. meminit cum de genere dicendi pertactaret dicens Tranſeo plurimoſ lycurgū Ariſtogitatonā ⁊ his priores Jſaeum Antiphontem quos vt homines inter ſe genere ſimi- les differentes dixeris ſpecie. Hunc etiam Plinius nepos qui eiuſdem quaſi temporis in precio fuit in quadam epiſtolo plurimū laudat.

P. Statius Neapolitanus: Sellis tamen Epyrotico oppido oriundus Rome p hec tempora floruit: vbi ⁊ librum de Thebaico bello edidit: qui incipit. Frater nas acies. Et librum de Achillis infantia: cuius principium eſt. Magnanimū eacidem. Item librum ſiluarum pro quibus rure Albano donatus Martiali ac Juuenali plurimum odio fuit.

M. V. Martialis poeta ⁊ Epycureus philoſophus his temporibus ex hiſpa- nia veniens Romam propter ingenij ſui magnitudinem ⁊ Epygrammata con fecta magno in precio habitus eſt. Qui ex Bilbili hiſpanie vrbe patre Fronto ne ⁊ Flacilla matre ducens originem: indeq; in Celtiberiam tranſlatus nutri- tuſq; optime litteras didicit. Ea vrbs prope Salonem fluuium vbi Sertorius contra Metellum dimicauit conſtituta ē: Verum Martialis cum ſub Traia- no principe ſenio confectus eſſet in patriam redijt: diemq; ſuū obijt.

Juuenalis poeta Satyricus natione Aquinas hoc tēpore Rome claruit qui pa- tris libertini filius fuit: incertum an alumnus an filius fuerit: heres tamen certe Hic cum octogenarius eſſet cohorti in egyptum miſſe a populo Romano pre fectus deſignatus eſt Et id quidem in penā non in honorem: eo q̄ Romanorū tempora Satyris notare preſumpſiſſet Et cum in itinere eſſet vite ceſſit.

Stellam quoq; Patauinum poetam non ignobilē cum ſupradictis claruiſſe mul

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Domitianus
taqꝫ ſcripſiſſe ferunt. Amauit autem violentillam quam ⁊ in vxorē duxit.
Juſtinus Tyberienſis ex prouincia Galilee natus hiſtoricus inſignis habitus ē
hic Judaice cladis hiſtoriam contexuit quam Joſephus (teſte Hieronymo) i
probauit. Ferunt etiam eum nōnullos ſcripſiſſe cōmentarios.
Apollonius quoqꝫ Tyaneus ⁊ Euphrates philoſophi per hoc ipſum temp⁹ cla
riſſimi habentur de quibus nōnulla monumenta ſcripta dicuntur.

Nerua

Nerua tertiuſdecimus Romanorum imperator anno.3º.218.olympia
dis p⁹ Domitianū ſenio confectus imperator electus eſt. Jmperauitqꝫ
5298 99 anno vno ⁊ menſibus.4. Qui ſuſcepto imperio cuꝫ omnia imperij ſce
ptra ex tyrannide anteceſſoris in tumultu offendiſſet ſe equiſſimum atqꝫ vtileꝫ
omnibus preſtare conatus eſt. Unde eius opera omnia Domitiani acta ex ſe
natus decreto abrogata fuere. Quobrem multi exilio dānati i patriam rediere.
multiqꝫ bonis ſuis ſpoliati ſuo beneficio ea recepere. Jnter quos etiam Joan
nes euāgeliſta ab exilio reuocat⁹ ad Epheſū cū gaudio remeauit. Uez poſt ſui
principatus annū cū iam ſenio grauaretur: ⁊ mors inſtaret reipublice cauens
Traianum ſibi adoptauit in filium ⁊ ſeptuageſimūſecundū etatis excedens an
nū vite finē fecit. Cuiuſ corpus in hortis Saluſtianis ſepelitur. Jpſeqꝫ ex ſena
tus decreto inter deos refertur.
Uictorinus preſbyter vir ſanctitate ⁊ miraculis clarus cuꝫ ſacerdotium Amiter
ne vrbis totius populi conſenſu adeptus eſſet: hoc anno Romam ad Neruam
principem adductus iuſſu ipſius capite deorſum appenſus eſt in loco vbi putē
tes ⁊ ſulphuree emanant aque. Qui cum per triduum id martyrij genus ꝓ no
mine Jeſu paſſus fuiſſet tandem nonis ſeptembris migrauit ad dominum. Cu
ius etiam feſtū eo die agimus.

Papa qnt⁹

Anacletus natione grecus: pria Atheniēſis pre Antiocho nat⁹ Clemē
ti ſucceſſit: ⁊ ſedit ānis.9. Quem Euſebius pretermittēs aſſerit ipſum
eſſe Cletū. Sed Damaſus in ſua Chronica ei in hoc alijſqꝫ multis cō
tradicit: qꝛ Cletū ab Anacleto ⁊ pria ⁊ mortis genere differre oſtendit. Nam
Clet⁹ natiōe Romanus. Anacletus vo Atheniēſis. Hic autem vir optimus fu
it: primuſqꝫ memoriā Petri compoſuit ⁊ ſeorſum a plebe loca vbi martyres ſe
pelirentur aſſignauit ſed ⁊ inſtitutis ⁊ moribus romanam eccleſiam confirma
turus teſte Gratiano in canone: conſtituit ne epiſcopus a paucioribus q̄ a tri
b⁹ epis ordiaret: ſicut hꝫ.66.di.c. Porro.⁊.c. Hieroſolimitanus. Uoluit tn̄ vt
ſimplex pſbr ab vno tm̄ epo ordiari poſſet.67.di. Reliqui ſacerdotes. Māda
uit quoqꝫ epiſcopū dominica die ⁊ hora tertiarū ſemp eſſe ordinādū.75.di. Or
dinationes epiſcopoꝝ. Statuit itē ne quiſ epiſcopus alienos ſubditos ordinare
preſumeret.7.q.i.c. Epiſcopus in dioceſi aliena. Utqꝫ clerici ad ſacros ordines
publice non priuatim aſciſcerentur: omnibuſ quoqꝫ fidelibus precepit vt pacta
communione communicarent. Qui vero nollent: ſacris edibus pellerētur. Unā
hic tantum ordinationem in menſe decembri celebrauit qua quinqꝫ preſbyte
ros: tres dyacones ac ſex epiſcopos ordinauit. Qui deniqꝫ ſub Traiano pro fi
de chriſti ſupplicio peremptus eſt: ⁊ vacauit ſedes diebus.13.

Traian⁹

Traianus genere hiſpanus. Nerue per adoptionem filius cognomēto
Ulpius Crinitus.14. Romanorum Jmperator poſt Neruam olym
5299 100 piade.219.electus eſt ⁊ imperauit annis.18.⁊ menſibus.6. Uir quideꝫ
preſtantiſſimus: ⁊ inter ſanctos chriſtianos (vt ita dixerim) merito inferen
dus q̄ optimos principes omnes rerum geſtarum magnificentia: ⁊ omnimo
da virtute gloria ⁊ laude ſuperarit. Jn primis enim imperij fines longe late
que diffudit. Germaniam tranſrhenanam ſecundum Oroſium libro.7. in
priſtinum reduxit ſtatum. Daciam omnē cuꝫ alijs gentibus romano ſubiugauit
imperio. Parthos recepit Albanis regem dedit. Euphratem ⁊ Tygrim pro
uincias fecit. Armeniam: Aſſyriam: Meſopotamiam: Seleuciam: Creſi
phontem. Babyloniam vicit: ⁊ vſque ad Jndie fines tenuit. Ad mare rubrum
acceſſit: in quo etiam claſſem conſtituit qua in die fines vaſtaret. Hic omnibus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Traianus

⁊ per omnia ſe equalem exhibuit. Quinimo etiam amicos ſalutationis gratia
(Eutropio referēte) perſepe viſitauit ⁊ neminem vnq̄ leſit. Ubiqꝫ terrarū hic
iuſtiſſimus princeps ita ſe omnibus equalem preſtitit vt vſqꝫ ad Juſtiniani tē-
pora in creatione principum ſemper ſit acclamatū. Felicior ſit Auguſto ⁊ Tra
iano melior. Honores enim impij: diuitias: facultates ⁊ premia benemerenti-
bus preceteris eque diſtribuit. Cuius tale perſepe erat dictum. Talem priuatū
imperatorem eſſe oportere: quales ſibi priuatos optat habere. Immunitates
vrbibus inopia laborantibus vltro offerebat. Portum Anconitanum (nūc mi-
ruꝫ in modum auctuꝫ extruxit). Nihil vnq̄ in vita egit: nihil cogitauit qđ non
ad communem vtilitatem pertineret. Uixit annis ſexaginta tribus: ⁊ decem ⁊
octo imperauit. Cuius probitatis morumqꝫ: ⁊ ſi perierint ſcripta in hiſtoriam
digeſta non tamen oblitterata eſt adeo memoria quin multa ⁊ hic ⁊ alibi a no-
bis aliqua ſint celebrata. Igitur cum ſumma belli domiqꝫ gloria floreret: Euſe-
bio teſtante apud Seleuciam Iſaurie ciuitatem pro fluuio ventris extinctus ē.
Cuius oſſa Romam poſtmodum delata ibidem in foro in vrna aurea quā ipſe
ſtruxerat ſub colūna Cloclide que adhuc extat centum ⁊ quadraginta pedum
altitudine ſepulta ſunt. Statimqꝫ in deos ex ſenatus ſententia relatus ē.

Euariſtus natione Grecus: patre iudeo nomine Juda ex ciuitate Be- Papa.69
thleem natus ſedit annis nouem: menſibus decem: ⁊ diebus duobus. 101
vir ſane iuſtus: integerqꝫ. Qui vt Gratianus in canone tradit: titulos
in vrbe roma primus preſbyteris diuiſit: ⁊ ſeptem diaconos in ordinem redegit
qui epiſcopum predicantem cuſtodirent propter ſtilum veritatis qui poſſit ſibi
imponi: vt habetur. 93. diſtin. cap. Diaconi. Idem iudicibus mandauit: ne om-
nino ſententias proferrent precipites: ſecunda queſtione prima: capitulo Deus
omnipotens. Item conſtituit ne plebis in epiſcopum accuſatio reciperetur: ſe-
cunda q. ſeptima. capi. Non eſt a plebe. Uetuit item fidelium matrimonia clan
deſtina fieri ſed publice: ordinauitqꝫ vt ſponſus ⁊ ſpōſa a ſacerdotibus ſemper
benedicerentur: tertia queſtione quinta. cap. Aliter non fit. Hoc quoqꝫ eius de-
cretum fuit ne quis ante certam probationeꝫ iudicetur: aut condemnetur. Hic
ter ordinationes in menſe decembrio celebrans ſex preſbyteros: duos diaconos
⁊ epiſcopos per diuerſa loca numero quinqꝫ ordinauit. Tandemqꝫ ſeptimo ka
lendas Nouembris martyrio coronať. Quo die eius memoria ab eccleſia cele
bratur. Et vacauit ſedes poſt eius obitum dies. xix.

Joannem apoſtolum ⁊ Euangeliſtam Jacobi maioris fratreꝫ Zebedeiqꝫ filium
ſanctiſſimum virū ad hec vſqꝫ tempora perueniſſe ⁊ ſecundo huius pontificis 102
anno obijſſe conſtat. Qui omnium nouiſſimus euangelium ſcripſit ⁊ ea que a
Matheo: Marco ⁊ Luca conſcripta fuerant confirmauit. Quod eam ob cau-
ſam ſcripſiſſe ferunt vt Ebionitarum dogma conſurgens infringeret qui aſſe-
rebant chriſtum ante Mariam non fuiſſe. Unde ⁊ eius diuinam naturam ex-
plicare conatus eſt dicēs. In principio erat verbum ⁊ verbum erat apud deū ⁊
deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Scripſit ⁊ tres epiſtolas
canonicas in quibus ⁊ rationem verbi: vt deus ſit charitas manifeſtat ⁊ ſuſu-
rones nec deū ſcire ne pios fieri poſſe declarat. Deinde propter ipſum verbum
dei ⁊ teſtimonium ieſu chriſti in pathmon inſulam relegatus illic ab eodē A-
pocalypſim oſtenſam deſcripſit: que (vt Hieronymus ſcribit) tot habet ſacra-
menta quot verba: ⁊ in ſingulis eius verbis multiplices dicit latere ſententias
Tandem ab exilio in Epheſum reuocatus: cū ⁊ exemplo: conſilio ⁊ ſcriptis om
nes Aſie eccleſias pluribus annis ſuſtentaſſet ſexageſimooctauo poſt paſſio-
nem domini anno: etatis vero ſue nonageſimonono ibidē quieuit i domino: eo
qꝫ loci ſepelitur: ſuaqꝫ dormitione etiam vrbem honorauit: vbi antrum eius ad
huc oſtenditur.

Tertia in chriſtianos perſecutio.

Traianus autem licet ſingularis iuſtitie ⁊ humanitatis princeps haberetur: de- 103
cimo tamen imperij ſui anno quorundam malignorum delatione prouocatus

Traianus
cum mirum in modum chriſtianam rempublicam indies augere cerneret veri
tus nequid detrimenti Romanuȝ imperium inde caperet tertiā in chriſtianos
perſecutionem conceſſit: qua quidem multi referuntur interempti. Inter quos
hi fuerunt precipui: vȝ.
iio Ignatius epiſcopus vir ſanctitate eximius ex Anthiochia vinctus Romam ſta
tim perductuſ fuit: vbi preſente Traiano circūſedenteqȝ ſenatu in Amphithea
tro incluſus primo immaniſſimis ſupplicijs affectus: deinde leonibus obiectuſ
eorumqȝ dentibus prefocatus hoſtia chriſti effectus eſt. Cuius diei feſtum ka/
lendis Februarijs celebratur. Hic tertius poſt Petrum Antiochenam rexit ec
cleſiam.
Simeon Cleophe filius ⁊ domini noſtri Jeſu chriſti conſobrinus qui poſt Ja/
cobum hieroſolimitanam rexit eccleſiam in hoc tumultu antiquiſſimus apud
Hieroſolimam cruci affixus ē omnibꝰ admirantibus ꝙ taȝ ſenex centum ⁊ .xx.
annorum id crucis ſupplicium pati poſſet.
Hermes Romanus ciuis vir illuſtris: de quo in vita Alexandri pape fit mētio
ſub hac pſecutiōe ꝯphēſus prio carceri mācipat̄. deīde cedēte gladio quito kl'aſ
Septembris martyrij gloriam adeptus ē. Quo die etiam eius feſtum cum bea
tiſſimi patris noſtri Auguſtini feſto celebratur.
Euſtachius cognomento Placidus Traiani militum magiſter hac ſeua tempe/
ſtate vna cum vxore Theophaſta necnon ⁊ filijs Agapito ⁊ Theophaſto quo
rum miri leguntur actus. 12º kl'as Octobris, p chriſto coronati ſunt. Quo quidē
die etiaȝ eius excolitur memoria.
Papa ſe/ptimus 5309 iio Alexander pontifex natione Romanus ex regiōe Capite Thauri pa
tre Alexandro natus Euariſto pōtifici hoc in tumultu obtruncato ſuc
ceſſit ⁊ ſedit annis decem: menſibus ſeptem ⁊ diebus duobus. Uir qui
dem etate iuuenis: ſed moribus: ſcientia ac ſanctitate incōparabilis. Cuius rei
gratia etiam magnam ſenatorum partem conuertit ad dominum. Qui rei diui/
ne curam optime gerens nonnulla ſicut Gratianus in decretis refert decreta ꝯ
ſtituit. Et primo quidem decreto publico excommunicat ſedis apoſtolice lega/
tum impedire preſumentes: vt habetur. 94. di. c. Si quis autem. Mādauit itē
vt nullus clericus ante ſeculareȝ iudicem accuſaretur. xi. q. i. c. Relatum. Statu
it quoqȝ vt vna tantum miſſa in die celebraretur: de conſecra. diſtin. c. Sufficit.
Oblationem etiam ex azimo non fermentato vt ante conſueuerant mandauit
fieri: de conſecratione diſtin. 2. cap. In ſacramentoruȝ. Uoluit ēt aquā in cōſecra
tione ſanguinis chriſti vino admiſceri: quo ſignificaretur chriſtum eccleſie con
iunctum eſſe: vt ibidem. Inſtituit item vt aqua quam ſanctam appellamus ſa/
le admixta benediceretur: ac in fidelium domibus ſpargeretur: de conſecratiōe
diſtin. 3. c. Aquam cum ſale. Primus etiam ob memoriam paſſionis chriſti in ſa
crificio hoc addidit. Qui pridie ꝙ pateretur ⁊c. Demum poſt innumera mira/
cula inter q̄ Balbinam Quirini tribuni filiam ſanauit cum Euentio ⁊ Theo/
dolo diacono. 5º nonas Maij martyrio coronatur: ⁊ via numentana vbi inter/
fectus fuerat ſepelitur: ⁊ ceſſauit ſedes. 25. dies.

¶ Uiri doctrinis excellentes.

Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ epiſtolarum magiſter: ac cauſidicus ex pa/
tricia gente natus his temporibus Rome in precio fuit: ⁊ ſub Hadriano princi
pe poſtea magne auctoritatis extitit. Ulta Plinio Nouocomenſi coniunctꝰ be
niuolentia. Hic preclarum opus de duodecim ſupradictis Ceſaribus edidit.
In quo ⁊ hiſtorias ⁊ annales veterum replicauit. Scripſit ⁊ de viris illuſtri/
bus eleganti ſtilo: quem diuus Hieronymus non dedignatus eſt imitari. Itē
Ludicram hiſtoriam necnon ⁊ de genere veſtium compoſuit: quod opus licet
non viderim adhuc extare dicitur. Hunc tandem a magiſtratu amotum fuiſſe
dicunt: ꝙ cum Sabina Auguſta Hadriani vxore nimiam conſuetudinem con/
traxiſſet: multiqȝ exiſtimabant eum ipſa abuti. Peruenit autem vſqȝ ad Anto/
nini veri tempora.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Traianus

Plinius Secundus Neucomenſis philoſophus ⁊ orator hiſtoricuſqꝫ clariſſimꝰ
ac equeſtris ordinis induſtria functus per hec tēpora cognoſcitur. Hic vt Sue
tonius ſcribit licet procurationes ſplendidas atqꝫ continuas ſumma integrita/
tate adminiſtraſſet: tamen liberalibus ſtudijs ita operam dedit: vt non temere
quis plura eo in ocio cōſcripſerit. Nam cum prefectus Ale militaret: de iacula
tione equeſtri librum compoſuit. De vita Pomponij ſecundi libros duos. De
bellis Germanorum libros viginti in quibus omnia que cum Germanis Ro/
mani bella geſſere collegit. De inſtitutione oratoris ab ipſis cunabulis libros
tres: quos in ſex volumina propter amplitudinem diuiſit. Item dubij ſermōis
libros octo. A fine Aufidi Baſſi libros trigintaunū. Naturalis hiſtorie libros
trigintaſeptem: opuſ quidem diffuſum ⁊ eruditum. Perijt tandem (vt iam dixi
mus) cum in claſſe Meſſeneſſi preeſſet ardentem Veſuuium viſendo quinqua
geſimoſexto vite ſue anno. Hic dum in perſecutione Traiani prouinciam rege
ret christianorum miſericordia motus: quia videlicet multi moriebantur. Ad
Traianum litteras dedit aſſerens innumera hominum milia quottidie obtrū/
cari in quibus nil mali omnino deprehenderetur. Quibus permotus impera/
tor iuſſit christianos non amplius requirendos eſſe.

Baſilides hereticus acutiſſimus tempeſtate hac vite finē fecit: qui ⁊ .23. volumi
mina in euangelium cōfecit.

Bion philoſophus clariſſimus ex Pruſia ciuitate ortus per hoc item tp̄s claruit
Qui inter cetera de regno multa conſcripſit.

Agrippa cognomento paſtoris chriſtianorum ſue etatis doctiſſimus his tempo
ribus floruit: qui Baſilidis predicti heretici volumina in euangelia ſcripta ſua
doctrina mirifice confutauit Barrabam ⁊ Barthetab eius prophetas ꝯficta .ſ.
nomina ad terrorem: ⁊ deum maximū Abraxas deridens.

Plutarchus Cheroneus philoſophus ⁊ hiſtoricus doctiſſimus: Traianiqꝫ ma
giſter ⁊ inſtitutor per hec tempora. Ingenio ⁊ auctoritate maximo i precio ha/
bitus eſt. De quo Polycrates in hyſtorijs ſuis ſic habet. Plutarchus philoſo/
phus homo in ſententijs fidelis: in verbis luculentus: ⁊ in ſacrario morum tan
tus arbiter fuit: vt facile principis poſſet dignoſci preceptor. Hic autem princi/
pi ⁊ diſcipulo ſuo quattuor ingerere conatur. Dei reuerentiam ſcilicet ſui cultū.
officialium diſciplinam: affectum ⁊ ſubditorum protectionem. Qui etiam mul
tos vt erudititiſſimus vir edidit libros: videlicet. De educandis liberis librum v
num. De politica conſtitutione librum vnum. De non iraſcendo librum vnum.
De pacientia librum vnum. De anima librum vnum. De Homero poeta libroſ
duos. De magiſtratuum moderatione qui intitulatur Archigramatonꝰ librū
vnum. Et libros ſimiliter de Symphoniacis edidit. Vitas preterea multorū
tam latinorum q̄ grecorum virorum illuſtrium diffuſe elegantiſſimeqꝫ collegit
Romuli ſcilꝫ et Nume Pompilij: Publicole: Coriolani: Camilli: Fabij ma/
ximi: Marcelli: Scipionis aphricani. Quinti Flamminij: Catonis ſenioris:
Pauli Emilij. T. Gracchi: Sylle: Marij: Sertorij: Luculli: Craſſi: Pōpeij:
Iulij Ceſaris: Catonis Iunioris: Bruti: Ciceronis: Marci Antonij: Gal/
be: Othonis: Pomponij attici: Ruffi: ac Virgilij: Grecorū vero Theſei: Ly
curgi: Solonis: Alcibiadis: Themiſtoclis: Periclis: Pelopide: Hanibalis:
Philemonis:: Eumenis: Cymonis: Alexandri magni: Nicie: Phitonis: Dio
nis: Demoſthenis: Demetrij: Arthaxerſis: Arati: Euagore: Platonis. Ariſto
telis: Tymoleonis: Agis: Cleomenis: Lyſandri: Pyrrhi ⁊ Homeri. quorum
vitas locis ⁊ temporibus ſuis ꝓut potui abbreuiatas. Hic inſerui.

Terentius Scaurus Grammaticus (Helio teſte) Traiani temporibus floruit:
q nobiliſſimꝰ vir inter cetera de Caſelij erroribus librū compoſuit.

Egeſippum virum quidem ſanctiſſimum atqꝫ doctiſſimum his temporibus flo/
ruiſſe Euſebius refert: qui inter alia a paſſione domini vſqꝫ ad ſuam etatē oīs
eccleſiaſticorum actuum texuit hiſtorias: vt quorum ſectabatur vitam: dicendi
quoqꝫ exprimeret caracterem.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hadrianus

Papa.8. Sixtus pontifex natione Romanus patre paſtore natus poſt Alexandrū ſedit ānos.x.men.3.dies.21. Uir ſane bon⁹ ⁊ rei diuie (vt par erat)
5317 118 amator cuius curā optime gerens ꝯſtituit Gratiano teſtante: ne a quoq̄ꝫ niſi a miniſtris ſacroꝝ myſteria vel vaſa ſacrata tangerent̄: ⁊ q̄ꝫ maxime a feminiſ. Et ne corporalia ex alio q̄ꝫ ex lineo pāno puriſſimo candidoqꝫ fierent. Et ne miſſa niſi ſuper altari celebraret̄. Statuit etiā ne epiſcopi ad ſedem apoſtolicam vocati redeuntes a ſuis reciperent̄ niſi ſecum deferrent litteras pontificis plebem ſalutantes. Cenſuit quoqꝫ vt ſiquis a ſuo grauaret̄ Metropolitano: q̄ apud ſedem vniuerſalis eccleſie appellari poſſet: vt hꝫ.2.q.6.c. Siquis putauerit. Statuit item vt epiſcopi accuſatio non reciperetur: niſi duorum aut triuꝫ teſtimonio comprobaretur.2.q.7.c. Accuſatio. In miſſarum quoqꝫ celebratione mandauit: vt ſanctus ſanctus ſanctus: dominus deus ſabbaoth cantaretur: qꝛ primo omnia miſſarum acta ſimpliciter tractabantur. Hic Peregrinū epiſcopū genere Romanum in Gallias miſit: qui cum eos in fide confirmaſſet: ibidē martyrio coronatus ē. Sixtus deniqꝫ tribus ordinationibus in Septembrio menſe habitis: in quibus preſbyteros: diaconos ac epiſcopos ꝑ diuerſa multos creauit martyrio coronatur: ⁊ in Vaticano apud ſanctum Petrum ſepelitur.

5313 119 Hadrianus cognomento Helius Conſobrine Traiani filius: quintuſdecimus Romanorum imperator. anno.3.225.olympiadis poſt Traianum imperare cepit: ⁊ imperauit annis.21. Uir vtiqꝫ vt Helius Spartianus hiſtoricus ſcribit bonus ac etiam inter optimos principes merito annumerandus. Nam liberalis: ſplendidus: magnificus: clemens: ac vtraqꝫ lingua eruditiſſim⁹: necnon etiam ⁊ muſice medicineqꝫ artis ſcientiſſimus fuit. Qui cū leges multas compoſuerit: a populo Romano pro benemeritis pater patrie eſt appellatus. Et non modo Romanis ſed etiam Atbenienſibus legem petentib⁹ ex Draconis ⁊ Solonis ſententia iura compoſuit. Quibus etiam bibliothecaꝫ inſignem conſtruxit. Cumqꝫ vir doctiſſimus eſſet: virorum etiam illuſtriū ⁊ maxime Plutarchi: Cheronei: Sixti: Agathoclis ⁊ Oenomani philoſophi familiaritate delectatus eſt. Idem quoqꝫ ſacris Eleuſine iniciatus multa Athenīēſibus dona contulit: eorumqꝫ pontem Cephiſi fluminis alluuione diſſolutum reſtituit. Pontem preterea ſui nominis qui adbuc extat ſuper Tyberim in Uaticano iecit: ac iuxta illum ſepulchrum ſuum mire magnitudinis ⁊ pulchritudinis extruxit: qua mole ſiue ſepulchro nunc pontifices Romani pro arce vtunt̄: ⁊ ſancti angeli caſtellum nuncupatur. Mirifice etiam ⁊ ſumptuoſe alibi hic digniſſimus princeps edificauit: ⁊ potiſſimum in iudea Hieroſolimam a Tito (vt diximus) euerſam menibus ⁊ edificiis inſtaurauit ⁊ ex ſuo nomine Heliam appellauit: precepitqꝫ ne cui iudeo: ſed tantum chriſtianis facultas in eam introeūdi omnino daret̄. Nam primo chriſtianis aduerſabat̄: ſed cognita eoꝝ religiōe eis admodum beneficus extitit. Alexandriam quoqꝫ a Romanis dirutam ſua īſtaurauit impenſa. Murum in Anglia duxit octoginta milibus paſſuū. Tiburtinā villam edificauit ⁊ Pompei tumulum magnificentiſſime extruxit. Qui tādem ſexagenario maior morbo intercutis aque apud Baias vite finem fecit. Hic apud Hadriam Apruciī vrbem in Italia ex progenitoribus Hiſpanis ortus fuit.

Cocebas quidam iudeus factioniſqꝫ iudaice dux tempeſtate hac chriſtianos variis ſuppliciis teſte Euſebio quaſi rabie efferatus perſequitur. Qui per diuerſas orbis partes in eos adeo exarſit ⁊ in lybia precipue tanta geſſit bella vt interfectis cultoribus penitus ſit deſolata terra. Et niſi poſtea Hadrianus imperator illuc collectas aliunde deduxiſſet colonias: vacua prorſus terra manſiſſet. Egyptum quoqꝫ Cyrenem Thebaidemqꝫ cruentis ſeditionib⁹ turbauit: Uerum cōmiſſo in Alexandria prelio victus plurimūqꝫ attritus fuit. In Meſopotamia inſuper biſdem rebellantibus iudeis iuſſu imperatoris bellum illatum ē multaqꝫ eoꝝ milia cruentiſſima cede deleta ſūt.

Martyres ſub Hadriano paſſi.

Hadrianus

Fauſtinus ⁊ Jouita cōciues Bryxiani ⁊ inclyti milites ſeuiente adhuc Traiani 121
perſecutione in principio Imperij huius apud Bryxiam poſt multa miracula ⁊
predicationis inſtantiam: populorumq; conuerſionem multa penarum exper-
ti ad vltimum. xv. kal'. Martij capitali ſententia perpetuum meruere triūphū
Quorum etiā feſtiuitas eo die celebratur.
Calocerus ſilr nobilis vir ⁊ predictis ꝯciuis in eadem vrbe pro chriſto glorioſū
ſuſcepit martyrium.
Secundus inſignis chriſti ſeruus vno eodemq; tempore apud Aſtenſem vrbem
Ciſalpine Gallie martyrio coronatus ē: qui primo flāmis iniectus cum illeſus
euaſiſſet ac tanti miraculi a iudice eſſet dimiſſus rurſus pro inſtanti ⁊ alacri ꝑ-
dicatione de Chriſto facta ab eodem capite plexus ē.
Seraphia Antiochena virgo beatiſſima per hoc tempus Rome ꝓ Chriſto paſ
ſa eſt: quam cum iudex duobus laſciuis viris illudendam tradidiſſet minime-
q; illudi potuiſſet nec poſtmodum ardentibus lampadibus inflammari iuſſu
preſidis fuſtibus duriſſime ceſa. Tertio nonas Septembris gladio necata eſt.
Quo ēt die recolitur memoria.
Sabina itē illuſtriſſima mulier: quā Seraphia predicta in fide Jeſu chriſti per-
ſuaſerat: his tumultibus apud Romā in Auentino monte gladio ꝑcuſſa. Quar
to kl'as Septēbris martyrij palmā adepta ē. Quo die vna cū beati Joānis ba
ptiſte decollatione eius feſtū agitur.
Simphoroſa beatiſſimi Getulij martyris vxor apud Tiburtinam vrbē cū ſeptē
filijs ſuis primo palmis ceſa: deinde crinibus ſuſpenſa: poſtremo alligato ad col
lum eius molari ſaxo in flumine precipitatur. Cuius feſtum celebratur. 14. kl'as
Auguſti.
Euentius ⁊ Theodolus viri clariſſimi apud Romā his tꝑibus ꝓ chr̄o martyres 122
efficiuntur. Qui cū Alexandro papa poſt longam carceris ſuſtinentiā ignib⁹
examinati. 5. nonas Maij decollati ſunt. Hoq; die eorum feſtum celebrari mā
datum eſt.
Eleutherius Meſſanenſis ep̄s ⁊ Anthia eius mater vite ſanctimonia ⁊ miracu
loꝝ virtute illuſtres his tꝑibus lectum ferreum ignitum: Craticulam ⁊ Sarta
ginē oleo: pice ac raſina feruentem ſuperantes: leonibus quoq; proiecti: ſ; mi-
nime leſi nouiſſime iugulantur. Et eorum feſtum celebratur. 1. kl'as Maij.
Quadratus Athenienſis ep̄s ⁊ apoſtolorum diſcipulus: vir vtiq; doctiſſim⁹ hac
tempeſtate eccleſiam grandi terrore diſperſam fide ⁊ induſtria congregans ēt
librū ꝓ chriſtiane religionis defenſione edidit plenum fidei ⁊ rationis atq; apo
ſtolica doctrina dignū. Deniq; ꝓ fide Chriſti paſſus: vt ſanctus hitus ē: ⁊ feſtū
eius. 7. kl'as Junij celebratur.
Quirinus primo Tribunus poſtea epiſcopus per hoc tempus apud Jlyricum 123
i. ſclauoniā vrbe Sciſcia ſecundo nonas Junij obijt martyr. Nam (vt Prudē
tius ſcribit) ligato ad manum eius molari ſaxo in flumine precipitatus ē. Et cū
aſtātib⁹ diu locut⁹ fuiſſet ne ei⁹ terrerēt̄ ſupplicio: vix ꝑcib⁹ vt mergerēt̄ obtiuit.
Zenon qdā Romanus cū alijs decem milibus ⁊ ducentis tribus ⁊ ipſi Rome ad
guttā ingiter manantem ſub hoc tumultu pro chriſto interfecti ſunt. Quorum
feſtū ſub vna celebritate. 7. idus Julij recolitur.

Elephorus pontifex natiōe grecus prīe Anachorita poſt Syxtū ſedit Pap. ix.
ānis. xi. men. 3. dieb⁹. 21. Vir certe ſingularis doctrīe ⁊ v̄tutis q teſtante 135 5334
Gratiano: ī decretis cōſtituit vt. 7. ebdomadib⁹ añ paſcha ieiuniū ob-
ſeruaretur ſicut hr̄. 4. di. c. Statuim⁹. Cenſuit itē vt iudices nullā ferrent ſentē
tiam abſente reo. 3. q. 9. c. Accuſatori. Vtq; ī natali domini nr̄i Jeſu chr̄i noctu
tres miſſe celebrarent̄. Pria ī dimidio noctis qua chr̄us nat⁹ ē. Secunda illuce
ſcente aurora: quādo a paſtorib⁹ cognitus ē. Tertia ī hora tertiaꝝ: ī reliquo tꝑe
añ horā tertiaꝝ miſſā celebrari īterdixit. Mādauit quoq; vt añ ſacrificiū hym
nus ille cātaret̄. ſ. glīa ī excelſ deo: vt hr̄ ō ꝯſe. di. i. c. nocte ſacra. Tādē cū q̄ttuor
ordinatiōes ī decēbrio mēſe hūiſſet illuſtriſſimū pro chriſto duxit martyrium.

Hadrianus
Cuius corpus in Vaticano apud beatum Petrum ſepultuꝫ perhibetur. Et eo mortuo ceſſauit papatus dies ſeptem.

Viri doctrinis excellentes.

157 Papias hieropolitanus epūs Ioānis aplī auditor huius pōtificis tempore fuit. Vir certe doctiſſimus: qui in Aſia (vt Hierony. ſcribit) quinqꝫ volumina ſcripſit: que explanationum domini noſtri ieſu chriſti titulo prenotanꝰ.
Ariſtides quoqꝫ Athenienſis philoſophus: chriſtiqꝫ diſcipulus per idem tempꝰ floruit: ⁊ volumen chriſtiani dogmatis rationem ꝯtinens vna cū quadrato epō predicto Hadriano principi obtulit. Qua Apolegetico libro ab Hadriano perlecto confeſtim idem princeps iniuſtum exiſtimauit chriſtianos ī dicta cauſa ibi ꝗ occidi: Vnde ⁊ Aſie proconſuli ſcripſit vt neminem Chriſtianuꝫ occideret: niſi de aliquo crimine ꝯuictum.
Iuſtinus philoſophus ⁊ in ſacris litteris vir eruditiſſimus patria Paleſtinus ex Neapoli vrbe oriundus his temporibꝰ pro fide chriſti multū elaborauit. Qui poſtea Antonino principi ⁊ eius filijs librum dedit contra gentes ſcriptū. Alios etiam nōnullos compoſuit libros: vꝫ de Monarchia dei librum .i. de anima li. i. Itē librum quem vocauit Pſaltem. Item Dialogum contra Triphoneꝫ iudeum. Et contra Martionem. Et contra omnes hereſes. A quibus poſtea hereticis pro fidei dignitate morteꝫ ſuſtinuit.
Secundus Athenienſis phūs hoc tempore in precio fuit qui ſemper ſilentiū ſeruans pythagoricam vitam duxit: eiuſqꝫ taciturnitatis cā fuit: ꝙ cum matreꝫ de illicito concubitu tentaſſet: illaqꝫ aſſentiſſet: vt eum poſtea eſſe filium cognouit ſpiritum pre pudore exhalauit. Quod aiaduertens Secūdus matri propter ſuam loquelam eueniſſe: hanc a ſe in poſterum exegit penam ne de cetero loqueretur. Quod cum Hadriano tum apud Athenas hyemē exigente nunciatum fuiſſet ipſum ad ſe ad ſe adduci fecit: Quem cum nec ſalutatione: exhortatione aut minis a taciturnitatis propoſito retrahere potuiſſet: admiratus philoſophi conſtantiam dixit ei. Quare lex iſta ſilentij nullo modo ſolui poteſt? Saltē vel manu tua problematibus meis reſpondeas obſecro. Et īterrogās dixit. Quid eſt deus? ille confeſtim reſcripſit. Deus eſt immortalis mens: incontemplabiliſ celſitudo: forma multiformis: multiplexqꝫ ſpiritus: incogitabilis inquiſitio: inſopitus oculus omnia continens: lux indeficiens ⁊ optimum bonum. Fuere ⁊ alia Hadriani problemata philoſopho propoſita: que breuitatis cā omitto.
Aquila ponticus philoſophus: ſecundus interpres poſt ſeptuaginta interpretes his temporibus fuit. Qui libros veteris teſtamenti ex hebreo in grecum tranſtulit: ⁊ verba prophete de virgine prolata ad iuuenculam tranſtulit non ſatis capiens diuina myſteria.

Papa. 10. Hyginus papa natione grecus: patria Athenienſis patre philoſopho pꝰ Teleſphorum ſedit annis. 4. menſes. 3. diebus. 4. Vir certe doctiſſimꝰ
5338 159 qui ⁊ epiſtolam eruditionis plenam de vnitate ac trinitate dei omnibꝰ Chriſti fidelibus legendam ſcripſit. Sed ⁊ Clerum prudenter in ordinem redegit: graduſqꝫ (Gratiano teſte) diſtribuit vt habetur in Canone. 77. di. c. In ſingulis. Statuit quidem ne quis Metropolitanus ſue prouintie epiſcopū alicuius criminis reum faceret: niſi prius a comprouincialibus epiſcopis cauſa fuiſſet cognita. 8. q. 3. c. Salui in omnibus. Cenſuit itē ne ſoboles ex ſecundis nuptijs ſuſcepta conſanguinitati prioris viri vllo modo copulari poſſit. 36. q. 10. c. Si qua mulier. Voluit etiam vt conſecrationeſ eccleſiarum ſemper cum miſſarum ſolennitate fierent: de conſecra. di. i. c. Omnes baſilice. Vetuit etiam ne ligna reliquaue eccleſiarum materieſ in prophanos conuerterentur vſus: de cōſecra. di. i. c. Ligna. Item voluit vnum ſaltem patrimum ⁊ vnam matrimam in baptiſmo vel confirmatione intereſſe de conſecra. diſti. 4. cap. In cathecismo. Cū autem de deo deqꝫ eccleſia benemeritus eēt: ⁊ ordinationes ter menſe decembri habuiſſet tertio idus ianuarij martyrio coronatuſ eſt: ⁊ apud ſancti Petri corpus ſepultus. Quo die ēt eius celebratur feſtiuitas.

Hadrianus

Syrus papienſis eccleſie digniſſimus epiſcopus ſuperioꝛibus annis ad eandem 140
vrbem a beato Hermacora Aquilegienſi archiepiſcopo pꝛedicandi gratia miſ-
ſus cū ibi pꝛimo chꝛiſti euangeliū pꝛedicaſſet: ⁊ magnis miraculis virtutibuſqꝫ
claruiſſet etiam Genuam maritimam vrbem. Derdonā: Aſtenſem: ⁊ reliquas
vicinas vrbes vna cū Iuentio pꝛeſbytero diuinis operibus illuſtrare curauit.
Deniqꝫ ad pꝛopꝛiam ſedem reuerſus hoc anno glorioſo fine in domino quie-
uit.

Photinus autē ⁊ tū Lugdunenſis epiſcopus ſingularis doctrine vir ac virtutis
(teſte Iſidoꝛo) his tempoꝛibus iaꝫ nonagenarius conſtanti animo martyrij co-
ronam percepit.

Tiburtinam ciuitatem que hodie Tibur vetus appellatur Hadrianus impera-
toꝛ (vt Helius Spartianus in eius vita ſcribit) miro ſumptu iſtaurauit: ⁊ ex vil-
la oppidum fecit. Hec vrbs ſexdecim paſſuum milibus a Roma diſtat ⁊ iuxta
Anienē fluuium in loco cliuoſo cōſtituta eſt. Quam tamen ciuitatem multo an-
te Romam oꝛiginē a grecis habuiſſe Strabo ⁊ Virgilius volunt. Cuius con-
ditoꝛ pꝛimus fuit Tiburtus Coracis ⁊ Catilli frater. Hi ſane fratres poſt Abe-
banoꝛuꝫ interitum a patre in italia pꝛogeniti: ſinguli oppidum ex ſuo noīe con-
ſtruxere: ꝙ teſtis eſt mons quidam pꝛopinquus qui Catbillus adhuc dicitur.
Et Croax oppiduꝫ famoſum inter Volſcos. Fuit enim quondam nobilis ciui-
tas: cui etiam pꝛopinque adhuc extant ipſius antique ciuitatis ingentes ⁊ ma-
gnifice edificioꝛum ruine que dignitateꝫ vrbis pꝛe ſe ferunt. Eo ſiquidem loco
Tiburtinus lapis foꝛtiſſimus foditur qui ad conſtruendam ꝯſeruandamqꝫ Ro-
maꝫ multum iuuit. Hanc vrbem Federicus cognomento Barbaroſſa: ab alijs
Theotonicis ſuperioꝛibus annis dirutā reedificauit: ⁊ deinde multi ſummi pō-
tifices: multiqꝫ cardinales auxere. Ex hac Simplicius Roman⁹ pontifex ⁊ alij
viri ſcientia ⁊ dignitate inſignes oꝛtuꝫ habuere.

Antoninus cognomento Pius: ſextuſdecimus Romāoꝝ iperatoꝛ poſt Antoni
Hadrianū. 229. olympiade imperare cepit: ⁊ vna cuꝫ filijs Aurelio Lu- 140 5339 n⁹ pius.
cioqꝫ vigintiduobus annis ac tribus menſibus imperauit. Vir quideꝫ
(vt Helius Spartianus hiſtoꝛicus refert) optimus Hadriani gener ⁊ per ado-
ptionē filius: Cuius pꝛogenitoꝛes (vt Julius Capitolinus ait) Hiſpani fuere.
Qui ſuſcepto imperio tanta vt aiunt cum modeſtia ⁊ benignitate imperauit vt
merito pij cognomentū adeptus ⁊ patrie pater appellatus ſit. Nulli eniꝫ vnꝙ
tū pꝛiuatim tū publice acerbus fuit. Quē hoc verbum perſepe dixiſſe ferūt: mal-
le ſe vnum ciuem ſeruare ꝙ mille hoſtes perdere. Hic tante religionis: pietatis
gratie: humanitatis: Clementie: iuſtitie: ac modeſtie pꝛeditus fuit: vt merito cū
Numa pompilio (bonoꝛum omnium ſententia) comparari poſſit. Ob qđ mul-
ti reges: multeqꝫ nationes poſitis eius iuſſu armis ad hominem controuerſias
ſuas liteſqꝫ deferrent: eiuſdemqꝫ ſententie ſtatim parerent. Propter que meri-
ta populus Romanus poſt eius obitum inter deos illuꝫ referri voluit. Cōſtru-
xit autem hic tum Rome tum alibi multa edificia: inter que (vt Helius Spar-
tianus refert) Terracinenſis poꝛtus cuius inſtauratoꝛ extitit eſſe dicitur. Cuꝫ
autem eſſet annoꝛum. 72. apud Loꝛium villam duodecimo ab vrbe miliario di-
ſtantem e vita diſceſſit.

Pius papa natione Italus. patria Aquilegienſis patre Ruffino p⁹ Igi- Papa .xi.
num pōtificeꝫ ſedit annis. 12. Vir ſane doctus atqꝫ eruditus. Qui Gra- 143 5342
tiano teſte ꝯſtituit ſiqs ſeculariū temerario auſu eccl'ie pꝛedia inuadere
pꝛeſumeret ſacrilegij pena puniret᷑: vt habetur in canone. 12. q. 2. c. Pꝛedia. Ea-
dēqꝫ ꝯſtitutiōe mandauit: ſi quis eccleſiam vaſtaret ⁊ ſacerdotes pſequeret᷑ ea-
dē cenſura puniret᷑. 17. q. 3. c. Sicut qui. Statuit itē ne qua virgo ſacro velamine
ꝯſecraret᷑ niſi eſſet etatis. 25. annoꝝ: ⁊ id fieret in Epyphanie die. 20. q. 1. c. Vir-
gines. Conſtituit quoqꝫ vt ſanctum domini paſcha a fidelibus chꝛ'ianis nō niſi
dñico die celebraret᷑: de conſe. di. 3. c. Noſſe vos nolui. De hoc quidem magnaꝫ
ꝯſuetudinem habuit cū Hermete qui libꝛum titulo paſtoꝛis pꝛenotatū ſcripſit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Antōin⁹ pi⁹

Quo quidem in libro angelus paſtoris perſonam induens ei mandat vt oībus pſuadeat: paſcha die dñico celebrari. Qḋ ꝛ fecit. Statuit preterea ne hereticuſ quiſpiam ex iudeorum hereſi ſuſciperetur: aut baptizaretur. Illis āt ſacerdotib⁹ penā ſtatuit q negligētes ī attractādo chři ſanguie ꝛ corpore fuiſſent. Et vbi cū cecidiſſet lambi precepit. Rogatu ēt Praxedis ſanctiſſime femie Thermas nouati ī honore ſororis diue Pudentiane dedicauit: Vex poſt igētes ei⁹ virtutes hiris ordiatiōib⁹ decēbrio mēſe chři martyr obijt: ꝛ apud Petri corp⁹ ī vaticano ſepelit̃. Cui⁹ āniuerſaria diei feſtiuitas. 5°. idus Julij celebrat̃: ꝛ diebuſ. i3. ſedes vacauit.

144 Policarpus Smyrnee vrbis epūs: Joānisqꝫ apl̃i diſcipulus toti⁹ quoqꝫ minoris aſie př ꝛ pricepſ preſulāte Pio Romā venit vbi cū multos ab heretica prauitate ad verā fidē ꝯuertiſſet tandē ſub Marco Antonino ꝛ Lucio pricipib⁹ ī Amphiteatro vniuerſo ppl̃o aduerſus eū pſonāte igni traditus ē. Cū quo ēt. xij. ex Philadelphia veniētes martyriū ꝯſumauerūt. Hic ad Philippēſes putilē ſcripſit epiſtolā: q̄ ēt ī nōnullis legit̃ eccleſijs. Cui⁹ feſtū. 7°. kl̃. Februarij celebrat̃.

Heretici.

Cerdo qdā heretic⁹ a quo Cerdoniāi heretici tēpeſtate hac vaticinat̃ ꝛ iſanit: cuius opinio fuit: ꝙ aduētus ſpūs ſancti non in apoſtolis ſed in ſe ſolum traditus eēt. Aſſerebatqꝫ duo pricipia ꝯtraria vt hř ī Canone. 24. q. 3. c. Quidam.

Martion hereticus Cerdonis predicti diſcipulus: ſtoyc⁹ quidē phūs p hoc etiā tpūs delirare cepit negans chři přem deum eē creatorē q per filiū mūdū fecerat ꝛ alterꝝ bonū: alterꝝ vo deū iuſtū eē aſſerens tanq̄ duo ꝯtraria pricipia creatiōis ꝛ bonitatis: ſicut hēmus ī canone. 24. q. 3. c. Quidā. Hic cū aliqn̄ Policarpo obuiā factus fuiſſet: iterrogaretqꝫ an ſe agnoſcēt. Cognoſco iquit Policarpus primogenitū diaboli. Eius ſecta poſt ei⁹ mortē varie diuiſa ē: vt īfra: vbi de Apollonio martyre dicem⁹.

Valentinus ſilr hereticus ꝛ Platonicus phūs a quo Valētiniana hereſis noiata ē: his tpibus ortū hūit. Affirmabat. n. hic chřm de corpe virginis nihil ſumpſiſſe: ſed per eā tanq̄ p fiſtulā puꝝ tranſiſſe: vt eodē canonis capitulo pꝫ.

Viri doctrinis excellentes.

Mileto Aſianus Sardinēſis epūs: Frontoniſqꝫ oratoris diſcipulus per hoc tēp⁹ ī precio ē hitus. Qui ꝛ librū de chřiana doctria. M. Antonio tradidit: cuiuſ igeniū (vt Hiero. ſcribit) Tertulian⁹ mirꝫ ī modū laudat: dicitqꝫ a multis nr̄orū ꝓphām fuiſſe hitū. Scripſit āt Hieronymo teſte ea que ſubiecta ſunt: vꝫ.

De paſcha	li 3	De baptiſmali	li i	De gñatione chři	li i
De ecclīa	li i	De vita ꝓphāꝝ	li i	De Diabolo	li i
De veritate	li i	De ꝓphia chři	li i	De apocalypſi	li i

Eglogaꝝ libri. 6. ꝛ alia multa.

Theophilus antiochene ecclīe epūs his dieb⁹ floruit q ꝛ ꝯtra Martionē hereticū librū edidit: ꝛ aliū ꝯtra Hermogenis hereſim. Tria ēt volumia ꝯtra Atholū ꝯpoſuit. Et ad ecclīe catholice edificationē alios breues ꝛ elegātes tractat⁹ edidit. Sꝫ ꝛ ī euangelijs Salomoniſqꝫ ꝓuerbijs commentatus eſt.

145 Apollinaris hieropolitan⁹ epūs ob doctrinā ꝛ ſanctitatē p idē tpūs ī precio fuit: q de fide chři volumē edidit qḋ ꝛ. M. Antonio tradidit. Sꝫ ꝛ aduerſus genteſ libros quinqꝫ ſcripſit. Et aduerſus cathaphrigas duos q tūc cū Priſca ꝛ Maximilla vaticinātes delirabant. Extant ꝛ eius de veritate libri duo.

Thaurus Berithius phūs in platonica diſciplina celebratiſſimus hoc tēpe hř: cuius hec fuit ſñia. In publico mos ppl̃i. In priuato āt ius natureqꝫ gētiū hueť. Hui⁹ preſtantiſſimi viri Aulus Gelius grāmaticus auditor fuit.

Fauorinū quoqꝫ phm̄ fandi dulciſſimū cū ſupradictis Rome floruiſſe ferūt: Cuius qdē greſſus quocūqꝫ iret Aulus Gelius ſequebat̃: ita hoīes ſermonib⁹ demulcebat. Hic nōnulla monumēta ꝯpoſuit.

Aulus Gelius Romanus orator ꝛ īſignis grāmatic⁹ hoc tpe clarus agnoſcitur. Qui inter ſue virtutis opera cū e Roma p hyemē ī atticā ꝓficiſceret̃ terraꝫ: de

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Antoninus pius

grammatica commentarios celebres edidit: quos in .xx. libros diſtinguens de noctibus atticis titulo prenotauit.

Ptolemeus Pheludienſis Alexandrinus hiſtoric⁹ ꝛ philoſophus ac inſignis aſtrologus cognoſcit̄. ſicut ipſemet in .5°. 9°. ꝛ. 10°. maioris ſui opis teſtatus ē. Qui preſtātiſſim⁹ vir plus aſtronomie addidit ꝙ id totum quod ante inuenit. Nā ꝛ Almegiſtum opus inſigne. Et ꝑſpectiuā edidit. De iudicijs quoqꝫ quadripartitum opus. Et Centilogium ꝛ alios multos conſcripſit libros. Vixitqꝫ ānis. 88. Ex cuius ꝓuerbijs hec duo notāda iſerimus. Inter homines qui nō curant: in cuius manu ſit mundus: hic ē mundo altior. Et illud. Qui per alios nō corrigitur| nec alij per eū corrigentur. Quantomagis fini appropinquaueris| tanto bonum cum augmento operarere.

Galien⁹ medic⁹ doctiſſim⁹ ꝛ ſua etate ſingulariſſimus ex Pergamo Aſie oppido oriundus Rome per hec tpa (vt idem de ſeipſo diuerſis i locis ꝯteſtat⁹ ē) floruit. Qui oēs ea in arte ꝑter hyppocratē ſupaſſe credit̄. Nam ꝛ multos ꝯpoſuit libros: ꝛ oīa hyppocratis ſcripta miro explanauit igenio. Tradūt greci ea i facultate ad centū quinquaginta volumina eū edidiſſe. De qb⁹ hec pauca ſubijcimus: vꝫ. 147

De demonſtratione.
De elementis.
De complexionibus.
De malitia complexionis mentis.
De natura hominis.
De ineq̄li diſtēperantia.
De redargutione ſimulātium egritudines.
De Enexia.
De calido ꝛ frigido.
De virtutibus naturalib⁹
De ꝯplexione pulſuum.
De bona habitudine.
De meliori habitudine.
De optima habitudine.
De hereſibus.
De ꝯſtitutione librorum in medicina.
Librum introductorij.
De egritudib⁹ vulnerum.
De diſma.
De alimētis.
De vindemijs.
De ſimplicib⁹ medicinis.
De ſimplicibus.
De proprietate.
De experimentis.
De ingenio ſanitatis.
Paſſionarium.
Librū ſecretorum ſuorū ad Monete.
De pulſibus ꝛ vrinis ad Glautonem.
Librū q dꝛ Achinagoga.
De virtutib⁹ farinacioꝝ.
De motibus liquidis.
Commētaria i libro ſuo.
De pulſib⁹ q itroducūtur.
De ſpermate.
De vtilitate pulſuum.
De introductiōe pulſuū.
De differentia pulſuum.
De cāis pulſuū cū ꝯuito.
De compendio pulſuum.
De ſignificatiōe ꝑpulſuū.
De iuuamēto anhelitus.
De iuuamētis mēbrorū.
De accidēte ꝛ morbo.
Librum Tygni.
Librum Minotygni.
Librū q dꝛ Tera pentice.
Librum qui dicit̄ Tabe.
De humoribus.
De cura iectericee.
De flobothomia.
De febrib⁹ ad Glautonē.
De apoſthematibus.
De catharraticis.
De differentijs febrium.
De temporibus febrium.
Antidotarium.
De dieta ꝛ cura.
De exercitio cū pila parua.
De regimine ſanitatis.
De bonis ꝛ malis humoribus.
De cura lapidis.
De chriſi. De tippo.
De creticis diebus.
De interioribus.
De voce.
De Anothomia.
De doloribus vulnerū.
De malo anhelitu.
De ſimplici medicina.
De perfectis medicinis.
Libros dyamediarum.
De non diſpenſantibus corpus ſuum.
De alchimia cuius titulus de ramo pomi congelati.
De ſubſtantia virtutum.
De pratica.
De medicinali experientia.
Ep̄larum librum ad patrimanum ꝛ alia multa.

Huius hec celeberrima fuit ſententia. Scientia inſenſato nō prodeſt: nec ei qui nō vtitur ꝓdeſt ſenſus.

Apollonius ſtoycus natiōe Calchidichus ꝛ Baſilides Scyropolitan⁹ philoſophi hoc ipō tpe hrīr illuſtres. Qui Seueri imperatoris fuere preceptores.

Trogū Pompeiū hiſtoricū hiſpanū cū his floruiſſe ꝯſtat. Qui totius orbis hiſtoriā a Belo Nini regis Aſſirioꝝ pře vſqꝫ ad monarchiā Ceſaris latino ſermone conſcripſit: ꝛ in. 44. libros eam diſtinxit. Quoꝝ Epithoma .i. abbreuiationē Iuſtin⁹ eius diſcipulus fecit. A quo ꝛ nos nōnulla ad verbū excerpſimus.

Antoninus pius
Baſilides Scyropolitanus illuſtris philoſophus Seueri Ceſariſ (vt diximus) magiſter his tpibus Athenis i pcio fuit. Ad quez ⁊ ad Thaurũ phm̃ (vt Geli⁹ ſcribit) Crete pſes cũ pre aliqñ viſendũ cognoſcendũqꝫ athenas venit. Quos cũ Thaur⁹ i domo ſuſcepiſſet prio iuitauit prem vt ſederet: ille ait de filio. Sedeat hic primus qui romani ppl̃i magiſtratum gerit. Tũc ſedente pre apposita ẽ ⁊ filio altera ſella. Thaurus autem mox ijs qui ꝯuenerant de hac re verbũ fecit iter cetera dicẽs. In publicis patrũ iura cũ filiorum iuribus qui i magiſtratibus ſunt collocati inter eos quieſcere debet paululum. Sed cum extra rempu. i domeſtica re atqꝫ vita dũ ſedetur ambulat̃: i cõuiuio quoqꝫ familiari diſcũbit̃ iter filiũ magiſtratũ ⁊ prem priuatum honores publicos: naturales autem ſeruari equũ ẽ.

Papa.ix. 5354 155 Anicet⁹ papa natione Syrus: de Vico Marco: vel vt Damaſo placet: de Humiſia pre Joãne poſt piũ põtificẽ ſedit ãnis. xi. men. 4. dieb⁹. 3. vir vtiqꝫ ſanctitate ⁊ morib⁹ inſignis. Qui vniuerſali eccleſie conſulens ne morib⁹ inſolentium labefactaret̃ (Gratiano i decretis teſtãte) iſtituit ne cleric⁹ ẽm apoſtoli pceptũ oio Comã nutriret: vt hr̃. 23. di. c. Prohibete fratres. Neue eps a paucioribus q̃ a trib⁹ epis ꝯſecrari poſſet. Sic a pricipio Anaclet⁹ (vt dixim⁹) cõſtituerat. 64. di. c. cõprouinciales epi. Ubi vo Metropolitan⁹ ꝯſecrãdus eẽt oẽs ꝓprouinciales eẽ deberent: ſicut oẽs obedire tenerent̃. 66. di. c. ab oib⁹ ſue. Statuit pterea ne archiepi niſi ex ſingulari titulo primates noiarent̃: niſi priuatas ſedes tenuiſſent. 100. di. c. Nulli. Statuit itẽ ne eps crimẽ Metropolitani ſui ad aliũ q̃ ad primatẽ. i. ꝑiarchã aut ad ſedẽ aplicã deferret. 8. q. 3. c. Archieps. Tãdẽ vo poſtq̃ ordinatiões qnqꝫ i mẽſe decembrio habuiſſet: multoſqꝫ epos ac ſacerdotes creaſſet. 15. kl'as Maij martyrio coronat⁹ ẽ: ac via Salaria in Calixti Cemiterio ſepultus. Quo quidẽ die ei⁹ feſta celebrant̃. Vacauitqꝫ ſedes dies. 17.

Praxedes romana virgo ſctiſſima: beatiſſimeqꝫ Emerẽtiane ſoror: i diuia lege eruditiſſima pſulãte Aniceto cũ vigilijs: orõnibus: ieiunijſqꝫ aſſidue vacaret. 12. kl'as Auguſti qeuit i dño: viaqꝫ Salaria iuxta Emerentianã ſororẽ ſepulta. Quo etiaꝫ die feſtiuitas eius a fidelibus celebratur.

M. Antonin⁹ Ver⁹ 5362 163 Marcus Antonin⁹: q ⁊ verus cognomẽto phũs Gallus natione: vt Helius Spartian⁹ tradit: decimuſſeptim⁹ romanoꝝ iperator poſt Antoninũ piuꝫ tertio ãno. 234. olympiadis iperare cepit. ⁊ cũ Lucio Aurelio. Comodo eius fr̃e iperauit ãnis. 19. ⁊ mẽſe vno. Hi primũ qdẽ iperiũ equo iure adminiſtrarũt cũ vſqꝫ ad hoc tps ſinguli Auguſti fuerint. Qui bellũ ꝯtra Parthos ſuſceptũ ſimul admirabili virtute ac felicitate geſſerũt. Et Vologeſũ eoꝝ regẽ q nõ mõ Armeniã ſꝫ ⁊ Cappadociã: Syriãqꝫ vaſtauerat repreſſerũt. Sꝫ ⁊ multis hoium milib⁹ i deditionẽ acceptis: ambo de Parthica victoria magnifice triumpharũt. Veꝝ nõ ita multopoſt. Comodo de medio ſublato Antonin⁹ ſolus iperiũ tenuit. Quem certe ob pſtãtiſſimã ei⁹ virtutẽ laudare plurimũ licet. Quippe q ad nullũ rei euẽtũ elat⁹ ſit: tãte fuit ſoliditatis: vt eiuſdẽ vultus quauis fortuna aduerſa ſemp ſit hit⁹. Lrarũ ſemp ſtudioſus fuit. Nec ꝓpterea philoſophia illuꝫ a rebus bellicis retardauit. Nã teſte Euſebio: Germanos: Marcomanos: Sequanos: Sarmataſqꝫ igenti felicitate vna cũ filio Comodo Antonino ſupauit ac de eis triũphauit. Iturus ad hoc bellũ cum non hr̃et vnde ſtipẽdia militib⁹ daret exhauſto erario oẽm iperatoriã ſupellectilẽ oẽmqꝫ vxoris ornatũ vẽdidit. Veꝝ cũ poſtea ſupato hoſte i priaꝫ rediiſſet emptorib⁹ pcia reſtituit: nemini tñ moleſtus fuit q emptã reddere noluiſſet: ſꝫ i oẽs de repu. meritos liberalis fuit. Et tributa qbuſdã ꝓuicijs remiſiſti. Fiſcaliũ tituloꝝ monumẽta i foro ꝯgeſta cremari iuſſit. Leges ẽt ſeniores nouis ꝯſtitutionib⁹ tẽpauit. Propter qd ita factũ ẽ vt ab oibus ita diligeret̃ amareturqꝫ vt ſacrilegi nomẽ icurreret q imaginẽ ei⁹ domi nõ hr̃et. Poſtremo i Panonia ꝯſtitutuſ repẽtino morbo iterijt: ⁊ ab omnib⁹ acclamãtib⁹ iter deos relat⁹ ẽ.

Quarta i chrianos pſecutio poſt Neronẽ i dieb⁹ Parthici belli iuſſu. M. Antonini i Aſia Galliaqꝫ excita fuit i qua qdẽ multi martyrio coronati ſunt. Quoꝝ de numero ifraſcripti ſingulares extitere.

Felicitas matrona ſctiſſima Rome cũ ſeptẽ filiſs Januario: Felice: Philippo: Si-

M. Antonin⁹ ver⁹

lano: Alexandro: Vitale ⁊ Martiale martyriũ accepit. Nam Januarius primo
genitus poſt virgaꝝ verbera/ plumbatis occiſus fuit. Felix ⁊ Philipp⁹ fuſtib⁹ ma-
ctati. Silan⁹ pcipitio itereptus: Alexãder: Vitalis: ⁊ Martialis capitali ſentẽtia
ſũt puniti. Nouiſſime vo mr̃ preter veteꝝ ꝯſuetudinẽ gladio necata ẽ. De qua ⁊ di
uus pr̃ Auguſtinus ſermonẽ edidit dicens: Magnũ ſpectaculũ ante oculos fidei
nr̃e poſitum ẽ. Aliſ quoqꝫ multi tempeſtate hac diuerſis i locis martyrio coronati
ſunt: vtpote Policarpus epiſcopus cũ. xij. de quo ſupra dictũ ẽ. Sed ⁊ ſãctus Fau
ſtin⁹ ⁊ Victor miles cũ vxore ſerena apud Mediolanũ. Valerian⁹ quoqꝫ ⁊ Mar
cellus: Gaius ⁊ Nouatus cũ alijs. xx. martyriſ palmã adepti ſunt.

Sother papa natiõe Campanus ex oppido Fũdano: pr̃e Concordio geni
tus poſt Anicetũ ſedit ãnis. 9. men. 3. dieb⁹. 21. Hic licet multis i periculis
ꝯſtitut⁹ fuerit: aiũ tñ ad res diuinas quoad potuit ꝯuertit. Et mlta eã ob 169 Papa. 13. 5368
rẽ (Gratiano teſte) ꝯſtituit: vz. Ne monacha vllas attractaret palas: calices. ſ. pate-
nas: corporalia ⁊ his ſilia ꝯtigeret. Neue tus añ altare poneret dũ ſacrificia fierẽt
ſicut hr̃ i canone. 23. di. c. Sacratas. Statuit itẽ vt nullus ſacerdos miſſaꝝ ſolennia
niſi duob⁹ pñtibus ⁊ ipſo tertio exiſtente celebrare tentaret: de cõſe. diſti. i. c. Hoc
quoqꝫ. Mandauit iſup vnicuiqꝫ fideli vt i dñi cena Eucharistie ſacramẽtũ recipe
ret: de conſe. di. 2 c. A quibus enim i cena. Inſtituit preterea ne qua legitima habe
ret vxor/ niſi quã ſacerdoſ ex iſtituto bñdixiſſet: ⁊ quã pentes ſolẽni põpa chriano
more marito collocaſſent: quã ẽt paranymphe d more cuſtodiuiſſent pcauens mul-
ta pericula que i nouas nuptias cadere ſolent. Deniqꝫ cũ quinquies ordinationes
i Decembrio mẽſe celebraſſet i qbus preſbros octo: diacones nouẽ: ⁊ epos. xi. crea-
uit decimo kl'as maij martyrio coronat: ac via Apia i cemiterio Calixti ſepelitur:
Vacauitqꝫ tunc ſedes diebus. 21.

Cathaphrigarum hereſis exordium.

Mõtan⁹ natiõe Phrygius/ hereſiarcha peſſim⁹: q ſe ẽt paraclytũ noiabat: p hoc tp̃s
primũ i phrygia ꝯparuit/ quã cũ vicinis regionib⁹ multis erroribus impleuit: vbi ⁊ 170
Priſcã Maximillãqꝫ clariſſimas mulieres adeo ſeduxit/ vt relictis viris ſuis ſecũ
icederẽt. Que ẽt ab eo demẽtate affirmabãt illius iſpiratiõe ſe ꝓphetiſſas eſſe. Hi
donũ ſpirituſſancti nõ in apoſtolis ſed i ſe tantũ traditũ affirmabant/ vt habetur i
canone. 24. q. 3. c. Quidam.

Appellẽ quoqꝫ aliũ hereticũ q deũ quẽ colebat ſe ignorare dicebat/ his dieb⁹ iſaniſſe
ferũt. Cuius hec erat opinio ⁊ ptinacia ꝙ chriſtũ nõ deũ i veritate/ ſꝫ hoiem i fanta
ſia apparuiſſe aſſerebat. Quẽ Theodocion vir erudititiſſimus hereticiſſimũ appel-
lat/ ⁊ ſuis ſcriptis ꝑcõmode irridet.

Tacianus alius hereticus a quo Encratice hereſes hoc quoqꝫ tpe agnoſcit. Hunc
ꝙdiu ab eccleſie latere nõ diſceſſit/ noiatiſſimũ tradũt extitiſſe: infinitaqꝫ ꝯpoſuiſſe
volumina/ e quibus vnus ꝯtra gẽtes liber fuit. Eius hereſim Seuerus qdã poſtea
auxit: a quo Seueriani heretici ſunt dicti. Qui oẽm coitũ ſpurcũ putant: ⁊ alia mlta conſilia delirantes affirmãt.

Viri doctrinis excellentes.

Dyoniſi⁹ Corynthioꝝ eps tẽpeſtate hac (Euſebio teſte) floruit. Cuius tãta eloquẽ-
tia ⁊ iduſtria fuit/ vt nõ ſolũ ſue ciuitatis pplm/ veꝝ ẽt aliaꝝ vrbiũ ac ꝓuinciaꝝ epi- 175
ſcopos ſuis erudiret eplis. Ex quibus vnã ad Lacedemonas. Secũdã ad Atheni
enſes. Tertiã ad Nichomedicẽſes. Quartã ad Cretẽſes. Quintã ad eccleſias pon
ticas. ⁊ ſextã ad Romanos ſcribit.

Pinetus Cretẽſis epiſcopus vir doctiſſimus predicto Dyoniſio elegãtiſſimã reſcri-
pſit epl'am: in qua docet nõ ſemper lacte pplos eẽ nutriẽdos: ſed ſolido veſci debe-
re cibo/ vt ad ſpũalẽ perueniant ſenectutem.

Philippus alter Cretẽſis epiſcopus. De quo idẽ Dyoniſius i epl'a quã ad eandẽ ec-
cleſiam ſcribit: meminit/ per hoc tẽpus i precio fuit. Qui iter reliq aduerſus Mar
tionẽ hereticũ preclarũ librum edidit.

Muſianus non ignobilis doctor ⁊ ipſe librũ ꝯtra quoſdã a catholica eccleſia ad En
cratiataꝝ hereſim declinantes ſcripſit: quoꝝ opinio cũ Seuerianis ꝯueniebat. hi

M. Anto. verꝰ omnem coitum ſpurcum putabant: ꝛ cibos quos deus humano generi propoſuiſ‑ſet damnabant.

Modeſtus etiam eruditiſſimus vir per hoc tempus librum aduerſus Martionem hereticũ ſcripſit.

Melciades quidã doctiſſimus vir (vt Hiero. ſcribit) hoc ipſo tpe ↄtra Montanum Priſcamqȝ ac Maximillã: Volumē precipuũ edidit. Scripſit ꝛ aliud ↄtra gentes iudeoſqȝ. Et Apologeticũ quibuſdaȝ principibus dedit.

Opianus Cylex poeta hoc quoqȝ tempoꝛe Eleuticã redargutiõis plenã miro ſplē‑doꝛe deſcripſit.

Frontonus digniſſimus oratoꝛ de quo (diuus meminit Hiero.) ꝑ hec tpa floꝛuit: ꝗ M. Antoninũ: Verum nunc imperantē latinis litteris erudiuit.

Papa.14. 5377 178 Eleutherius papa natiõe grecus: pꝛia Nichopolitanus pꝛe Abũdio poſt Sotherē ſedit ãnis. xv. Hic cũ iniſſet põtificatũ: pax ecclijs data ē. ꝛ (Era‑tiano teſte) ſtatuit ne qs chꝛianus ob ſupſtitionē: cibi genus vllũ reſpuēt: quo humana ↄſuetudo veſceret. Hoc eim Seueriani heretici dãnabãt. Mãdauit preterea nullũ de ſuo gradu deijci debere: niſi accuſatus reus criminis ↄuiceret: ſi cut hꝛ i Canone. 2. q. i. c. Nihil ↄtra. Et hoc exēplo ſaluatoꝛis: ꝗ errorē Jude (licet rei) nõdũ tñ ↄuicti ita equo aĩo tulit: vt qcquid iterim egiſſet, ꝓ dignitate apl'atus ratũ firmũqȝ mãſerit. Prohibuit ēt ne abſente eo quē accuſatoꝛ reũ facit vlla i cã ð cerneret. 3. q. 8. c. Caueãt iudices. Statuit itē ne qua res ſentētiet anteqū certis de mõſtreȓ idicijs. 30. q. v. c. Judicantē opoꝛtet. Hic i pꝛicipio ſui põtificatus a Lucio rege Britãnico eplam accepit qua rogabaȓ: vt ſe ſuoſqȝ oēs baptizare dignaretur. Cui Fugatiũ ꝛ Damianũ viros optimos miſit ꝗ regē ipſum pplũmqȝ baptizarēt. Quo baptizato data ē q̄ſi vbiqȝ pax eccleſijs: ꝛ nomē chꝛi mix i moduȝ excreſcere cepit. Et q̄maxime Rome vbi mlti nobiles cũ ↄiugibꝰ ac liberis baptizati ſũt. Tã dē oꝛdiatiõibꝰ in mēſe Decēbꝛio ter hitis: vbi pſbꝛos ꝛ diacones ꝛ epos ꝑ diuerſa loca multos creauit ſine martyrio diē obiuit. Cuius coꝛpꝰ apud ſanctũ Petrum in Vaticano. 7º. kl'as Junij ſepeliȓ. Quo etiam die eius feſtũ celebꝛaȓ. Et poſtea ſe‑des vacauit dies. v.

Anglia chꝛiſti fidem recipit.

180 Lucius Angloꝝ rex Coilli regis Juſti filiꝰ apõ Anglos ſiue Britones pſulãte Sotheꝛe regnũ accepit. Qui mox ſuſcepto regno vocatꝰ a dño: Eleutherio huic põti‑fici l'ras dedit: vt illũ i chꝛianoꝝ numero collocare dignareȓ. Cuius pcibꝰ motꝰ põ‑tifex: Fugatiũ ꝛ Damianum religioſiſſimos viros eo miſit ꝗ regē ipm cũ vxoꝛe ac toto pplo baptizarũt. Erãt tñ i Anglia pontifices idoloꝝ vigintiquiqȝ quos flami‑ne vocabant. Inter quos tres archiflamines hēbanȓ. Quoꝝ i loco tres archiepi ſunt ↄſtituti. Pꝛothoflaminũ võ loco primitiua eccleſia pꝛiarchas ↄſtituit. Verum Lucíꝰ ſuſcepto baptiſmo mox cũcta imobilia pꝛidē gētiliũ tēplis collata ecclijs ↄ)am pliata ↄtulit. Quo ſine liberis decedēte: Seuerus Romanoꝝ legatꝰ loco ſui in re‑gnũ ſucceſſit. Qui ꝛ Vallũ i Anglia Auguſti iuſti ↄfecit. Poſt hũc Baſſianus eius filius ex mr̄e Britãnica ſuſceptus in regnũ ſucceſſit.

Comodꝰ 5381 182 Comodus decimuſoctauꝰ romanoꝝ iperatoꝛ poſt. M. Antoninũ verũ pa‑trē ſuũ. 2º. ãno. 239. Olympiadis iperare cepit: ꝛ iperauit ãnis. 13. Vir qdeȝ impiꝰ ꝛ Neroni ꝑ oĩa ſimillimꝰ: quē ſola pꝛne virtutis gr̄a tolerari fecerat Omibꝰ naqȝ icõmodus q nĩl cũ pꝛe cõe habuit: ſed i oĩa dedecoꝛa ꝛ luxurie obſceni‑tatis vicia ſe iquinauit. Ob cuius flagitioſã vitã vrbs ipſa (teſte Helio Spartião) penã tulit. Nã capitoliũ fulminis ictu vna cũ egregia illa bibliotheca maioꝛum cu‑ra fabꝛefacta ꝛ ceteris edibꝰ circũpoſitis ↄcrematũ fuit: ꝓpter quod icendiũ multa vrbis pars ſolo equata ē. Tãte autē temeritatis fuit vt Colloſo capite ſublato ſue imaginis caput eius loco iuſſerit apponi. Et ſeptimũ menſem ſeptēbꝛeȝ a ſe appel‑lari voluerit. Que oĩa poſt eius moꝛtē abꝛogata ſunt. Sȝ ꝛ ipſe moꝛtuus vt hũani generis hoſtis adiudicatus ē. Adeo eiꝰ vita flagitijs omnibꝰ odio ↄtaminata erat vt i domo veſtali ſtrangulatus fuerit.

Viri doctrinis excellentes.

Comodus

Apollonius ſenator romanꝰ vir eruditiſſimus per hoc tempus inſigne volumē Co modo dedit: qđ qdē ꝑiucūde legit i ſenatu. ſʒ poſtea a ſeruo ꝓditus ꝙ chriſtianuſ eēt: ex ſenatuſconſulto. 14. kl'as Maij ꝓ chri noīe capite truncatꝰ ē. Quo die eius ēt celebritas ānua recolit̄. Poſt cuius mortē multe inualuere hereſes: ꝛ maxīe Martioniſtaꝝ: quoꝝ alij vnū ꝑcipiuʒ fatebant̄: alij duo: alij tria ꝛ tres naturas in deo abrogabant. 135

Euſebius: Pontius: Uincentius: ꝛ Peregrinus nobiliſſimi viri per hos dies a Comodo ꝓ fide iterfecti ſunt. Qui in eculeo leuati: ꝛ neruis diſtenti | deīde fuſtibꝰ crudelē i modū ceſi ſūt. Cūqʒ i dei laude ꝑmanerent fideliſſimi | vſqʒ ad ſpūs emiſſionē mactati ſunt. Quoꝝ feſtum celebrat̄ octauo kl'as.

Serapion Anthiochene eccleſie eps (teſte Hiero.) ꝑ hoc tps doctrina inſignis extitit: ꝛ vtilē valde epl'am ad quoſdam hereſi Mōtani iſectos ſcripſit. Necnon ꝛ alias breues edidit epiſtolas.

Theophilus Ceſaree Paleſtine eps: q̄ olim turris ſtratonis dicebat̄ | tēpeſtate hac ſm Hiero. claruit: qui iter cetera vtile valde epl'am de paſca edidit. 189

Bachillū quoqʒ Corynthioꝝ epʒ | viꝝ ſciētia clariſſimū his ānumerādū dicimꝰ: quē ferūt ſuo ꝛ oīuʒ q i Achaia erāt epoꝝ noīe | elegātē librū de paſcha ꝯpoſuiſſe.

Juliū Polucē Rhetorē ornatiſſimū ꝯſtat ꝑ hec tpa floruiſſe: ꝙ librū de reꝝ vocabulis copioſiſſimū ad Comodū Ceſarem ſcripſerit.

Theodotion pria Ephesinꝰ tertius diuinaꝝ ſcripturaꝝ iterpres cū ſuperioribꝰ floruit. Qui preter iterpretationē ꝛ tranſlationē | ēt alia multa de religionis nr̄e laudibus monumēta reliquit. Hic Taciani viri eruditiſſimi anq̄ in hereſim incideret: diſcipulus fuit.

Victor papa natiōe Apher | pr̄e Felice. Poſt Eleutheriū ſedit ānis. x. mēſ. 3. diebꝰ. x. qui chriſtiane rei curā optime gerēs (Gratiano teſtāte) ꝯſtituit vt chriſtiani iſenſi q oīo recuſarēt recōciliari | ab oīuʒ cōīone ſūmouerent̄: vt hʒ i Canone. 91. di. c. Perlatū ē. Statuit itē vt eps q a ꝓprio grauat̄ Metropolitano ad Romanā ſedē appellare poſſet. 2. q. 6. c. Siqs putauerit. Conſtituit ēt ex Eleutherij predeceſſoris ſnīa | vt ſanctū dni paſcha dnīco die celebraret̄ a. 14. luna menſis Martij: vſqʒ ad. xxi. eiuſdē mēſis. Nam vſqʒ i hodiernū tps ex veteꝝ ꝯſuetudine paſcha ſemꝑ cū iudeis. xiiij. luna celebrabat̄. Cuiꝰ qdē decretū poſtea i ꝯcilio Niceno ꝯfirmatū fuit: vt oīo poſt. 14. lunā eiuſdē mēſis celebraret̄ | ne iudeos imitari videremur. Fuere tn̄ vſqʒ ad ꝯciliū Nicenū mlti ſūmi viri huic opīoni renitētes. Decreuit quoqʒ victor vt i quis aqua baptiſmū petētes baptizarent̄ | ſi neceſſitas iſtaret: quāobrē ꝯciliū i paleſtina hitū fuiſſe dicūt. Res tn̄ integra i Nicenū ꝯcilium trāſlata fuit: vt de ꝯſe. di. 4. c. In baptiſmate. Hic q̄dā de regionibꝰ ꝯpoſuit volumina: quibus ꝯpoſitis | ꝛ duabus ordinationibꝰ celebratis i Decēbrio mēſe: martyrio coronat̄. Et apud beatū Petrū in Uaticano ſepelit̄: cuius feſtū quinto kl'as Auguſti celebrat̄. Et tūc ſedes vacauit dies. xij. — Papa. xv. — 192 5391

Helius ꝑtinax decimuſnonꝰ romāoꝝ iperator poſt Comodū. 245. olympiade ipare cepit: ꝛ iperauit ſex tm̄ mēſibꝰ. Hic cū imꝑare cepiſſet ſeptuageſimū agebat ānū: q ꝛ ꝓfecturā vrbis agēs ex totiꝰ ſenatuſcōſulto ipare ꝯpulſus ē. Rogatꝰ vt vxorē Auguſtā faceret: ac filiū Ceſarē appellaret ꝯtradixit: dicens ſufficere ꝙ ipſe iuitꝰ regnaret. At qm̄ i ipatore nihil auaritia turpiꝰ ē: cū illiberalis ac ſordidus haberet̄ ſexto iperij ſui mēſe a Juliano quodā iuriſperito i palatio nemine ꝯtradicēte occiſus fuit: ꝛ Julianꝰ itereptor imperiū occupauit. Qui poſtq̄ ſeptē mēſibꝰ iperaſſet ꝛ ipſe apud pōtē Miluiū victus a Seuero ciuili bello interfectus ē. Hic ille Julianus fuit qui perpetuū edictū ꝯpoſuit. — 194 5395

Seuerꝰ

Seuerꝰ āt vigeſimꝰ (ſiue vigeſimuſprimꝰ vt multis placet) romanoꝝ ipator iterfecto Juliano tyrāno eadē olympiade ipare cepit: ꝛ ipauit ānis. 18. hic (vt Heliꝰ Spartianꝰ refert) ex lepti oppido | pr̄e romāo eqte originē duxit. Cuiꝰ pr̄ Aphricanꝰ fuit: q anq̄ ciuitate donaret̄ grece ac latine eruditiſſimus erat. Inito deīde iperio vt vir optimus rei frumētarie (quā minimā repit) ita ꝯſuluit | vt excedēs vita ſeptē ānoꝝ ānonā reliq̄rit: ꝛ tātū olei: vt ꝑ quinquēnū nō vrbis tantū — 195 5394

Seuerus

vſibus: ſed ⁊ totius italie q̄ oleo eget ſuffic̄et. Multis bellis laceſſitus fortiſſime rē pu. (lꝫ laborioſiſſime) gubernauit. Ad bellicā gl'iā3 laudē quoqꝫ lr̄aꝝ addidit. Philoſophie admodū ſtudioſus Parthos ⁊ Adiabenos (cū eo ꝯtēdere p̄ſumētes) ſupauit. Arabes ēt interiores ita cecidit vt eoꝝ regionē ꝓuinciā romanā fac̄et. Ob quā rē Parthicus: Arabicus: Adiabenicus cognominatꝰ ē. Vrbē p̄terea publicis exornauit edificijs: Vbi ⁊ Thermas Seuerianas ⁊ Septizoniū extruxit. Quitā tam̄ ī chꝛiſtianos ſuſcitauit pſecutionē. Interfecto āt apud Lugdunū: Clodio: Albio: q ſe ī Gallia Ceſarē fecerat. In Britānos (teſte Beda) bellū trāſtulit. Vbi ⁊ vallū 132. paſſuū milia ꝯtinēs a mari vſqꝫ ad mare deduxit vt receptas ꝓuincias a barbarica incurſiōe ſecuriores fac̄et. Tandē Eburaci in Britānia morit̄. Qui in honorē Pertinacis predeceſſoris ſui ſe pertinacē vocari fecerat.

Papa.16. Zepherinꝰ papa natiōe romanus p̄re Abūdio poſt Victorē ſedit ānis.9.

5401 202 q ⁊ ſctiſſimus vir fuit: eo ꝙ diuine rei magiſ q̄ hūane ſemp̄ intētus extiterit. Vnī ⁊ ꝯſtituit (teſte Gratiāo) vt aſtātibus clicis ⁊ laycis fidelibus ⁊ Leuita ⁊ ſacerdos ab ep̄o ordinaret̄: ſicut hꝛ ī Canone.75.di.c. Ordinatiōes p̄ſbꝛoꝝ. Statuit itē vt ꝯſecratio diuini ſanguinis in vitreo vaſe nō āt in ligneo vt ātea fiebat ꝯficeret̄: de ꝯſe.di.i.c. Vaſa. Hāc tn̄ inſtitutionē ſb̄ſequētes pōtifices imutauerunt qꝛ in Remēſi ⁊ Tyburenſi ꝯcilio ſtatutū fuit calices fieri ex auro: aut argēto vl' ſtagno ſaltē. Cēſuit quoqꝫ vt oēs chꝛi fideles ānos pubertatis attigētes ſingul' ānis ī ſolēni die paſche publice ꝯmunicarēt ō ꝯſe.di.2.c. Relatū. Nō qdē inſtitutū Innocētius tertius poſtea nō ad cōionē tm̄: veꝝ ēt ad ꝯfeſſionē delictoꝝ traduxit: vt extra de pe. ⁊ re. Ois utriuſqꝫ ſexus. Mādauit itē ne ep̄s uel a p̄riarcha: uel a primate: uel a Metropolitano ſuo ī iudiciū uocatus ſine auctoritate ap̄lica dānaret̄. Voluit deniqꝫ ep̄o celebrāte oēs adeſſe p̄ſbꝛos. Celebratis vō q̄ttuor in Decēbrio mēſe ordinatiōibus: ubi p̄ſbꝛos.13. diaconos.7. ⁊ ep̄os p̱ diuerſa loca.13. creaſſet martyrio coronat̄: ⁊ uia Apia apud Calixti cemiteriū ſepelit̄. Cuius feſtū.7°. kl'as Septembris celebramus. Poſt quē ſedes uacauit dies ſex.

¶ Viri doctrinis excellentes.

Simachꝰ natiōe Samaritanꝰ iudeoꝝ ꝓſelitꝰ fc̄us q̄rtꝰ interpres hꝰ pōtificis tp̄e floruit. Et poſt Theodotionē diuinas ſcripturas ex hebꝛeo in grecū trāſtulit.

Rhodion genere Aſianus Taciani heretici quōdā diſcipulus: hac tempeſtate ī diuinis ſcripturis eruditiſſimus hꝛ: qui multa cōpoſuit opuſcula. ⁊ preſertim precipuum aduerſū Martionē hereticū opus. In quo (vt diuus Hiero. ſcribit) oſtendit quomodo Martionite inter ſe quoqꝫ diſcrepent.

Clemētē Alexādrinū p̄ſbꝛm viꝝ egregiū cū his floruiſſe tradūt: q ⁊ eruditiſſima volumia ꝯſcripſit. Inter q̄ Stroniatū.i. varietatū ſūt libꝛi.8. Aduerſus gētes li.i. Pedagogi.li.3. De paſcha.li.i. De ieiunio.li.i. De diſputatiōe.li.i. De obtrectatiōe. li.i. De canonibꝰ eccl'iaſticis.li.i. Aduerſus eos q iudeoꝝ ſeq̄bant̄ errores.li.i. Et alius q ī ſcribit̄. Quiſnā diues ille ſit qui ſaluet̄. Extāt ⁊ eius ep̄le ꝯplurime.

Heraclitꝰ ēt īſignis doctoꝛ p̱ hoc tp̄s (teſte Hiero.) ī ap̄lm Paulū ꝯmētarios edidit.

Maximinus quoqꝫ vir doctiſſimꝰ q̄ſtionē famoſiſſimā īſigni volumie vētilauit. Vnī ſ. malū: ⁊ ꝙ oīs mā a deo ſit facta: ⁊ alia multa. Fuere ⁊ alij doctiſſimi viri hac tempeſtate quoꝝ de numero candidus quidā qui in Exameron ꝯpoſuit. Et Sixtus īſignis doctoꝛ qui de reſurrectiōe libꝛū edidit. Necnō ⁊ Arabianus qui nonnulla opuſcula ad chꝛiſtianū dogma pertinentia deſcripſit.

Gallus inſignis doctoꝛ referēte Hiero. ſub huius pōtificatu diſputatiōnē ſuā valde vtilē adūſus Proculū Mōtāi ſectatorē hūit. In quo qdē volumie tredeci tm̄ Pauli enumerat ep̄ſas. Quartā vō decimā: q̄ ad hebꝛeos fert̄: nō eē Pauli dicit.

Tertulianū Aphꝛicanū p̄ria carthaginēſeꝫ Cēturiōis cuiuſdā ꝓcōſularis filiū viꝝ qdē igenio clariſſimū: quē Hiero. iter doctos latinos poſt Victorē ⁊ Apollonium aſſcribit his tp̄ibꝰ floruiſſe ⁊ multa volumina ꝯſcripſiſſe tradunt. hic (vt Hiero. refert) cū ad mediā vſqꝫ etatē aphꝛicane eccl'ie p̄ſbꝛ noīatiſſimꝰ p̱mā ſiſſet: īuidia clericoꝝ romane vrbis adeo ꝯtumelijs ⁊ vexatiōibꝰ attritꝰ fuit: vt ad Mōtani doctrinā laberet̄. Qobꝛē ⁊ volumina ꝯtra catholicā eccl'iā3 ꝯpoſuit. Et ꝙmaxie de Pu

Seuerus

dicitia: De pſecutiōe: De ieiunijs: De extaſi li. 6. ⁊ aliū aduerſus Apolloniū edidit librū. Vixitq́ȝ vſq́ȝ ad decrepitā etatē ⁊ alios ꝯſcripſit libros.

Quinta in chriſtianos perſecutio.

Perſecutiōe ī chrīanos Seueri iuſſu/ ſc̄do Zepherini āno facta: ilico diuina vltio ſub ſecuta ē. Nā ciuilia bella romanos mirꝝ ī modū attriuere. In qua quidē perſecutione hi paſſi ſunt.

Hyreneus Lugdunēſis ep̄s vir doctiſſim⁹: hac Seueri pſecutiōe chrī martyr efficitur. Qui ⁊ ſub Comodo pꝛicipe ꝙ̄maxīe floꝛuit: quē Policarpi martyris diſcipulū fuiſſe Hiero. ſcribit. Hic q̄ꝗȝ libros aduerſus hereſeos ſcripſit. Cōtra gentes volumen aliud breue. Et aliō de diſciplia. Deq́ȝ p̄dicatiōe ap̄lica li. i. Et librū ſiue opus diuerſoꝝ tractatuū. De ſcyſma li. i. De Monarchia volumē egregiū. Et ad Victorē papā de q̄ōne paſche ep̄las multas. Poſtea v̄o hac ſupueniēte pſecutione cū omni ferme ciuitatis populo 4. k̄l'as Iulij martyrio coronatus ē. Cuius feſtū etiam eo die celebramus.

Leonides Alexādrinus/ Origenis pr̄ vir optim⁹ ſub hac pſecutiōe (Euſebio teſte) apud Alexandriā martyrij palmā adept⁹ ē. Cui⁹ martyriū Origenes puer octēnis ſequi certe decreuerat: ſȝ diuia diſpēſatiōe ad multoꝝ vtilitatē reſeruat⁹ p m̄ꝛ nam ſollicitudinē ipeditus fuit. Nā ipſa pueri veſtes/ ne craſtino ī publicū ꝓdiret/ nocte latēter ſurripuit. Vñ ⁊ puer ad prēȝ ep̄laȝ ſcribit/ q̄ ſignificat maternis artib⁹ fuiſſe detētū. patrēq́ȝ rogat ꝓſequi qō incepit. Eius āt feſtū k̄l'is Martij celebrat̄.

Perpetua āt ⁊ Felicitas matrone ſcriſſime ī Mauritania ciuitate Tiburbitanoꝝ cū Reuocato: Saturnino: ⁊ Secūdolo paſſe ſūt. Et Secūdolus q̄dē ī carcere quieuit Reliqui v̄o beſtijs traditi ſūt. Quaꝝ ēt feſtiuitas k̄l'is Martij celebratur.

Caſſian⁹ Seueri fili⁹: Cui Antonino Caracalle cognomē fuit. 21⁹. romanorū ipatoꝛ poſt prēm āno 2⁰. 247. olympiadis iperare cepit: ⁊ iperauit annis 7. Vir certe peſſim⁹: facinoroſus: nec genitori vlla v̄tute ſilis. Immo illo aſperioꝛ/ ⁊ oīum anteceſſoꝝ libidine intēperātioꝛ q nullū ēt facinoris gen⁹ p̄termiſit: ⁊c̄. Nā ⁊ frēm Getā occidit: ⁊ nouercā ſuā vxorē duxit. Sȝ nec egregiū aliquid (p̄ter Thermas antoninianas q̄s ipſe icohauit) de ſe dereliq̄t. Eas poſtea Alexāder pfecit. Muniuit ēt ī vrbe viā nouā. Septio āt iperij ſui āno dū preliū in Parthos mouiſſet/ iter Ediſſam ⁊ Cannas ꝯmiſſo cū eis p̄lio āno etatis ſue 44⁰. interfectus ē. Helius tñ Lāpridius nō ī p̄lio: ſed cū ex p̄lio receſſiſſet ad requiſita v̄etris inſidijs a Macrino prefecto eū occiſū fuiſſe dicit. — Caracalla 213 5412

Editio q̄nta. 4⁰. iperij hui⁹ āno apō hyericontū ī dolio quodā fuit inēta. Cui⁹ auctor ignorat̄. Ideo vulgata editio nūcupat̄. De eadē pſalteriū vſuale nr̄m emerſiſſe dr̄: cū tñ in ceteris diuine ſcripture libris tranſlatorē ſequamur Hieronymū. 215

Macrin⁹. 22⁹. romāoꝝ ipatoꝛ. 249. olympiade Baſſiano iterfecto ipare cepit ⁊ iperauit āno vno. Vir certe ⁊ origīe ⁊ flagitijs ingnat⁹: de quo nil virtute dignū hr̄e potuim⁹. Quē heliogaball⁹ apō Antiochiā iterfici curauit. — Macrin⁹ 219 5418

Calixt⁹ papa/ poſt Zepherinū vno ⁊ eodē āno cū Macrino ſedere cepit: ⁊ ſedit ānis. v. men. 2. dieb⁹. x. Fuit hic natiōe roman⁹ prē Demetrio ex r̄gione Rauenatū. Vir q̄dē diuin⁹: q licȝ ī multā reꝝ ꝑturbationē icidiſſet/ neq̄ ꝙ̄ tñ ab īſtituto ſuo diſceſſit. Sȝ Gratiano teſte ꝯſtituit ne qs de cetero ī ep̄m cōſecraret̄ niſi canonice elect⁹ fuiſſet: ſicut ī canone ꝯtinet̄. 62. di. c. Nullus ī ep̄ȝ. Vtq́ȝ clerici q ad ſacros ordīes eēnt ꝓmouēdi/ ab vxorib⁹ abſtinerēt. 27. di. c. Preſbris. Cōſtituit itē q̄ter ī āno ieiuniū. ſ. Vernale: Eſtiuale: Autūnale: ⁊ Hyemale. 76. di. c. Ieiuniū qō ter ī āno. Itē vt ſacerdotes iceſtuoſi nullū accuſare poſſēt. 3. q. 4. c. Cōſanguineoꝝ. Cēſuit itē vt accuſatoꝛ abſente reo/ ī iudicio nullo mō audiat̄. 3. q. 9. c. Abſente eo. Cēſuit rurſus/ ne qs ep̄s de alterius ecc̄lia diſponē poſſet. 7. q. i. c. Nullus alteri⁹. Mādauit quoq́ȝ/ vt layci q temere diſpenſatiōes reꝝ eccleſiaſticaꝝ vſurpare p̄ſumerēt/ veluti ſacrilegi punirent̄. 16. q. 7. c. Si quis. Ferunt hūc edificaſſe templū beate virginis Marie ī regiōe tranſtyberina. Cemiteriū quoq́ȝ de ſuo nomine via Apia ꝯdidit. Vbi ⁊ iāpridem multa ſanctoꝝ martyꝝ corpora tumulata fuerāt. Et vſq́ȝ in preſentē diē cemiteriū Calixti appellat̄. Veꝝ cū Palmachiū cō — Papa. 17. 219 5418

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Seuerus

ſularē ⁊ Simpliciū ſenatorē ac Felicē nobilē viꝝ cū domibus eoꝝ baptizaſſet ⁊ ad martyriſ palmā icitaſſet: necnō ⁊ multos pſbyteros diacones epoſq; ordinaſſet. 2°. idus Octobꝛis ſub Alexādro martyrio coronat⁹ ē: ſepultuſq; fuit poſt .17. diem ab Aſterio eius preſbytero in cemiterio Calepodij: Eiuſq; feſtū .2°. idus Octobꝛis celebꝛamus.

Helioga ballus 5419 220 Marcus Aurelius Antoninus cognomēto Heliogaballus .23⁹. romanoꝛū imperatoꝛ āno pꝛio .249. olympiadis interfecto Macrino imparecepit: ⁊ imperauit ānis .4. Hic Caracalle nālis filius fuit ex Semyamira formoſiſſima femia a pō Phenicē eo tpe natus quo Seuerus cū Parthis bellū geſſit: q cū adoleſcētul⁹ eēt ſolis ſacerdos factus Heliogaballus cognoīat⁹ ē. Helios .n. phenicū lingua ſacerdos latine dr̄. Deinde apud Antiochiā mr̄is artificio ad imperiſ maieſtatē aſſūptus ē. Qui iā cū Parthis pace firmata: ēt cū mr̄e libidinoſe viuere cepit. Mobꝛē ad vrbē veniēs a ſenatu ipetrauit: vt ea ī ſenatorio ordine locaret̄: q̄ eo ī ordine pꝛia femina fuit. Huius Heliogaballi ſpurcā vitā Helius Lāpꝛidi⁹ optime deſcripſit. Qui īter cetera vite eius dedecora aſſerit ip̄m ī veſtales virgīes inceſtū ɔmiſiſſe: aliaſq; pꝛoſas mulieres ſemp domui hūiſſe. Cuius rei cā vrbis dignitates ⁊ honores malis flagitioſiſq; viris vt plurimū ɔmēdauit: Eam ob rē cū a Sabino ɔſulari viro clariſſimo repꝛehenderet̄ eum e medio auferri pꝛeceperit. verum cum q̄ttuoꝛ ānis imperiſ dignitatē ſuis inquinaſſet flagitijs militari tumultu cum mr̄e interfectus ē.

Alexāder 5425 224 Alexāder .24. romanoꝝ imperatoꝛ .250. olympiade poſt Heliogaballū imperare cepit: ⁊ imperauit annis .13. Uir certe (vt Helius Lampꝛidius ſcribit) vnicum oīum virtutū exēplar: qui iuſtitiā ita coluit vt nemo vnq̄ de illatā ab eo iniuria conqueſtus ſit. Procul .n. a ſe oēm pompā ⁊ ambitionē ſemp abiecit. nec vnq̄ toga picta (niſi ſemel tm̄ dū ɔſul eſſet) vſus ē. Tante ēt pꝛudētie fuit vt a nemine vnq̄ decipi potuerit. Uiroꝝ ēt illuſtriū amatoꝛ: quoꝝ ſtatuaſ vndiq; ſumma diligentia ɔquiſitas in foꝛo tranſitoꝛio locari mādauit. Unū ſua pꝛudētia ſuaq; virtute inumerabiles pꝛedeceſſoꝝ pꝛincipū ſordeſ lauit: ⁊ dignitatē imperiſ romāi reſtituit. Hic chꝛm̄ vt pphetam ſanctiſſimū excolēs ip̄m inter deos referri voluit: cuius imaginē vna cū Abꝛahe Orpheiq; imagine ī domo ſua hūit. Sicq; rēp. (auxilio Ulpiani ⁊ Pauli patauini iuriſcōſultoꝝ: atq; Juliſ Frontini viri doctiſſimi) collapſam reparauit. Tantis igit̄ virtutib⁹ hic īſignit⁹ imperatoꝛ oīum ɔſenſu creatus ɔfeſtim bellū ɔtra Parthos ſuſcepit. ⁊ Xerſem eoꝝ regē clariſſime vicit. Diſcipline vō militaris adeo emēdatoꝛ ſeuerus fuit: vt quaſdā ēt legiōes integras exauctoꝛauerit: ppter quod apud Maguncia m Germanoꝛum ciuitatē tumultu militari inſtigatiōe Maximini Thꝛacis interfectus ē. Natus ē aūt Alexāder ex Aſſyriis parentibus: ⁊ ex Mamea mr̄e chꝛiſtiana rome generatus.

Papa.18. 5424 225 Urbanus papa natione Romanus: patre Pontiano poſt Calixtum ſedit annis .8. menſibus .2. diebus .12. Uir ſiquidem doctrina ⁊ ſanctitate vite eminentiſſimus: cuius rei gratia multos ad fidem Chꝛiſti traxit. Inter quos Ualerianus Cecilie ſponſus. ⁊ Tiburtius ei⁹ german⁹ fuere. Hic (Gratiano teſte) multa conſtituit: ⁊ q̄maxime mandauit ne de cetero quis in epiſcopū eligeretur: niſi pꝛius aut ſacerdos aut diaconus conſecrat⁹ fuiſſet: vt habetur .60. di.c. Nullus in epiſcopatum. Conſtituit item vt clerici pꝛimam tonſurā de manu abbatis accipere poſſent .68. di.c. Quoꝝ vices. Declarauit quoq; ieiunia quattuoꝛ tempoꝝ a pꝛedeceſſoꝛe ſuo inſtituta: q꞉ hominum imperitia cōfundebātur. 76. di.c. Statuimus. Cenſuit ac iuſſit omnia altaris vaſa de cetero: aut argentea: aut ſtagnea fieri: de conſe. di.i.c. Uaſa quibus. Eiuſdem etiam inſtitutum fuit: vt eccleſiaſtica pꝛedia ac fundos a fidelib⁹ oblatos reciperet: partireturq; fundus viritim clericis omnibus: nihilq; cuiuſpiam pꝛiuatum eſſet: ſed in commune bonum. Deniq; cum oꝛdinationes quinq; in Decembꝛio menſe celebꝛaſſet: vbi ⁊ multos dyaconos pꝛeſbyteroſq; ⁊ epiſcopos p diuerſa loca creauit. Poſt Ualeriani ⁊ Tyburtiſ ac Cecilie virginis martyrium: ⁊ ipſe nono kalendas Junij pꝛo Chꝛiſto

Alexander

paſſus ē:ſepultuſq; in cemiterio Pretextati in via tyburtina: poſt quē ceſſauit epiſcopatus dies. 30. Eiuſq; feſtum celebratur nono kalendas Junij.

Martyres pro Chriſto paſſi.

Agapitus per hoc tempus apud Preneſtinam ciuitatem martyrio coronatur. Qui cum quindecim eſſet annorum: ⁊ Chriſti amore ferueret: iuſſu Alexādri principis tentus ē. Et primo quidem neruis crudis diutiſſime ceſus: ac deinde a preſide Antiocho grauiora paſſus ſupplicia. Tandem imperatoris precepto leonibus ſubiectus: ſed minime leſus miniſtrorum gladio coronandus percutitur: cuius feſtū etiā decimoquinto kalēdas Septembris celebratur.

Calepodius preſbyter ſanctiſſimus etiā Rome ab Alexandro imperatore pro Criſto interficere iuſſus ē: eiuſq; corpus per ciuitatem ignominioſe tractum ē: ⁊ in Tyberim iactatum: cuius feſtiuitatē. vj°. idus Maij celebramus.

Palmachius ɔſul cū vxore: filijs: alijſq; ꝑmiſcui ſex⁹ numero. 42. ſimiliter ⁊ Simplici⁹ ſenator vno eodemq; tempore Alexandri iuſſu decollati ſunt: quorum capita ꝑ diuerſas vrbis portas ad exemplum chriſtianorum ſuſpendi iuſſa ſunt. Eorumq; feſtiuitas cū Calepodij feſto celebratur.

Ippolitus ſanctitate inſignis Rome ɔprehēſus iubēte Alexādro ligatus pedes ad colla indomitoꝝ equoꝝ: ⁊ per Cardetum ⁊ tribulos tractus emiſit ſpiritum.

Concordia ēt eius nutrix cū eo hoc modo paſſa ē: q̄ tamdiu ante eū plūbatis ceſa ē: donec redderet ſpiritū. Alij quoq; decē ⁊ ſeptē de domo eius ꝓ Chriſto capite ceſi martyrij coronā adepti ſunt: quoꝝ feſtiuitatem idibus auguſti celebramus.

Martina quoq; v̄go ſanctiſſima hoc tumultu Rome diūſis tormētoꝝ generib⁹ cruciata tādē gladio ceſa mātyrij glāꝝ ꝓmeruit: cuius feſtū kalēdis Januarij celebrat̄.

Cecilia virgo argumentoſa: que ſponſum ſuum Valerianum: ⁊ fratrem eius Tiburtium ad credendum Chriſto perdocuit: ⁊ ad martyrium tolerandum induxit Rome incredibili martyrio conſumatur: cuius diem feſtum. x°. kalendas Decembris celebramus. Eius domū Cecilie rogatu Vrbanus poſtea deo dicauit.

Tiburtius aūt ⁊ Valerianus viri preſtātiſſimi ab Almachio vrbis p̄fecto martyriū ꝓ Chriſto ɔſtāti animo tolerauere: q̄ fuſtib⁹ diu ceſi poſtea gladio occiſi ſunt. Maximinus v̄o vir illuſtris cum eis tamdiu plumbatis ceſus fuit quoad ſpiritū exhalaret. Celebraturq; eorum feſtiuitas. 18°. kalēdas Maij.

Quiricius patrici⁹ roman⁹ cū matre Julita apō Romā iūctis ſecū alijs innumerabilibus martyrium pertulerunt: quorum feſtū idibus Julij celebramus.

Viri doctrinis excellentes.

Vlpianus in iure ciuili preſtātiſſimus vir: Alexādriq; imꝑatoris aſſeſſor his temporibus Euſebio teſte ꝓpter eximiā eius doctrinā maximo in p̄cio habitus ē: q̄ preceteris leges oēs explanauit: multaq; alia monumenta ſcripto reliquit.

Paulus Patauinus in iure ciuili ſimiliter celebratiſſimus ꝑ hec tēpora floruit: ⁊ ad ɔponendam rempu. ſuperiorum imperatorum vitio labefactatā Alexandro imperatori plurimū auxilio fuit: qui ⁊ nonnulla in ea facultate cōpoſuit.

Julium quoq; frontinum virum doctiſſimum cum ſuperioribus floruiſſe tradunt: Alexandroq; ſimiliter ad res componēdas fuiſſe adiumento.

Beryllus quidā Arabie ep̄us cū eiſdē floruit: q̄ licet poſtea ī hereſim que Chr̄m ante incarnationē fuiſſe negat delapſus fuerit. Origenis tn̄ ope reductus ē ad veritatem: ⁊ poſtmodū nōnulla ɔſcripſit: ⁊ q̄maxime epiſtolas multas qb⁹ Origeni gr̄as agit. Extat ēt dialog⁹ Origenis ⁊ Berylli: in quo Beryllus hereſeos arguit̄.

Triphonem etiam Origenis auditorem his temporibus librū de vacca ruffa ī Deutronomio: ⁊ alia multa compoſuiſſe conſtat. Hic vir in doctrinis eruditiſſim⁹ fuit: ad quem nonnulle Origenis extant epiſtole.

Ambroſius dyaconus ꝑ hec tēpora ɔfeſſionis gloria inſignis fuit: q̄ primo Martionites exiſtens ab Origene correptus Chriſti. ſuus euaſit: ad quē Origenes multa poſtea dictauit volumina. Sz ⁊ ip̄e vt vir elegantis ingenij multa compoſuit.

Minutius item felix inſignis tum Rome cauſidicus dialogum ſcripſit: in quo chriſtianū ⁊ ethnicū diſputantes inducit: q̄ octauus inſcribit̄. Scripſit ⁊ ɔtra Mathe

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Alexander

maticos: de quo Lactantius ī libris ſuis meminit.

Origenez vero alexandrine eccleſie preſbyterum Leonidis martyris filiuz philoſophorum omnium ſue etatis principem his tēporibus floruiſſe tradit Euſebius li. 6. eccleſiaſtice hiſtorie. Qui ingenij eminentiſſimi vir poſt patris obitum chriſti fideles a tyrānis oppreſſos pro poſſe fouit: et ad mortem vſqꝫ perductos animauit. Hebioneorum preterea hereſim expugnauit: qui Chriſtū ex Joſeph et Maria natū hominem purum eſſe dicebāt: ac legem iudaico ritu ſeruādaz predicabāt. Multos preclariſſimos viros hereſi infectos ad fidei veritatē traduxit. Sz et deo in vigilijs ieiunijſqꝫ ſeruiens ꝯſiliū etiā euangelicum de duabus tunicis nō habēdis et de nō cogitando de craſtino cum ſecure paupertatis exēplo implere curauit: per multos annos calciamētis vinoqꝫ: niſi ob ſtomachi releuāda incōda abſtinuit. Sup lectuz plumis ſtratū nō dormiuit. Carnes nō guſtauit. Et tn̄ caſtitatis amator fuit: vt zelo fidei (ſed nō ſm ſcientiā) ſe caſtrauerit. Quē et Mamea Alexādri impatoris mater eius audiēdi deſiderio capta ex Alexandria Antiochiaz aſciuit. Hic pter alios ſcriptores ſeptem iuuenes: ſeptemqꝫ puellas ex ipſius ore diuerſas ſcribētes materias habuit. Unde et Porphyrius phūs Origenē laudans: dicit eum omia Platonis ſecreta fuiſſe ꝯſecutum. Mille nanqꝫ tractatus (vt diuus Hieronymus ſcribit) in eccleſia locutus ē: in qbus (vt Aug. et Hierony. placet) in pleriſqꝫ errauit. Verū multi clariſſimi viri euz mirifice laudāt maxime Euſebius noſter et Ruffin. Aquilegienſis. Hic ꝯmētarios multos edidit: quos et chomos appellauit: quos ēt eccleſia recipit: vt habet in canone. xv. di. E qbus extāt. Sup geneſim Omilie. 17. Super Exodū omilie. 13. Sup leuiticuz. 28. Sup numeri. 28. Sup Joſue. xxvj. Sup iudicū omilie. vj. De Helchana tractat9 vnus. Sup Job li. 3. Sup cātica cāticorum li. 3. Sup eadē omilie. 2. Sup Yſaiā omilie. 9. Sup Jeremiā. 14. Sup Ezechielē. 14. Sup Mattheū omilie. 26. Sup Lucā libri. 38. Sup Joannē tractatus vnus. In epiſtola ad romanos li. x. De martyribus liber vnus. Super pſalmuz omilie. 5. Super pſalmum. 39. omilie. 4. Obijt vero anno ſalutis noſtre. 256. etatis vero ſue. 70. Sepultuſqꝫ eſt apud Tyrum.

Papa 19.

5434 235 Pontianus papa natione roman9: pre Calphurnio poſt Urbanū ſedit annis quinqꝫ: menſibus duobus: diebus duobus. Hic inſtigantibus quibuſdam idolorum miniſtris ex mādato principis in Sardiniā inſulam cū Philippo eius preſbytero deportatus ē: vbi p aliquod tēpus multas calamitates: multaqꝫ tormēta pro fide Chriſti paſſus tandē occubuit: cuius corpus poſtea a Fabiano pōtifice Romam cū magna veneratione ac totius cleri ſupplicationibus reportatū ē: ac ſepultum via Apia in cemiterio Calixti: celebraturqꝫ eius feſtū. 13. kalēdas Decembris: poſt cuius martyriuz ſedes vacauit dies. x.

Cyriacum papā Pōtiano ſucceſſiſſe: vnoqꝫ anno et tribus mēſibus ſediſſe ferūt. Verū qa ꝯtra patrū voluntatē ceſſit papatui: atqꝫ cum xj. virginū milibus: quas pene oēs baptizauerat Agrippinā ꝯceſſit in cathalogo pontificū poſitus non ē: cū tamen et ipſe vgo exiſtens cū virginibus illis martyrio coronatus ſit.

Maximinus

5436 237 Maximinus natione thrax. xxv. romanorum imperator poſt Alexandrū principem anno. 2. 253. olympiadis imperare cepit: et imperauit annis trib9. Hic ex vtroqꝫ parēte Barbaro et apud Barbaros natus etiam vſqꝫ ad pubertatis tempora ibidez enutritus ē. Quē poſteaqꝫ bellum in Hermania proſpere geſſiſſet (mortuo Alexandro) milites ſine vlla ſenatus auctoritate principem delegert. Qui adeo magnus fuiſſe dicitur: vt octo pedes excederet: tantamqꝫ peduz magnitudinem habuit: vt poſtea in prouerbium ceſſerit cum de longis et ineptis hominibus loqmur. Maximini caligā regrit: eāqꝫ ob magnitudinē ferūt eū amphorā vini vna cena bibiſſe. Hic ſextā pſecutionez poſt Neronē ī chrianos exercere cepit: et qꝫ maxime ī Origenē et Mameā Alexādri matrē chrianā: quorum mortē ſummope cupiebat. Verū eodē anno: quo chrianos pſequi cepit a Pupieno Aquileie: quā obſidebat vna cū filio Maximino interfectus ē. Ferūt ī aquileiana obſidione feminas Aquileienſes (cum nerui et funes ad emittendas ſagittas viris deeſſent) ex earum capillis pciſis funes feciſſe. Unū ī earum honore tēplū Veneri calue ſenat9 dedicauit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Maximinus

Antherꝰ ṗpa natione grecꝰ p̄re Romulo poſt Pōtianū ⁊ Cyriacū ſedit an
nis.3.mēſe vno:diebꝰ.xi. Uir gd̄e optimꝰ. Qui(Gratiano teſte)ſtatuit epʒ
neceſſitate exigēte:⁊ vtilitatis cā interpoſita ſummi pōtificis auctoꝛitate
ad aliū epiſcopatū trāſferri poſſe:vt habetur i canone.7.q.i.c. Mutationes epoꝝ.
Primuſqʒ ſtatuit ⁊ mādauit vt martyrū res geſte diligēter exquiſite a notarijs cō
ſcriberentur:⁊ ɔſcripte recoꝛdarentur. Quibus geſtis cū vnū tm̄ epm̄ creaſſet mar
tyrij palmā adeptus ē:atqʒ via Apia in cemiterio Calixti 3ᵒ nonas Januarij ſepeli
tur:quo etiam die feſtum eius agitur.⁊ poſt ſedes vacauit dies.13.

Papa 20ꝰ

239 5438

Uiri doctrinis excellentes.

Poꝛphyriꝰ athenienſis clariſſimꝰ phūs p hec tp̄a i p̄cio habitꝰ ē. vir certe chꝛiani nōis
acerrimꝰ pſecutoꝛ.⁊ Oꝛigenis pſbꝛi p̄cipuꝰ laudatoꝛ ⁊ amatoꝛ:q inter cetera yſago
gas.i.introductiones ad Ariſtotelis cathegoꝛias.i.p̄dicamēta ɔſcripſit:⁊ alia ml̄ta
edidit. Hic lʒ multas obtrectatiōes ɔtra Orthodoxā fidē ingeſſiſſet:tm̄ teſte Augᵒ.
4ᵒ d̄ ci.dei.c. Poſuit deū p̄rē ⁊ filiū ab eo genitū:⁊ ſpūmſanctū p̄cedētē:i quo trini
tatis myſteriū ſenſiſſe videt̄. Hūc eundem antiquiſſimum Augꝰ fuiſſe refert.
Juliū quoqʒ aphꝛicanū inter ſcriptoꝛes nobiliſſimū his tēpoꝛibꝰ floꝛuiſſe tradūt:q ⁊
ſuo nōi apō Ceſareā Paleſtine vrbē bibliothecā inſignē cōdidit.⁊(teſte Hierony
mo)ſb̄.M.Aurelio Antonio legationē p iſtauratiōe Emaus caſtello ſuſcepat:qd̄
poſtea Nicopolis ē appellata. Scripſit āt d̄ trinitate volumē grādē. Jteʒ de paſca.
De ſabbato. De circūciſione. De Attalo. Deqʒ tēpoꝛibus libꝛos quinqʒ.⁊ ad Ori
genē epiſtolā:in qua oſtēdit fabulā Suſane apō hebꝛeos non haberi.

Goꝛdianus.26.romanoꝝ imperatoꝛ poſt Maximinū tyrānū anno primo
254.olympiadis adhuc puer imperare cepit:⁊ imperauit annis.6. Nam
cū Maximinus preter ſenatus auctoꝛitatē imperiū vſurpaſſet. Senatꝰ ad
deturbandū euʒ tres impatoꝛes declarauit:e qbus Pupienus ⁊ Albinus poſt ſe
cundū principatus annū a militibus interfecti ſunt. Tertius vō hic Goꝛdianꝰ ado
leſcens Auguſtus ſex oīo annis imperiū tenuit. Qui imperio potitus:vt erat p̄ſtan
tiſſimi animi parthis ɔfeſtim bellū intulit:q iam moliebant̄ erūpere:quos ēt ingēti
v̄tute ⁊ clade ſuperauit:atqʒ afflixit. Uerū duʒ ad triūphuʒ rediret non longe a ro
manis finibus Philippi fraude occiſus ē:qui poſt eum regnauit. Huius principis
hec precipua laus fuit:ꝙ bibliothecam maximā extruxit:in qua ad ſexaginta duo
libꝛoꝛum milia collocauit.

Goꝛdianꝰ

240 5439

Fabianus papa natione romanus ex patre Fabiano poſt Antherum ſedit
annis.13.menſibus.xi. diebus.xi. Hic moꝛtuo Anthero pontifice dum in
via de futuro pontifice deligendo loqueretur ſtatim columba ſupꝛa caput
eius(vt Martinus tradit)aſtitit dicens: Rome ep̄us coꝛonaberis. Qui diuinitꝰ
ſic electus ſeptē dyaconibus regiones diuiſit:vt martyrū res geſtas ſumma diligē
tia ſcripto colligerēt. Jdē quoqʒ in cemiterijs p dignitate martyrū edificauit:cōſti
tuitqʒ(Gratiano teſtāte)vt nulla appellāti ſe inferret̄ pena:vt habet̄ in canone.2 q.
6.c. Appellantē. Uoluit item ꝙ quis poſt datā ſententiā poſſit ſe appellare.2.q.6.
c. Licet. Statuit item ſi qs ſacerdoti iniuriā inferret in excōmunicationis ſentētiā
incideret.3.q.i.c. Deus. Mādauit preterea:vt vbi crimē admitteret̄ ibi quoqʒ ⁊ cā
rei mulctaret̄.3.q.6.c. Ubi ſemp. Et vt accuſatus non niſi in foꝛo ſuo audiret̄.3.q.
6.c. Si quis. Pꝛohibuit etiā ne quis ſimul ⁊ ſemel eēt accuſatoꝛ ⁊ teſtis ⁊ iudex.
4.q.4.c. Nullus. Uetuit item ne quis ex ɔſanguineis vxoꝛē duceret vſqʒ ad quin
tum ɔſanguinitatis graduʒ.35.q.4.c. De pꝛopinquis. Uoluit preterea vt quilibet
chꝛiſtianus ter in anno cōmunicaret.ſ.in paſcate reſurrectionis.penthecoſte ⁊ na
tiuitate domini:de conſe.di.i.c. Et ſi non. Et vt ſingulis annis ſanctum chꝛiſma
in cena domini renouaretur ac vetus in eccleſia combureretur:de conſe.di.3.c. Lit
teris veſtris. Huius tempoꝛe Nouatiana hereſis oꝛta eſt: Deniqʒ cuʒ multos dya
cones:pꝛeſbyteros ⁊ epiſcopos p diuerſa loca creaſſet ſb̄ Decio martyrio coꝛonatꝰ
eſt. Et in cemiterio Calixti ſepultus:huius feſtuʒ vna cum diuo Sebaſtiano.14ᵒ
kalēdas febꝛuarias celebꝛatur. Ac poſt eum ceſſauit epiſcopatus dies ſex. Ad hūc
Oꝛigenes(ſb̄latis multis hereſibus)de oꝛdine fidei ſeruādo multa ɔſcripſit.

Papa 21.

241 5440

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Gordianus

Scyſma primum.

242 Novatus quidā romane eccleſie cardinalis preſbyter his tēporibus ob cupiditatem
dignitatis ne pontificatus in manus Cornelij viri ſanctiſſimi atqꝫ doctiſſimi deue
nire poſſet Novatianū quendem ex ecclesiaꝫ ordinauit: ⁊ Nicoſtratū in Aphrica
atqꝫ ita oīa diuina: atqꝫ humana perturbauit. Et ab eccleſia ſe ſeparās ſe ſuoſqꝫ ſe
quaces mūdos. i. ſanctos appellabat. Et apoſtatas ēt penitētes recipiēdos eē oīo
negabat: ꝓpter qđ ⁊ Rome ꝯciliū. 60. epoꝝ totidēqꝫ preſbroꝝ cū mltis dyaconib⁹
celebratū ē. Novatiqꝫ opinio improbata ē: vt habet i decret. 7. q. i. c. Novat⁹ ꝙ ſal
natoris exēplo nemini petēti denegāda ſit venia. ⁊ hoc primū ſancte romane eccle
ſie ſcyſma fuit. Alie ēt hereſes hui⁹ tēporib⁹ pullulare cepert: ⁊ maxie Helchelsataꝝ
hereſis: ꝙ Paulū apoſtolū oīo reſpuebat: quas oēs Origenes (vt dixim⁹) ſuſtulit.

Philippus. 27⁹. romanoꝝ imperator. 4°. anno. 255. olympiadis imperare ce
5445 246 pit: ⁊ imperauit annis. 7. Hic Arabs fuit ⁊ ex prefecto pretorij (interfecto
per fraudē Gordiano) ſuffragijs omniū creatus ē. Qui vxorem noie Se
renā duces Philippū ex ea filiū ſuſcepit: eumqꝫ ſtatī cū adeptus eēt imperiū: fecit
ꝯſortem imperij. Hic prim⁹ omniū ex romanis principib⁹ vna cū vxore: filioqꝫ Phi
lippo baptizatus Chriſti nomen cōfeſſus ē. Quo audito Origenes ad eoſdem de
fide litteras dedit. Quibus a Fabiano pontifice confeſſis ⁊ baptizatis milleſim⁹
annus ꝯditionis romane vrbis expletus ē: ꝓpter quas res Philippus innumera
biles ſolennitates in cyrcho ꝯſtituit: ⁊ ludos in campo martio tribus diebus ⁊ no
ctib⁹ pplo celebrauit: vbi ēt innumerabiles beſtias interfecit: eos tñ ludos a Vale
rio Publicola poſt exactos reges lōge ante īſtitutos ō cēteſimo i cēteſimū annū re
petebāt: atqꝫ ita Agō mille annoꝝ exact⁹ ē. Hos tñ Deci⁹ ſua pfidia diuiſis i locis i
terficere curauit: qa patrē Verone: filiū vō Rome occidere fecit. Hi cū Deciū iſen
ſuꝫ haberēt theſauros plurimos Fabiano pōtifici ꝯtulert: propter qđ ⁊ odium in
chrianos Deci⁹ ſumpſit ac eos vbiqꝫ perquiri ⁊ interfici mādauit. hic āt Philipp⁹
vrbē ex ſuo noie. 4°. imꝑij āno i Thracia ꝯſtruxit.

Viri doctrinis excellētes.

Dyoniſius eruditiſſim⁹ vir Origenis auditor hoc āno q ē qnt⁹ imꝑij Philippi anus
Alexādrine eccleſie epūs deſignat⁹: i qua (vt Euſebi⁹ ait) ſedit ānis. 17. q ⁊ ad diuer
ſos de hereſibus eplas dedit. Sꝫ ⁊ ad Fabianū pōtificē maximū de penitentia ſcri
pſit eplam. Ad romanos alterā. Ad Philemonē vnā. Ad Sixtuꝫ papam duas. Ad
Dyoniſiū papā vnā: ⁊ poſtea tres ad Novatianū: i qbus reprehēdit eū ꝙ a corpore
Romane eccleſie diſceſſiſſet. Scripſit ⁊ alias plurimas: vꝫ. De exilio. De mortali
tate. De ſabbato. De paraſceue. De perſecutione Decij. Et duos libros aduerſus
Nepotē epm. Ad Origenē magiſtrum ſuum de martyrio. Ad Armenos de penitē
tia. Et ad Dyoniſiuꝫ libros. 4. Necnō ⁊ de ordine delictoꝝ ⁊ alia multa.

Amonius philoſophus ⁊ dicendi peritiſſimus: ꝑ hoc tempus Alexandrie (Euſebio
teſte) clarus habitus ē. Qui inter cetera ingenij ſui preclara monumenta: de Moy
ſi ⁊ Ieſu naue ꝯſtantia opus elegantiſſimum edidit: ⁊ canones euāgelicos excogita
uit: quos poſtea ſecutus ē Euſebius. Hunc Porphyrius philoſophus falſo accuſa
bat: ꝙ ex chriſtiano ethnicus factus fuerit.

Papa 22 Cornelius papa natione Romanus ex patre Caſtmo poſt Fabianum ſe
dit annis tribus: ⁊ vir certe eruditiſſimus: qui Hieronymo teſtante mul
5449 250 tas epiſtolas ſcripſit. Ex quibus vna ad Fabium Anthiochenſis eccleſie
epiſcopum de Synodo romana ⁊ italica: atqꝫ aphricana extat epiſtola. Alia ō No
uatiano: ⁊ de ijs qui lapſi ſunt. Tertia de geſtis Synodi. Et quarta ad eundeꝫ Fa
bium epm valde prolixa de Nouatiani hereſi. Ad ipſum autē octo Cypriani mar
tyris extant epiſtole religionis ⁊ fidei plene. Hic autem Gratiano teſtante conſti
tuit vt nullum a ſacerdotibus: niſi pro fide exigeretur ſacramentum: ſicut habetur
in canone. xxij. q. v. c°. Sacramenta. Statuit item: vt omnia que in abſentes in om
ni negocio: aut loco aguntur: ſiue iudicantur omnino euacuarentur. 3. q. 9. c. Om
nia que aduerſus. Cenſuit etiam vt nullas ſacerdotū cauſam ſuā alieno cōmitteret
iudicio: niſi ad ſedē apoſtolicā fuiſſet appellatū. Prius aūt ꝙ in exiliū miſſus eſſet
ꝓcib⁹ Lucine matrone ſctiſſime corpa aploꝝ Petri ⁊ Pauli e cathacūbis leuauit.

Philippus

Et Paulum quidem via hoſtienſi: vbi fuerat interfectus in Lucine predio colloca
nit. Petrum vero vbi martyrium paſſus fuerat: videlicet in Vaticano: vbi ēt nunc
requieſcit. Creatus deniqꝫ decembrio menſe multis ſacerdotibus: dyaconibus: ac
epiſcopis poſt exilium ceſo eius ore plumbatis cum alijs viginti iuſſu Decij decol
latus eſt. Sed ⁊ Cerealis miles cum vxore ſua Saluſtia: quos idem in fide inſtru
xerat ſub eodem die capite plexus eſt. Quorū feſtum. 18. kalendas Octobris cele
bratur. Et in eius obitu vacauit ſedes dies. xxxv.

Decius

Decius. 28. romanorū imperator anno. 2º. 257. olympiadis imperare cepit: ⁊
imperauit annis tribus. Euſebius autem vno anno ⁊ tribus menſibus re | 251 5453
gnaſſe dicit. Alij multo pluribus annis: vtcunqꝫ tyrannus peſſimus fuit.
Qui e Panonia inferiore ciuitate Budalia natus cum filio ſuo Ceſare declarato.
Interfectis Philippis patre ⁊ filio chriſtianiſſimis ⁊ dominis ſuis in odiū eorum
ſeptimam poſt Neronem in chriſtianos mouit perſecutionē: qua multi pro fidei cō
feſſione paſſi ſunt. Verū dum ꝯtra Emylianū rebellem in Meſſia parat exercitū a
barbaris occidit adeo vt eius cadauer nuſq̄ repertū ſit: ꝯdigno certe damnatus iu
dicio. Hic ſm Martyrologiū noſtrū videtur regnaſſe ſedecim annis: alioquin non
videret ſtare poſſe: q tot ſummi pōtifices: videlicet Fabianus: Cornelius: Luci⁹:
Stephanus: ⁊ Sixtus legant paſſi ſb Decio. Inde quidā volunt ex his ſexdecim
annis ⁊ duob⁹ Valerij reſtaurare dānū illoꝝ decē ⁊ octo annoꝝ: qui i chronicis Eu
ſebij ⁊ Bede deſunt ab anno. xvº. imperij Tyberij Ceſaris vſqꝫ ad id tēpus. Sꝫ in
ter hec ſciendū ē: q Decius hic ſenior: q Philippū occidit: ⁊ Philippo ſucceſſit im
perator fuit (vt diximus) tribus annis: ſb quo paſſus ē Fabianus: ⁊ Cornelius pa
pe. Alius fuit iunior Decius Ceſar quidem: ſed nuſq̄ imperator. Ac ſic inter iſtos
duos Decios aliqui imꝑatores ⁊ ſummi pōtifices intermedij fuere: vtpote Gall⁹ ⁊
Voluſianus: poſt quos imperauit Valerianus cū Galieno filio: quaſi annis. xv. ſb
qbus paſſi ſunt Lucius: Stephanus ⁊ Sixtus ſummi pōtifices ac Laurētius dya
conus ⁊ Yppolitus cū domo ſua. Huic quoqꝫ aſſertioni ſuffragari videt q Galien⁹
fuit binomius Nam dictus fuit Decius Galienus. Aliqui ēt aſtruūt q vnus ⁊ idē
ſit Decius: q ꝯſtitutus ſit a Philippo Ceſar: ⁊ ille ſb quo paſſus ē Laurentius. In
de ē q nuſq̄ in vita Laurētij legitur Decius imꝑator: ſꝫ Ceſar. Hoc enim antiqui
tus pluries contigit: vt aliqui Ceſares non autem Auguſti ſiue imꝑatores. Et ali
qui primo ceſares fuerunt: deinde auguſti: poſtremo imperatores.

Papa 23

Lucius papa natione romanus patre Porphyrio poſt Cornelium ſedit an
nis. 3. menſibus. 2. diebus. x. Hunc Voluſianus imperator primo exilij pe | 254 5453
na dānauerat. Sed eo extincto ab exilio liberatus Romā redijt. Et (Gra
tiano teſte) ꝯſtituit vt duo preſbyteri ⁊ tres dyaconi vbiqꝫ locorum comitarent epm
eiuſqꝫ vite teſtes haberent: vt patet in canone de ꝯſe. di. i. c. Iubemus. Declarauit
item loca i qbus primates vel patriarche ordinari deberēt. 80. di. c. Vrbes ⁊ loca.
Qui etiā anteq̄ ad martyriū (iubente Valeriano) duceret omnē eccleſie poteſtatē
Stephano archidyacono ſuo permiſit. Et poſtq̄ martyrio vitam finiuit in cemite
rio Calixti via Apia ſepultus eſt: cuius feſtum 8º. kalendas Septembris celebra
tur. Et tūc epiſcopatus ceſſauit dies. xxv.

Martyres ſub Decio paſſi.

Alexander quidam hieroſolimitanus epiſcopus per hec tempora martyriū ſumpſit.
Qui longe ante de Cappadocia hieroſolimam veniēs deuotione commotus diui
na reuelatione eiuſdem loci gubernacula ſuſcepit. Et poſt venerandam ſenectutē
Ceſaream ductus ſub hac Decij perſecutione ob confeſſionem Chriſti martyriū
compleuit: cuius diei celebritas. xvº. kalendas Aprilis agitur.
Abdon ⁊ Senē ſb Reguli viri clariſſimi cū ſuperioribus annis in Cordubia perſar
ciuitate vincula a Decio Ceſare paterent: his tumultibus cathenis obligati Ro
mā perducūtur: vbi cū diuerſis penis fuiſſent macerati. Tandē 3º. kalendas Augu
ſti gladio interfecti ſunt: Quo die etiam eorum feſtiuitas celebratur.
Agatha virgo clariſſima apud Cathaniam Sicilie ciuitatem martyrio coronata eſt.
Que poſt alapas ⁊ carceres poſt equuleū ⁊ tortiones poſt mammillarum abſci
ſionem poſt volutationem in teſtulis ⁊ carbonibus iudicante iudice Quintiano

Decius
in carcere ꝯſumata ē: eiuſq; feſtum nonis Februarij celebratur.
Serapiō vir ſanctiſſim⁹ apō Alexādriā ſb hac pſecutiōe crudelib⁹ ſupplicijs affect⁹ ē
ita vt ei oīs mēbroꝝ iūcture prius ſolueret̄: deinde ō ſupiobus precipitatus Chri
ſti martyr effectus ē: cuius feſtum 15°. kalendas Decēbris celebramus.
Apollonia v̄go memorāda apō Alexandriā paſſa ē: cui primum perſecutores dentes
oēs excuſſerūt. Deinde cū minarent̄ ſe eā viuā incēſuros: vbi cū eis impia v̄ba p
ferret. Illa paululum q̄d intra ſemetipſam deliberās repente ſe de manibus impio
rum prorupit: ⁊ in ignem quem preparauerant proſiliuit. Ac ſic martyrij palmam
adepta eſt: cuius feſtum 5°. idus Februarij agitur.
Juſtinus presbyter: ⁊ cum eo victoria Rome paſſi ſunt.
Meniatus celeberrimus vir apō Florentiam paſſus ē: celebraturq; eius feſtum 8°.
kalendas Nouembris.
Gallus Parētinus ⁊ Laurētinus fratres Aretij paſſi ſūt: ⁊ cū eis Nicoſtrat⁹ dyacon⁹ ⁊ alij.
Gallus ⁊ eius filius Voluſian⁹. 29. romanoꝝ impator eodē anno quo ⁊ Lu
cius p̄pa imperare cepit: ⁊ impauit annis. 2. Quib⁹ impantibus i vltionem
chriani nois tāta peſtis p totū orbē exorta ē: vt pauce domus nedū vrbes ⁊
ꝓuincie extiterint: que nō eā ſenſerint calamitatē: ⁊ q̄maxime apud Egyptum ⁊
Alexandriam: de qua etiam Cypriani extat liber. Hi autem cū duobus ferme im
peraſſent annis: dum contra Emylianum res nouas agitantem bellum ciuile moli
rentur in Teramne ab eodem necati ſunt. Emylianus autem obſcuro loco natus ⁊
ipſe tertio menſe ab imperij occupatione oppreſſus eſt.
Valerianus Valerianus. 30. romanoꝝ impator. 258. olympiade impare cepit: ⁊ cū Galie
no eius filio impauit annis. 15. Vir certe nobilitate doctrina ⁊ eloquentia
clariſſim⁹: q̄ prim⁹ p̄cipū Ceſar ⁊ Auguſt⁹ ſummo ppl'i romani ꝯſenſu de
5455 256 clarat⁹ ē. Hic prio ſanctos ita veneratus ē: vt dom⁹ eius eccleſia dei putaret̄. Sꝫ po
ſtea p quēdā magū ſeu hereticū deprauat⁹ Chri fidē deteſtari cepit. vn̄ ⁊ octauā in
chrianos poſt Nerонē exercere cepit pſecutionē: cuius q̄dē ſeuitia dei iudicio roma
no nōi pniciosiſſima fuit: q̄a germani e ꝓuincia erūpētes ſtatī Rauenā vſq; puene
re: ferroq; ac igni oīa vaſtauere. Valerianus āt i Meſopotamia bellū mouēs a Sa
pore perſarū rege captus: ⁊ luminib⁹ orbatus i eius ſeruitutē ignominioſe ꝯſenuit.
Idq; officij ſortitus ē: vt Sapore equum aſcendente incuruatus regē dorſo leua
ret. Ac merito quidem: quia chriſtianos vbiq; interfici ſine miſericordia iuſſerat.
Galienus autem eius filius viſo in patre dei iudicio (licet ſero) pacem eccleſijs de
dit. Nam capto Valeriano barbari in romanorum fines eruperunt. Necnon ⁊ ty
ranni quidam pernicioſiſſimi exorti ſunt: qui quod domi reſiduum fuerat peſſunda
runt. Galienus vero rempublicam deſerens Mediolanum conceſſit vbi cum libi
dinibus ⁊ turpitudini operam daret a ſuis occiſus eſt.
Papa 24 Stephanus papa natione romanus patre Julio: poſt Luciū ſedit annis. 3.
5457 258 mēſibus. 2. vir quidē optimus. Qui ⁊ (Gratiano teſtāte) conſtituit: ne quis
apud iudicem accuſaretur: q rebus ſuis ſpoliatus eſſet: ſicut habet̄ in cano
ne. 2. q. 2. c. Nullus epiſcopoꝝ. Inſtituit itē ne ſacerdotes ⁊ leuite veſtibus ſacris ali
bi q̄ in eccleſia ⁊ peragēdis ſacramētis vterent̄: de ꝯſe. di. 1. c. Veſtimenta. De reba
ptizandis aūt ijs q ad fidem rediſſent eadem ſenſit: que ⁊ Cornelius pōtifex: neq;
nullo modo ijs recōmunicandum eē q rebaptizarent. Cum aūt verbo ⁊ opere mul
tos ad fidem Chriſti ꝯuertiſſet: a Galieno: q ⁊ Decio (vt diximus) queſitus vna cū
pleriſq; ſuorum ipſo miſſam celebrante ad martyrium raptus capite truncatus eſt
ac in Calixti cemiterio ſepultus. 4°. nonas Auguſti. Quo etiam die feſta eius cele
brantur: ⁊ tunc ceſſauit epiſcopatus dies. 22.
259 Cyprianus carthaginēſis ep̄us hoc anno (Euſebio teſte) ſb Valeriano principe poſt
lōgū exiliū detrūcatiōe capitis 8°. kalēdas Octobris martyriū ꝯſumauit: quo ēt die
ei⁹ feſtū vna cū Cornelij p̄pe feſto celebram⁹. Referūt ēt cū eo paſſi apō eādē vrbē
Creſentianus: victor: roſula: ⁊ general'. Fuit āt Cyprianus excellētiſſimi igenij vir
⁊ bonaꝝ artiū ſtudijs ornatiſſim⁹: q cū primū rhetoricam docuiſſet poſtea ſuaſione
Cecilij presbyteri (erogatis propter deum facultatibus ſuis) ad Chrm̄ ꝯuerſus ē.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Valerianus

Hic deīde preſbr̄|poſtmodū carthagīnēſis ep̄us fact⁹ fuit: cui⁹ vitā ⁊ martyriū pōti⁹
ipſi⁹ preſbr̄|⁊ exilij comes egregio volumie ꝯpoſuit. hic īfraſcriptos edidit libros: vꝫ.

De. xiſ. abuſiuis ſeculi li i.	De aleatoribus li i.	Ad Julianum li i.
De mortalitate li i.	De laudē mārtyrij li i.	Ad Cecilium li i.
De bono patientie li i.	Ad Fortunatū li i.	Ep̄las nōnllās ꝓuas.
De orōne dominica li i.	Ad demetrianū li i.	Ad donatū d̄ gr̄a d̄i li i
De ope ⁊ elemoſynis li i.	Ad Antonianū li i.	Ad Cor. ponti. ro. li i.
De zelo ⁊ liuore li i.	Ad Quirinum li i.	De lapſis li i.

In quo oſtendit magnam habuiſſe ꝯtentionem cū Cornelio romano pōtifice|affir
mās lapſos oīo redeuntes|eē rebaptizādos. Scripſit p̄terea librū de vnitate catho
lice eccleſie: vbi oſtēdit ſe in ipſius Cornelij veniſſe ſentētiam: videlicet nō eē reba
ptizādos hereticos: ſꝫ ſola manus impoſitione in gratia recipiendos.
Pōtius āt hui⁹ Cypriani preſbr̄: cui⁹ p̄dicatiōe ⁊ induſtria duo Philippi imꝑatores
ad fidē Chr̄i ꝯuerſi fuerāt|hac tēpeſtate ī Gallijs apd̄ Cimellā vrbem martyrij pal
mā adept⁹ ē. Qui (vt p̄miſſuꝫ ē) egregiū volumē de vita ⁊ paſſione magiſtri ſui Cy
priani poſt ſe reliquit. Eius item feſtum 2° idus Maij celebratur.
Prothus ⁊ Jacynthus egyptiaci eunuchi beate Eugenie|a beato Heleno baptizati
per hoc tēpus Romā cū beata v̄gine Eugenia veniētes|deprehēſi ꝙ eēnt chriſtiani
a Galieno ſacrificare cogunt̄: ſꝫ nō ꝯſentiētes primo duriſſime v̄berantur: ac dein
de 3° idus Septembris decollati|via Salaria ſepeliuntur: cemiterio videlicet Ba
ſille: quo etiam die eorum feſta celebrantur.
Nemeſius ēt dyacon⁹ ⁊ Lucilla eius filia|Rome hoc ipo tēpore martyrio coronant̄: q
cū a fide Chr̄i nequaꝙ̄ flecti poſſent: iubētib⁹ Valeriano ⁊ Galieno decollati ſūt|
ſb̄ die octaua kalēdarū Septēbriū: hoꝝ tn̄ venerabilior habet̄ ſolēnitas qn̄ a beato
Sixto eoꝝ corpa via Apia honeſti⁹ ſunt tumulata: que fuit. 2. kalēdas Nouēbris.
Philipp⁹ ep̄us alexādrin⁹ Eugenie v̄ginis p̄r|Chr̄i martyr efficit̄: q p⁹ apd̄ eandē ci
uitatē Alexādrinā p̄fect⁹ exiſtēs|derelicta p̄fecture dignitate: ſuſceptoqꝫ baptiſmo
epiſcopat⁹ honorē paulopoſt adept⁹ ē. Quē tandē ī orōne ꝯſtitutū ꝑhennius vrbis
p̄fectus gladio iugulari iuſſit: celebraturqꝫ eius feſtum idibus Septembris.
Eugenia v̄o clariſſima v̄go eiuſdeꝫ Philippi filia: ⁊ Prothi Jacynthiqꝫ dn̄a ꝑ hoc
tēpus Rome poſt v̄tutū inſignia: poſt ſacros v̄ginum choros ꝓ Chriſto diu agoni
zans nouiſſime gladio 8° kalendas Januarij iugulata eſt.
Sixtus papa|natiōe grecus: p̄ria athenieſis: poſt Stephanū ſedit annis. 2. Papa 25
mēſib⁹. 9. dieb⁹. 3. Vir certe p̄ter ſanctitatē doctiſſim⁹ ⁊ ꝑhūs clariſſim⁹ ac 260 5459
inter pōtifices nō ſolū t̄poris ſui: ſꝫ ⁊ ſuperioꝝ omniū litteratiſſim⁹: q cuꝫ
lōge ante pōtificatū p̄dicādo ac docēdo oēm peragraſſet Hiſpaniā: ⁊ inter ceteros
Laurētiū ⁊ Vincētiū p̄cipuos diſcipulos ſibi delegiſſet: cū eiſdem Romā rediens
omniū ꝯſenſu pōtifex maxim⁹ deſignatus eſt. Qui pontificatu inito: vt Gratianus
tradit ꝯſtituit miſſas de cetero ſup altari ꝯſecrato a ſacerdotibus celebrari debere
vt habet̄ in canone de ꝯſe. di. i. c° Veſtimēta. Verū cū ſummopere hereſes quaſdaꝫ
exortas: videlicet Sabelianoꝝ: Cheryntbianoꝝ ⁊ Nepotianoruꝫ anniteret̄ extin
guere|ab eiſdē ad Galienū: q ⁊ Deciū accuſatus ꝙ fidē Chr̄i ꝯtra imꝑatoꝝ decreta
p̄dicaret|ad penā capitis dānatus ē. Cūqꝫ ad ſuppliciū duceret̄: Laurentius eius
archidyaconus adoptiuus filius poſt eū clamauit dicēs: Quo ꝓgrederis ſine filio
p̄r? Quo ſacerdos ſine miniſtro ꝓperas? cui Sixtus. Ego (inquit) nō te deſero fili
maiora enim tibi debent̄ ꝓ fide Chriſti certamina: poſt triduuꝫ me ſequeris ſacer
dotem leuita: atqꝫ ita vno die cum ſex dyaconibus. Feliciſſimo. ſ. Agapito: Janua
rio: Magno: Innocentio ⁊ Stephano paſſus ē. Ponticis vero corpus via Apia
in Calixti cemiterio ſepultum eſt. Reliquorum vero corpora in cemiterio pretexta
ti via tyburtina. Quorum omnium feſta octauo idus Auguſti celebrantur. Vaca
uitqꝫ tunc ſedes dies. 35.
Sabelius a quo Sabeliani heretici: natione pētapolitanus ex Ptolomaida ciuitate 261
natus peruerſiſſime Sabelionitarū ſecte inuentor ⁊ auctor huius pōtificis tēpore
ſurrexit: q ⁊ multoꝝ maloꝝ ſeminariū fuit: omnēqꝫ ciuitateꝫ blaſphemijs repleuit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Ualerianus
Hic nanqꝫ deum patrem blaſphemando negabat Chr̄m eius dei ſummi eē filiū ⁊
primogenitum oīs creature ſimul ⁊ ſpūſſancti intellectum auferebat. Affirmabat
enim vnam tm̄ patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti eſſe perſonam. Hic Noeti cuiuſdam here-
tici fuit diſcipulus: qui patrē cū filio paſſuꝫ fuiſſe dicebat: vt habet̄ in Canone. 24.
queſtione prima capitulo Quidam.
Laurentius hiſpanus Sixti pontificis archidyaconus: Rome hoc anno via Tybur
263 tina Decio preſente poſt multa tormentorum genera: videlicet carceris: verberum
ac laminaruꝫ ardentium: ad vltimum. 4. idus Auguſti in craticula ferrea aſſatus
martyrium compleuit. Quo ēt die eius feſtum agitur. Hic hiſpaniarū cuiuſdaꝫ du
cis filius fuerat: ſꝫ e cuna infantili a demone in nemus aſportatus a beato Sixto:
tum ea in prouincia predicante ſb lauro arbore diuinitus inuentus. Laurentiuꝫ a
Lauro eum appellauit: ⁊ diligenti cura enutritum poſtea Romam vna cum Uin-
centio ſecum adduxit.
Ippolitus autem romanus patricius: ⁊ Galieni eiuſdem Ceſaris ea in vrbe vicari⁹
quē Laurentius baptizauerat: ⁊ ipſe eodem anno ⁊ mēſe ꝓ ꝯfeſſione fidei ligatis
pedibus ad colla indomitorum equorum per cardetos ⁊ tribulos crudeliter tract⁹
emiſit ſpiritum. Celebraturqꝫ eius feſtū idibus Auguſti.
Romanus miles ſequenti die eo in loco paſſus eſt: q in ꝯfeſſione beati Laurentij di
uinitus ꝯpunctus ab eo baptizari expoſtulauit: quo audito mox iudex eum ſibi cuꝫ
fuſtibus exhiberi fecit: ⁊ data ſententia decollari mandauit. Huius poſtea corpus
ad Lucenſem Ethrurie vrbē delatū in tēplo eius in honore extructo honorifice cō
ditum eſt. ⁊ celebratur eius feſtuꝫ. 5. idus Auguſti.
Dyoniſius papa: cui⁹ originē nō habemus. poſt Sixtuꝫ ſedit annis. 6. Alij
Papa.26. aūt duobus tm̄ ſediſſe dicūt. Et Euſebius. ix. annis aſſerit. Hic primus ex
monachis factus eſt pontifex. Qui ſanctitate ⁊ doctrina inſignis (teſtante
5462 265 Gratiano) ꝯſtituit: vt infamis hereticū nullatenus in iudicio accuſare poſſet: ſicut
habetur in canone. 2. q. 7. c. Alieni erroris. Mādauit iteꝫ vt nullus dānaret̄ anteq̄
p teſtes legitime foret ꝯuinctus. 2. q. i. c. Primates. Diuiſit hic i vrbe Roma preſby-
teris eccleſias ⁊ cemiteria. Foriſqꝫ dioceſes ⁊ parochias diuiſit: mādans vt quiſqꝫ
finibus ſuis ꝯtentus eſſet: vt ēt habemus. 13. q. 1. c. Eccleſias. Hic licet decrepite eta
tis eēt ꝯciliū in Antiochia ciuitate ꝯtra Paulū eiuſdē vrbis epm̄ celebrari manda-
uit: cui cum propter ſenium intereſſe non poſſet ad eum tamen per maximū Alexā
drinum epiſcopum ſcripſit. Tandem martyrio coronatus in cemiterio Calixti ſe-
pelitur: poſt quem ſedes vacauit dies. 6.
Pauluꝫ Samoſatenū epm̄ virū erudiſſimū ab Orthodoxa fide p hec tēpora diſcedē
tē Arthemonis hereſim ſuſcitaſſe dicūt: que Marie v̄ginitati ꝯtradicit aſſerēs eaꝫ
poſt Chr̄m natū viro ſuo Joſeph fuiſſe ꝯmixtam. Hic Paulus inde mortui epi lo-
cum Antiochenus epūs creatus ſupbe nimiuꝫ ſeſe hr̄e cepit: ⁊ intereundū pre ſup-
bia ⁊ litteras legebat ⁊ dictabat epiſtolas multis ꝯſtipato agmine precedentibus ⁊
ſbſequentibus. Unde ⁊ ꝓpter eius arrogantiā chr̄ianaꝫ religionem pleriqꝫ deteſta
bātur. Js predicte hereſis Arthemonis aſſertor negabat dei filiū e celo deſcēdiſſe:
ſꝫ a Maria cepiſſe originē: ⁊ initiū a terra habuiſſe. Hāc ob rem ꝯciliū Antiochēſe
iuſſu Dyoniſij pape celebratū ē: quo patrū omniū ꝯſenſu q aderāt dānatus ē.
Martion. alias Malchio Antiochene eccleſie preſbyter vir diſertus adūſus Pau-
lū multa diſſeruit: ⁊ ſcripſit: cuius dialogi vſqꝫ ad tēpora diui Hieronymi extabāt.
Scripſit ⁊ aliam grandem epiſtolam ex perſona ſynodi ad Dyoniſium papā.
Gregorius ceſarieſis epūs vir vtiqꝫ ſanctiſſimus atqꝫ doctiſſim⁹ huic ꝯcilio multa au
ctoritate interfuit: ⁊ eius ſentētia maxime Paulus dānatus fuit: de quo Euſebius
in ſeptimo libro eccleſiaſtice hiſtorie multa diſſeruit: qui tandem ſubornātibus he
reticis pro fide Chriſti martyrij penam ſuſtinuit.
Felix papa natione romanus patre Cōſtātino poſt Dyoniſiuꝫ ſedit annis
Papa.27. 4. mēſib⁹. 3. dieb⁹. 15. vir iuſtus: q ⁊ martyrū deuotioni ꝯſulēs mādauit: vt
ſingulis annis ſacrificia martyrū a Chr̄i ſacerdotib⁹ de cetero celebrarent̄
5468 269 vtqꝫ nullibi q̄ i ſacro loco ⁊ a viris eccleſiaſticis miſſa celebraret̄: vt habet̄ i canone

Valerianus

de ↄſe. di. i. c. Sicut nō alij. Dedicationes quoqꝫ tēploꝝ ēt ſolēniter celebrari māda uit. Q ſi de ↄſecratione alicuius eccleſie ignoratū fuerit vtpote vetuſtate ꝛ abolitō ne muroꝝ ↄſecrari denuo mādauit: de ↄſe. di. i. c. Eccleſijs. Creatis deniqꝫ menſe Septembꝛio multis preſbyteris: dyaconibus: ꝛ epiſcopis martyrio coꝛonatur. Se peliturqꝫ via Aurelia 3° kalendas Julij. Et ceſſauit epiſcopatus dies quinqꝫ.

Manicheoꝛum hereſis exoꝛdiū.

Manes quidā gente perſa vir vtiqꝫ callidus: atqꝫ diabolicus: moꝛibus ꝛ vita bar barus Felicis huius pōtificis tempoꝛibus fuit: qui conuocatis duodecim diſcipu lis (quo fidē omnibus in rebus faceret) auſus ē ſe Chꝛm ↄfiteri. Et ad interficien das deceptoꝝ animas nefandi dogmatis ſui ferale ↄmentū de ſacrilegis ac fabulo ſis mendacijs texuit: ꝛ ꝑ has inſanarū opinionum ruinas ſe: ſuoſqꝫ ſequaces pro ruit: vt ſibi falſi coꝛpoꝛis fingeret Chꝛiſtum dicens eū (vt Leo papa ait) nihil in ſe ſolidum nihil verū hominū oculis: actibuſqꝫ pꝛebuiſſe: ſed ſimulate carnis vacuam imaginē demonſtraſſe. Hic etiam cū ſequacibus ſuis duo pꝛincipia affirmabat vnū ſcilicet boni: alterū mali. vnum lucis: alterū tenebꝛarum teſtamentū vetus reſpuēs nouū aūt recipiens. Et vt diuus pater Aug⁹. li° 90. queſtionū teſtatur. Manichei ꝓphetas ex parte blaſſemabāt: indignū indicantes vt credaᷣ deus dei filius femi neis ſe inſeruiſſe viſceribus: ꝛ maieſtatem ſuam huic noſtre ↄtumelie ſubdidiſſe vt noſtre carnis immixtus in vero ſbſtantie coꝛpoꝛe naſcereᷣ: cū totum (vt Leo inqt) Illud opus nō iniuria ipſius ſe potētia: nec credenda pollutio: ſꝫ glorioſa dignatio.

Claudius hui⁹ nois ſecūdus. 31⁹. romanoꝝ imperatoꝛ. 262. olympiade im perare cepit: ꝛ vno anno: ac mēſibus. 9. imperauit. Hic etiam ex voluntate ſenatus imperiū ſuſcepit. Qui Claudius tanqꝫ ↄtrarium antea ſuo oppo ſitū ↄtrario nō minus optimo cuiqꝫ Traianus Pius Alexāder qꝫ Galienus: q Go thos iam quindecim annis ilyricū Macedoniamqꝫ vaſtātes bello adoꝛtus incredi bili clade ſuperauit. Quapꝛopter (vt Euſebius tradit) in curia clipeus aureus ꝛ in Capitolio aurea ſtatua ei a ſenatu decreta ē. Sꝫ ſtatiꝫ moꝛbo coꝛꝛept⁹ apō Smyr niū moriᷣ. Quo moꝛtuo Quintilius eius frater a ſenatu Auguſtus appellatus. 17° imperij ſui die Aquileie occiditur: vir quidē vnice moderationis. Claudius 270 5469

Martyres ſb hoc Claudio paſſi.

Felix quidā pꝛeſbyter ꝛ Euſebius monachus in Terracina cāpanie vrbe ſub Clau dio ꝑ fide interfecti ſunt. Qui Euſebius cū ſanctos martyres Julianū ꝛ Ceſariuꝫ pꝛeſbyteros ſepeliſſet: ꝛ hanc ob rem multos ad fidē Chꝛiſti ↄuertiſſet: quos Felix papa baptizauit tentus cū eodem Felice ſancto pontifice: amboqꝫ ad foꝛuꝫ iudicis ignominioſe perducti: nec ſuperati: indeqꝫ in carcere recluſi eadē nocte cū dio ſacri ficare nollēt decollari iuſſi ſunt. Quoꝝ feſtuꝫ celebꝛatur nonis Nouembꝛis.

Ceſarium item Dyaconū ꝛ Julianum pꝛeſbyterū ea in vrbe quintum ante diem ab eodem Claudio interfectos fuiſſe ↄſtat: ꝛ Ceſarius quidem dyaconus diebus mul tis in cuſtodia maceratus poſtea cū Juliano in ſaccū miſſus ꝛ in mare pꝛecipitatus ↄpleuit martyrium: cuius feſtum kalendis Nouembꝛis celebꝛatur.

Adiochus pꝛeſbyter: ꝛ Tyraſius dyaconus: necnon ꝛ Felix ſubdyaconus beati Po licarpi diſcipuli ab oꝛiente ad docendū Galliaꝫ directi his tempoꝛibus apō Augu ſtudunū vrbem glorioſo martyrio coꝛonati ſunt. Si quidem pꝛimo flagellis duriſ ſime ceſi in vlmo deinde tota die inuerſis manibus ſuſpenſi: in ignemqꝫ miſſi: ſed non combuſti. Tandem vectibus percuſſi 8° kalendas Octobꝛis moꝛtem obierūt: quo etiam die eoꝛum feſtum celebꝛatur.

Quirinus tribunus Rome via Apia ſub hac perſecutione poſt lingue abſciſionem: manuūqꝫ ac pedum detruncationem agonem martyrij tertio kalēdas Apꝛilis gla dio cōſumauit: Eoqꝫ die eius feſtiuitas veneratur.

Valentius item pꝛeſbyter Rome his tempoꝛibus poſt multa ſanitatum: ac doctrine inſignia iubente Claudio fuſtibus diutiſſime ceſus: poſtmodum decollatus ē: eius autem feſtū celebꝛatur. 16° kalendas Martij.

Marius ꝛ Martha vxoꝛ cum filijs Audifax ꝛ Abacum viri nobiliſſimi his tēpoꝛi bus de Perſida Romam ad oꝛationem venientes pꝛo chꝛiſti confeſſione poſt tole

E

Claudius

ratos fuſtes equuleum: ignes: vngues: ⁊ manuum p̄ciſionē Marius interfectus ē. Martha vero eius vxor in nympha necata: filij vero poſtremo decollati ſunt: quorum feſtuꝫ .13. kalendas Februarij celebramus.

Theodora etiam virgo illuſtriſſimi Hermetis ſoror Rome ſb̄ Aureliano conſule poſtea imperatore paſſa ē: ⁊ iuxta fratrem via Salaria non lōge a Roma ſepulta: quā ⁊ tertio kalendis Aprilis celebramus.

Cyrillā deniqꝫ Decij imperatoris filiam Rome pro Chriſto gladio iugulatam conſtat: cuius feſtum quinto kalendas Nouembris celebramus.

Papa 28[9] — Euticianus papa natione tuſcus patre Maximo poſt Feliceꝫ ſedit annis 8. mēſibus .x. diebus .4. vir ſanctiſſimus: q ⁊ Gratiano teſte ꝯſtituit vt vnaqueqꝫ accuſatio corā iudice fieret in ſcriptis: vt habetur in canone .2. q. 8. c.
5472 273 Quiſqꝫ ille. Inſtituitqꝫ vt noue fruges ſemꝑ in altari benedicerent̄. Maxime aūt vue ⁊ fabe. Trecētos hic martyres manu ꝓpria ſepeliſſe fert̄. Unde ⁊ cōſtituit ſi q martyres ſepelire velint ſine dalmatica facere tētarent. Et ꝙ maxime ipſo neſciēte Uerū cū multas ordinationes in decēbrio mēſe celebraſſet: qbus multos preſbyteros: dyacones ac ep̄os ꝑ diuerſa loca creauit martyrio coronatus ē: cuius feſtum ſexto idus decembris celebramus. Sunt tamen qui ſcribant ⁊ preſertim qui martyrologium edidit vno tantum anno eum ſediſſe.

Aurelianus — Aurelianus .32[9]. romanoꝝ imperator .263. olympiade regnare cepit: ⁊ imperauit annis .5. ⁊ mēſibus .5. Qui barbaro obſcuri nōis parēte apd̄ Barbaros i Dalmatia genitus: Rome vbi a pueritia nutrit[9] erat diſciplinā adeo
273 redoleuit: vt ſi ſeutia abfuiſſet (que ſola euꝫ barbaꝝ ꝓdebat) bonis: ꝓbiſqꝫ imperatoribus equari certe potuiſſet. Qui militari diſciplina clarus Gothos primo apd̄ Danubiū graui p̄lio ſuperauit. In Aſiā deinde ꝯuerſus Zenobiā (que occiſo Odenaco marito) imperiū oriētis tenebat apd̄ Tymas non longe ab Antiochia errore magis ꝙ prelio ſuperauit. Tetricuꝫ p̄terea apud cathelaunos ꝓdente exercitu ſuo vicit: ⁊ gallias iamdiu perditas recepit: Romāqꝫ veniēs eos in triumphum duxit. Quē quidem triūphū Flauius Uopoſcus Syracuſanus hiſtoricus ita ſcripſit dicēs: Currus regij tres fuerūt. In his vnus Odenati regis auro ⁊ argento ⁊ gēmis operoſus atqꝫ diſtinctus fuit. Alter quē rex perſarum Aureliano dono dedit: ipſe quoqꝫ pari opere fabricatus. Tertius quē ſibi Zenobia ꝯpoſuerat ſperās ſe Romā iturā atqꝫ viſurā: ꝙ illā nō fefellit. Nā certe ⁊ cū illo ingreſſa ē vincta ac triumphata. Fuit ⁊ alius currus a quattuor ceruis vectus: q Gothoꝝ regis fuiſſe dicit̄: quo vt multi memorie tradūt Capitoliū Aurelianus ingreſſus ē: vt illic cederet ceruos quos cū eodē curru captos vouiſſe Ioui maximo ferebat̄. Preceſſerunt p̄terea elephanti .xx. fereqꝫ māſuete lybice ⁊ alie diuerſe ducente: quas Aurelianus priuatis donauit: ne fiſcuꝫ annonis grauaret. Tigrides quattuor. Cameli perdaliaces: ⁊ cetera talia ꝑ ordinē ducenta. Gladiatoꝝ paria trecēta p̄ter captiuos gētiū barbaroꝝ Blemnos: Exionatas ⁊ Arabes. Erant quoqꝫ Bactryani: Hibernij: Sarraceni. Perſe cū ſuis quiqꝫ muneribus Gothi: Alani: Roſelani: Sarmate: Frāci: Sueui Uuādali: ⁊ Germani religati manibus captiui p̄ceſſerūt. Inter hos et Palmireni q ſupfuerāt principes ciuitatis ⁊ Egyptij ob rebellionē ducte ſunt: ⁊ .x. mulieres: quas virili habitu pugnātes inter Gethas ceperāt: quas de Amazonibus ortas titulus indicabat. Prelati ſunt tituli gentiū nomina ꝯtinētes. Inter hec Tetric[9] rex fuit clamyde cocinea tunica galabina: bracis gallicis ornatus adiūcto ſibi filio: quē imperatorē in Gallia nūcupauerat. Incedebat ēt Zenobia gēmis ornata: cathenis aureis (quas ſibi fecerat) vincta. Preferebant̄ corone ciuitatū auree titulis eminentibus ꝓdite. Iam populus ipſe roman[9]: iam vexilla collegioꝝ: atqꝫ caſtroꝝ: ⁊ cathafractarij milites: ⁊ omnis exercitus ⁊ ſenatus: ⁊ ſi aliquantulū triſtior ꝙ ſenatu rus triūphari videbāt multū pompe addiderūt. Deniqꝫ in capitoliū vix nona hora peruenit. Sero āt ad palatiū: ſequētib[9] vero dieb[9] date ſunt populo voluptates ludoꝝ ſcenicoꝝ: ludoꝝ cyrcēſiū: venationū: gladiatoruꝫ numarchie. Zenobia tn̄ Aureliani clemētia: humanitateqꝫ ꝯſeruata i vrbe poſtea ꝯſenuit. Unde ⁊ Zenobia familia romana originē habuit. Et Tetricus rex ēt ꝯſeruatus Lucanis poſtea p̄fuit. Et hec

Aurelianus

de triumpho Aureliani dicta ſufficiant. Hic Aurelianus inter cetera ēt Apollinis
ꝓmagnificū templū ⁊ vrbis Rome muros magnificētiſſimis operibus extruxit: ⁊ ī
Gallia Gebēnas vrbē ꝯdidit: quam ex ſuo nomine Aurelianā appellauit. Demum
malis ꝯſilijs ſbornatus in chrianos nouam perſecutionē mouēs: ⁊ iam ea de re ſcri-
ptis ad preſides ꝓuinciarū litteris diuino iudicio de celo tactus inter Conſtantino
polim ⁊ Heracliam in Cbani florio vie veteris turpiter occiditur.

Gallia enim p. xx. annos ⁊ eo amplius ob ſeuitiā ⁊ ignauiā Valeriani ⁊ Galieni im 275
peratoꝝ a fide romani imperij ſe ſbſtraxerat. Cū eniȝ Germani (vt diximus) Ra
uenā vſqȝ oīa vaſtantes peruenissent | Poſthunius quidā in Gallia tyrannidē occu
pauit cū magno reipu. galloꝝ emolumēto. Decē nāqȝ annis cū ingēti moderatione
regnū tenuit | ⁊ expulſis hoſtibus ꝓuinciā in priſtinā formā redegit. Verū poſt deci
mū annū eo militari tumultu apud Magūtiā interfecto Victorinus quidam in re
militari ſtrenuus ī regnū ſucceſſit. Sȝ ⁊ ipſe dum nimie eēt libidinis ⁊ alienas vxo
res corrūperet Colonie occidit̄. Quo interēpto Tetricus ſenator: q Aquitaniā gu-
bernabat a militibus abſens imperator galliarū electus fuit. Sed eo (vt diximus)
ab Aureliano apud cathalaunos ſuperato Gallia rurſus a ſenatu recepta ē. Et Te
tricus humanitate Auguſti conſeruatus ē.

Gebenarū clariſſimā allobrogum ciuitatē Aurelianus Auguſtus ī Gallijs ꝯdere fe- 276
cit: ⁊ ex ſuo nomine Aurelianā appellari mādauit. Hec heluecioꝝ finibus proxima
ē: ⁊ lacu Lemno ſiue Luſitano abluit̄: ex quo Rhodanus fluuius effluit: ſup queȝ
pons celeberrimus ſitus ē. Hec ciuitas totius allobrogum | ſiue Sabaudienſium ꝓ
uincie Emporium ē: ⁊ duci Sabaudie nūc ſubeſt: in qua ⁊ multi claruere viri: ⁊ q̄
maxime Maximinus confeſſor ſanctitate inſignis: ⁊ Anianus epiſcopus: ⁊ Letꝰ
preſbyter in diuinis ſcripturis nobiliter eruditi.

Caius papa | natione dalmateꝰ | patre Caio ex Diocliciani impatoris gene Papa 29ꝰ
re ꝓcreatuſ ē | poſt Eutician ū ſedit annis. xi. ⁊ mēſibꝰ. 4. Hic (Gratiano te
ſtāte) ordines in eccleſia diſtinxit: quibus tanq̄ gradibus qbuſdā ad epiſco
patum aſcenderet̄: ⁊ hi fuerūt | Hoſtiarius: Lector: Exorciſta: Accolytus: Subdya
conus: Dyaconus: Preſbyter ⁊ Epiſcopus: vt habet̄ in canone. 77. di. c. Illud nos
Cēſuit iteȝ vt nullus iudeus aut hereticus vel paganus chriſtianū quempiaȝ accu-
ſare poſſet: vt. 2. q. 7. c. Pagani. Cōſtituit ēt ne quiſpiam prophanus ſacerdoteȝ: vel
in ſacris ꝯſtitutū in iud. ciū ſeculare vocaret. xi. q. i. c. Nemo. Idē quoqȝ (vt quondā
Fabianus fecerat) regiones dyaconibus diuiſit: q res geſtas martyrū ꝯſcriberent.
Deniqȝ quater in decēbrio mēſe ſacris ordinibꝰ celebratis vbi preſbyteros. 25. dya-
conos. 8. ⁊ epos. 5. creauit | mota p Dioclitianū perſecutione ī chrianos: ⁊ tāta q̄ta
nunq̄ antea fuerat ī ſubterraneas cryptas fugiens diu ibi latuit. Deniqȝ a perſecu-
toribus captus cum fratre ſuo Gabinio: ⁊ eius filia Suſana martyrio coronatur: ⁊
decimo kalendas Maij | in cemiterio Calixti ſepilitur: quo etiam die eius feſtum
celebratur. Et tunc ceſſauit epiſcopatus dies. xi. Hunc autem quindecim annis ſe-
diſſe Euſebius ſcribit: cuius opinioneȝ in hoc ſequimur.

Tacitus. 33ꝰ. romanoꝝ impator. 4º anno. 263. olympiadis imperare cepit: Tacitus
⁊ imperauit mēſibus. 6. Magne certe v̄tutis ⁊ integritatis vir: ac guber-
nāde reipu. idoneꝰ: quē ſenatꝰ populuſqȝ ro. ⁊ milites ſumma delegere con 277 5476
cordia. ⁊ grauitate: expectationeqȝ (vt videbat̄) ſatiſfeciſſet | niſi mors eū immatura
abſtuliſſet. Huius aūt ꝯſularis ⁊ ſenis viri vitā ⁊ mores Cornelius Tacitus hiſto
ricus elegātiſſime ſcripſit: cui mortuo Florianus eius frater ſucceſſit: quē ⁊ ho prin
cipatus ſui mēſe milites apud Tharſum vulneribus cōfecerunt.

Probus. 34ꝰ. romanoꝝ impator | eadem olympiade impe rare cepit: ⁊ impe Probꝰ
rauit anniſ. 6. ⁊ mēſibꝰ. 4. Hūc probū ⁊ vtiqȝ probū panonē Sermio vrbe
oriūdū romana reſpu. habuit principē. Cuius certe multa (⁊ q̄diu impe- 277 5476
rauit | ⁊ ante imperiuȝ dum alijs impatoribus dux fuit) ꝓclara geſta a ſcriptoribus
referunt̄. Fabius aūt Vopoſcus hiſtoricus de eo quedā grādia ꝯſcribit: que breui
tatis cauſa omittunt̄. Suſcepta igit̄ reipu. adminiſtratione | Gallias iterato a barba
ris occupatas ingēti felicitate ſtatiȝ reſtituit: ⁊ Saturniū ī oriēte imperiū occupare

Probus

conantē. Proculuz vō ⁊ Bonoſuz Agrippine magna celeritate oppreſſit: ac de eis
triūphauit. Quē quidez triūphum Flauius Uopoſcus (licet truncbuz) in hec vba
deſcripſit. Triūphauit Probus de germanis ⁊ bēnijs omniū gentiuz ferociſſimis:
vbi ad quingētos homines ante triūphuz duxit. Uenationē in cyrco ampliſſimam
dedit ita vt populus cūcta diriperet. Immiſſi fuere p̄ oēs aditus Structiones: mil
le cerui: mille apri: mille dāme: ⁊ cetera animalia quanta ali ⁊ adinueniri potuerūt.
Immiſſi deinde populares: Rapuit quiſq; qd̄ voluit: ⁊ hic omniū ex trecētis. ⁊. xx.
triūphis in imperio romano habitis extremus fuit. Ex quibus pro triūphi forma
oſtendēda aliquos ſelectos hoc in opere deſcribere curauimus. Hūc tandem prin
cipem (licet iuſtiſſimū) tumultu militari occiſum fuiſſe tradūt.

¶ Uiri doctrinis excellentes.

280 Anatolius Laodicenus ep̄us multe doctrine ⁊ ſanctitatis vir | hac tēpeſtate floruit.
Qui ⁊ Euſebio referente, de paſca libruz compoſuit. Et de mathematicis libros
decem edidit. In diuinis quoq; codicibus multa commentatus ē. Atq; eitā i Ma
nicheorum heresim inuectus ē valde.
Dorotheū eunuchū greca | ⁊ hebrea lingua eruditiſſimū: cuius doctrina Aurelianus
mirifice delectatus fuerat p̄ hoc tēp⁹ fuiſſe ꝯſtat: quē nōnulla monumēta poſt ſe re
liquiſſe ferūt. Eius aūt auditor Euſebius | Ceſarieſis adhuc adoleſcētul⁹ fuit.
Uictorin⁹ ēt pictanieſis: q̄ eque grecā ac latinā optime nouerat linguā | multa per hoc
tēpus in ſacros codices edidit ꝯmentaria: vz. In Geneſim. In Exodū. Leuiticuz.
Iſaiam. Ezechielē. Abacuch. Eccleſiaſten. Cantica cāticor: atq; in Apocalipſim.
In omnes etiā inuectus ē hereſes: ⁊ martyrio coronatus fuit.
Archelaus quidam Meſopotamie epiſcopus | per hec tempora in precio exiſtens li
brum aduerſus Manicheum hereticum | Syro ſermone conſcripſit: quem poſtea
a grecis tranſlatum fuiſſe Hieronymus dicit.

Carus

Carus Narbonēſis. 34⁹. romanor impator: olympiade. 265. imperare ce
5483 224 pit: ⁊ imperauit | cū Carino ⁊ Numeriano filijs annis. 2. cuius geſta ēt Fla
uius Uopoſcus deſcripſit. Hic cū duobus annis nō improbe imperiū ad
miniſtraſſet. Chara Meſopotamie vrbe capta: indeq; Perſas p̄gredies Senez ⁊
Theſiphontē notiſſimas vrbes cepit. Sz cū caſtra ſup Tygrim fluuium poſuiſſet |
ictu fulminis ꝯcidit. Numerianus vō eius filius poeſim ⁊ oratoriā callens cū impe
rare cepiſſet ſoceri fraude a militib⁹ occiſus ē. Carinus autem alter filius probris
omnibus contaminatus a Dioclitiano in Dalmatia ſuperatur: atq; ignominioſe in
terfectus ſcelerum ſuorum penas dedit.

¶ Uiri doctrinis excellentes

Helius Spartianus Julius capitolinus Flauius Eutropius Uopoſcus Syracuſan⁹ Trebellius Pollio Helius Lampridius Uulgatius Gallicanus.	Omnes hiſtorici ſcriptores hac tempeſtate ob eloquen tiam in precio habiti ſunt. Qui ab Hadriano principe vſq; ad Carinum iſtum	omniū principū	ſeu imperator geſta accuratiſſimo: elegantiſſimoq; conſcripſere ſermo ne: e quibus prout potuimus multa excerpere annixi ſu mus.

Dioclitian⁹

Dioclitianus Dalmathe⁹. 35⁹. romanor impator. 2⁰ anno. 265. olympiadis
Augustus declaratus | impauit annis. xx. vir certe p̄bus ac prudēs: q̄ ſcri
5485 286 be filius apd̄ Salonem nūc Spalatuz natus populi: ſenatuſq; ac militū cō
ſenſu impator electus fuit: q̄ ſtatiz vt impator factus ē Aprū q̄ Numerianū interfe
cerat manu p̄pria occidit. Uerū poſt aliquot mēſes cū mlta bella proſpere geſſiſſet
imminētibus bellor turbinibus | ac ſol⁹ reſiſtere nō poſſet | Maximianū cognomen
to herculeū Ceſarē primo: poſtea Auguſtū | ⁊ imperij ꝯſortez declarauit. Qui agre
ſtes i Gallia facile ꝯpeſcuit: ⁊ pacē gallijs reddidit. Quarto deinde imperij ſui an
no: cū quidā Carauſius ſumpta purpura Britāniā inſulā occupaſſet: ⁊ Narſe⁹ al
ter orieti bellū intuliſſet: nōnulliq; alij infeſtarēt Aphricā. ⁊ Egyptū Achileus ob
tinuiſſet. Dioclitianus vt reſiſtere his periculis poſſet: preter Maximianū: Gale
riū ⁊ Cōſtātiū comitē magni Conſtātini patrē ceſares creauit. Maximianus aūt

Carauſio alecti fraude in Britãnia interẽpto poſt annos.x. Britãniã recepit. Sed
Cõſtãtinus cũ primo in Gallia male pugnaſſet, renouata ſo pugna, multa Alema-
noꝝ milia (qui eo venerãt mercede ꝯducti) interfecit: Galliaſq; pacatas reddidit.
Dioclitian⁹ aũt.x°. imperij ſui anno, cũ octo mẽſibus Alexandriã reſiſtẽte Achileo
obſediſſet, tandẽ captã, ſuis militibus eaꝫ diripiendã dedit: atq; p totam Egyptuꝫ
multos proſcriptionibus: exilijs: alijſq; vexationibus vexare pcepit. Quib⁹ geſtis
13°. anno cũ Maximian⁹ duobus ꝑlijs ꝯtra Narſeũ i oriẽte bene pugnaſſet. Poſtre
mo inter Galietiũ ⁊ Caras ſuperat. Qui amiſſis copijs ad Dioclitianũ cõfugit: a
quo ita arroganter exceptus fuit: vt p aliquot paſſuũ milia purpuratus ante currũ
eius cucurriſſe dicat. Qui poſt ſcõm annũ repetitis viribus ꝯtra hoſtẽ adeo arden
ter occurrit, vt ſuperato Narſeo eum cũ vxoribus: liberis: ſororibuſq; eius captis
ad Dioclitianuꝫ (rebus pacatis) cũ ingẽti gloria rediret. Qui ambo.18°. imperij eoꝝ
anno inſigni põpa Rome de ipis triũpharũt, antecedẽtibus eoꝝ currũ Narſei cõ-
iuge: ſororibus ac liberis cũ omni ꝑda: qua parthos ſpoliauerãt. Quo ꝯfecto Dio-
clitian⁹ ad exornandã vrbẽ animũ adiecit: ⁊ inter cetera Thermas dioclitianas: ma
ximianaſq; mire magnitudinis extruxit. Quibus ſucceſſib⁹ elatus ſe vt deũ adora
ri ⁊ ſalutari iuſſit. Nam ⁊ prim⁹ gẽmas veſtibus: calciamẽtiſq; inſeri fecit: cuꝫ ante
euꝫ oẽs imperatores in modũ iudicũ ſalutarent: ⁊ clamydẽ tm̃ purpuream a priuato
habitu plus haberent. Poſt hec Dioclitianus in oriẽte: Maximian⁹ vero i occiden
te eccleſias vaſtari: chꝛianos affligi: ⁊ interfici pcipiũt. Et hec ẽ decima poſt Nero
nẽ perſecutio: que oĩbus ẽ immanioꝛ habita: in qua ẽt ſcripture ſacre igni combuſte
fuerũt. Si qs võ chꝛianus inuẽtus fuiſſet i aliquo magiſtratu, ſblata eius dignitate
tanq̃ infamis habebat. Poſtremo aũt apõ Salonas Dioclitianus impio dimiſſo
in vite priuate quietẽ ſe recepit. Quẽ etiaꝫ Maximian⁹ in vite priuate, ppoſito apõ
Mediolanum imitatus ẽ. Ipſe vero Dioclitianus poſtq̃ annis.xx. partim in prin
cipatu: partim in vita priuata vixiſſet, veneno extinctus ẽ.

Marcellinus papa, natione romanus: patre Proiecto, poſt Caiũ ſedit annis Papa 30⁹
9. mẽſibus.4. Qui.6°. põtificatus ſui anno ſeuiẽte iam Dioclitiani perſe
cutione, cũ a carnificibus captus ꝯpelleret dijs exhibere tura, metu perter 292 5491
ritus, tura idolis obtulit: eaq; adorauit. Quo facto haud multo poſt in ſe reuerſus
in Sinueſſa cãpanie vrbe ꝯciliũ centũ ⁊ octoginta epoꝝ habuit: ad qd Marcellin⁹
vt Gratianus in canone.21. di. c°. Nũc autem refert. Squalidus ⁊ cilicio indutus ꝑ-
ficiſcit: ⁊ ibi omnibus aſtãtibus peccatũ ſuũ cum lachꝛymis ꝯfitens expoſtulauit, p
ea incõſtantia debitã penam ſibi tribui. Sed illi renuentes dixerunt: ⁊ Petrũ apo
ſtolũ ea rõe peccaſſe: ſed flendo peccati penam luiſſe. Tu ergo (inqt) teipſum iudi-
ca: Iudico ait meipſum deponendũ ⁊ anathematizo quicũq; corpus meum tradi-
derit ſepulture: affirmans ob negatam fidẽ nequaq̃ ſe ſepulturã mereri. Indeq; ſo
luto ꝯcilio Romam iratus Marcellinus redijt, ⁊ Dioclitianũ adijt, increpans euꝫ
q̃ impulerit dijs imolare: atq; ita ſe chꝛiſtianũ eſſe ꝯſtanti animo ꝯfeſſus ẽ. Quo au
dito iuſſit eum Dioclitianus cũ Claudio Carino ⁊ Antonio capite truncari: quo-
rum corpora cũ ad dies.6.⁊.30. inſepulta iacuiſſent via.ſ. publica. Tandem Petri
apoſtoli iuſſu: qui Marcello apparuit via Salaria i cemiterio Priſcille ſepeliũtur.
Eius feſtum celebratur ſexto kalendas Maij. ⁊ tunc ceſſauit epatus dies.25.

Marcellus papa natione romanus, patre Benedicto, poſt Marcellinum ſe Papa 31⁹
dit annis.v. mẽſibus.vj. diebus.xxj. Qui licet multis maloꝝ turbinibus
vexatus fuiſſet: diuino tñ cultui (vt par erat) intentus conſtituit Gratiano 301 5500
teſte: ne quis generale ꝯcilium celebrare poſſet, abſq; ſpeciali ſedis apoſtolice aucto
ritate: vt habetur in canone.17. di. c. Synodũ. Item voluit vt quilibet iudicio gra-
uatus: ſedem apoſtolicã appellare poſſet.2.q.6.c°. Ad Romanam. Cenſuit iteꝫ ne
quis iudicaretur: niſi preſentialiter accuſaretur: vel cõuinceretur.3.q.9.c. Nõ opoꝛ
tet. Statuit preterea: ne quis clericus cuiuſcunq; ordinis exiſteret ſine ſui ſuperio-
ris licentia apud ſecularem iudicẽ attraheretur.xj.q.i.c. Clericum. Hic etiam Pri
ſcillam matronam romanã mulierem ſiquidem ſanctitate ⁊ facultatibus inſignem
habuit cariſſimã: quam etiã cemiteriũ ſuis ſumptibus via Salaria cõſtruere fecit.

Dioclitianus
Ipſe deinde in vrbe Roma titulos.xxv.quaſi dioceſes conſtituit:⁊ q̃maxime ad
ꝯmoditatem baptiſmi|⁊ ad oportunitatē eorum:qui ex gētibus ad fidem quottidie
ꝯuolabant. Eius aūt precibus ⁊ ſanctitate Lucina nobiliſſima romanorum matro
na eccleſiā romanā ⁊ clerū rerū ſuarū heredem inſtituit. Quod cū Maxentius ce/
ſar intellexiſſet|⁊ mulierē relegauit:⁊ Marcellū pontificē captum minis ⁊ terrori
bus epiſcopatū deponere:⁊ Chriſtū abnegare iuſſit. Qui cū Maxentij precepta
ꝯtemneret|iratus Ceſar in vilipendiū chriſtiane religionis ad cuſtodienda anima
lia ꝯfeſtim eum miſit. Quo tn̄ in loco nec ꝯſuetas orōnes vnq̄:nec ieiunia pretermi
ſit:nec clerū gubernare(ſaltem epiſtolis)deſtitit. Verū cū ibidē captiuus.ix menſi
bus perſtitiſſet|a clericis ſuis noctu liberatus fuit. Quo audito Maxētius denuo
Marcellū in ſtabulum redegit:vbi cum incōmode habitaret|tandē horrore:fetore:
ac famis neceſſitate interijt: cuius corpus Lucina matrona in cemiterio Priſcille
via Salaria decimoſeptimo kalendas Februarij ſepeliuit:|quo etiā die feſtū eius
excolitur. Et vacauit tunc ſedes dies.xx.
Decima in chriſtianos perſecutio iam octo annis a Veturio militie magiſtro excita
5504 305 ta iuſſu Dioclitiani ⁊ Maximiani hoc anno ꝑ omnes orbis partes permittit̄:que
omnibus p̄cedētibus immanior ⁊ diuturnior fuit. Decē nanq̄ ānis perdurās adeo
acerbiſſima extitit:vt intra.30.dies|ad.20.hominū milia(vt Euſebi⁹ refert)per di/
uerſas prouincias martyrio fuerint coronata. Ea quippe in Aſia apud Nicomediā
ciuitatem ob incendiū regie domus: que fortuitu cōflagrata fuit| initium ſumpſit.
Exiſtimans enim imperator q̄ ad incendiū a chriſtianis factū fuiſſet|ꝯtra eos exar
ſit:⁊ multos interfici:pleroſq̄ viuos in ignē proiici iuſſit:⁊ eccleſias vaſtari:ſcriptu
raſq̄ ſacras exuri mandauit. Hāc ſeuitiā cū Dioclitian⁹ in oriēte ⁊ i Syria: Aphri
ca: Egyptoq̄ vteret̄. ⁊ Maximianus| multomagis in occidēte vſus ē: quia nullum
tormenti genus fuit:quod chriſtianis non adhibuerit:quorum clariores ſub hac ꝑ/
ſecutione paſſos cōmemorare cenſui.
Adauctus patricius romanus:vir ſanctiſſimus apud Phrygiā ſuſcepit martyrium
Nam cū ibi cōſtitutus ciuitatē quandā ꝯuertiſſet(que poſtmodū tota exuſta eſt:qa
idolis ſacrificare noluerit)a carnificibus captus ē:⁊ ab eis effoſſis oculis: ⁊ caute/
rio aduſtis|tandem capitis obtruncatione martyrium compleuit.
Hadrianus etiam romanus apud Nicomediā cū vigintitribus alijs poſt multa ſup
plicia|crurifragio.6°.idus Septēbris martyrium conſumauit:eoq̄ die feſtum eius
celebratur.
Agnes romana virgo clariſſima hac perſecutione Rome(teſtante Ambroſio).iā.eta
tis ſue anno mortem perdidit|⁊ vitam inuenit:quia ſolum vite dilexit auctorē. Ca
pta enim a Simphoriano vrbis prefecto|poſt minas ⁊ terrores|in ignem coniecta:
ſed minime leſa:tandem gladio in pectore percuſſa.7°.kalendas Februarij marty/
rij palmam adepta ē. Quo etiam die feſtum eius celebramus.
Alexander vnus ex ſacra Thebeorum legione apud Bergomum ciuitatem no/
ſtram per hoc tempus|cum nomē domini noſtri Ieſu chriſti conſtantiſſime predi/
caret|poſt innumerabiles virtutes ibi operatas.7°.kalendas Septembris abſciſio
ne capitis martyrium conſumauit:cuius corpus ſanctiſſima vidua Grata colligens
in proprio predio ſepeliuit. Quo quidem in loco celeberrimum in eiuſdem ſanctiſ/
ſimi viri honore templum conſtructū ē:eiuſq̄ feſtum ſeptimo kalendas Septem/
bris celebramus.
Anaſtaſia illuſtriſſima mulier Publij cuiuſdā romani vxor his turbinibus pro chri
ſti confeſſione diutina cuſtodia Rome macerata| tandem cum ducentis viris ⁊ ſe/
ptingentis feminis ad palmarias inſulas delata|poſt varia ſupplicia igni tradita ē
reliqui varijs cruciatibus ſunt extincti.eius āt feſtū celebrat̄.8°.kalēdas Ianuarij.
Barbara autem virgo nobiliſſima in Thuſcia poſt diram carceris macerationē ner
uorumq̄ ceſionem|ac lampadarum exuſtionem:mammillarū preciſionē: aliorūq̄
innumerabilium tormentorum cruciationem:ad extremum gladio percuſſa ſecūdo
nonas Decembris martyrium conſumauit.
Bonifacius martyr apud Tharſum Cilicie vrbē ꝑ hoc tēp⁹ paſſus ē:ſed Rome via

Dioclitianus

latina ſepultus. Qui cū procurator cuiuſdam nobilis matrone eēt: ⁊ diu ea abuſus fuiſſet|tandem nutu diuino ꝯpunctus|nō modo ſtuprum deſeruit. verū etiā ad culpam diluendam per diuerſa tormentorum genera|ad martyrij palmam ardenter cucurrit. Eiuſqꝫ feſtum nonis Junij celebramus.

Carpophorus vero preſbyter ⁊ Abūdius dyaconus apud Jſpolitanā ciuitatem primo crudeliſſime ceſi: deinde in carcere (negato cibo ⁊ potu) truſi rurſuſqꝫ equuleo torti: ac poſt hec diu iterum in carcere macerati. nouiſſime 4°. idus Decembris gladio percuſſi martyrium compleuerunt.

Claudius Nicoſtratus Simphorianus: atqꝫ Simplicius viri clariſſimi Rome via lauicana hoc modo paſſi ſunt. Primo qdē i carcerē truſi: deinde ſcorpionib⁹ grauiſſime ceſi: poſt hec cū hac ſeuitia a fide Chrī mutari nō poſſent a iudice|Dioclitiani iuſſu in medio mari precipitati ſunt. Unde ⁊ eorum feſtum quinto kalendas Octobris celebrari conſtitutū ē.

Criſpinus ⁊ Criſpianus apō Sueſionē vrbē ſb hac ꝑſecutione poſt immania tormēta ſibi illata|gladio trucidati. 8°. klās Nouēbris martyrij coronā cōſecuti ſunt.

Coſmas ⁊ Damianus preſtātiſſimi ⁊ celeberrimi medici apud Egeaꝫ vrbē poſt vincula|⁊ carceres|poſt maris dimerſionē: atqꝫ ignē: lapidationē: ⁊ ſagittas diuinit⁹ ſuperatas capite plexi ſunt: cū qbus ēt Anthimus: Leontius: ⁊ Euppius eorūdē germani paſſi referuntur: quorum feſtum. 5°. kalendas Octobris celebratur.

Cyriacū quoqꝫ dyaconū: Largū ⁊ Smaragdū nobiliſſimos viros cum. xx. alijs Rome via hoſtieſi paſſos tradūt: quoꝝ memoria. 6°. idus Auguſti celebratur.

Dominus vir ſanctiſſimus his temporibus cum perſecutionis rabieꝫ declinare vellet|protinus comprehenſus intra vrbem Romam via claudia gladio percuſſus. 7°. idus Octobris ꝓ Chriſto occubuit.

Dorothea item virgo glorioſa apud Ceſaream Cappadocie capta pro Chriſto hoc modo paſſa ē: quia eculeo vexata: diu deinde palmis ceſa|ad vltimum capite punita fuit: in cuius ꝯfeſſione cū quidaꝫ Theophilus ſcholaſticus fuiſſet ꝯuerſus| ſtatim a carnificibus comprehenditur: ⁊ ad ſupplicium perducitur. Cūqꝫ eculeo grauiſſime torqueretur: nec a fide diuelli poſſet|nouiſſime gladio ceditur: cuius feſtum 8°. idus Februarij celebratur.

Eulalia virgo apud Hiſpaniam ciuitate Emerita: cum tredecim eſſet annorum pro confeſſione Chriſti Daciani preſidis iuſſu primo in eculeo ſuſpenſa|⁊ exungulata: demum faculis ardentibus ad vtrunqꝫ latus admotis|hauſto igne. 4. idus Decembris deo ſpirituꝫ reddidit.

Eleutherius clariſſimus miles apud Nicomediam cū innumerabilibus alijs ſb hac perſecutione martyr efficit: e quibus alij gladijs obtrūcati: alij ignibus cōcremati: alij in mari ꝑcipites dati. Poſtremo Eleutherius ipſe cū diu per ſingula cruciaret̄ tormēta: ⁊ ſemꝑ validior efficeret̄ |demū velut aurū ignibus examinatum ſexto nonas Octobris martyrium compleuit. Quo etiam die eius feſtum celebratur.

Euphemia virgo nobiliſſima apō Calcedonēſem vrbē a procōſule Priſco ꝯprehēſa oīa tormenta ꝓ Chrō pertulit. vꝫ carceres: verbera: rotarū argumēta: ignes|pōdera lapidū angulariū: beſtias|⁊ virgarū plagas: ſꝫ ⁊ ſecures: igneaſqꝫ ſartagines rurſum etiam beſtie morſum ſuperans. 16°. kalēdas octobris ſpiritū emiſit.

Euplus etiam dyaconus in Cathania Sycilie vrbe a Maximiano captus cum diutiſſime pro confeſſione Chriſti contortus fuiſſet. tandem martyrij palmā gladio cedente ſecundo idus Auguſti percepit.

Felix epiſcopus Adauctus. ⁊ Januarius preſbyter: necnō ⁊ Fortunat⁹ ⁊ Septim⁹ lectores his temporibus comprehenſi in Uenuſia Apulie vrbe| multis diu vinculis ⁊ carceribus macerati: inde in Aphricam ac Syciliā perducti ⁊ afflicti| tandem occiſione gladij nono kalendas Nouembris conſumati ſunt.

Felix alter ⁊ Fortunatus germani hac perſecutione apud Aquileiā vrbem ꝓ Chrō paſſi ſunt. Qui cū eſſent eculeo ſuſpēſi: ⁊ circa eorum latera ardētes lāpades eſſent appoſite diuina virtute confeſtiꝫ extincte ſunt. Sed ab eculeo amoti feruētiqꝫ oleo perfuſi: ſed minime leſi. Ad vltimum. 3°. idus Junij capite truncati ſunt.

Dioclitianus

Georgius tribunus ⁊ Chri miles hoc tēpore in perſide ciuitate Dioſpoli veluti alter Curtius romanus ⁊ Codrus Atheniēſiū rex ꝓ liberatione patrie internitioni primū ad Draconis occiſionē ⁊ martyrio poſtea ſe dedit. Qui poſt eculei extenſionem: totiuſqꝫ corporis lacerationem: ⁊ viſcerū effuſionē: ſaliſqꝫ ꝯfricationē ⁊ aliorū tormentoꝝ perpeſſionē tandem capitis abſciſione martyriū ꝯpleuit. Cuius quidē paſſionis geſta: ⁊ſi inter apocriphas ſcripturas ꝯnumerent̄. Illuſtriſſimū tñ eius martyriū inter coronas martyꝝ eccleſia dei venerabiliter honorat: ex decreto. ſ. Niceno: vt habet̄ in canone. xv. di. c. Sācta romana eccleſia: ď quo diuus Ambroſius ſic dicit: Georgius fideliſſim⁹ chri miles: dum Chriſtianitatis ꝓfeſſio tegeretur: ſolus inter chricolas dei filiū ꝯfeſſus ē: cui ⁊ tantā fidei ꝯſtantiam diuina gratia cōceſſit: vt ⁊ tyrannice poteſtatis precepta ꝯtemneret: ⁊ innumerabilium nō formidaret tormenta penarū. O felix ⁊ inclytus domini preliator: quē nō ſolū tēporalis regni blāda nō perſuaſit ꝓmiſſio: ſed perſecutore deluſo ſimulacroꝝ eius portenta in abyſſum proiecit. Huius autem inclyti martyris caput Venetijs in diui Georgij monaſterio habetur: cuius feſtum octauo kalendas Maij celebratur.

Gorgonius ſimiliter miles his temporibus apud Nicomediā exiſtens cū Dioclitiani perſecutionem: quam chriſtianis inferebat deteſtaretur. Juſſus ē ſuſpēdi ⁊ fragris toto corpore laniari ac viſceribus pelle nudatis aceto: ſaleqꝫ perfundi: ſicqꝫ in craticula aſſari. ad vltimum quinto idus Septembris laqueo necari: cuius poſtea corpus interiecto tempore Romam delatum: via latina ſepultum ē.

Geruaſius ⁊ Prothaſius germani hac tumultuāte ꝓcella: Mediolani ab Aſtaſio comite paſſi ſunt: ex qb⁹ Aſtaſius iudex priorē tādiu iuſſit plūbatis cedi: donec exhalaret ſpūm. Alteꝝ vo fuſtibus ceſum capite eodē die truncari: quoꝝ ſepulcra cum ꝑ multos ānos incognita fuiſſent: reuelāte dño a beato Ambroſio repta ſunt: eorūqꝫ corpora ita incorrupta extitere ac ſi eodem die interempta fuiſſent. Horum autem feſtiuitatem. 13°. kalendas Junij celebramus.

Geneſius itē miles Rome Dioclitiani iuſſu fuſtib⁹ crudeliſſime ceſus poſtea eculeo leuatus: ⁊ vngularū diutina laceratione vexatus: lāpadibus etiā inflāmatus. Tādē cum in fide preſtāti animo perſiſteret: diceretqꝫ: nō ē rex preter Chrm: ꝓ quo ſi milies occidar ipſum mihi de ore: ipſū de corde minime auferre poteris: obtruncatione capitis 8°. kalendas Septembris martirij palmam adeptus ē.

Geraſim⁹ cāpanus epus hac tēpeſtate Dioclitiani iuſſu plūbatis ⁊ fuſtibus grauiter macerat⁹: deīde: Reſina ſulphure: plūbo: pice: oleoqꝫ perfuſus illeſus apparuit. Poſtea ſupueniēte Maximiano diuerſis eum immaniſſimiſqꝫ ſupplicijs cruciari mādauit. Sed adhuc illeſus tandem vocante deo 3°. nonas Junij ſancto fine quieuit.

Hylaria matrona clariſſima ſanctiſſime Aphre mater hiſdē tēporibus cū i Auguſtana ciuitate ad ſepulchrū filie cū Digna Eumenia ⁊ Euprepia virginib⁹ ſacris excubaret ibidem accenſo igne pro fide chriſti 2°. idus Auguſti exuſta fuit.

Januari⁹ Beneuentane vrbis epus ꝑ hoc tēp⁹ cū duob⁹ dyaconib⁹ Queſto ⁊ Proculo: ⁊ alijs cōplurimis poſt vincula ⁊ carceres 13°. kalēdas Octobris capite ceſus ē.

Joannē quēdā eruditiſſimū virū apđ Nicomediā hac ď cā paſſū fuiſſe tradūt: q cū nimio fidei calore ſuccenſus eēt ⁊ librū aliqn̄do i quo crudelia tyrānoꝝ edicta ꝯtra chriſtianos ꝯtinentē offendiſſet: iniecta manu e manibus impioꝝ detraxit: atqꝫ cōfeſtim diſcerpſit. Quod cū Dioclitiano ⁊ Maximiano in eadem vrbe cōſtitutis relatum fuiſſet: ira perciti omnia ſupplicioꝝ genera in eū expēdi iuſſerūt: que vir dei vt erat animo nobilis tāta cū vultus ac ſpūs alacritate ad finē vſqꝫ pertulit: vt nec triſtis qdē ꝑ his videri potuiſſet: cuius feſtū 7°. idus Septēbris celebratur.

Julianus quidā antiochenſis ⁊ Baſiliſſa virgo a Dioclitiano imꝑatore paſſi referūtur: quorū certe mire legunt̄ paſſiones: ex quoꝝ etiam collegio ſacerdotum ⁊ miniſtroꝝ eccleſie Chriſti venerabilis multitudo: que ꝑꝑ immanitatē perſecutionis ad eos ꝯfugerat igne cremata ē: poſt quos Antonin⁹ preſbyter Anaſtaſius ⁊ Celſus puer vna cum matre: atqꝫ alij complurimi 5°. idus Januarij paſſi ſunt.

Juliana vero clariſſima virgo apud Comū ciſalpine Gallie vrbē poſt varia tormēta palam cum diabolo conflixit: deinde flammas ignium ⁊ ollam ſuperās feruentem

Dioclitianus

capitis obtruncatione.14.kl'as Martiſ martyrij palmam adepta eſt.

Catheria pclariſſia vgo Coſti regi filia adoleſcētula qdē pulcherria ꝛ oium ſciaꝝ taꝫ diuiaꝝ q̄ hūanaꝝ ſciētiſſia:adeo vt p varias ꝯcluſiōes ſillogiſmoꝝ alegorice: Methanomice:dibte:ac myſtice cū oib⁹ diſputarꝫ biſ ferme tpib⁹ (Dioclitiāi adhuc fernēte pſecutiōe) apud Alexādriā p⁹ q̄ qnq̄gita phōs ꝛ Porphyriū ꝛ Maxētij vxorē:alioſqꝫ innumerabiles diſputatōib⁹ ꝛ doctrinis fidei iugo ſbiugaſſꝫ ab eodē Maxētio diu torta ꝛ eculeo vexata rotaꝝ gladijs dilāiata tādēqꝫ chꝛo dſpōſata:obtrūcatōe capiꝫ martyriſ coronā adepta ē. Cui⁹ ſctiſſimū corp⁹ āgeli ide auferētes i mōte Synai diuinis obſeqis ſepelierūt. Celebraturqꝫ ei⁹ feſtiuitas.8.kl'as decēbꝛis.

Leocbadia virgo celeberrima a Daciano hiſpaniaꝝ prefecto capta:ꝛ apō Toletum vrbē carceri mācipata:cū his tpib⁹ grauiſſimos btē Eulalie:ac reliquoꝝ martyruꝫ cruciatus audiſſet poſitis in oratione genibus quinto idus Decēbꝛis impollutum deo reddidit ſpiritum.

Lucia virgo deo deuota apud Syracuſanā Sycilie vrbē hac pſecutiōe paſſa ē:quā cū Lenones corrūpere vellēt hoc Paſcaſio ꝯſulari viro iubēte:nullatenus eā mouere potuerīt:nec funib⁹ adhibitis:nec plimis boū parib⁹. Et cū picē:reſinā:ꝛ feruēs oleū illeſe ſuſcepiſſet gladio i viſcera merſo idibus Decēbꝛis ſpm̄ emiſit.

Mēna ſtrenu⁹ miles i Scythia Metropoli phꝛygie ſalutarie p hec tpa poſtq̄ ſtuduit celeſti regi ſecreta ꝯuerſatiōe i Eremo militare ad publicū pcedēs ꝛ ſe chꝛianuꝫ libera voce declarās diris cruciatibus examinaī. ꝛ poſt fixis i oꝛone genibus:cum dn̄o nr̄o Jeſu chꝛo grās ageret.3.idus Nouēbꝛis gladio ceſus ē.

Methodius Olympiace ꝛ poſtea Tyri eps his tpib⁹ i calcide: que Negropontum appellaī (vt diuus Hiero.ſcribit) martyrio coronaī. Hic multa edidit: ꝛ pſertim dē mūdi creatiōe ei i carcere reuelata. Cui⁹ feſtū.14.kl'as Octobꝛis celebramuſ.

Marcus ꝛ Marcellianus germani rome a Fabiano duce ſub hac pſecutiōis rabie tenti ꝛ ad ſtipitē ligati i pedib⁹ acutos accipiūt. Qꝫ cū nō ceſſarēt laudare nomen dn̄i noſtri Jeſu chꝛiſti lancea p latera tranſfixi.14.kl'as Julij cū glorìa martyriſ ad celos migrarūt.

Maxim⁹ ꝛ Claudius viri clariſſimi cū vxore p̄pedigna ꝛ duob⁹ filijs i Hoſtia vrbe a ſatellitib⁹ (iubēte Dioclitiano) tenti atqꝫ i exiliū deportati p hoc ipſuꝫ tps.12.kl'aſ Martij icēdio ꝯcremati odoꝛiteꝝ martyrij ſacrificium deo reddiderūt.

Mauricius Exuperius. Candidus. Victor ꝛ Innocētius ſacre Thebeoꝝ legiōis primiceriſ in Gallijs ciuitate Seduno.loco Agauno cū ſex milib⁹ ſexcētis ſexagintaſex militibus oēs (licet hic inde) ſub Maximiano paſſi.10.kl'as Octobꝛis martyriſ palmā adepti ſūt.

Petrus Alexādrin⁹ eps:vtutibus oibus inſignis nulliqꝫ prioꝝ oium i ſcripturis diuinis iferior p id tēpus veluti ſacerdos ꝛ dei hoſtia ſubito ex Maximiāi iuſſu rapiſ:ꝛ.7.kl'as Decēbꝛis capite trūcaī. Cū quo ſil' ꝛ alij plures in egypto epi: trucidanī cū clericis ꝛ laycis fere ſexcentis ſexaginta.

Pātalemon illuſtris vir:ꝛ ipſe apud Nicomediā p fide chꝛi eculei pena ꝛ lāpadaꝝ exuſtiōe mirꝫ i modū cruciat⁹ ē. Sꝫ iter hec dn̄o ſibi appente aliquātulū refrigerat⁹ tandem.5.kl'as Auguſti ictu gladiſ martyriū ꝯſumauit.

Prim⁹ ꝛ Felician⁹ Pꝛicij romāi ſb hac pſecutiōe rome i mōte Celio cū lōgeuā i dn̄o vitā duxiſſēt:ꝛ nc̄ ſil' paria:nc̄ ſepati diūſa ꝛ exqſita ptuliſſēt tormēta:tādē ꝛ ambo ſimul.5.idus Junij felicis vite curſū gladio animaduerſi ꝯſumauerūt.

Petr⁹ exorciſta ꝛ Marcellin⁹ pſbꝛ eodē āno rome i carcerib⁹ ꝯſtituti:cū m̄ltos ad fidem chꝛi ſuis eruditiōibus ꝛ exēplis ꝯuertiſſent:poſt varia tormēta.4.nonas Junij ſunt decollati.

Pamphilus preſbyter Euſebij Ceſariēſis neceſſarius iſignis theologus apud Ceſaream paleſtine ſub hac perſecutione (teſtāte Hierony.) paſſus eſt. Cuius vitaꝫ idem Euſebius tribus voluminibus egregie conſcripſit. Hic adeo diuinorum voluminum fuit cupidus vt magnam partem librorum Origenis manu ſua deſcripſerit:quos qdē libros diuus Hiero.in Ceſarienſi bibliotheca tāta auiditate ſe vidiſſe dicit:vt Creſi diuitias ſe cōſecutum arbitrareī. Scripſit hic Apologeticum

Dioclitianꝰ

pro Origene: quod poſtea Euſebius ⁊ ipſe fecit. Huius autem ſanctiſſimi viri celebritas k'lis Junij celebratur.

Petrus quidā Dioclitiani cubicularíꝰ bis turbinibꝰ apō Nicomediā Dioclitiāo exiſtēte cū liberius cauſaret̃ de imenſis martyꝝ ſupplicijs. Dioclitiano ſtati iubēte in mediū educit̃: quē primū ſuſpenſum diutiſſime flagris torqueri: deide aceto ⁊ ſale pfundi: necnō ⁊ i craticula tādiu aſſari fecit donec redderet ſpiritū. Ac ſic vere Petri ⁊ fidei ⁊ nōis extitit heres.

Quitinꝰ itē Gallus miles p hoc tp̄s i oppido Viemādēſi a Maximiano. 2ᵒ k'las nouēbris martyriū pertulit. Cuius corpus poſt quinquagintaquinqꝫ ānos reuelante angelo repertum fuit.

Ruffus ēt clariſſimus miles ob fidei ꝯfeſſionē Rome a Diaclitiano cū omni domo ſua ꝯprehēſus: punituſqꝫ martyr effectus ē. 4ᵒ k'las Decēbris.

Sabinꝰ Spolitanꝰ ep̄s ſub hoc tumultu apō eandē vrbē ꝯp̄hēſus cū multis clericis aliiſqꝫ chr̄ianis ⁊ q̄maxie Exupātio ⁊ Marcello dyaconibꝰ atqꝫ Venuſtiāo inſigni viro cū vxore ⁊ filijs a Maximiāo paſſus ē. E qbꝰ Marcellus ⁊ Exupātius i eculeo ſuſpēſi ⁊ fuſtibꝰ grauiter mactati. idē latera abraſi igne adbito martyriū cōſtātiſſime ſuſceperūt. Venuſtianꝰ āt cū vxore ⁊ filijs haud multopoſt gladio necatꝰ ē. Sabinus vō poſt manuū detrūcationē ⁊ carceris relegationē tādiu flagellis ceſus ē donec redderet ſpm̄. Quoꝝ feſta. 3ᵒ k'las Januarij celebrantur.

Saturninus p̄terea p̄ſbr ⁊ Siſiniꝰ dyaconꝰ rome ꝯprehēſi: ⁊ i carcere diu macerati deide ob chr̄i ꝯfeſſiōeꝫ a p̄fecto vrbis i eculeo leuati ⁊ neruis attracti: necnō ⁊ fuſtibus: ſcorpionibuſqꝫ ceſi: appoſitis ad eoꝝ latera flāmis: nouiſſime nonis Octobris capite trūcati ſunt. Hoꝝ corpora via Salaria ſepulta traduntur.

Sebaſtianus natiōe Narbonenſis vir quidē illuſtriſſimꝰ: ⁊ p̄rie cohortis Dioclitiani priceps: verꝰ dei cultor cū multos chr̄i martyres exhortatiōibꝰ i fide ꝯtinuiſſet: ⁊ trepidas eoꝝ mētes ꝯfirmaſſet: ipſe deniqꝫ qs eēt itrepide ꝯfeſſus ē. Quē ſtatim Dioclitianꝰ ꝯp̄hēdēs ſub titulo chr̄ianitatis ad catacūbas romanas pduxit: eūqꝫ in medio cāpo ligari ⁊ a militibꝰ ſagittari iuſſit. Et cū adhuc ſupuineret tādiu fuſtigari fecit donec ſpm̄ redderet. Erat hic p̄ter chr̄ianitatis titulū totiꝰ prudētie vir i ſermonibꝰ verax: i iudicio iuſtus: i ꝯſilijs puidus: in ꝯmiſſo fidelis: atqꝫ i vniuerſa morū honeſtate preclarus. Et cū ſanctiſſimus ex frequētiſſimis miraculis habitꝰ ſit: Eius feſtū vna cū Fabiano pōtifice. 13ᵒ k'las Februarij a cunctis fidelibꝰ celebrat̃.

Sergius ⁊ Bachus viri nobiliſſimi per hoc tp̄s apud puinciam que Auguſta Euphrateſia nūcupat̃ a Maximiāo martyriū hoc mō paſſi ſunt. Bachus enim tādiu crudis neruis ceſus ē quoaduſqꝫ totus corpore diſciſſus emitteret ſpm̄. Sergiꝰ vō vna eademqꝫ die cothurnis pedibus indutus cum in fide fixus deprehenſus fuiſſet data ſentētia decollatus ē. Jdqꝫ nonis Octobribꝰ geſtū fuiſſe legimꝰ. Quo ēt die eoꝝ memoria recolitur.

Suſāna virgo ſanctiſſima nobili orta familia: Gaiſqꝫ pape neptis ſub hac perſecutione. 3ᵒ idus Auguſti capitis obtrūcatiōe martyrij palmā pmeruit.

Tiburtiꝰ eques romanꝰ ⁊ ipſe eadē die cū Suſāna iter duas lauros a iudice Fabiano ꝯprehenſus: cū ipſius iuſſu ſuper ardentes carbones nudis pedibus ingrederetur: ac pp̄terea chr̄m maiori ꝯſtantia ꝯfiteret̃. 3ᵒ idus Auguſti gladio aīaduerſuſ ē.

Tyberiꝰ Modeſtꝰ ⁊ Florētia p̄clariſſimi chr̄iani p hos tumultꝰ i territorio Agathēſi. 4ᵒ idus Nouēbris varijs tormētis cruciati martyriū ꝯpleuerūt.

Theodorus apud Amaſiā Marmaritanoꝝ vrbē p ꝯfeſſione fidei in carcerē truſus fortiter ceditur. Nouiſſime poſtq̄ eculeo ſuſpenſus fuit ⁊ vngulis ita corraſus: vt eius interiora nuda apparerēt. 5ᵒ idus. Nouembris ardentibus ignibꝰ traditꝰ martyrium ꝯpleuit.

Theodoſia virgo nobiliſſima apud Ceſaream Cappadocie ciuitatē vltro ſe ꝯfeſſoribus in cuſtodia ſociās a iudicibꝰ ꝯprehēdit̃: a quibus eculei pena diu cruciata. Et poſtq̄ dn̄i virtute de vinculis ⁊ aquis ⁊ beſtijs eruta fuit: nouiſſime capitis abſciſione martyriū ꝯpleuit. 4ᵒ nonas Aprilis.

Vitalem ⁊ agricolaꝫ apud Bononienſem vrbē per hec tempora paſſos fuiſſe ꝯſtat:

Dioclitianus

Quoꝝ primus cū ſecundi hnus fuiſſet: ⁊ a perſecutoribus chr̄m negare cogeretur: ⁊ ille amplius dominum Ieſum ꝯfiteretur | omnium tormentoꝝ genera (Ambroſio teſte in eum exercuere. Quo mortuo Agricolam eius dominū cruci affigentes | eum tandē v°. kl'as Decembris interemerunt.

Vit⁹ ⁊ modeſt⁹ atq; Creſcētia Viti ipſi⁹ puerulí nutritores | his tpib⁹ i Sycilia | iſula poſt ollā plūbi feruētis: poſt beſtias ⁊ catbaſtas diuia v̄tute ſupatas. 17°. kl'as Iulij curſū glorioſi certaminis pegerūt. Quoꝝ corpa Florētia illuſtriſſima femina colligens in loco q̄ Marianus dr̄ cū aromatibus (vt mos erat) ſepeliuit.

Victor mediolanēſis ciuis a primeua etate chrian⁹ cū in caſtris Maximiani militie deſeruiret ad Maximianū tāq̄ chrian⁹ pduct⁹ cū ꝯpelleret̃ idolis ſacrificare: ⁊ ille ꝯſtāti aio recuſaret | grauiter cedit̃: ſ; deo ꝓtegente doloris expers factus | ſtatim liquenti plūbo perfundit̃. Cūq; ēt nihil ex hoc penitus lederet̃ | iubēte Maximiano. 8°. idus Maij capitis abſciſione martyriū compleuit.

Vicēti⁹ Leuita iuictiſſim⁹ vir | natiōe hiſpan⁹ hriſſimi pape Sixti diſcipulus: diuiq; Laurētij martyris germaniſſim⁹: ſcia quoq; ac v̄tute p̄ſtātiſſim⁹ p̄ hec tpa apō Valētiā hiſpanie vrbē vna cū Valerio vrbis epo a Datiāo p̄ſide capt⁹ | ⁊ i carcere truſus: mortalia p̄ oēs corpis art⁹ vſq; ad mortē ꝑtulit ſupplicia. Qd̄ diuus pr̄ Auguſtinus quodā ſmōe māifeſtat dicēs. Magnū ⁊ mirādū ſpectaculū nr̄ aius cepit: nec imaniſſimā ⁊ pniciosiſſimā ſic̄ ſolet i theatris q̄rūcūq; nugaꝝ: ſ; plane vtiliſſimā ⁊ fructuoſiſſimā voluptatē oculis iterioribus hauſimus | cū hti Vicētij paſſio legeretur. Cerret (iqt) vidē iuictā martyris aiam ꝯtra iſidias āt̄iq hoſtis: ꝯtra ſeuitiā ipſi Datiāi: ꝯtra dolores mortis carnis acerrima ꝯflictatōe certātē: ⁊ i auxilio dn̄i cūcta ſuperātē. Nā Datianus ipſe ſctiſſimū hoīe; i eculeo primū leuatū toto corpe diſtēdi fecit: diſtētūq; diuerſis vulnerib⁹ cruciari: cruciatū ēt pectinib⁹ lacerari: carnificeſq; ad crudelius ſeuiēdū v̄berib⁹ fecit vrgeri. Einſdē deide corp⁹ i craticula poſitu; | vncinis ferreis apiri: ⁊ ardētes lamias iſigi: ac ſale ignito aſpgi: ac ſic laceratū i teterrimo carcē fecit icludi | atq; ibi teſtas acutiſſimas ꝯgeri: i lignoq; pedes ei⁹ affigi ⁊ ſine hūano ſolatio dereliq. Ea q̄ppe ſupplicia m̄ltoq; maiora diuū Vicētiū p̄ſtātiſſime vicētē diuus pr̄ Aug. q̄ſi admirās ſmone quodā dixit. Btūs Vicētius. ver̄ Vicētius fuit: q̄ fortiſſime oīa mortis p̄icula vicit. Vicit iḡt i v̄bis: vicit i penis: vicit i ꝯfeſſiōe: vicit i tribulatiōe: vicit exuſtus: vicit ſūmerſus: vicit viu⁹: vicit ⁊ mortuus. Mꝛ eo mortuo (vt ex eius ſacra hr̄ hoſtoria) angelos ei dixiſſe ferūt. Agnoſce o Vicēti: q̄ꝛ ꝑ cuius noīe viriliter decertaſti: ipſe tibi coronā p̄paratā hūat i celis q̄ te victorē fecit i penis. Eius quoq; paſſionē nobilēq; triūphū ꝯſpicuus v̄ſificator Prudēti⁹ luculēter exp̄ſſit. Et ſcūs pr̄ Aug. huius martyris p̄coniū q̄pto ſit laudis honore excipiēdū multis ſmonibus ꝯmendat: cuius celebre feſtū. xi°. kl'as Februarij celebramus.

Xpofor⁹ dēiq; icōꝑabilis v̄tutē ⁊ magnitudīs vir p̄ hoc quoq; tp̄s i Licia vrbe ſamo ne ꝑ chro paſſus ē: quē virgis ferreis attritū: flāmiſq; exuſtū diuia tn̄ ſaluatū v̄tute ferūt: ſ; poſtrēo ſagittaꝝ ictibus ꝯfoſſus: dū ꝯſtāter i chri ꝯfeſſiōe p̄ſiſtēt. 8°. kl'as Auguſti capite truncat̃: Quo ēt die eius feſtiuitatē celebramus.

Euſebius papa natiōe grecus: p̄re Medico: ⁊ ipſe Medicus poſt Marcellū pōtifex ꝯſtitutus: ſm̄ Euſebiū ſedit mēſib⁹. 7. ſcd̄; v̄o Damaſū: ānis 6. ⁊ ſm̄ alios: ⁊ p̄cipue Martinū ānis. 2. men. 6. diebuſ. 25. martyrio ſub Maxētio tyrāno coronat⁹. Hic (Gratiāo teſte) ꝯſtituit ne ꝓphani quos laycos vocamus ep̄m i iudiciū ſuū vocare p̄ſumerēt: vt hr̄ i canone. 2. q. 7. c. Laycos v̄o accuſare. Statuit itē ne iſames aut ſortilegi teſtes fieri v̄llo mō poſſēt. 3. q. 5. c. Cōſtituimus. Cēſuit quoq; puellā tm̄mō p̄ v̄ba d̄ p̄nti d̄ſpōſatā monaſteriū igredi poſſe. 27. q. 2. c. Deſpōſatā. hic m̄ltos hereticos recōciliauit | eis tm̄ manū iponēs. Huius tpibus crux dn̄i ab Helena Cōſtātini m̄re (vt aiūt) inuēta ē: ⁊ ab ipſa exornata ac magna i veneratōe hita. Eaprope idē ſtatuit feſtū de crucis iuētiōe ꝑpetuo celebrādū ſicut hr̄ de ꝯſe. di. 3. c. Crucis chri. Que res quomō ſtare poſſit ignoro. Veru; hic ſemel tm̄ ordinatiōibus in Decēbrio mēſe celebratis. 6°. nonas Octobris martyrio coronat̃: ⁊ in Calixti cemiterio via Apia ſepelitur.

Papa. 32.

305 5504

Dioclitianꝰ

Viri doctrinis excellentes:

Arnobiꝰ clariſſimꝰ phūs ⁊ orator Lactātijq; Firmani p̄ceptor: lƷ admodū ſenex hiſ tpibꝰ i p̄cio hitꝰ ē. Qui cū apō Aphricā rhetoricā florentiſſime docuiſſet aduerſus gētes ꝯplurima edidit volumina.

Lucianus eloquētiſſimus vir: Nicomediēſis eccl'ie p̄ſbr p hoc tp̄s cū nōnullos breues de fide libellos edidiſſet: ⁊ ad diuerſos epl'as multas ac ēt i ſacraꝝ l'raꝝ ſtudio multū laboraſſet i Helenopoli Bythinie p chr̄o martyriū ꝯſtāti aīo pertulit.

Jacobꝰ cognomēto ſapiēs Niſibene pſaꝝ vrbis ep̄s m'lta p hec tpa ꝯpoſuit: q̄ ⁊ 26. libris ꝯphēdit: quoꝝ tituli ſūt iſti. De fide ꝯtra oēs hereſes. De charitate generali. De ieiunio. De ſenſu aīe. De orōne. De dilectiōe p̄ximi. De reſurrectiōe. De vita pꝰ mortē. De p̄nīa. De humilitate. De ſatiſfactiōe. De virginitate. De circūciſione. De azimo. De bn̄dictione. De caſtitate. De ꝯſtructiōe tabernaculi. De gētiuƷ ꝯuerſatiōe. De regno pſaꝝ. De pſecutiōe chr̄ianoꝝ: ⁊ alia multa. Obijt vo (Hieronymo teſte) Conſtātij principis tempore.

Lactātiū itē Firmanū phm̄ ⁊ oratorē eruditiſſimū Arnobij p̄dicti diſcipulū: his tēporibꝰ floruiſſe ꝯſtat. Qui ſecūdus poſt Ciceronis tpa ea i diſciplina hitꝰ fuit. Hic cū Nicomedie rhetoricā docēt a Dioclitiāo p̄cipe pp v̄tutis magnitudinē vocatꝰ cū Flabo grāmatico romā venit. Deide ob diſcipuloꝝ penuriā i extremaƷ paupta tē deductus ad ſcribendū ſe ꝯtulit: q̄ in re ēt multū valuit. In extrema deniq; ſenectute ꝯſtitutꝰ Ceſaris Criſpi filij ꝯſtantini preceptor in gallia datus ē. Cuius libri ſunt hi: vƷ.

De diuinis iſtitutiōibꝰ aduerſus gētes	li. 7	Ad phū epiſtolaꝝ	li. 4
De ira dei pulcherrimū opus	li. 1	Ad AſclepiadeƷ.	li. 2.
De opificio dei ⁊ formatiōe hoīs.	li. 1	De perſecutione.	li. 1.
Ad Demetriū auditorē epl'aꝝ	li. 2	Siphoſiū dū eēt adoleſcēs	li. 1

Odopericū ēt de Aphrica vſq; NicomediaƷ exametris v̄ſibus. Alius itē liber qui grāmaticus inſcribit̄. Eidē quoq; expoſitio i Thebaidē Statij Papini inſcribit̄. Sed ſtili diuerſitas facit ambiguum.

Euſebius quoq; Ceſarieſis ep̄s q ob Pāphilij martyris amicitiam Pamphilij cognomentum accepit: eo ꝙ cum eodem Pamphilio diuine bibliothece inueſtigator diligentiſſimus fuerit per hec tempora: tum multaꝝ rerum peritia: tū ingenio mirabili preſtantiſſimus habitus ē. Qui cū Arriana hereſi aliquandiu laboraſſet: ad Nicenā Synodū poſtmodū accedēs: ſanctoꝝ patrū ſententiam ſecutus ē: ac deinceps vſq; ad mortē ſanctiſſime cū orthodoxa fide vixit. Nobrē fert̄ apud Grecos eum ex Synodi precepto Symbolū maius ediſiſſe: cuius inuentioni patres Synodi nihil addiderūt aut detraxerūt. Poſtea ēt quattuordecim libros euāgelice p̄parationis: ⁊ i Porphyrium philoſophū acerrimū chriſtianoꝝ hoſtē libros nouem eccl'iaſtice hiſtorie ſcripſit. Edidit quoq; de vita Pāphilij. li: 3. In Iſaiam ꝯtra Porphyriū li. 25. De tpibus chronicā li. 1. Apologias item ſex p Origene compoſuit. Item cōmentarios eruditiſſimos in centū quinquaginta pſalmos. Demum etiam cum multas ſanctoꝝ patrum ⁊ martyruƷ cognouiſſet vitas libros. xx. de ſanctis martyribus chriſtiq; ꝯfeſſoribus ac virginibus ſcriptitauit. Hec io oīa ⁊ ꝙmaxime preparationem euangelicam ſcripſiſſe ferunt. ꝙ cum apud gentes inter philoſophos precipuus ⁊ nobiliſſimus haberetur. ⁊ paternam deorum religionem ob catholice veritatis amorem contempſiſſet partim ad rn̄dendū accuſantibꝰ ſuū ꝓpoſitū: partim vt chriſtianoꝝ religionē ꝯfirmaret. Fuit hic Conſtātino principi multa beniuolentia ꝯiunctus.

Galeriꝰ

5505 306 Galerius. 36. romanoꝝ iperator āno. 3. ducenteſime ſeptuageſime Olympiadis imperare cepit: ⁊ iperauit ānis. 2. Nā Dioclitiano ⁊ Maximiano ab imperio ſe abdicantibus Galerius hic ⁊ Conſtantius comes qui Ceſares primo ſimul (vt diximus) fuere: ⁊ poſt pariter Auguſti imperium inter ſe ſtatim pertinere. Cumq; Conſtantius Galliam Hiſpaniamq; perhumane adminiſtraret: Conſtantinum preter alios ſex ex Helena in Britannia ſuſcepit filium. Ubi ⁊ anno principatus ſui tredecimo Eboratij diem obijt: ⁊ ob ſingu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Galerius

larem eius manſuetudinem ⁊ clementiam ſūmo omnium ꝯſenſu in deos relatus ē.
Fuit hic conſtantius Claudiȷ̓ ſecūdi ex filia nepos: quē vt Dioclitianus vna cum
Galerio affinitate ꝯiungeret priuignā Maximiani Theodorā noīe ei vxorē dedit
ex q̄ ſex filios ſuſcepit: quā tñ poſtea repudiauit: ⁊ Helenā Angloꝝ regis captam
prio ꝯcubinā poſtea repudiata Theodora vxorē duxit. At vͦ Galerius cū Jllyri-
cū: Aſiā: totūqꝫ ferme oriente obtinuiſſet ac mortuo Cōſtātio ſolus īperiū admini
ſtraret mox duos Ceſares legit: Maximianū vꝫ q cū Dioclitiano īperiū depoſue
rat: eumqꝫ orienti p̄fecit: ⁊ Seuerꝝ cui italiā ꝯmendauit. Jllyricū vͦ.i. Sclauoniaꝫ
ipſe retinuit. Sꝫ eueſtigio cū in valitudinē incidiſſet impatiēs valitudinis: manuꝫ
ſibi ꝯſciuit: ac mortuus ē.

Melciades papa natiōe Apher poſt Euſebiū ſedit ānis. 4. men. 7. dieb⁹. 9. Papa. 33.
Uir ſane ſanctitate ⁊ ſciētia iſignis. Qui Gratiano teſtāte ꝯſtituit ne quiſ
aliq̄ ſuſpitiōe: aut ante verā ꝓbationē ꝯdēnaret̄: vt hꝫ i canone. 2. q. 1. c. Sē 308 5507
per. Uetuit itē diē dñicam aut quintā feriā ieiunare: q2 eos dies pagani q̄ſi ſacros
celebrabāt: de ꝯſe. di. 3. c. Jeiuniū Dñici. Et cū iā peſtifera Manicheoꝝ heresis in
vrbe Roma iualeſceret multa in oblationib⁹ faciendis ꝯſtituit neceſſaria. Quibuſ
pactis ⁊ ſacris ordinibus ſemel habitis Maximiani iuſſu martyrio coronat̄. ſepe
lituꝫqꝫ via Apia in cemiterio Calixti. Et ceſſauit ep̄atus dies. 17. Cuius feſtuꝫ di
eꝫ. 4⁰ idus Decembris celebramus.

Conſtātinus magn⁹. 37. romanoꝝ īpator. 28. Olympiade īmpare cepit: ⁊ i Cōſtātin⁹
perauit ānis. 30. ⁊ men. 10. Uir q̄dē oī laude digniſſim⁹. q mortuo Cōſtan
tio p̄re, ꝓpter corporis ⁊ aī dotes maxio oīum ꝯſenſu occidētis impiū ade- 308 5507
ptus ē. Jnterim rome militari tumultu excitato Maxētiū Maximiani filiuꝫ Au-
guſtū nūcuparūt. Ūn ⁊ Maximian⁹ in oriēte ꝯſtitutus ſpe recupādi imperiȷ̓ ſtatiꝫ
romā venit: lr̄iſqꝫ adhortatus ē Dioclitianū in ſolitudie ꝯſtitutū: vt idē facere cura
ret. Cui Deoclitianū tale dediſſe riſum ferūt. Utinā Salone holera nr̄iſ manib⁹
inſtituta inuiſere poſſetis. ꝓfecto i reſumēdo illud nunq̄ indicaretis. His motib⁹
Galerius idignat⁹ ꝯfeſtim Seuerꝝ cū exercitu ex Jllyrico romā miſit. Sꝫ dū vrbē
obſideret fraude militū q Maxētiū delegerāt circūuēt⁹ fuit. ⁊ cū Rauenā fugē ten
taſſet occiſus ē. Paululū ēt obſuit qn Maximian⁹ p̄r a Maxētio filio occidēt̄. Nā
Maximian⁹ militū beniuolētiā pollicitationib⁹ ⁊ largitiōe ſūmopere q̄rere ſatage
bat. Maximian⁹ āt a filio vrbe fugat⁹ i Gallias ad Cōſtātinū q gener ei⁹ erat ꝓfici
ſcit̄. dūqꝫ ibi ēt Cōſtātinū fraudib⁹ circūuenire ſtudet. Fauſta ei⁹ filia ſtatim p̄ris
fraudes detexit: ⁊ marito oīa aperuit: Fugiēſqꝫ Maſſiliā Maximian⁹ ibi ſuorum
ſceleꝝ penas dedit. Galeri⁹ āt mortuo Seuero Licinū quēdā pp ei⁹ i re militari p̄
ſtantiā apō Maxētū īpatorē creauit: viꝝ vtriqꝫ peſſimū. Dū hec i italia gererēt̄: Cō-
ſtātin⁹ varijs maximiſqꝫ germanoꝝ diutino bello ꝯpoſitis i italiā deſcēdit. ⁊ Epo-
rediā Ueronāqꝫ hoſtib⁹ ſuis ꝯſentiētes afflixit. Romā deide ꝓficiſcēs Maxētiuꝫ
graui p̄lio ad pontē (ſupra Tyberim materia ⁊ nauibus fabricatū) ſupauit: captuꝫ
qꝫ in fluuium demerſit.

Maxēti⁹ hic Maximiani Herculei fili⁹ vir ſeuiſſim⁹ chr̄ianorūqꝫ acerrimus ꝓſecu
tor fuit: q magica arte p̄lmū delectat⁹ grauidas chr̄ianoꝝ mulieres funeſtis ſacris
adhitas ifantū cā ſcindē faciebat quoꝝ cinerib⁹ i magica vtebat̄ vt oñdēt tyrāni
dē ſuari ēt p nephas poſſe. Sꝫ ſeuitia aut magia ei paꝝ ꝓfuit: q2 (vt dictū ē). 5⁰ ſue
tyrānidis āno cū pontē decipuloſū ꝯtra Cōſtātinū ſuper Tyberim ꝯſtruxiſſet ipſe
paulopoſt ſuaꝝ fraudū oblitus cū magna ſuoꝝ parte ſūmerſus ē.

Maximinus aūt loco Maximiani in oriente Ceſar ꝯſtitutus ſimili crudelitate i ea
regiōne vtebat̄: ⁊ ob hanc cām Magorum magiſtris: ⁊ malaꝝ artiū doctoribus p̄
mia decernebat augurijs ⁊ diuinationibus fidē preſtans. Et hec oīa ſiquis ꝯtēne-
re p̄ſumpſiſſet ſeuis penis afficiebat̄. Ūn ⁊ multi ex ſuperioribus martyrib⁹ mar-
tyrio coronati ſunt.

Licinius vͦ Maxētiȷ̓ ſororius a Galerio īperator ꝯſtitutus i re militari p̄ſtantiſſi-
mus: ſed auaritia ⁊ libidine peſſimus ⁊ ita litteratis hominibus infeſtus: vt eos
ſpadones: tineas: palatiȷ̓ ſorices: ac peſtem publicam nominaret. Quem Conſtan

Cōſtātinus.
tinus (ſubmerſo Maxentio) nauali prelio victū apud Nicomediā ſeipſū tradere: ac Theſalonice vitā priuatā ducē coegit. Et iuſte quidē. Nam a fide ob inuidiā deficiens chrīanos Cōſtātino fauētes grauibus ſupplicijs ꝑſequebatur.
Maximianus āt viroꝝ peſſimꝰ|cuius ſuaſione decima ī chrīanos ꝑſecutio fuerat excitata ꝑ hoc tꝑs diuia vltiōe īflatis ſubito viſceribus ita diſtendit̃|vt iter ſe ⁊ putridū cadauer nil intereſſet|ſcatētibus vndiqꝫ vermibꝰ ⁊ tabo ſerpēte tanto putore fetebat: vt ſuſtineri fetor nō poſſet: hoc eius exigētibꝰ meritis: q nō ſolū nr̄os interimebat: veꝝ ēt ad cemiteria ꝯuenire vetabat: ⁊ ſimulacrū Antiochie ꝯſecratū ſubornatis ſacerdotibꝰ: q ex adytis id enūciarent: clamaſſe dicebat pellēdos ab vrbibꝰ chrīanos: ⁊ p̄mia ī ꝓuincijs diſtribuit ſacerdotibꝰ ſimulacroꝝ|q ꝯtra chrīanos agerent. Tandē vō tyrānus penitētia ductus|medico ſuo ſibi veꝝ dicente|decreto publico vetuit chrīanos ledi: eoſqꝫ legibus ſuis vti permiſit. Sꝫ hoc nihil ei ſicut nec Antiocho ꝓfuit|cum vi fierent oīa. Nā grauiſſimis morbis diu cruciatus viuendi tandem finem fecit.
Deiectis igit̃ Maxētio: Licinio ⁊ Maximiano tyrānis: omniqꝫ tyrānice dn̄ationis ablata memoria ſoliditatē chrīani noīs iā eccleſia obtinere cepit. Quāto autē poſtmodū religioſus hic princeps Cōſtātinꝰ circa dei cultū fuerit ſtudioſus|īferius dicemus. Quapropter huius volumīs octauo libro finē hic facimus.

¶ Liber octauus explicit.

¶ Fratris Jacobiphilippi Bergomēſis ordinis Eremitaꝝ diui Auguſtini ī omnimoda hiſtoria nouiſſime ꝯgeſta Supplementū chronicaꝝ appellata: Nonus liber feliciter incipit.

Papa.34. 5512 313

Silueſter papa natiōe romanus

pr̄e Ruffino: poſt Melciadē ſedit ānis.21. vir q̄dē aſpectu angelicꝰ: ſmōe nitidus: corpore integer: ſāctꝰ ope: ꝯſilio magnus: fide catholicꝰ: ſpe paciētiſſimus: ⁊ charitate diffuſus cui tātam dn̄s ꝯtulit grām: vt nō a chrīanis mō: veꝝ etiā a gētilibꝰ nimio coleret̃ affectu. Hic baptizato Cōſtātino ⁊ eccl̄ijs pace reddita: multa ad cultū diuinū ſpectātia ꝯſtituit: vt. ſ. ī eccl̄ijs cathedralibꝰ īferiores diacono obediāt ſic hꝫ ī Canone.93. diſ. c. A ſubdiacono. Mandauit inſuꝑ laycis: ne clericū ī iudiciū vocare p̄ſumerēt.2.q.7.c. Nullus laycꝰ. Vetuit ēt cl̄icis cāſ ī ſeculari curia agere: nec añ iudicē ſecularē cāſ tractare.11.q.1.c. Teſtimoniū.⁊.c. Siqs. Statuit itē altaris corporalia: neqꝫ ſerico: neqꝫ tincto pāno fieri: ſꝫ lineo q̄dē albo: vt de ꝯſe.di.1.c. Cōſulto oīum. Sic quoqꝫ ī albis celebrādū eē dicebat: quēadmodū in linea ſyndone ⁊ alba chrī corpus ſepultū fuit. Gradus p̄terea ī eccleſiaſticis ordinibꝰ ꝯſtituit: vt vnuſqſqꝫ vno tm̄ ordie cōtētus ſit|⁊ vnius ſolū vxoris vir. Cēſuit itē vt ſanctū chriſma ab ep̄o tm̄ ꝯſecraret̃: ⁊ vt ep̄i baptizatū ſignarēt ſeu ꝯfirmarēt|ꝑꝑ hereticā ſuaſionē. Atqꝫ baptizatū preſbyter occaſione mortis chriſmate leniat: vt de ꝯſe.di.1.|Quartā p̄terea ⁊ ſextā feriam ac ſabbatū ieiunijs obſeruandas inſtituit. Quintā vō feriā ⁊ dominicā cenſuit venerandā. Nā in ea die dn̄s aſcēdit. Sacramētū ſui corporis inſtituit: ac ſcm̄ chriſma ꝯfecit. Hic orphanoꝝ: viduaꝝ pauperūqꝫ noīa ī matricula ſcripta hēbat: qbꝰ ⁊ vite neceſſaria quottidie ꝓuidebat. Inter cetera āt huiꝰ ſcīſſimi viri memorāda facta fert̃ ꝙ romanā vrbē a draconis peſtilētia liberauerit. Demū cū ſacros ſepties ī Decēbrio mēſe ordines celebraſſet: vbi diaconos ſex ⁊ triginta.xlij. ⁊ ep̄os per diuerſa loca.xlv. creauit. pridie kl̄as Januarij obijt. Sepultuſqꝫ ē in cemiterio Priſcille via Salaria.

Conſtantinus igit̃ optimꝰ vir q̄ ob corporis ⁊ aī dotes cum clariſſimo quoqꝫ principe cōparari poterat. Nam militari gloria fortunatꝰ fuit: pacē petentibus libenter ōdit: liberalibus ſtudijs delectatꝰ fuit: liberalitate ⁊ gratia omnium beniuolentiam ſibi ꝯparauit: vbi honeſtatē chriſtiane religionis intellexit|eā ita ꝯplexus ē|vt iturus ad bellū non alio ꝙ̄ crucis ſigno vſus ſit. Eo ꝙ ſereno celo dum contra Maxentium iturus eſſet: ſignum illud viderat ⁊ adorauerat.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf